

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ
2017

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΒΑΣΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ ΟΜΙΛΟΥ

Βασικά μεγέθη αποτελεσμάτων (εκατ. €)	2017	2016
Καθαρά έσοδα από τόκους	1.551	1.648
Καθαρά έσοδα από προμήθειες	240	177
Αποτελέσματα χρημ/κών πράξεων & τίτλων επενδυτικού χαρτ/κίου	(126)	(123)
Καθαρά λοιπά έσοδα (έξοδα)	(48)	130
Καθαρά λειτουργικά έσοδα	1.617	1.832
Σύνολο λειτουργικών & λοιπών μη ταμειακών δαπανών	(944)	(1.006)
Λειτουργικά κέρδη (ζημιές) προ προβλέψεων	673	826
Προβλέψεις για την κάλυψη πιστωτικού & άλλων κινδύνων	(811)	(784)
Αναλογία κερδών / (ζημιών) από συμμετοχές	1	1
Κέρδη (ζημιές) προ φόρων & δικαιωμάτων μειοψηφίας	(137)	43
Φόροι	(26)	(19)
Καθαρά κέρδη (ζημιές) από διακοπείσες δραστηριότητες	(249)	(2.884)
Καθαρά κέρδη (ζημιές) αναλογούντα σε μετόχους μειοψηφίας	31	27
Καθαρά κέρδη (ζημιές) αναλογούντα σε μετόχους της Τράπεζας	(443)	(2.887)

Βασικά μεγέθη ισολογισμού (εκατ. €)

Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	1.736	2.227
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών (μετά από προβλέψεις)	37.941	41.643
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων & χρηματοοικονομικά στοιχεία	5.573	14.761
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	19.518	19.900
Σύνολο ενεργητικού	64.768	78.531
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	7.341	18.188
Υποχρεώσεις προς πελάτες	40.265	40.459
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους & λοιπές υποχρεώσεις	1.197	673
Λοιπά στοιχεία παθητικού	9.269	12.304
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων	6.696	6.907
Σύνολο παθητικού και ιδίων κεφαλαίων	64.768	78.531

Βασικά μεγέθη και δείκτες

Κέρδη (ζημιές) ανά μετοχή (σε €)*	(0,05)	(0,33)
Καθαρό επιτοκιακό περιθώριο	3,1%	2,8%
Δείκτης κύριων βασικών ιδίων κεφαλαίων (Core Equity Tier I)	17,0%	16,3%
Συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας	17,0%	16,3%
Αριθμός προσωπικού (τέλος έτους)**	11.501	12.358

*Κέρδη/(ζημιές) ανά μετοχή (Ευρώ) - Βασικά και προσαρμοσμένα από συνεχιζόμενες και διακοπείσες δραστηριότητες.

** Μέσος όρος προσωπικού από συνεχιζόμενες δραστηριότητες

Πιστοληπτική διαβάθμιση

	Μακροπρόθεσμη	Βραχυπρόθεσμη
Moody`s	Caa2	NP
Standard & Poor`s	B-	B
Fitch Ratings	RD	RD
DBRS	D	R-5

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΜΕΤΟΧΟΥΣ	1	
ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΤΕ	5	
Η ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΕΤΕ	7	
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ 2017	9	
Η ΜΕΤΟΧΗ	11	
ΜΕΤΟΧΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ	12	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1:	ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	13
	1.1 ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	14
	1.2 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2:	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	22
	2.1 ΛΙΑΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ	23
	Στεγαστική πίστη	23
	Πιστωτικές κάρτες και καταναλωτικά δάνεια	23
	Χρηματοδότηση μικρών επιχειρήσεων	24
	Διαχείριση Απαιτήσεων Λιανικής Τραπεζικής	25
	2.2 ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ	26
	Χρηματοδότηση μεγάλων επιχειρήσεων	27
	Χρηματοδότηση μεγάλων έργων	27
	Χρηματοδότηση μεσαίων επιχειρήσεων	28
	Χρηματοδοτικές μισθώσεις	29
	Ναυτιλιακή πίστη	29
	Συναλλακτική τραπεζική	30
	Εταιρικές Πιστοδοτήσεις Ειδικής Διαχείρισης	31
	2.3 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΠΕΛΑΤΩΝ	31
	Καταθέσεις - Επενδυτικά προϊόντα	32
	Αμοιβαία κεφάλαια	34
	Διαχείριση χαρτοφυλακίου ιδιωτών	35
	2.4 ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ	36
	Διαχείριση διαθεσίμων	36
	Χρηματιστηριακές εργασίες	36
	2.5 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ	37
	Δίκτυο καταστημάτων	37
	Εναλλακτικά δίκτυα	38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3:	ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ	40
	3.1 ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ	41
	3.2 STORANSKA BANKA AD	42
	3.3 BANCA ROMANEASCA SA	43
	3.4 BANKA NBG ALBANIA SH.A	44
	3.5 ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (ΚΥΠΡΟΥ)	45
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4:	ΆΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ	47
	4.1 ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ	48
	4.2 ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΑΚΙΝΗΤΩΝ	48
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5:	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΚΑΙ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ	50
	5.1 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ	51
	Κίνδυνος αγοράς	51
	Πιστωτικός κίνδυνος	55
	Κίνδυνος αντισυμβαλλομένου	62
	Κίνδυνος εκδότη	63
	Κίνδυνος χώρας	64
	Λειτουργικός κίνδυνος	65
	Κίνδυνος ρευστότητας	68

5.2	ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ	71
5.3	ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ	73
5.4	ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ	74
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	76
	ΕΚΘΕΣΗ ΕΛΕΓΧΟΥ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΥ ΟΡΚΩΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ ΛΟΓΙΣΤΗ	77
	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΧΡΗΣΗΣ 2017	86
	ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΤΑΚΤΙΚΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ	88

Κυρίες και κύριοι μέτοχοι,

Είναι χαρά μου να απευθύνομαι σήμερα σε εσάς, σε μία περίοδο που η χάραξη και υλοποίηση της στρατηγικής του Ομίλου για την επόμενη μέρα μετά την πολυετή κρίση, με επίκεντρο την ενεργή στήριξη της οικονομικής ανάκαμψης αποκτούν βαρύνουσα σημασία. Έχοντας διανύσει με επιτυχία το 2017, στο οποίο η ελληνική οικονομία επέστρεψε σε θετικό ρυθμό ανάπτυξης – μετά από δεκαετή σχεδόν ύφεση – και πιστοποιήθηκε η ευρωστία του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, μέσω της άσκησης προσομοίωσης αντοχής σε ακραίες καταστάσεις που υλοποιήθηκε τους πρώτους μήνες του 2018, είναι εύλογο να επικεντρώνουμε την προσοχή μας στις προκλήσεις της επόμενης ημέρας.

Μέσα από μια κοινωνικά επώδυνη και πολυετή διαδικασία, η ελληνική οικονομία έχει ανακτήσει τη δημοσιονομική της αξιοπιστία και κατατάσσεται μεταξύ των πολύ λίγων χωρών που υπεραποδίδουν συστηματικά έναντι των δημοσιονομικών τους στόχων. Η ανταγωνιστικότητα κόστους της οικονομίας έχει αυξηθεί σε μεγάλο βαθμό και με διατηρήσιμο τρόπο, όπως πιστοποιεί η σταθερότητα του δομικού πληθωρισμού και η αδιάλειπτα αυξητική πορεία των εξαγωγών, ενώ έχουν συντελεστεί σημαντικές διαρθρωτικές μεταβολές στη δημοσιονομική πολιτική, τη λειτουργία των αγορών αγαθών και υπηρεσιών και την αγορά εργασίας, οι οποίες δημιουργούν πολλαπλασιαστικά οικονομικά οφέλη, που θα γίνονται ολοένα και πιο εμφανή καθώς η οικονομική δραστηριότητα επιταχύνεται.

Τα μεγέθη του βιώσιμου εταιρικού τομέα βρίσκονται σε σταθερή τροχιά βελτίωσης με προεξέχουσες τις μεγαλύτερες και πιο ανταγωνιστικές επιχειρήσεις. Αυξημένη εξωστρέφεια, εξορθολογισμός και αναδιάρθρωση δραστηριοτήτων στην εγχώρια αγορά αποτελούν βασικούς πυλώνες για τη δημιουργία ισχυρών εταιρικών σχημάτων. Οι επιπτώσεις των ανωτέρω πυλώνων αποτυπώνονται, ήδη, στη συνολική εταιρική κερδοφορία και την προστιθέμενη αξία που παράγεται στην οικονομία, καθώς έχουν ανακάμψει κατά 3,4% και 3,6% ετησίως, αντίστοιχα, στο σύνολο του 2017 και κατά 0,9% και 1,7% ετησίως στο 1^ο τρίμηνο του 2018. Επιπροσθέτως, καθώς χαρτογραφείται το νέο επιχειρηματικό τοπίο και η εγχώρια ζήτηση αυξάνει, νέες επιχειρήσεις θα εντοπίζουν ολοένα και περισσότερες επιχειρηματικές ευκαιρίες για να επεκταθούν.

Η ισχυρή τουριστική δραστηριότητα αποτελεί βασικό πυλώνα των επιδόσεων της οικονομίας και δημιουργεί σημαντική δευτερογενή ώθηση σε άλλους παραγωγικούς κλάδους. Ως εκ τούτου, η νέα εντυπωσιακή αύξηση των τουριστικών εισπράξεων κατά 21,7% ετησίως στο 5μηνο του 2018 από 10,8% ετησίως το 2017, προοιωνίζει ένα νέο κύκλο ευνοϊκών επιδράσεων στην οικονομική δραστηριότητα και την απασχόληση.

Η απασχόληση αυξάνει με υγιή ρυθμό (2,2% ετησίως, κατά μέσο όρο το 2017 και κατά 1,3% ετησίως τους 4 πρώτους μήνες του 2018), ενώ η ανεργία βρίσκεται σε πτωτική τροχιά για 5^ο συνεχή χρόνο, παραμένοντας, ωστόσο, σε υψηλό επίπεδο. Είναι ενθαρρυντικό, ότι υπάρχουν αυξανόμενες ενδείξεις ότι κλάδοι υψηλότερης προστιθέμενης αξίας, όπως η μεταποίηση και εξειδικευμένες υπηρεσίες, αρχίζουν και δημιουργούν περισσότερες και ποιοτικότερες θέσεις εργασίας, συντείνοντας στη σταδιακή ανάκαμψη των αμοιβών ανά εργατοώρα και δημιουργώντας, σταδιακά, τις προϋποθέσεις για συγκράτηση της φυγής πολύτιμου ανθρώπινου δυναμικού στο εξωτερικό.

Η επιτυχής ολοκλήρωση του 3^{ου} Προγράμματος και η απόφαση των εταίρων μας στην Ευρωζώνη για ενεργοποίηση μίας νέας δέσμης μέτρων για τη διασφάλιση της μεσοπρόθεσμης βιωσιμότητας του ελληνικού δημόσιου χρέους, συνηγορούν στην εμπέδωση ενός κλίματος αξιοπιστίας για τις προοπτικές της οικονομίας. Αυτό πιστοποιείται από τις αναβαθμίσεις της πιστοληπτικής ικανότητας του ελληνικού δημόσιου τομέα, η οποία μετακλιείται άμεσα και στις αξιολογήσεις των τραπεζών και μεμονωμένων χρεογράφων με πολύ ποιοτικά ενέχυρα – όπως το τελευταίο πρόγραμμα καλυμμένων ομολόγων της ΕΤΕ – το οποίο έφθασε να λάβει διαβάθμιση σε επίπεδο “investment grade”. Οι αγορές ομολόγων έχει ήδη αρχίσει να αποτιμά θετικά τα νέα παρά την αστάθεια που εκπορεύεται από την Ιταλία.

Είναι επίσης αξιοσημείωτο ότι οι εισροές κεφαλαίων προς την οικονομία μέσω άμεσων ξένων επενδύσεων ακολουθούν αυξητική τάση, με τη σωρευτική αύξηση μεταξύ 2016 και 5μηνου 2018 να διαμορφώνεται στα 6 δις. (εκτός χρηματοπιστωτικού τομέα). Οι τομείς που δέχονται τις περισσότερες εισροές περιλαμβάνουν κυρίως αυτούς των ακινήτων, των μεταφορών, καθώς και υποκλάδων μεταποίησης με υψηλή ανταγωνιστικότητα.

Παράλληλα, έχουμε συνεπείς ενδείξεις ότι οι συνθήκες στο πεδίο της ρευστότητας βελτιώνονται, με την σταδιακή αύξηση των καταθέσεων και την αυξανόμενη πρόσβαση τραπεζών και επιχειρήσεων σε δανεισμό από την αγορά να αποτυπώνουν τις αυξανόμενα θετικές επιδράσεις από την άρση της αβεβαιότητας.

Όλα να τα ανωτέρω πιστοποιούν ότι η Ελληνική οικονομία έχει αναδιαταχθεί και έχει καταφέρει να αποκαταστήσει μία νέα ισορροπία και να κερδίσει τη μάχη της βιωσιμότητάς της μετά από μια πολυετή δοκιμασία. Ωστόσο, σε ένα παγκόσμιο και γεμάτο προκλήσεις περιβάλλον και με το κοινωνικό αποτύπωμα της κρίσης να είναι πολύ έντονο, η προοπτική της στρατηγικής για την επόμενη ημέρα πρέπει να υπερβαίνει, κατά πολύ, το στόχο της βιωσιμότητας. Υπάρχει ακόμη σημαντικός δρόμος να διανυθεί, προκειμένου η οικονομία να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για μια φιλόδοξη ανάκαμψη της ανταγωνιστικότητας και της αποτελεσματικότητάς της, που θα αυξάνει το βιοτικό επίπεδο με ικανοποιητικό ρυθμό. Αυτό αποτελεί την κεντρική πρόκληση για την οικονομική πολιτική και τη χάραξη της στρατηγικής του εταιρικού τομέα.

Σε αυτό το περιβάλλον το τραπεζικό σύστημα δίνει τη μάχη σε δύο μέτωπα. Από τη μία πλευρά, καλείται να διαχειριστεί με τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο την κληρονομιά της κρίσης, όπως αποτυπώνεται στα υψηλά, ακόμη, αποθέματα μη εξυπηρετούμενων δανείων, εκ των οποίων σημαντικό τμήμα αντιστοιχεί σε μη βιώσιμες οικονομικές μονάδες και από την άλλη, να διαγνώσει και να ανταποκριθεί το ταχύτερο δυνατό στις ανάγκες του βιώσιμου ιδιωτικού τομέα και να τον στηρίξει ενεργά στη φάση της ανάκαμψης. Το μέγεθος και η φύση της πρόκλησης είναι πρωτόγνωρα για μια ευρωπαϊκή χώρα, αλλά είμαι πεπεισμένος ότι είμαστε έτοιμοι να ανταποκριθούμε και να διευκολύνουμε με όλες μας τις δυνάμεις τον επικείμενο στρατηγικό μετασχηματισμό της οικονομίας.

Κώστας Π. Μιχαηλίδης

Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου

Κυρίες και κύριοι μέτοχοι,

Το 2017 σηματοδοτήθηκε από την επιστροφή στην οικονομική ανάπτυξη κατά 1.4%, με την ελληνική οικονομία να διαγράφει ανοδική πορεία σε κάθε τρίμηνο του έτους για πρώτη φορά από το 2006. Η ανάπτυξη της Ελληνικής οικονομίας συνεχίζεται κατά το τρέχον έτος με επιταχυνόμενους ρυθμούς, με το ΑΕΠ να καταγράφει άνοδο κατά 2,3% το Α' τρίμηνο του 2018, η οποία συνιστά τη μεγαλύτερη ετήσια αύξηση των τελευταίων 10 ετών. Η άνοδος της οικονομικής δραστηριότητας αποδίδεται κυρίως στη διεύρυνση της εξαγωγικής δραστηριότητας των επιχειρήσεων. Οι τιμές των οικιστικών ακινήτων εμφανίζουν σταθεροποιητικές τάσεις, ενώ οι τιμές των εμπορικών ακινήτων δείχνουν σημάδια ανάκαμψης ήδη από το Β' εξάμηνο του 2017. Παράλληλα, το ποσοστό ανεργίας ακολουθεί σταθερά πτωτική πορεία τα τελευταία 3 και πλέον χρόνια. Επιτυγχάνοντας δημοσιονομικό πλεόνασμα για δεύτερη συνεχή χρονιά το 2017, η ανάκαμψη της Ελληνικής οικονομίας επιταχύνεται το 2018, ορμώμενη από την αύξηση των επενδύσεων και των εξαγωγών, καθώς και την επιτυχή ολοκλήρωση του Προγράμματος Στήριξης της Ελληνικής Οικονομίας τον Αύγουστο.

Μέσα σε αυτό το βελτιούμενο οικονομικό και επιχειρηματικό περιβάλλον, η ΕΤΕ κατάφερε να ισχυροποιήσει περαιτέρω τον ισολογισμό της και να ενισχύσει την κεφαλαιακή της επάρκεια. Κατορθώσαμε να περιορίσουμε τα Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα για μία ακόμη χρονιά, υπερβαίνοντας το στόχο που είχε θέσει ο Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός (ΕΕΜ) κατά €0,8δισ., αυξάνοντας παράλληλα το ποσοστό κάλυψης Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων από σωρευμένες προβλέψεις. Ταυτόχρονα, η Τράπεζα βελτίωσε περαιτέρω τη ρευστότητά της, εξαλείφοντας την έκθεσή στον Έκτακτο Μηχανισμό Ρευστότητας της Τράπεζας της Ελλάδος (ΕΛΑ), δημιουργώντας σημαντικό απόθεμα ρευστότητας, ανακτώντας πρόσβαση στις χρηματαγορές και διατηρώντας το χαμηλότερο κόστος χρηματοδότησης του τραπεζικού συστήματος.

Όσον αφορά την ποιότητα του δανειακού χαρτοφυλακίου, η ΕΤΕ κατόρθωσε να διατηρήσει σταθερό ρυθμό μείωσης των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων κατά την τελευταία διετία, επιτυγχάνοντας συνολική μείωση €4,2 δισ. από το τέλος του 2015, καλύπτοντας 50% του στόχου για το 2019. Η μείωση αυτή οφείλεται στις διαγραφές πλήρως καλυμμένων από προβλέψεις δανείων αλλά και στον αρνητικό ρυθμό δημιουργίας νέων Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων. Είναι ενθαρρυντικό το γεγονός ότι η μείωση των νέων επισφαλειών αντανάκλα τη μείωση του ρυθμού αθέτησης πληρωμών, κυρίως σαν αποτέλεσμα των επιτυχών αναδιαρθρώσεων δανείων. Οι παραπάνω παράγοντες συνέβαλαν αποφασιστικά στην επίτευξη υπεραπόδοσης σε σχέση με το στόχο που είχε θέσει ο ΕΕΜ για το 2017.

Το 2018, ολοκληρώσαμε επιτυχώς την πώληση χαρτοφυλακίου μη εξυπηρετούμενων μη εξασφαλισμένων δανείων λιανικής και μικρών επιχειρήσεων στην Ελλάδα, με το ανεξόφλητο κεφάλαιο να ανέρχεται σε €2,0 δισ. και το τίμημα να διαμορφώνεται σε περίπου 6% του συνολικού ανεξόφλητου κεφαλαίου. Η εν λόγω συναλλαγή καθώς και αυτές των άλλων συστημικών τραπεζών, θέτουν τις βάσεις για την πώληση χαρτοφυλακίου δανείων με εξασφαλίσεις στο Β' εξάμηνο του 2018. Η υπεραπόδοση της τάξεως των €0,8 δισ. έναντι του στόχου του ΕΕΜ για το 2017, σε συνδυασμό με τη σχεδιαζόμενη πώληση χαρτοφυλακίου δανείων σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών, θέτει τις βάσεις για την επίτευξη του στόχου του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού για το 2018 νωρίτερα από το αναμενόμενο.

Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι τα ποσοστά κάλυψης Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων και δανείων σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών από σωρευμένες προβλέψεις παρέμειναν στα υψηλότερα επίπεδα του εγχώριου τραπεζικού κλάδου, παρά τις σημαντικές λογιστικές διαγραφές ύψους €1,3 δισ. το 2017. Παράλληλα, διατηρήσαμε μια συντηρητική πολιτική προβλέψεων, αυξάνοντας το εγχώριο κόστος πιστωτικού κινδύνου στις 250μ.β. περίπου, ενώ υιοθετήσαμε μια εξίσου συντηρητική στάση κατά τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ9, εφαρμόζοντας τον αυστηρότερο ορισμό της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών. Κατά συνέπεια, το ποσοστό κάλυψης από σωρευμένες προβλέψεις αυξήθηκε σε 61% περίπου για τα Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα και σε 84% περίπου για τα δάνεια σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών. Σε αυτό το πλαίσιο και δεδομένης της βελτίωσης των συνθηκών που επικρατούν στην οικονομία και τον τραπεζικό κλάδο, κατορθώσαμε να μειώσουμε αισθητά το κόστος πιστωτικού κινδύνου ήδη από το Α' τρίμηνο του 2018 κατά περίπου 80 μ.β., συντελώντας αποφασιστικά στην επιστροφή της Τράπεζας σε οργανική κερδοφορία.

Από πλευράς ρευστότητας, καταφέραμε να μειώσουμε την εξάρτησή μας από τον μηχανισμό ΕΛΑ κατά €5,6δισ. εντός του 2017 και να αποδεσμευτούμε πλήρως από τον ΕΛΑ στο τέλος Νοεμβρίου. Τούτο οφείλεται στην αποτελεσματική υλοποίηση του σχεδίου αναδιάρθρωσης της Τράπεζας, την ανάκτηση της πρόσβασης στη διατραπεζική χρηματοδότηση και τις αγορές χρήματος, τη συνεχιζόμενη απομόχλευση του δανειακού χαρτοφυλακίου και τη σταδιακή επιστροφή καταθέσεων.

Ταυτόχρονα, το κόστος χρηματοδότησης της ΕΤΕ κυμαίνεται στα χαμηλότερα επίπεδα της αγοράς, στις 50μ.β. περίπου, αντανακλώντας το μερίδιο αγοράς ύψους 36% στις καταθέσεις ταμειευτηρίου, που αποτελούν τη φθηνότερη πηγή άντλησης ρευστότητας.

Με γνώμονα όλα τα παραπάνω, καθώς και το πλεόνασμα ρευστότητας της Τράπεζας, η ΕΤΕ εξακολουθεί να βρίσκεται σε πλεονεκτική θέση όσον αφορά την ικανότητα να οδηγήσει την οικονομική ανάκαμψη της χώρας, εστιάζοντας κυρίως στη χρηματοδότηση υγιών επιχειρήσεων κατά τη διάρκεια του 2018. Αξίζει να σημειωθεί ότι εμφανίστηκαν πρώιμες ενδείξεις ανάκαμψης της ζήτησης επιχειρηματικών δανείων κατά το 2018, με τις επιχειρηματικές εκταμιεύσεις να υπερβαίνουν τα €0,5 δισ. ανά τρίμηνο κατά το Α΄ εξάμηνο του έτους, ενώ αναμένουμε το ύψος των εκταμιεύσεων να αυξηθεί σημαντικά κατά τους τέσσερις τελευταίους μήνες του έτους.

Όσον αφορά το σκέλος της κεφαλαιακής επάρκειας, ο μεταβατικός δείκτης CET1 της Εθνικής διαμορφώθηκε σε 17.0%. Οι πωλήσεις θυγατρικών που εκκρεμούν αναμένεται να ενισχύσουν τα κεφάλαια CET1 κατά περίπου 200μ.β., με κύριο μοχλό την πώληση της Εθνικής Ασφαλιστικής.

Αναφορικά με την κερδοφορία μας κατά το τρέχον έτος, θέτουμε τις βάσεις για σημαντική ανάκαμψη, η οποία θα μας επιτρέψει να επιτύχουμε λειτουργικά κέρδη σημαντικού ύψους ο 2018, βασιζόμενοι κυρίως στην αποκλιμάκωση του κόστους πιστωτικού κινδύνου. Ειδικότερα, το κόστος πιστωτικού κινδύνου αναμένεται να μειωθεί κατά περίπου 80-100 μ.β. σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, γεγονός το οποίο έγινε ήδη αισθητό στα αποτελέσματα Α΄ τριμήνου. Η αποκλιμάκωση του κόστους πιστωτικού κινδύνου αντικατοπτρίζει τις θετικές τάσεις στη δημιουργία νέων επισφαλειών, καθώς και τα υψηλά επίπεδα κάλυψης των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων. Ενδεικτικά, μία μείωση της τάξεως των 50μ.β. στο εγχώριο κόστος πιστωτικού κινδύνου μεταφράζεται σε μείωση προβλέψεων ύψους €150 εκατ. περίπου, αποτελώντας τον σημαντικότερο παράγοντα επιστροφής της Τράπεζας στην κερδοφορία.

Προσβλέποντας στο μέλλον, στόχος μας είναι η Τράπεζα να ξαναγίνει προτιμητέος συνεργάτης και σύμβουλος των ελληνικών επιχειρήσεων και νοικοκυριών, κεφαλαιοποιώντας τα συγκριτικά μας πλεονεκτήματα και την αποφασιστικότητά μας να εξελιχθούμε και να κινηθούμε με ταχύτητα. Όλοι μαζί, εργαζόμενοι και διοίκηση της Τράπεζας, θα δουλέψουμε με αφοσίωση, αποφασιστικότητα και συνέπεια για αυτούς τους στόχους. Η νέα στρατηγική της Τράπεζας θα έχει επίκεντρο τον πελάτη και θα χαρακτηρίζεται από ευελιξία, λειτουργική αποδοτικότητα και καινοτομία. Δεσμεύομαι να πετύχουμε αυτούς τους απαιτητικούς στόχους βελτίωσης της Τράπεζας εντός ενός πλαισίου συναίνεσης, διαφάνειας και με σαφείς κανόνες εταιρικής διακυβέρνησης.

Ο Διευθύνων Σύμβουλος

Παύλος Μυλωνάς

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΤΕ

Κώστας Μιχαηλίδης

Πρόεδρος ΔΣ (Μη Εκτελεστικό Μέλος)

ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΑ ΜΕΛΗ

Πάυλος Μυλωνάς

Διευθύνων Σύμβουλος

Δημήτριος Δημόπουλος

Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος

ΜΗ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΑ ΜΕΛΗ

Eva Cederbalk

Τραπεζική Εμπειρία

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΜΗ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΑ ΜΕΛΗ

Claude Piret

Ανεξάρτητο Μη εκτελεστικό μέλος με εξειδικευμένη γνώση σύμφωνα με το άρθρο 10 του Ν.3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει - Διαχείριση Κινδύνων / Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες

Χάρης Μάκκας

Οικονομολόγος / Χρηματοοικονομικές Υπηρεσίες

Andrew McIntyre

Ανεξάρτητο Μη εκτελεστικό μέλος με εξειδικευμένη γνώση σύμφωνα με το άρθρο 10 του Ν.3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει - Εμπειρογνώμων σε θέματα Διαχείρισης Κινδύνων και Χρηματοοικονομικών Ελέγχων

Marianne Økland

Ανεξάρτητο Μη εκτελεστικό μέλος με εξειδικευμένη γνώση σύμφωνα με το άρθρο 10 του Ν.3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει - Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες/ Ναυτιλιακά

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΤΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗΣ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑΣ (Ν3864/2010)

Περικλής Δρούγκας

Οικονομολόγος

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΔΣ ΚΑΙ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΔΣ

Παναγιώτης Δασμάνογλου

Γενικός Διευθυντής Κανονιστικής Συμμόρφωσης & Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας & του Ομίλου

Σημειώσεις:

Το παρόν Δ.Σ., του οποίου η θητεία λήγει το 2018, συγκροτήθηκε εκ νέου σε σώμα κατά τη συνεδρίαση της 17^{ης} Ιουλίου 2018.

Από το 2017 έως και σήμερα, έλαβαν χώρα οι παρακάτω αλλαγές:

- Στις 23 Ιουλίου 2018 ο κ. Περικλής Δρούγκας διορίστηκε ως νέος Εκπρόσωπος του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Τ.Χ.Σ.) στο Δ.Σ., στο Πλαίσιο του νόμου 3864/2010.
- Την 17^η Ιουλίου 2018 το Διοικητικό Συμβούλιο εξέλεξε τον κ. Παύλο Μυλωνά στη θέση του Διευθύνοντος Συμβούλου. Ακολούθως, το Διοικητικό Συμβούλιο συνεδρίασε και αποφάσισε τη συγκρότησή του σε σώμα. Πρόεδρος (μη εκτελεστικός) του Δ.Σ. της ΕΤΕ ορίστηκε ο κ. Κώστας Μιχαηλίδης, ο κ. Παύλος Μυλωνάς ορίστηκε Διευθύνων Σύμβουλος, ο κος Δημήτριος Δημόπουλος Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος και Γραμματέας Δ.Σ. και Επιτροπών Δ.Σ. ορίστηκε

ο κ. Παναγιώτης Δασμάνογλου, Γενικός Διευθυντής Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας και του Ομίλου.

- Βάσει της από 23.5.2018 επιστολής του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας καθήκοντα Εκπροσώπου του ΤΧΣ στο Δ.Σ. της Τράπεζας, στο Πλαίσιο του νόμου 3864/2010, ασκούνται από τον κ. Χριστόφορο Κουφαλιά.
- Την 4.5.2018 ανακοινώθηκε η παραίτηση του Διευθύνοντος Συμβούλου της Τράπεζας, κ. Λεωνίδα Φραγκιαδάκη. Ακολούθως, το Διοικητικό Συμβούλιο συνεδρίασε και αποφάσισε τη συγκρότησή του σε σώμα. Πρόεδρος (μη εκτελεστικός) του Δ.Σ. της ΕΤΕ ορίστηκε ο κ. Κώστας Μιχαηλίδης και ο κ. Παύλος Μυλωνάς, Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος, θα ασκεί τα καθήκοντα του Διευθύνοντος Συμβούλου μέχρι την Τακτική Γενική Συνέλευση 2018,
- Την 23.04.2018, με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου, ο κ. Andrew McIntyre εξελέγη ως ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου.
- Στις 28.02.2018, κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου, ανακοινώθηκε η παραίτηση του ανεξάρτητου μη εκτελεστικού μέλους, κ. Πέτρου Σαμπατακάκη.
- Στις 31.01.2018, κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου, ανακοινώθηκε η αποχώρηση του ανεξάρτητου μη εκτελεστικού μέλους, κ. Mike Aynsley.
- Στις 27.12.2017 το εκτελεστικό μέλος και Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας κος Παναγιώτης (Τάκης) - Αριστείδης Θωμόπουλος υπέβαλλε την παραίτησή του. Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας κατά τη διάρκεια της συνεδριάσεώς του την ίδια μέρα, το Διοικητικό Συμβούλιο ανασυγκροτήθηκε σε σώμα και εξέλεξε τον κ. Κώστα Μιχαηλίδη ως νέο μη εκτελεστικό Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου.
- Την 01.11.2017 το Διοικητικό Συμβούλιο, εξέλεξε τον κ. Κώστα Μιχαηλίδη ως νέο μη εκτελεστικό μέλος και Αντιπρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου.
- Την 19.6.2017 το μη εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού της Συμβουλίου, κος Σπύρος Λορεντζιάδης, γνωστοποίησε στο Διοικητικό Συμβούλιο την παραίτησή του, με ημερομηνία ισχύος την 30η Ιουνίου 2017.
- Στις 7 Ιουνίου 2017 ο κ. Σταύρος Κούκος υπέβαλε την παραίτηση του από μη εκτελεστικό μέλος του Δ.Σ. της ΕΤΕ και συμμετέχει πλέον υπό τον νέο ρόλο του Παρατηρητή (Observer) Εκπροσώπου των Εργαζομένων της Τράπεζας στο Διοικητικό Συμβούλιο.

Στις 30 Μαρτίου 2017 η κ. Παναγιώτα Ιπλιζιάν διορίστηκε ως νέα Εκπρόσωπος του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Τ.Χ.Σ.) στο Δ.Σ. σε αντικατάσταση του κ. Παναγιώτη Λευθήρη ο οποίος συμμετέχει πλέον στο Δ.Σ. υπό τον ρόλο του Παρατηρητή (Observer) του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Τ.Χ.Σ.).

ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Πρόεδρος:

Παύλος Μυλωνάς - Διευθύνων Σύμβουλος

Μέλη:

Δημήτριος Δημόπουλος - Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος

Νέλλη Τζάκου - Λαμπροπούλου - Γενική Διευθύντρια Λιανικής Τραπεζικής

Δημήτριος Καποτόπουλος – Γενικός Διευθυντής Εταιρικής Τραπεζικής

Ιωάννης Κυριακόπουλος – Γενικός Διευθυντής Οικονομικών Υπηρεσιών της Τράπεζας και του Ομίλου (CFO)

Νίκος Χριστοδούλου – Γενικός Διευθυντής Λειτουργικής Στήριξης της Τράπεζας & του Ομίλου

Ιωάννης Βαγιονίτης – Γενικός Διευθυντής Διαχείρισης Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου (Chief Risk Officer)

Παναγιώτης Δασμάνογλου – Γενικός Διευθυντής Κανονιστικής Συμμόρφωσης & Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας και του Ομίλου

Γεώργιος Τριανταφυλλάκης – Γενικός Διευθυντής Νομικών Υπηρεσιών

ΓΕΝΙΚΟΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΕΣ

Παναγιώτης Δασμάνογλου

Γενικός Διευθυντής Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας και του Ομίλου

Ιωάννης Βαγιονίτης

Γενικός Διευθυντής Διαχείρισης Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου (Chief Risk Officer)

Κωνσταντίνος Βόσικας

Γενικός Διευθυντής Εταιρικών Πιστοδοτήσεων Ειδικής Διαχείρισης

Γεώργιος Καλορίτης

Γενικός Διευθυντής Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας & του Ομίλου

Δημήτριος Καποτόπουλος

Γενικός Διευθυντής Εταιρικής Τραπεζικής

Ιωάννης Κυριακόπουλος

Γενικός Διευθυντής Οικονομικών Υπηρεσιών της Τράπεζας και του Ομίλου (CFO)

Μαρίνης Στρατόπουλος

Γενικός Διευθυντής Δραστηριοτήτων Εξωτερικού

Νέλλη Τζάκου-Λαμπροπούλου

Γενική Διευθύντρια Λιανικής Τραπεζικής

Γεώργιος Τριανταφυλλάκης

Γενικός Διευθυντής Νομικών Υπηρεσιών

Νίκος Χριστοδούλου

Γενικός Διευθυντής Λειτουργικής Στήριξης της Τράπεζας & του Ομίλου

Πέτρος Φουρτούνης

Γενικός Διευθυντής Ανθρώπινου Δυναμικού της Τράπεζας και του Ομίλου

ΒΟΗΘΟΙ ΓΕΝΙΚΟΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΕΣ

Βασίλειος Κάβαλος

Βοηθός Γενικός Διευθυντής Διαχείρισης Διαθεσίμων και Χρηματαγοράς (Group Treasurer)

Βασίλειος Καραμούζης

Βοηθός Γενικός Διευθυντής Εταιρικής και Επενδυτικής Τραπεζικής

Ιωάννα Κατζηλιέρη - Ζουρ

Βοηθός Γενική Διευθύντρια Επικοινωνίας & Μάρκετινγκ Ομίλου

Γεώργιος Κουτσουδάκης

Βοηθός Γενικός Διευθυντής Εταιρικής Τραπεζικής

Γεώργιος Μαλιγιάννης

Βοηθός Γενικός Διευθυντής Διαχείρισης Απαιτήσεων Λιανικής Τραπεζικής

Βασίλειος Μαστρόκαλος

Βοηθός Γενικός Διευθυντής Στρατηγικής της Τράπεζας και του Ομίλου

Κωνσταντίνος Μπράτος

Βοηθός Γενικός Διευθυντής Ενεργητικής Διαχείρισης Ληξιπρόθεσμου Χαρτοφυλακίου Επιχειρηματικής Τραπεζικής

Δημήτριος Παυλινέρης

Βοηθός Γενικός Διευθυντής Δικτύου

Βασίλειος Σκιαδιώτης

Βοηθός Γενικός Διευθυντής Λιανικής Τραπεζικής

Γεώργιος Φράγκου

Βοηθός Γενικός Διευθυντής Ακίνητης Περιουσίας της Τράπεζας και του Ομίλου

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ 2017

Σε μία χρονιά ανάπτυξης, αν και χαμηλότερης της αρχικά αναμενόμενης, για την Ελληνική οικονομία, η ΕΤΕ κατάφερε να ισχυροποιήσει τα αποτελέσματά της στους βασικούς τομείς των εγχώριων δραστηριοτήτων της, ενδυναμώνοντας περαιτέρω τον ισολογισμό της.

Από πλευράς ρευστότητας, η ΕΤΕ είναι η πρώτη ελληνική τράπεζα που αποδεσμεύτηκε από τον ΕΛΑ στα τέλη Νοεμβρίου, αντανακλώντας την παραδοσιακά ισχυρή καταθετική βάση της Τράπεζας, κυρίως στις καταθέσεις χαμηλού κόστους, καθώς και τη ρευστότητα προερχόμενη από τις αποεπενδύσεις. Αξίζει να σημειωθεί ότι έχει ήδη δημιουργήσει σημαντικό απόθεμα ρευστότητας, το οποίο δίνει τη δυνατότητα στην ΕΤΕ να αυξήσει τις χρηματοδοτήσεις κατά τη διάρκεια του 2018.

Αναφορικά με την ποιότητα του δανειακού χαρτοφυλακίου, η ΕΤΕ κατόρθωσε να διατηρήσει σταθερό ρυθμό μείωσης των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων κατά την τελευταία διετία, επιτυγχάνοντας συνολική μείωση €4,2 δισ. από το τέλος του 2015, καλύπτοντας 50% του στόχου για το 2019. Το αποτέλεσμα αυτό υπερβαίνει τον στόχο που τέθηκε για το 2017 κατά €0,8 δισ., με την κάλυψη των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων να ανέρχεται σε 56% ή 61% μετά την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9, στα υψηλότερα επίπεδα του εγχώριου τραπεζικού κλάδου. Αυτό αντανακλά τη συντηρητική πολιτική προβλέψεων της ΕΤΕ, θέτοντας τις βάσεις για την επίτευξη του στόχου του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού για το 2018.

Από πλευράς κεφαλαιακής επάρκειας, ο δείκτης CET1 διαμορφώθηκε σε 17,0%, μη ενσωματώνοντας τη θετική επίπτωση από τις εναπομείνανες ενέργειες κεφαλαιακής ενίσχυσης του σχεδίου αναδιάρθρωσης της Τράπεζας. Ως εκ τούτου, η ΕΤΕ εισέρχεται στην άσκηση προσομοίωσης της ΕΚΤ για το 2018 με ενισχυμένα ποσοστά κεφαλαιακής επάρκειας και κάλυψης μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων.

Αναφορικά με τις επιδόσεις της τράπεζας σε επίπεδο κερδοφορίας, η ΕΤΕ ενίσχυσε τα οργανικά κέρδη προ προβλέψεων κατά περίπου 5% σε ετήσια βάση, σημειώνοντας αύξηση καθαρών εσόδων από προμήθειες ενώ ταυτόχρονα μείωση των καθαρών εσόδων από τόκους λόγω της συνεχιζόμενης δανειακής απομόχλευσης. Οι λειτουργικές δαπάνες συνέχισαν να βαίνουν μειούμενες, με μείωση περίπου 7% σε ετήσια βάση.

Το 2018, το οικονομικό περιβάλλον στην Ελλάδα αναμένεται να βελτιωθεί περαιτέρω, όπως διαφαίνεται από τους εκτιμώμενους θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης του ΑΕΠ, την ανάκαμψη των επενδύσεων και εξαγωγών, καθώς και τη συνεχιζόμενη βελτίωση των συνθηκών στην αγορά εργασίας. Επιπλέον, η επιτυχής ολοκλήρωση του Τρίτου Προγράμματος Οικονομικής Προσαρμογής αποτελεί ένα σημαντικό μήνυμα όσον αφορά τη

βιώσιμη ανάκαμψη της Ελλάδας. Μέσα σε αυτό το οικονομικό και επιχειρηματικό περιβάλλον, η στρατηγική της ΕΤΕ θα συνεχίσει να επικεντρώνεται στην αύξηση της χρηματοδότησης της εγχώριας οικονομίας, στην περαιτέρω μείωση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων πλέον των στόχων, καθώς και στην επιστροφή σε ουσιώδη οργανική κερδοφορία, κεφαλαιοποιώντας τα πλεονεκτήματα του ισολογισμού της.

Κερδοφορία

Ελλάδα

Τα οργανικά κέρδη προ προβλέψεων διαμορφώθηκαν σε €175 εκατ. το Δ' τρίμηνο του 2017 από €184 εκατ. το προηγούμενο τρίμηνο, αντανακλώντας κυρίως την αύξηση των λειτουργικών δαπανών (+4,4% σε τριμηνιαία βάση) λόγω εποχικότητας.

Τα καθαρά έσοδα από τόκους διαμορφώθηκαν σε €343 εκατ. από €352 εκατ. το Γ' τρίμηνο του 2017, αντικατοπτρίζοντας τη συνεχιζόμενη απομόχλευση του δανειακού χαρτοφυλακίου, η οποία αντιστάθμισε το όφελος από την περαιτέρω αποκλιμάκωση της χρηματοδότησης μέσω ΕΛΑ (-€2,4 δισ. σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο, κατά μέσο όρο). Η επαναγορά ομολόγων Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΕΤΧΣ) και Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ΕΜΣ) από τον ΕΜΣ στα πλαίσια της ανταλλαγής ομολόγων ΕΤΧΣ/ΕΜΣ των ελληνικών τραπεζών συνέβαλε στη βελτίωση του καθαρού επιτοκιακού περιθωρίου κατά 6 μ.β. σε τριμηνιαία βάση σε 311 μ.β. το Δ' τρίμηνο του 2017.

Τα καθαρά έσοδα από προμήθειες διαμορφώθηκαν σε €60 εκατ. το Δ' τρίμηνο του 2017 από €51 εκατ. το προηγούμενο τρίμηνο, αντανακλώντας την αυξημένη χρήση καρτών και την ανάκαμψη των προμηθειών επιχειρηματικών δανείων και διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων. Σε επίπεδο έτους, τα καθαρά έσοδα από προμήθειες ανήλθαν σε €218 εκατ., ενισχυμένα κατά 41,7% σε ετήσια βάση. Η αύξηση των καθαρών εσόδων από προμήθειες αντανακλά την εξάλειψη της εξάρτησης της Τράπεζας από τον Πυλώνα II & III. Εξαιρώντας τις προμήθειες χρηματοδότησης μέσω ΕΛΑ, τα καθαρά έσοδα από προμήθειες ενισχύθηκαν κατά 9,6% σε ετήσια βάση, αντικατοπτρίζοντας την ενίσχυση των προμηθειών Λιανικής Τραπεζικής κατά 9,1% σε ετήσια βάση, καθώς και την αύξηση των προμηθειών από παρεπόμενες τραπεζικές εργασίες (διαχείριση κεφαλαίων, προμήθειες από χρηματιστηριακές υπηρεσίες και λοιπές συναλλαγές) κατά 26,9% σε σχέση με το 2016.

Οι λειτουργικές δαπάνες ανήλθαν σε €228 εκατ. το Γ' τρίμηνο του 2017 από €219 εκατ. το Γ' τρίμηνο του 2017, αντικατοπτρίζοντας την αύξηση στα έξοδα προς τρίτους (αμοιβές συμβούλων και ορκωτών λογιστών). Σε επίπεδο έτους, οι λειτουργικές δαπάνες διαμορφώθηκαν

σε €868 εκατ., μειωμένες κατά 7,0% σε ετήσια βάση, αντανakλώντας την περιστολή των δαπανών προσωπικού (-10,9% σε ετήσια βάση), με τα γενικά και διοικητικά έξοδα να παραμένουν σχεδόν αμετάβλητα σε ετήσια βάση. Η σημαντική μείωση στις δαπάνες προσωπικού ενσωματώνει το όφελος από το Πρόγραμμα Εθελουσίας Εξόδου Προσωπικού, το οποίο ολοκληρώθηκε το Δεκέμβριο του 2016 και αφορούσε σε περίπου 10% του προσωπικού στην Ελλάδα. Ο δείκτης Κόστους προς Οργανικά έσοδα βελτιώθηκε σε 51,8% το 2017 από 54,7% το αντίστοιχο περυσινό διάστημα.

Οι ζημίες μετά από φόρους από συνεχιζόμενες δραστηριότητες ανήλθαν σε €55 εκατ. από €49 εκατ. το Γ' τρίμηνο του 2017, αντικατοπτρίζοντας την αύξηση των προβλέψεων για επισφαλή δάνεια (+25,6% σε τριμηνιαία βάση).

Σε επίπεδο έτους, ο Όμιλος σημείωσε ζημίες μετά από φόρους από συνεχιζόμενες δραστηριότητες ύψους €177 εκατ., αντανakλώντας κυρίως τις αυξημένες προβλέψεις για επισφαλή δάνεια (κόστος πιστωτικού κινδύνου στις 250 μ.β. το 2017).

NA Ευρώπη:

Στη ΝΑ Ευρώπη¹, Ο Όμιλος σημείωσε ζημίες μετά από φόρους από συνεχιζόμενες δραστηριότητες ύψους €5 εκατ. το Δ' τρίμηνο του 2017 έναντι κερδών €4 εκατ. το προηγούμενο τρίμηνο, αντανakλώντας τις αυξημένες προβλέψεις για επισφαλή δάνεια (€11 εκατ. το Δ' τρίμηνο του 2017 από €4 εκατ. το προηγούμενο τρίμηνο).

Τα Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα μειώθηκαν για 7^ο συνεχόμενο τρίμηνο

Η μείωση των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων (NPEs) συνεχίστηκε και κατά το Δ' τρίμηνο του 2017 και διαμορφώθηκε σε €0,7 δισ. σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο, αντανakλώντας τον αρνητικό ρυθμό δημιουργίας νέων επισφαλειών και τις διαγραφές πλήρως καλυμμένων από προβλέψεις δανείων ύψους €683 εκατ. Ειδικότερα, ο ρυθμός δημιουργίας νέων Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων (περίμετρος Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού-ΕΕΜ) παρέμεινε αρνητικός κατά το Δ' τρίμηνο του 2017 (-€51 εκατ. έναντι -€126 εκατ. το Γ' τρίμηνο) και διαμορφώθηκε σε -€127 εκατ. για το 2017. Η Τράπεζα έχει ήδη μειώσει τα Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα κατά €4,2 δισ. από το τέλος του 2015, υπερβαίνοντας το στόχο του ΕΕΜ για το 2017 κατά €0,83 δισ. και καλύπτοντας περίπου το 1/2 της απόστασης του τελικού στόχου του 2019. Ο εγχώριος δείκτης Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων μειώθηκε κατά 113 μ.β. σε τριμηνιαία βάση σε 44,1% το Δ' τρίμηνο του 2017, με το αντίστοιχο ποσοστό κάλυψης από σωρευμένες προβλέψεις να διατηρείται σε 55,7% στην Ελλάδα ή σε 61,3% μετά την εφαρμογή του ΔΠΧΠ 9, αποτελώντας μακράν το υψηλό-

τερο ποσοστό μεταξύ των συστημικών ελληνικών τραπεζών.

Στην Ελλάδα, ο ρυθμός δημιουργίας νέων δανείων σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών κινήθηκε επίσης σε αρνητικά επίπεδα (-€311 εκατ. από σε €66 εκατ. Γ' τρίμηνο του 2017) σε όλες τις επιμέρους κατηγορίες δανείων, αντανakλώντας την επιτάχυνση των αναδιαρθρώσεων δανείων. Ο δείκτης κάλυψης δανείων σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών από συσσωρευμένες προβλέψεις διαμορφώθηκε σε 76,0% στην Ελλάδα (74,7% σε επίπεδο Ομίλου) ή σε 83,9% μετά την εφαρμογή του ΔΠΧΠ 9.

Στην Ελλάδα, το κόστος πιστωτικού κινδύνου (CoR) ανήλθε σε 250 μ.β. από 197 μ.β. το Γ' τρίμηνο του 2017, αντανakλώντας την αύξηση των προβλέψεων στο στεγαστικό χαρτοφυλάκιο, κυρίως λόγω αναπροσαρμογών στην καθαρή αξία των εξασφαλίσεων. Ως αποτέλεσμα, το εγχώριο κόστος πιστωτικού κινδύνου παρέμεινε σε υψηλά επίπεδα κατά το 2017, ανερχόμενο σε 250 μ.β. από 212 μ.β. το 2016. Ο συνδυασμός της συντηρητικής πολιτικής προβλέψεων κατά το 2017 και της εφαρμογής του ΔΠΧΠ 9 θέτουν τις βάσεις για σημαντική αποκλιμάκωση του κόστους πιστωτικού κινδύνου το 2018, γεγονός το οποίο αποτελεί βασική προϋπόθεση για την επιστροφή της Τράπεζας σε ουσιαστική οργανική κερδοφορία.

Στη ΝΑ Ευρώπη¹, ο δείκτης δανείων σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών διαμορφώθηκε σε 33,2% το Δ' τρίμηνο του 2017, με το δείκτη κάλυψης δανείων σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών από σωρευμένες προβλέψεις να διαμορφώνεται σε 52,2%.

Ενισχυμένη ρευστότητα

Οι καταθέσεις του Ομίλου διαμορφώθηκαν σε €40,3 δισ. το Δ' τρίμηνο του 2017 (+4,4% σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο), αντανakλώντας την αύξηση των καταθέσεων στην Ελλάδα κατά €1,7 δισ. σε τριμηνιαία βάση, λόγω της ευνοϊκής εποχικότητας και των εισροών καταθέσεων από επιχειρήσεις. Στο διάστημα μετά την επιβολή ελέγχων στην κίνηση κεφαλαίων, οι εισροές καταθέσεων της ΕΤΕ στην Ελλάδα ανέρχονται σε €3,0 δισ. συνολικά και αφορούν κυρίως σε καταθέσεις ταμειυτηρίου, με το αντίστοιχο μερίδιο αγοράς να διαμορφώνεται σε 37%. Οι καταθέσεις στη Ν.Α. Ευρώπη¹ παρέμειναν σχεδόν αμετάβλητες σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο στα €1,9 δισ.

Ως αποτέλεσμα του παραπάνω, ο δείκτης Δανείων προς Καταθέσεις βελτιώθηκε περαιτέρω σε 79% στην Ελλάδα (83% το Γ' τρίμηνο του 2017) και σε 80% σε επίπεδο Ομίλου, στα καλύτερα επίπεδα του κλάδου, θέτοντας τις βάσεις για ενίσχυση της πιστωτικής επέκτασης μέσα το 2018.

Σημειώνεται ότι η χρηματοδότηση από το Ευρωσύστημα μειώθηκε σε μόλις €2,8 δισ. το Μάρτιο από €12,3 δισ. το τέλος του Δ' τριμήνου του 2016, με μηδενική εξάρτηση από τον Έκτακτο Μηχανισμό Ρευστότητας της Τράπεζας της Ελλάδος (ΕΛΑ) από το τέλος Νοεμβρίου 2017, εν μέρει λόγω των ενεργειών κεφαλαιακής ενίσχυσης. Η πλήρης απεξάρτηση από τον ΕΛΑ συνιστά σαφή πιστωτική διαφοροποίηση σε σχέση με τις υπόλοιπες συστημικές τράπεζες. Επί του παρόντος, η Τράπεζα έχει δημιουργήσει ένα απόθεμα ρευστότητας, το οποίο στοχεύει να εκταμιεύσει ως χορηγήσεις σε υγιείς επιχειρήσεις, εκμεταλλεζόμενη το χαμηλό κόστος χρηματοδότησής της. Αξίζει να σημειωθεί ότι εμφανίστηκαν πρώιμες ενδείξεις ανάκαμψης της ζήτησης επιχειρηματικών δανείων κατά το Δ' τρίμηνο του 2017, με τις επιχειρηματικές εκταμιεύσεις να υπερβαίνουν τα €0,5 δισ., ξεπερνώντας ιστορικά υψηλά μετά την κρίση.

Η επιτυχής εφαρμογή του σχεδίου αναδιάρθρωσης της ΕΤΕ, σε συνδυασμό με την απρόσκοπτη πρόσβαση στη διατραπεζική αγορά, θα διασφαλίσουν την απεξάρτηση της Τράπεζας από τον ΕΛΑ, παρέχοντας την απαραίτητη ρευστότητα για τη χρηματοδότηση της εγχώριας οικονομίας.

Κεφαλαιακή επάρκεια

Ο δείκτης Κύριων Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων (CET1) ανήλθε σε 17,0% και σε 16,7% με πλήρη εφαρμογή της Βασιλείας III. Η εφαρμογή του ΔΠΧΠ 9 θα επιβαρύνει τα εποπτικά κεφάλαια της Τράπεζας συνολικά κατά περίπου 350 μ.β., επίπτωση η οποία διαμορφώνεται σε περίπου 120 μ.β. για το χρονικό ορίζοντα τριετίας στα πλαίσια της άσκησης προσομοίωσης της ΕΚΤ, λόγω της εφαρμογής της μεταβατικής περιόδου.

Οι υπολειπόμενες αποεπενδύσεις αναμένεται να ενισχύσουν τα κεφάλαια και τη ρευστότητα της ΕΤΕ σημαντικά, με επίκεντρο την πώληση της Εθνικής Ασφαλιστικής.

Η ΜΕΤΟΧΗ

Κατά την διάρκεια του 2017 το Χρηματιστήριο Αθηνών κατέγραψε σημαντικές απώλειες λόγω κυρίως της πολιτικής αβεβαιότητας, ειδικότερα κατά το δεύτερο μισό του έτους. Η μετοχή της ΕΤΕ παρουσίασε αυξημένη μεταβλητότητα, καταγράφοντας μέγιστη τιμή €0.38 την 16.08.2017 και ελάχιστη τιμή €0.21 την 09.02.2017, ενώ η τιμή κλεισίματος στις 31.12.2017 διαμορφώθηκε σε €0.32.

Η χρηματιστηριακή αξία της ΕΤΕ στις 31.12.2017 διαμορφώθηκε σε €2.9 δισ., έναντι €2.3 δισ. το προηγούμενο έτος. Η συνολική αξία συναλλαγών επί της μετοχής διαμορφώθηκε σε €2.1 δισ., ενώ το προηγούμενο έτος ανήλθε στα €2.0 δισ., αποτελώντας το 14.8% της ετήσιας αξίας συναλλαγών της εγχώριας κεφαλαιαγοράς, έναντι 13.6% το 2016.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1 ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΙΜΗΣ ΚΑΙ ΑΞΙΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΜΕΤΟΧΗΣ ΕΤΕ

Πηγές: Bloomberg, υπολογισμοί ΕΤΕ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΕΤΟΧΗΣ ΕΤΕ

	2017	2016
Τιμή τέλους έτους (σε €)	0.3	0.3
Μέγιστη τιμή έτους (σε €)	0.4	0.3
Ελάχιστη τιμή έτους (σε €)	0.2	0.1
Τυπική απόκλιση ημερήσιων αποδόσεων ΕΤΕ (%)	3.1	5.9
Τυπική απόκλιση ημερήσιων αποδόσεων κλάδου (%)	2.9	5.5
Χρηματιστηριακή αξία μετοχής τέλους έτους (σε δισ. €)	2.3	2.3
Συνολική αξία συναλλαγών μετοχής (σε δισ. €)	2.1	2.0
Λόγος συνολικής ετήσιας αξίας συναλλαγών μετοχής / ΧΑ (%)	8.7	10.6

Πηγή: ΧΑ, Bloomberg, υπολογισμοί ΕΤΕ

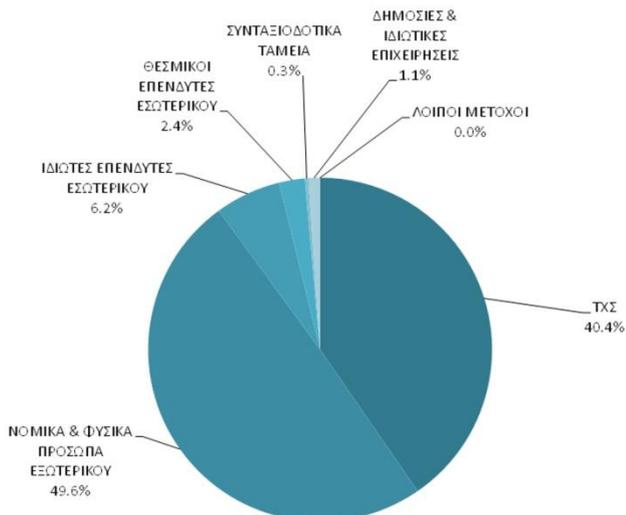
¹Περιλαμβάνει τις δραστηριότητες του Ομίλου σε Κύπρο και ΠΓΔΜ

ΜΕΤΟΧΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ

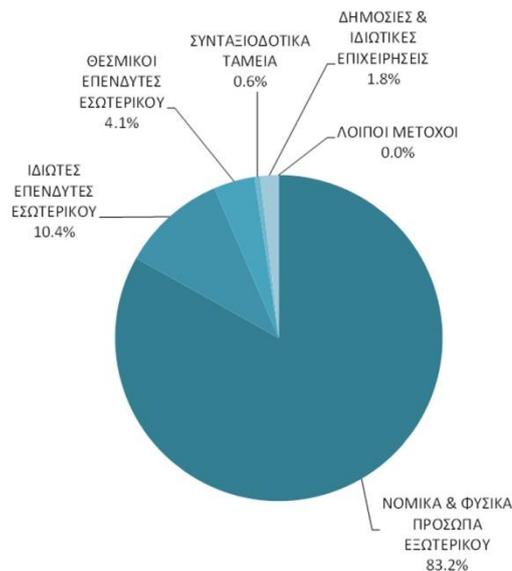
Το μετοχικό κεφάλαιο της Εθνικής Τράπεζας στις 31.12.2017 ήταν διαιρεμένο σε 9.147.151.527 κοινές μετοχές, ονομαστικής αξίας €0,30 η κάθε μία.

Το μετοχικό κεφάλαιο της Εθνικής Τράπεζας χαρακτηρίζεται από ευρεία διασπορά, καθώς περιλάμβανε πάνω από 185.000 μετόχους, θεσμικούς και ιδιώτες, στο τέλος Δεκεμβρίου 2017. Από τη μετοχική σύνθεση, όπως αυτή διαμορφώθηκε στις 31.12.2016 (ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2) προκύπτει ότι το ΤΧΣ κατείχε το 40,4% του μετοχικού κεφαλαίου, ενώ το 49,6% ήταν καταμεμημένο σε θεσμικούς και ιδιώτες επενδυτές του εξωτερικού και το 6,2% σε ιδιώτες επενδυτές εσωτερικού. Εξαιρουμένου του ποσοστού του ΤΧΣ, η συμμετοχή των θεσμικών και ιδιωτών επενδυτών εξωτερικού ανερχόταν σε 83,2%, ενώ των ιδιωτών επενδυτών εσωτερικού σε 10,4% (ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2
ΜΕΤΟΧΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΤΕ 31.12.2017

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3
ΜΕΤΟΧΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΤΕ (ΕΚΤΟΣ ΤΧΣ) 31.12.2017

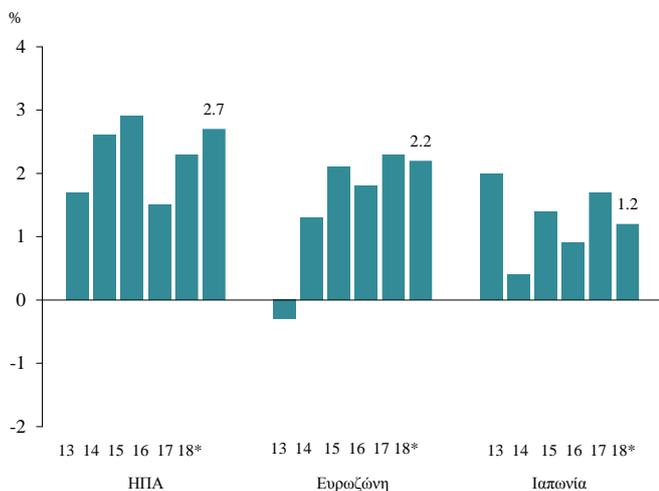
ΚΕΦΑΛΑΙΟ **1**

**ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ**

1.1 ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Η παγκόσμια οικονομία ανέπτυξε ταχύτητα το 2017, με το πραγματικό ακαθάριστο εγχώριο προϊόν («Α-ΕΠ») να αναμένεται να διαμορφωθεί σε 3,6%, από 3,2% το 2016. Στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής («ΗΠΑ»), η ανάκαμψη των επιχειρηματικών επενδύσεων στον τομέα της ενέργειας και η σταθερά θετική συνεισφορά της ιδιωτικής κατανάλωσης οδήγησαν σε επιτάχυνση του πραγματικού ΑΕΠ σε 2,3% (ετήσια μεταβολή) το 2017, από 1,5% το 2016 (ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.1.1). Στην ευρωζώνη, η οικονομία συνέχισε να ανακάμπτει λαμβάνοντας στήριξη από την αύξηση της απασχόλησης, την επιτάχυνση του τραπεζικού δανεισμού, εν μέσω της επεκτατικής νομισματικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας («ΕΚΤ») και της αναθέρμανσης των επιχειρηματικών επενδύσεων. Για το 2017, ο ρυθμός μεταβολής του πραγματικού ΑΕΠ ανήλθε σε 2,3% (ετήσια μεταβολή) το οποίο είναι και υψηλό από το 2007, από 1,8% το 2016. Στην Ιαπωνία, η οικονομία συνέχισε τη θετική της πορεία, επικουρούμενη από την υποστηρικτική δημοσιονομική πολιτική και την επιτάχυνση της παγκόσμιας οικονομίας, με το πραγματικό ΑΕΠ να αυξάνεται κατά 1,7% (ετήσια μεταβολή) το 2017 από 0,9% το 2016.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.1.1
ΡΥΘΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΕΠ
(ΕΤΗΣΙΟΣ ΡΥΘΜΟΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ)

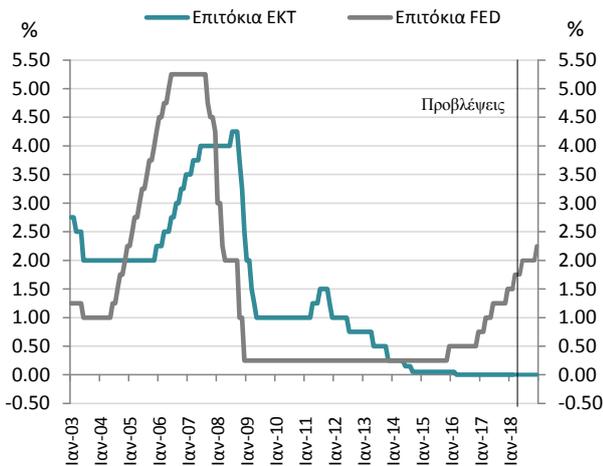
Πηγές: Eurostat, US Bureau of Economic Analysis και IMF. *Προβλέψεις IMF

Η τιμή του πετρελαίου στις διεθνείς αγορές ακολούθησε ανοδική πορεία το 2017, λόγω της επέκτασης της συμφωνίας μεταξύ ΟΠΕΚ και επιλεγμένων χωρών (Ρωσία) για τη μείωση της παραγωγής πετρελαίου, έως το Δεκέμβριο του 2018, και της ισχυρής ζήτησης πετρελαίου που συνόδευσε τη δυναμική της παγκόσμιας οικονομίας. Συγκεκριμένα, η τιμή του αργού πετρελαίου αυξήθηκε σε 60\$/βαρέλι στο τέλος του 2017, από 54\$/βαρέλι στο τέλος του 2016, παρουσιάζοντας αύξηση της τάξης του 11%.

Σε όρους μέσων ετήσιων μεταβολών, το πετρέλαιο αυξήθηκε κατά 19% το 2017 (σε 51 \$/βαρέλι το 2017, από 43 \$/βαρέλι το 2016) έναντι πτώσης της τάξης του 11% το 2016. Αντανακλώντας τα παραπάνω, και σε συνδυασμό με την δυναμική της οικονομικής δραστηριότητας, ο πληθωρισμός στις ανεπτυγμένες οικονομίες επιταχύνθηκε σε 1,7% (μέση ετήσια μεταβολή) το 2017 από 0,8% (μέση ετήσια μεταβολή) το 2016.

Η νομισματική πολιτική στις ανεπτυγμένες αγορές παρέμεινε υποστηρικτική ως προς την ανάπτυξη, αν και σε χαμηλότερο βαθμό συγκρινόμενη με το 2016. Η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ («Fed») αύξησε το επιτόκιο αναφοράς κατά 75μ.β. σωρευτικά στο εύρος του 1,25% - 1,5%, έως το Δεκέμβριο του 2017, με τους αξιωματούχους της Fed να αναμένουν το επιτόκιο αναφοράς να διαμορφωθεί στο 2,0% - 2,25% στο τέλος του 2018 (ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.1.2). Εξίσου σημαντικά, η Fed από τον Οκτώβριο του 2017, επανεπενδύει πλέον μέρος και όχι το σύνολο των προσόδων από τα κρατικά ομόλογα και τα ομόλογα ενυπόθηκων δανείων τα οποία κατέχει, με αποτέλεσμα τη σταδιακή μείωση του ισολογισμού της, ο οποίος ανερχόταν σε \$4,4 τρισ. στο τέλος του 2017. Η ΕΚΤ διατήρησε αμετάβλητο το παρεμβατικό της επιτόκιο στο 0,0%, το επιτόκιο της διευκόλυνσης οριακής χρηματοδότησης σε 0,25% και το επιτόκιο καταθέσεων σε -0,4% το 2017. Επιπρόσθετα, αποφάσισε τον Οκτώβριο του 2017 να μειώσει τις μηνιαίες αγορές του προγράμματος αγοράς περιουσιακών στοιχείων σε €30 δισ. από €60 δισ., αρχής γενομένης από τον Ιανουάριο του 2018, μέχρι τουλάχιστον το Σεπτέμβριο του 2018, καθώς οι αποπληθωριστικές πιέσεις στην οικονομία της ευρωζώνης έχουν εξαλειφθεί και η οικονομία αναπτύσσεται με ισχυρούς ρυθμούς. Τέλος, η Τράπεζα της Ιαπωνίας, συνέχισε την πολιτική επιθετικής επέκτασης του ισολογισμού της, κυρίως δια μέσω της αγοράς Ιαπωνικών κρατικών ομολόγων και Διαπραγματεύσιμων Αμοιβαίων Κεφαλαίων (ETFs) μετοχών, στοχεύοντας μεταξύ άλλων στον «έλεγχο της καμπύλης επιτοκίων», και υιοθετώντας ως στόχο για το επιτόκιο του 10-ετούς κρατικού ομολόγου της Ιαπωνίας «περίπου» το 0%.

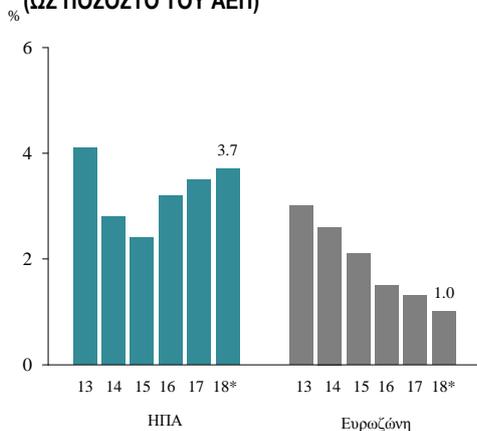
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.1.2
ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΑ ΕΠΙΤΟΚΙΑ

Πηγές: ECB, FED, Προβλέψεις ΕΤΕ

Η δημοσιονομική προσαρμογή, η οποία ξεκίνησε στον απόηχο της χρηματοπιστωτικής κρίσης του 2008/2009, με αποτέλεσμα τη σημαντική βελτίωση των δημοσίων οικονομικών τα τελευταία έτη, συνέχισε την πορεία της όσον αφορά την οικονομία της ζώνης του ευρώ. Πράγματι, το δημοσιονομικό έλλειμμα μειώθηκε στο 1,3% του ΑΕΠ το 2017 από 1,5% το 2016 αντανακλώντας χαμηλότερα έξοδα τόκων εξυπηρέτησης του χρέους, μειούμενο ρυθμό ανάπτυξης των κρατικών δαπανών και τη δυνατή κυκλική ανάκαμψη. Στην άλλη όχθη του Ατλαντικού, το δημοσιονομικό έλλειμμα της Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης των ΗΠΑ αυξήθηκε στο 3,5% του ΑΕΠ το 2017 από 3,3% το 2016. Πιο σημαντικά, αναμένεται περαιτέρω σημαντική διεύρυνση του δημοσιονομικού ελλείματος των ΗΠΑ, το 2018 (ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.1.3), και κυρίως το 2019, αντανακλώντας τις πρόσφατες (Δεκέμβριος 2017) μειώσεις της φορολογίας των φυσικών και νομικών προσώπων (επιχειρήσεων), καθώς και την έγκριση αυξημένων δαπανών της Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης (Ιανουάριος 2018).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.1.3
ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ ΕΛΛΕΙΜΑ
(ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΟΥ ΑΕΠ)

Πηγή: IMF, CBO, Δημοσιονομικό έτος στις ΗΠΑ, *Προβλέψεις IMF και CBO

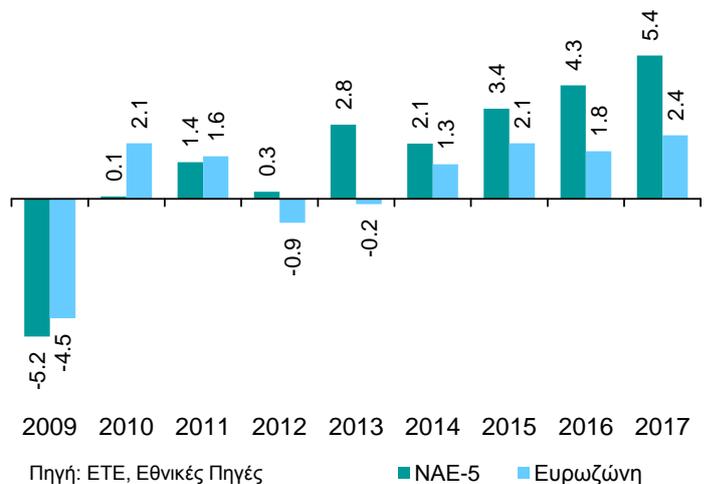
Νοτιοανατολική Ευρώπη (NAE-5)*

* Η «NAE-5» αποτελείται από τις χώρες Αλβανία, Βουλγαρία, ΠΓΔΜ, Ρουμανία και Σερβία

Τα θεμελιώδη μεγέθη και οι επιδόσεις των οικονομικών και των τραπεζικών κλάδων της NAE-5 βελτιώθηκαν σε ευρεία κλίμακα το 2017. Πράγματι, η οικονομική δραστηριότητα ανέκτησε δυναμική και η κερδοφορία του τραπεζικού τομέα ενισχύθηκε ενώ η δημοσιονομική θέση και το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών χειροτέρευαν, παραμένοντας, ωστόσο, σε διαχειρίσιμα επίπεδα.

Ο ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ επιταχύνθηκε σε 5,4% το 2017 -- ο υψηλότερος μετά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση, υπερβαίνοντας το μακροπρόθεσμο δυνατικό ρυθμό ανάπτυξης του 3,0% -- από 4,3% το 2016. Στην ενίσχυση της οικονομικής δραστηριότητας συνέβαλαν τόσο η αύξηση της εσωτερικής όσο και εξωτερικής ζήτησης. Η ιδιωτική κατανάλωση παρέμεινε ο κύριος μοχλός ανάπτυξης, ως απόρροια της επεκτατικής δημοσιονομικής πολιτικής (το δημοσιονομικό έλλειμμα αυξήθηκε ελαφρά στο 1,7% του ΑΕΠ το 2017 από 1,5% το 2016), της βελτίωσης των συνθηκών στην αγορά εργασίας και της ανάκαμψης της πιστωτικής δραστηριότητας (ο δανεισμός στον ιδιωτικό τομέα αυξήθηκε με το υψηλό 6-ετίας 4,3% το Δεκέμβριο έναντι αύξησης 1,1% το 2016). Από την άλλη πλευρά, οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών αυξήθηκαν, κυρίως λόγω της ενισχυμένης οικονομικής δραστηριότητας του μεγαλύτερου εμπορικού εταίρου της NAE-5 -- της Ευρωζώνης (ο ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ ενισχύθηκε με το υψηλό 10ετίας 2,4% το 2017 από 1,8% το 2016).

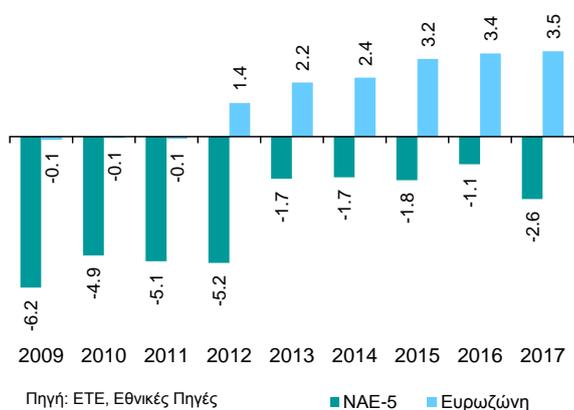
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1
ΡΥΘΜΟΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΥ ΑΕΠ (%)

Πηγή: ΕΤΕ, Εθνικές Πηγές

■ NAE-5 ■ Ευρωζώνη

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2
ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ (% ΤΟΥ ΑΕΠ)

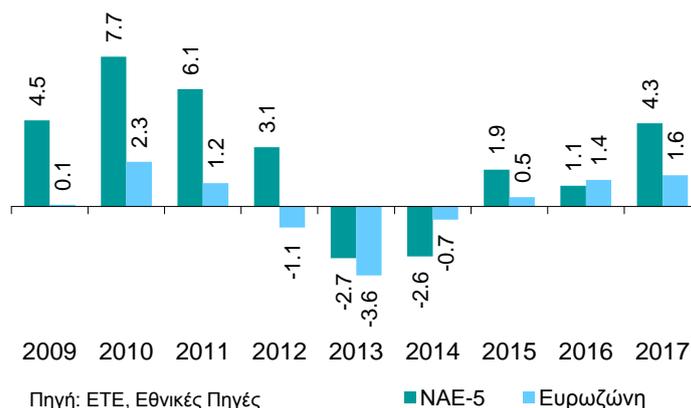

Όπως αναμενόταν, παρά τις ενισχυμένες εξαγωγές, το έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών διευρύνθηκε στο 2,6% του ΑΕΠ το 2017 από 1,1% το 2016, λόγω των μη ευνοϊκών τιμών στην αγορά ενέργειας και, σε μεγάλο βαθμό, της σημαντικής ανάκαμψης της εσωτερικής ζήτησης. Ωστόσο, αυτή η αρνητική εξέλιξη δεν αποτελεί λόγο ανησυχίας, καθώς το έλλειμμα παρέμεινε σε διαχειρίσιμα επίπεδα και η ποιότητα χρηματοδότησής του παραμένει ικανοποιητική. Πράγματι, οι άμεσες ξένες επενδύσεις συνέχισαν να υπερκαλύπτουν το ελλειμματικό ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών για πέμπτο συνεχές έτος (114,6% το 2017).

Εν μέσω ενός ευνοϊκού λειτουργικού περιβάλλοντος, τα θεμελιώδη μεγέθη και οι επιδόσεις του τραπεζικού κλάδου της NAE-5 βελτιώθηκαν το 2017. Πράγματι, η κερδοφορία εκτιμάται ότι αυξήθηκε στα €2.578 εκατ. το 2017 έναντι €1.954 εκατ. το 2016. Η επίδοση αυτή ενισχύθηκε, κυρίως, από χαμηλότερες προβλέψεις για μη εξυπηρετούμενα δάνεια, λόγω της μείωσης του δείκτη των προβληματικών δανείων προς τα συνολικά δάνεια (κυμαινόμενου μεταξύ 6,3% στην ΠΓΔΜ και 13,2% στην Αλβανία το Δεκέμβριο του 2017). Η καθοδική τάση στα μη εξυπηρετούμενα δάνεια αντικατοπτρίζει την ενισχυμένη οικονομική δραστηριότητα και, σε μεγάλο βαθμό, τις απομειώσεις και πωλήσεις μη εξυπηρετούμενων δανείων υπό την στήριξη των Κεντρικών Τραπεζών. Επιπρόσθετα, ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας ενισχύθηκε περαιτέρω (κυμαινόμενος μεταξύ 15,7% στην ΠΓΔΜ και 22,5% στη Σερβία το Δεκέμβριο του 2017). Η βελτίωση της ποιότητας των στοιχείων του ενεργητικού και της φερεγγυότητας προοιωνίζεται ενίσχυση του ρυθμού ανάκαμψης της πιστωτικής δραστηριότητας, δεδομένου του χαμηλού βαθμού χρηματοπιστωτικής διείσδυσης στην περιοχή (το ποσοστό δανείων προς ΑΕΠ κυμάνθηκε μεταξύ 27,4% στη Ρουμανία και 50,9% στη Βουλγαρία το Δεκέμβριο 2017), κυρίως στον

τομέα των νοικοκυριών (το ποσοστό δανείων προς νοικοκυριά προς ΑΕΠ κυμάνθηκε μεταξύ 11,3% στην Αλβανία και 22,7% στην ΠΓΔΜ το Δεκέμβριο 2017), και του επαρκούς δείκτη ρευστότητας (στη NAE-5, ο μέσος όρος δανείων προς καταθέσεις ανήλθε στο 80,7% το Δεκέμβριο 2017 -- αρκετά χαμηλότερα από το κρίσιμο όριο του 100%).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3
ΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ,%)

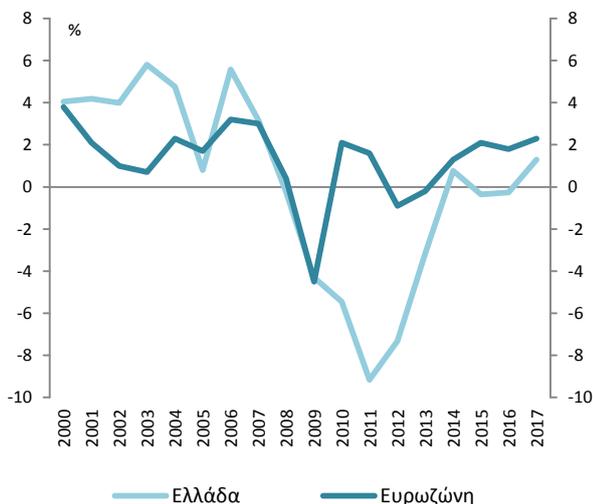
Για το 2018, τα θεμελιώδη μεγέθη και οι επιδόσεις των οικονομιών και τραπεζικών κλάδων της NAE-5 αναμένονται να παραμείνουν ισχυρά. Ωστόσο, υπάρχουν κίνδυνοι για τις θετικές προοπτικές της NAE-5, που πηγάζουν κυρίως από σφιχτότερου-αναμενόμενου συνθήκες ρευστότητας στις διεθνείς αγορές και ασθενέστερη-της-αναμενόμενης οικονομική δραστηριότητα του κύριου εμπορικού, επενδυτικού και χρηματοδοτικού εταίρου της περιοχής -- της Ευρωζώνης. Πράγματι, υψηλότερη-του-αναμενόμενου ανάπτυξη ή πληθωρισμός στις ΗΠΑ ενδέχεται να προκαλέσει ταχύτερη ή μεγαλύτερη-του-αναμενόμενου αύξηση των επιτοκίων της Fed. Επιπρόσθετα, σε περίπτωση έξαρσης των γεωπολιτικών εντάσεων (π.χ. στην χερσόνησο της Κορέας και στη Μέση Ανατολή) και αύξησης του προστατευτισμού από την Κυβέρνηση των ΗΠΑ, ενδέχεται να επηρεαστεί αρνητικά η παγκόσμια ανάπτυξη -- συμπεριλαμβανομένης της Ευρωζώνης. Οι θετικές προοπτικές της NAE-5 ενδέχεται επίσης να επηρεαστούν αρνητικά από την επιδείνωση της εμπιστοσύνης των επενδυτών σε περίπτωση ενίσχυσης της πολιτικής αβεβαιότητας και του συνεπαγόμενου δημοσιονομικού εκτροχιασμού.

1.2 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Το 2017 το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν («ΑΕΠ») αυξήθηκε κατά 1,3%, σε ετήσια βάση, (εποχικά διορθωμένα στοιχεία), που είναι η καλύτερη επίδοση μετά από μία, σχεδόν, δεκαετία ύφεσης, παρά την

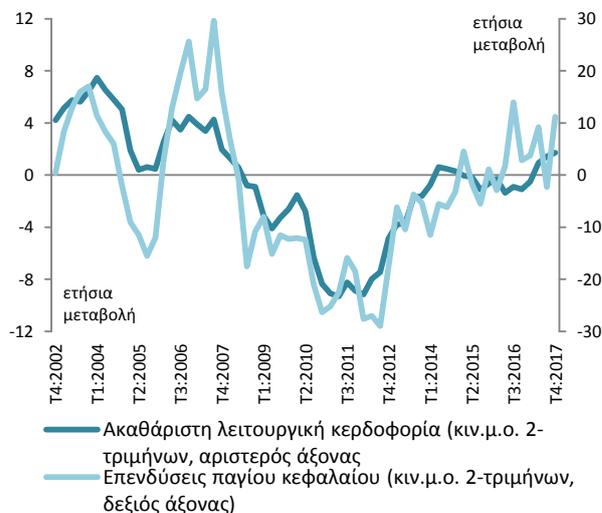
πιο συσταλτική, από το προσδοκώμενο, δημοσιονομική πολιτική. Καταλύτης της επίδοσης του ΑΕΠ το 2017 ήταν, αναμφισβήτητα, η επενδυτική δαπάνη, η οποία αυξήθηκε κατά 9,7% σε ετήσια βάση, συνεισφέροντας 1,1 ποσοστιαία μονάδα στον ετήσιο ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ, αντανακλώντας την αύξηση των επενδύσεων εκτός κατοικιών (10,8% ετησίως, υψηλό 10-ετίας), την ίδια περίοδο. Η κατασκευή κατοικιών μειώθηκε, με επιβραδυνόμενο, εντούτοις, ρυθμό σε σχέση με τα προηγούμενα έτη (-8,7% ετησίως), με τις πτωτικές πιέσεις στις τιμές των κατοικιών να αμβλύνονται σημαντικά το 2017 (-0,3% ετησίως το τέταρτο τρίμηνο του 2017 και -1,0% ετησίως, κατά μέσο όρο, το 2017 έναντι -2,4% ετησίως το 2016). Αναφορικά με την πορεία της ιδιωτικής κατανάλωσης, τα στοιχεία του ΑΕΠ για το 2017 αποτύπωσαν μια στασιμότητα στο σύνολο του έτους, υπό το βάρος της δημοσιονομικής πίεσης, της υψηλής, ακόμη, ανεργίας και της σημαντικής σωρευτικής μείωσης των εισοδημάτων τα προηγούμενα χρόνια. Παράλληλα, η αύξηση των τιμών καταναλωτή (1,1% ετησίως το 2017), μετά από μια τετραετία αποπληθωρισμού, συνεισέφερε σε μία ανάλογη μείωση του πραγματικού (αποπληθωρισμένου) εισοδήματος των νοικοκυριών. Ο συνδυασμός των προαναφερόμενων παραγόντων αντιστάθμισε τη θετική επίδραση από την υγιή αύξηση της απασχόλησης κατά 2,2% ετησίως το 2017.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.2.1
ΡΥΘΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Πηγή: Eurostat, ΕΛΣΤΑΤ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.2.2
ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ & ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΚΕΡΔΟΦΟΡΙΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

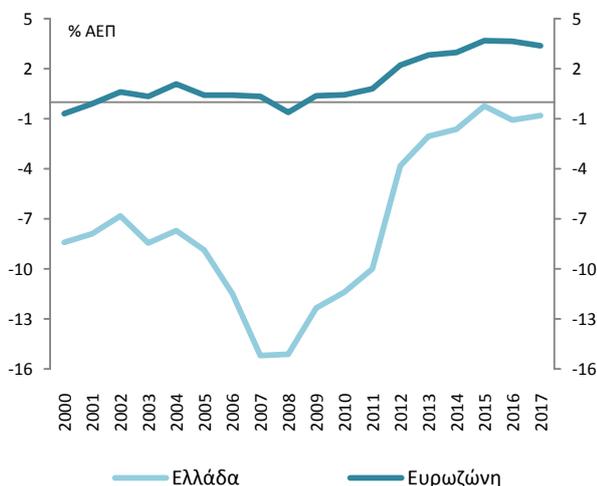
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Η βελτίωση του οικονομικού κλίματος βασίστηκε, κυρίως, στον επιχειρηματικό τομέα, με τη μεταποιητική παραγωγή να αυξάνεται κατά 3,8% σε ετήσια βάση το 2017, καταγράφοντας τη δεύτερη μεγαλύτερη επέκταση από το 2007 (η μεγαλύτερη ετήσια αύξηση της δεκαετίας σημειώθηκε, από χαμηλή βάση, το 2016), υποστηριζόμενη από την ισχυρή αύξηση της παραγωγής στους κλάδους μεταποίησης βασικών μετάλλων, πετρελαϊκών προϊόντων, φαρμακευτικών προϊόντων και τροφίμων. Ενδεικτικός της βελτίωσης του επιχειρηματικού κλίματος είναι και ο δείκτης υπευθύνων προμηθειών στη μεταποίηση («PMI»), ο οποίος κατέγραψε υψηλά δεκαετίας στο τέλος του 2017, ενώ η περαιτέρω βελτίωσή του το πρώτο δίμηνο του 2018 (υψηλό 17½ ετών), καταδεικνύει τις θετικές προοπτικές της μεταποιητικής δραστηριότητας. Αναφορικά με τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα των υπηρεσιών, αξίζει να σημειωθεί πως καταγράφηκε υπεραπόδοση, κυρίως, λόγω τουρισμού, με την αύξηση των τουριστικών εισπράξεων (11,1% ετησίως) να υπερβαίνει αυτή των αφίξεων (9,7% ετησίως) το 2017, για πρώτη φορά από το 2013.

Το 2017, το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών εμφάνισε έλλειμμα ύψους 0,8% του ΑΕΠ, οριακά μικρότερο από το 2016 (-1,1% του ΑΕΠ), καθώς το αυξημένο πλεόνασμα στο ισοζύγιο υπηρεσιών αντιστάθμισε το μεγαλύτερο έλλειμμα στο εμπορικό ισοζύγιο. Συγκεκριμένα, ο τομέας των υπηρεσιών υπεραπέδωσε, βασισμένος στις ισχυρές επιδόσεις του τουριστικού τομέα, και οι εξαγωγές αγαθών, εκτός καυσίμων, ακολούθησαν, επίσης, ανοδική τροχιά, (9,6% ετησίως), αντανακλώντας τη δυναμική των εξωστρεφών επιχειρήσεων, οι οποίες υποβοή-

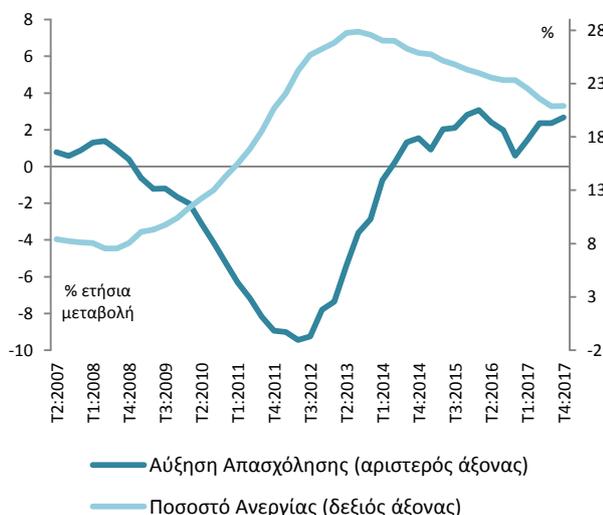
θήθηκαν και από την υγιή ανάπτυξη στην Ευρωζώνη. Εντούτοις, και οι εισαγωγές εκτός καυσίμων εμφάνισαν σημαντική αύξηση (8,1% ετησίως), αποτυπώνοντας κυρίως την αυξημένη ζήτηση για πρώτες ύλες.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.2.3
ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΩΣ % ΤΟΥ Α.Ε.Π.

Πηγή: ΟΟΣΑ, Τράπεζα της Ελλάδος

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.2.4
ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

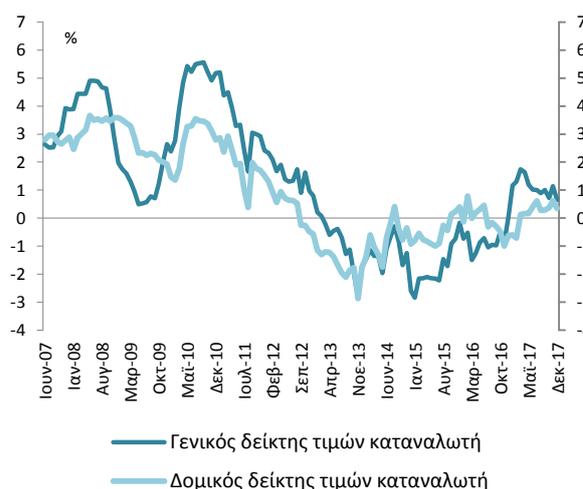
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Η ελληνική αγορά εργασίας εμφάνισε περαιτέρω βελτίωση το 2017, με αύξηση της απασχόλησης κατά 2,2%, ετησίως, υποβοηθούμενη από τη σταδιακή ανάκαμψη της οικονομική δραστηριότητας, ειδικά σε κλάδους σχετιζόμενους με το εμπόριο, τον τουρισμό, και τη μεταποίηση. Το ποσοστό ανεργίας μειώθηκε περαιτέρω σε χαμηλό εξαετίας, στο 20,8% το Δεκέμβριο του 2017 από 23,4% το Δεκέμβριο του 2016, ενώ ποσοστό 71,8% των συνολικών ανέργων αντιστοιχεί σε μακροχρόνια ανέργους, το

τέταρτο τρίμηνο 2017. Το επίπεδο του μέσου μισθού στην οικονομία εμφάνισε σημάδια σταθεροποίησης το 2017 μετά από σωρευτική συρρίκνωση 20% μεταξύ 2009 και 2016.

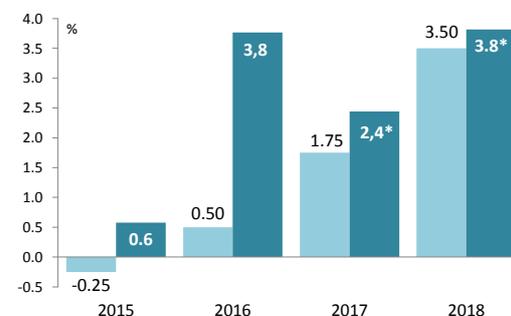
Οι αποπληθωριστικές τάσεις της οικονομίας τερματίστηκαν το 2017, με το δείκτη τιμών καταναλωτή να αυξάνεται κατά 1,1%, ετησίως, έπειτα από μέση ετήσια μείωση της τάξεως του 1,2% στο διάστημα 2013-2016, κυρίως, λόγω της αύξησης των τιμών ενέργειας (κυρίως πετρελαίου) κατά 11,0% σε ετήσια βάση, ενώ ο δομικός πληθωρισμός (εξαιρουμένης της επίπτωσης των τιμών της ενέργειας και των νωπών φρούτων και λαχανικών) αυξήθηκε οριακά κατά 0,2% ετησίως το 2017 από -0,1% ετησίως το 2016, αντανακλώντας την περιορισμένη τιμολογιακή ισχύ των εγχώριων επιχειρήσεων υπό συνθήκες χαμηλής, ακόμη, εσωτερικής ζήτησης

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.2.5
ΓΕΝΙΚΟΣ ΚΑΙ ΔΟΜΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.2.6
ΠΡΩΤΟΓΕΝΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΩΣ % ΤΟΥ Α.Ε.Π.

*2017 & 2018: Εκτιμήσεις Κρατικού Προϋπολογισμού 2018

■ Πρωτογενές πλεόνασμα - Στόχος 3ου Προγράμματος (% ΑΕΠ)
■ Πρωτογενές πλεόνασμα (% ΑΕΠ)*

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών, ΕΛΣΤΑΤ

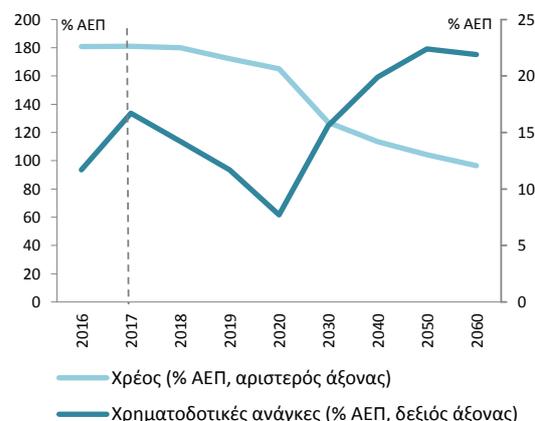
Στο πεδίο των δημοσίων οικονομικών, η Ελλάδα αναμένεται να σημειώσει νέα υπεραπόδοση έναντι των στόχων του Τρίτου Προγράμματος, με επίτευξη πρωτογενούς πλεονάσματος 4,2% του ΑΕΠ το 2017, έναντι του στόχου του Προγράμματος για πλεόνασμα 1,75% του ΑΕΠ. Η επιβεβαίωση της ανωτέρω εξέλιξης με τη δημοσίευση των τελικών στοιχείων τον Απρίλιο του 2018 αναμένεται να ενισχύσει την αξιοπιστία αναφορικά με την επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων για το 2018 (για πρωτογενές πλεόνασμα τουλάχιστον 3,5% του ΑΕΠ).

Το χρέος της Γενικής κυβέρνησης ως ποσοστό στο ΑΕΠ ανήλθε στο 180,8% το 2016, αναμένεται να κορυφωθεί τα τέλη του 2017 και να αρχίσει να αποκλιμακώνεται σταδιακά από το 2018 και μετά, σύμφωνα με τη βασική εκτίμηση (Σενάριο Α) της Ανάλυσης Βιωσιμότητας Χρέους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του ΕΜΣ, το αναμενόμενο όφελος στο ακαθάριστο δημόσιο χρέος της Ελλάδας από την υλοποίηση της δέσμης βραχυπρόθεσμων μέτρων για την ελάφρυνση χρέους που είχαν εγκριθεί από το Eurogroup της 5ης Δεκεμβρίου 2016, και άρχισαν να εφαρμόζονται από τις αρχές του 2017 εκτιμάται στις 25 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ μέχρι το 2060, ενώ θα συνεισφέρει στη μείωση των μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων χρηματοδοτικών αναγκών του Ελληνικού κράτους σε βιώσιμα, αν και υψηλότερα, επίπεδα του 15% του ΑΕΠ για την περίοδο μετά το πρόγραμμα και μέχρι το 2040 και σε επίπεδα περίπου 20% μετά το 2040, σύμφωνα με το βασικό σενάριο της ανανεωμένης ανάλυσης για τη βιωσιμότητα χρέους από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Το Eurogroup της 15ης Ιουνίου 2017 επανέλαβε τη βούληση των δανειστών για το σχεδιασμό και εφαρμογή ενός μηχανισμού συσχέτισης δυνητικών μελλοντικών ελαφρύνσεων στο κόστος εξυπηρέτησης του Ελληνικού χρέους που σχετίζεται με τα δάνεια του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας («ΕΤΧΣ» ή «EFSF»), ύψους €96 δισ. με το ρυθμό ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας, σχέδιο του οποίου πρόκειται να παρουσιαστεί στο δεύτερο τρίμηνο του 2018. Αυτός ο μηχανισμός θα αποτελεί μέρος των μεσοπρόθεσμων μέτρων ελάφρυνσης χρέους, που μπορούν να εφαρμοστούν, κατά συνθήκη, κατόπιν της επιτυχούς υλοποίησης του προγράμματος του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Στήριξης («ΕΜΣ»).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.2.7

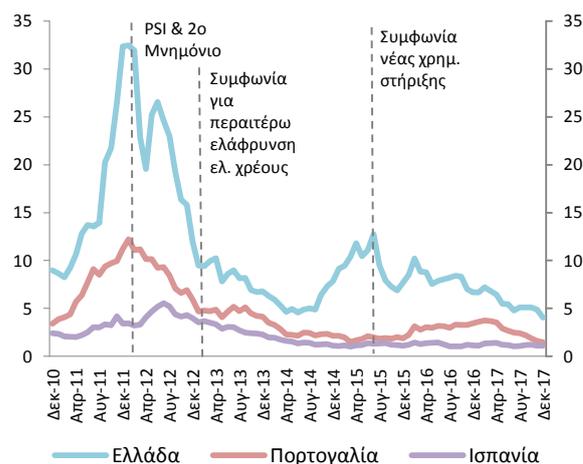
ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ ΚΑΙ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΙΣΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΟΥ ΑΕΠ

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Έκθεση Συμμόρφωσης, Μάρτιος 2018

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.2.8

ΕΠΙΤΟΚΙΑΚΑ ΠΕΡΙΘΩΡΙΑ 10ετών ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΟΜΟΛΟΓΩΝ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΟ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟ

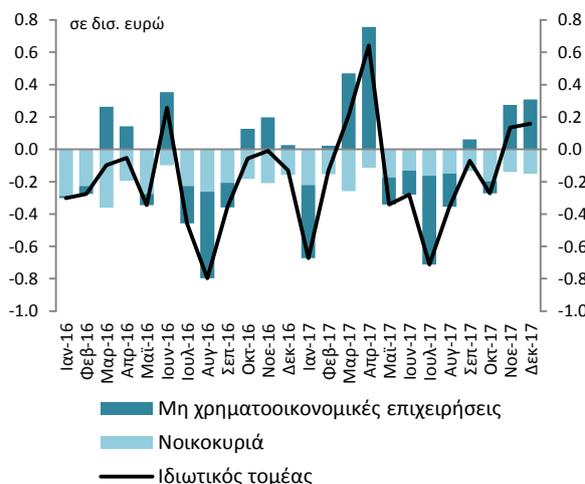
Πηγή: Bloomberg

Οι ανωτέρω θετικές δημοσιονομικές εξελίξεις, σε συνδυασμό με την επιτυχή έκδοση 5ετούς ομολόγου από το Ελληνικό Δημόσιο τον Ιούλιο του 2017 και την ολοκλήρωση ανταλλαγής ομολόγων του PSI με νέους τίτλους το Νοέμβριο του 2017, συνοδεύτηκαν από σημαντική αποκλιμάκωση των αποδόσεων των ελληνικών ομολόγων στα τέλη του 2017 (4,4% το Δεκέμβριο συγκριτικά με 6,1% κατά μέσο όρο τους έντεκα μήνες του 2017), ενώ επακολούθησαν οι αναβαθμίσεις της πιστοληπτικής ικανότητας της χώρας από τους βασικούς αξιολογικούς οίκους στις αρχές του 2018. Συγκεκριμένα, οι αξιολογικοί οίκοι Standard and Poor's Ratings («S&P») και Fitch Ratings αναβάθμισαν την πιστοληπτική ικανότητα της Ελλάδος κατά μία βαθμίδα από «B-» σε «B» με θετικές προοπτικές στις 19 Ιανουαρίου 2018 και 16 Φεβρουαρίου 2018, αντίστοιχα, ενώ ο αξιολογικός

οίκος Moody's αναβάθμισε το αξιόχρεο της ελληνικής οικονομίας κατά δύο βαθμίδες από «Caa2» σε «B3» με θετικές προοπτικές στις 21 Φεβρουαρίου 2018. Επίσης η Standard and Poor's Ratings («S&P») αναβάθμισε την πιστοληπτική ικανότητα της Ελλάδας κατά μία βαθμίδα «B+» μετά την επιτυχή ολοκλήρωση της τελευταίας αξιολόγησης του τρίτου προγράμματος και τις αποφάσεις του Eurogroup για το χρέος.

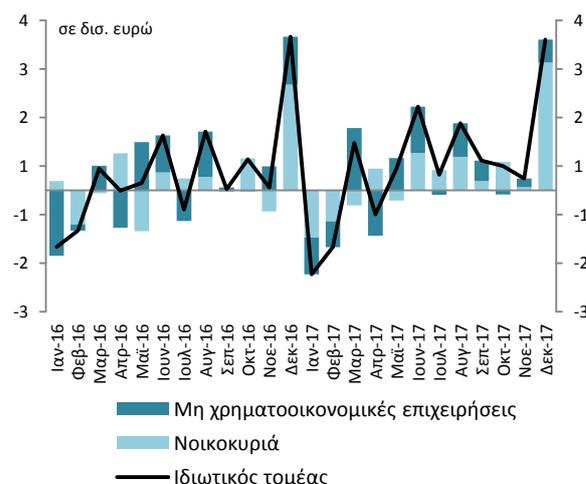
Οι τραπεζικές καταθέσεις ιδιωτών στο σύνολο του 2017 εμφάνισαν σωρευτική αύξηση €5,9 δισ. με τις καταθέσεις των νοικοκυριών να αυξάνουν κατά €3,7 δισ. και των επιχειρήσεων κατά €2,2 δισ. αντανakλώντας, μεταξύ άλλων, τη βελτίωση της οικονομικής δραστηριότητας, και κυρίως της εξωστρεφούς επιχειρηματικότητας. Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα παρέμεινε σε κατάσταση απομόχλευσης το 2017, με το ρυθμό της ετήσιας συρρίκνωσης του δανεισμού προς τον ιδιωτικό τομέα να επιβραδύνεται σε σύγκριση με τα τέλη του 2016 (-5,7% σε ετήσια βάση), ενώ τα δάνεια προς νοικοκυριά μειώθηκαν κατά 5,9% ετησίως. Ο δανεισμός προς τις επιχειρήσεις αυξήθηκε το Δεκέμβριο 2017 (+0,4%, ετησίως, συγκριτικά με 0,0%, ετησίως, το Δεκέμβριο 2016), ανταποκρινόμενος, κυρίως, στη βελτιωμένη ζήτηση από συγκεκριμένους υποκλάδους, ως επί το πλείστον, πιο εξωστρεφείς, όπως οι κλάδοι μεταφορών και αποθήκευσης, λιανικού εμπορίου και τουρισμού. Σε αυτό το πλαίσιο, η χρηματοδότηση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος από το Ευρωσύστημα μειώθηκε στα €33,7 δισ. το Δεκέμβριο 2017 από €66,6 δισ. το Δεκέμβριο του 2016, με την εξάρτηση του τραπεζικού συστήματος από την χορήγηση έκτακτης ενίσχυσης της ρευστότητας (Emergency Liquidity Assistance («ELA»)) να συρρικνώνεται κατά €22,5 δισ. την ίδια περίοδο Αξίζει να σημειωθεί πως η Εθνική Τράπεζα αποτελεί την πρώτη ελληνική τράπεζα που μηδένισε την εξάρτησή της από το ELA στις αρχές του 2018.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.2.9
ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΕΓΧΩΡΙΟΥ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ
(ΜΗΝΙΑΙΑ ΚΑΘΑΡΗ ΡΟΗ)

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.2.10
ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΕΓΧΩΡΙΟΥ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ
(ΜΗΝΙΑΙΑ ΚΑΘΑΡΗ ΡΟΗ)

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

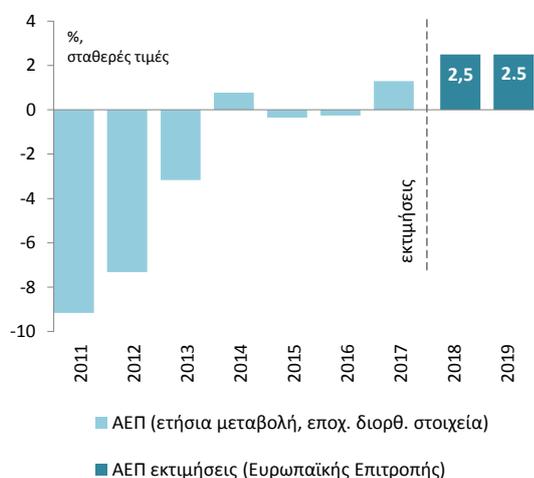
Αναμενόμενες εξελίξεις – Προοπτικές

Οι επίσημες προβλέψεις για υγιή ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας το 2018 ύψους 2%, ετησίως, κατά μέσο όρο (σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο) εκτιμάται ότι θα υποστηριχθούν από: α) τη συνεχιζόμενη βελτίωση του οικονομικού κλίματος σε σχέση με το προηγούμενο έτος, γεγονός που θα υποστηρίξει και τις αποφάσεις του ιδιωτικού τομέα περί δαπανών (και ειδικά των επενδυτικών), β) τη διατηρήσιμη θετική δυναμική του τουρισμού, όπως προκύπτει από τις ευνοϊκές τάσεις των προ-κρατήσεων και τα στοιχεία για τους πρώτους μήνες του 2018, γ) τις θετικές προοπτικές για τις εξαγωγές αγαθών (μετά

την αύξηση +7,1%, σε ετήσια βάση, εξαιρουμένων των καυσίμων, στο σύνολο του 2017) που υποστηρίζεται από τον ισχυρό ρυθμό ανάπτυξης της Ευρωζώνης, δ) τη θετική συνεισφορά στην ιδιωτική και δημόσια επενδυτική δραστηριότητα, που ενισχύεται από τις εισροές χρηματοδότησης του προγράμματος και τα διαρθρωτικά κεφάλαια από την Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά και την αναμενόμενη αύξηση των εκταμιεύσεων του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, ε) την περαιτέρω ομαλοποίηση των συνθηκών ρευστότητας (αντανακλώντας, μεταξύ άλλων, την επιπρόσθετη πρόοδο στην εξόφληση ληξιπρόθεσμων οφειλών της Γενικής κυβέρνησης προς τον ιδιωτικό τομέα και τις βελτιωμένες συνθήκες στην αγορά εργασίας) και την επιτάχυνση των εισροών από επενδύσεις χαρτοφυλακίου και ξένες άμεσες επενδύσεις, η οποία έχει γίνει ήδη ορατή το 2017 και στ) τη σταδιακή χαλάρωση των ελέγχων στην κίνηση κεφαλαίου.

Η υλοποίηση του ανωτέρω σεναρίου υπόκειται σε κινδύνους που σχετίζονται με την περαιτέρω δημοσιονομική προσπάθεια για επίτευξη του στόχου για πρωτογενές πλεόνασμα ύψους 3,5% του ΑΕΠ το 2018, καθώς και με την τάση αύξησης της μεταβλητότητας στις διεθνείς αγορές από τις αρχές του 2018, καθώς και την αυξημένη γεωπολιτική αστάθεια. Η ομαλή ολοκλήρωση του Τρίτου Προγράμματος, με την οικονομία να διασφαλίζει βιώσιμη πρόσβαση στις αγορές για αναχρηματοδότηση του χρέους, σε συνδυασμό με έγκαιρη αποσαφήνιση των νέων παρεμβάσεων για το χρέος της Ελληνικής Δημοκρατίας, αναμένεται να επιδράσουν θετικά στις συνθήκες ρευστότητας της οικονομίας και γενικότερα, στην οικονομική δραστηριότητα, ενισχύοντας την πιθανότητα υλοποίησης του βασικού οικονομικού σεναρίου για το 2018 και περιορίζοντας τους καθοδικούς κινδύνους.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.2.11
ΡΥΘΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Ευρωπαϊκή Επιτροπή

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

2.1 ΛΙΑΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ

Την 31.12.2017 το χαρτοφυλάκιο δανείων λιανικής του Ομίλου της ΕΤΕ, πριν την αφαίρεση των προβλέψεων, διαμορφώθηκε σε €24,6 δισ., μειωμένο κατά 11,2% σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Εξ' αυτών, €24 δισ. αποτελούσαν το χαρτοφυλάκιο λιανικής της Τράπεζας.

Στεγαστική πίστη

Η Εθνική Τράπεζα το 2017 συνέχισε τη διάθεση του:

- «Πράσινου Δανείου» με προνομιακούς όρους, με σκοπό τη χρηματοδότηση της αγοράς και εγκατάστασης εξοπλισμού εξοικονόμησης ενέργειας, Δάνειο «ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΟ ΣΠΙΤΙ» για εγκατάσταση φωτοβολταϊκού συστήματος σε οικίες, Δάνειο «Εστία Πράσινη» για την αγορά, επισκευή ή κατασκευή ενεργειακά αναβαθμισμένης κατοικίας.

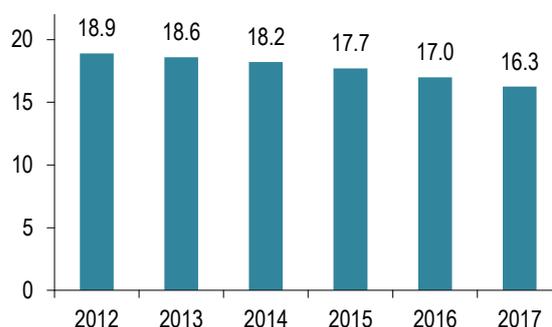
Επιπλέον, για το 2017 σημειώνονται τα κάτωθι:

- Η συμμετοχή της Τράπεζας στην αγορά νέων στεγαστικών δανείων εξακολουθεί να είναι ενισχυμένη. Στο δε πλαίσιο ευθυγράμμισής της με το νέο θεσμικό πλαίσιο και σε εφαρμογή του Ν. 4438/2016, η Τράπεζα προέβη σε όλες τις ενδεδειγμένες ενέργειες στο πλαίσιο της προσυμβατικής ενημέρωσης των πελατών που αιτούνται τη λήψη νέων στεγαστικών δανείων διατηρώντας την διαφάνεια στις συναλλαγές
- Με γνώμονα την υποστήριξη των πληγέντων δανειοληπτών από τις πλημμύρες του Νοεμβρίου 2017 προχώρησε σε αναστολή καταβολής δόσεων σε προϊόντα Κτηματικής και Καταναλωτικής Πίστης, Πιστωτικών Καρτών και Πιστοδοτήσεων Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων.
- Στο πλαίσιο των ενεργειών της Τράπεζας για την ανάπτυξη προϊόντων προσαρμοσμένων στις ανάγκες των πελατών, επανατοποθετήθηκε το προϊόν «Εύκολοι Φόροι», με σκοπό την παροχή της απαιτούμενης ρευστότητας, ώστε να καλυφθούν ενήμερες βεβαιωμένες υποχρεώσεις προς το Δημόσιο

Η Μονάδα Στεγαστικής Πίστης τον επόμενο χρόνο θα εστιάσει στην:

- Συμμετοχή στο συγχρηματοδοτούμενο πρόγραμμα «Εξοικονόμηση κατ' Οίκον II» προσφέροντας δάνεια με ευνοϊκούς όρους για την ενίσχυση παρεμβάσεων βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης κατοικιών,
- παρουσίαση εξειδικευμένων προϊόντων και υπηρεσιών στον Τομέα της Λιανικής Τραπεζικής στοχεύοντας στις ανάγκες της πελατείας

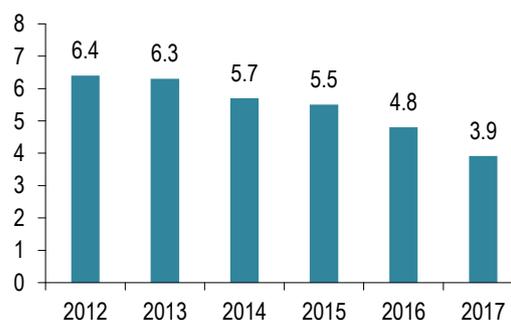
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.1.1
ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΗ ΠΙΣΤΗ ΤΡΑΠΕΖΑΣ
(ΥΠΟΛΟΙΠΑ ΤΕΛΟΣ ΕΤΟΥΣ-ΔΙΣ €)

Πιστωτικές κάρτες και καταναλωτικά δάνεια

Κατά τη διάρκεια του 2017 στρατηγικός στόχος της Τράπεζας παρέμεινε η αύξηση της χρήσης χρεωστικών καρτών στα POS για αγορές προϊόντων και υπηρεσιών. Στο πλαίσιο αυτό, η Τράπεζα συνέχισε την αντικατάσταση των καρτών του χρεωστικού της χαρτοφυλακίου με κάρτες Debit Mastercard και Debit Mastercard Business που επιτρέπουν ανέπαφες συναλλαγές (contactless) στα ειδικά τερματικά.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.1.2
ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΠΙΣΤΗ ΤΡΑΠΕΖΑΣ
(ΥΠΟΛΟΙΠΑ ΤΕΛΟΣ ΕΤΟΥΣ - ΔΙΣ €)

Παράλληλα, η Τράπεζα στο πλαίσιο του Νόμου περί αντιμετώπισης της ανθρωπιστικής κρίσης (Ν.4320/2015) και σε συνεργασία με το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Κοινωνικής Αλληλεγγύης, συνέχισε την διαχείριση της προπληρωμένης «Κάρτας Αλληλεγγύης» που χορηγήθηκε σε 150.000 φυσικά πρόσωπα, δικαιούχους της επιδότησης σίτισης. Επιπλέον, στο πλαίσιο συμμετοχής της στο πρόγραμμα «Κοινωνικό εισόδημα ΚΕ-Α» συνέχισε τη διάθεση και εξυπηρέτηση της.

Επίσης, στο πλαίσιο βελτίωσης των συστημάτων έκδοσης και υποστήριξης προϊόντων καρτών, η Τράπεζα επέλεξε νέο σύστημα διαχείρισης καρτών (**CMS: card management system**). Μέσω του νέου συστήματος, αναβαθμίστηκε η λειτουργικότητα των προϊόντων και καθιερώθηκαν νέα χαρακτηριστικά και υπηρεσίες. Μεταξύ αυτών και η νέα υπηρεσία ασφαλών συναλλαγών στο διαδίκτυο, Mastercard Identity Check, μέσω της οποίας οι κάτοχοι χρεωστικών καρτών πραγματοποιούν συναλλαγές σε πιστοποιημένους εμπόρους στο διαδίκτυο με την εισαγωγή ενός κωδικού μιας χρήσης που λαμβάνουν στο κινητό ή το email τους.

Παράλληλα προχώρησε στην έκδοση νέων χρεωστικών καρτών για την εξυπηρέτηση συγκεκριμένης μερίδας ιδιωτών πελατών (αγροτών, κτηνοτρόφων):

- Αγροκάρτα Debit Mastercard και Αγροκάρτα Debit Mastercard Business με ενσωματωμένη τεχνολογία contactless/ ανέπαφων συναλλαγών, οι οποίες χορηγούνται στο πλαίσιο συμμετοχής στο πρόγραμμα χρηματοδότησης Συμβολαϊκής Γεωργίας/ Κτηνοτροφίας της Εθνικής Τράπεζας.
- «Κάρτα του Αγρότη» Debit Mastercard, με ενσωματωμένη τεχνολογία contactless/ ανέπαφων συναλλαγών, η οποία εκδόθηκε κατόπιν ειδικής συμφωνίας με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Το εν λόγω προϊόν αποτελεί εργαλείο χρηματοδότησης για την κάλυψη βραχυπρόθεσμων συναλλακτικών αναγκών των αγροτών – δικαιούχων Βασικής ενίσχυσης, με παράλληλη διασφάλιση των χρηματοδοτήσεων από τις κοινοτικές επιδοτήσεις της Βασικής Ενίσχυσης.

Επιπρόσθετα όσον αφορά στο χαρτοφυλάκιο των prepaid καρτών η Τράπεζα, προχώρησε στην έκδοση της co – branded διεθνούς κάρτας Cosmote Prepaid Mastercard. Πρόκειται για προϊόν συνεργασίας δύο μεγάλων οργανισμών που στοχεύουν να προσφέρουν στην πελατεία τους σύγχρονες τεχνολογικές λύσεις. Η κάρτα εκδίδεται αποκλειστικά μέσω του δικτύου καταστημάτων Cosmote και Γερμανός. Διαθέτει πρόγραμμα επιβράβευσης των αγορών με δωρεάν MB για διαδικτυακή πλοήγηση, καθώς και την εφαρμογή Cosmote Prepaid που στοχεύει στη εξυπηρέτηση και διαχείριση της κάρτας, μέσω του κινητού τηλεφώνου του κατόχου της (75.000 κάρτες).

Επιπρόσθετα η Τράπεζα προχώρησε στην έκδοση καινοτόμου προϊόντος πληρωμών του i-bank payband Visa. Πρόκειται για προπληρωμένη κάρτα Visa, η οποία διατίθεται σε μορφή wearable - βραχιολιού με ενσωματωμένη τεχνολογία ανέπαφων συναλλαγών. Το αδιάβροχο υλικό του i-bank payband Visa, καθώς και ο μοντέρνος σχεδιασμός του, επιτρέπουν τη χρήση του παντού αντί μετρη-

τών επιτρέποντας στον κάτοχό του να κάνει τις συναλλαγές του ανέπαφα, χωρίς να χρειάζεται μαζί του το πορτοφόλι.

Το 2017 η Τράπεζα ολοκλήρωσε την αντικατάσταση του χαρτοφυλακίου πιστωτικών καρτών, της σε κάρτες με τεχνολογία chip and pin /contactless.

Όσον αφορά στο κομμάτι αποδοχής, διαχείρισης και εκκαθάρισης συναλλαγών με κάρτες πληρωμών σε επιχειρήσεις η Τράπεζα έδωσε ιδιαίτερο βάρος μέσω χορήγησης ηλεκτρονικών τερματικών συσκευών αποδοχής καρτών (POS), το κόστος των οποίων καλύπτεται είτε από την επιχείρηση (i-bank POS) είτε από την Τράπεζα σύμφωνα με προϋποθέσεις. Το συνολικό πλήθος των νέων χορηγήσεων POS το 2017 ανήλθε σε 99.204 τεμ. υλοποιώντας ένα ολοκληρωμένο πλάνο ενεργειών (προώθηση και διαφημιστική προβολή).

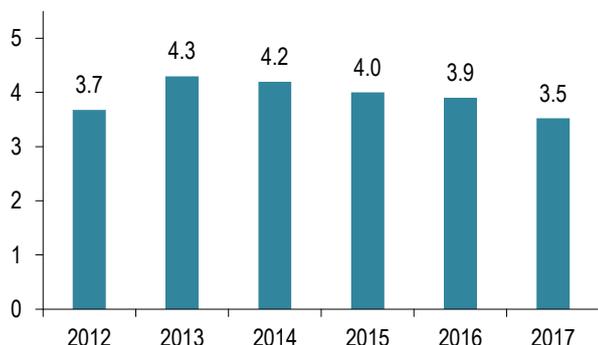
Για το 2018 οι προοπτικές εξέλιξης των εργασιών της Δ/σης Καρτών και Καταναλωτικών Δανείων προδιαγράφονται ιδιαίτερα ευνοϊκές. Οι τάσεις της αγοράς και οι ήδη δρομολογημένες δραστηριότητες καθιστούν το μέλλον του χώρου ιδιαίτερα ανταγωνιστικό και ευοίωνο.

Χρηματοδότηση μικρών επιχειρήσεων

Η Εθνική Τράπεζα το 2017 ανέλαβε νέες πρωτοβουλίες για τη χρηματοδότηση της οικονομίας. Ειδικότερα ως προς τις μικρές επιχειρήσεις:

- Συμμετείχε στη συμφωνία αύξησης του προϋπολογισμού του COSME σε 500 εκατομμύρια ευρώ, με χορήγηση για το 2017 σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις συνολικού ύψους 33,5 εκατ. ευρώ.
- Υπέγραψε συμφωνία –στα τέλη του 2017- με το ΕΤαΕ ύψους €40 εκατ. για τη χρηματοδότηση πολύ μικρών επιχειρήσεων μέσω του προγράμματος εγγυήσεων EaSI στο πλαίσιο του προγράμματος της Ε.Ε. για την απασχόληση και κοινωνική καινοτομία, με πρόθεση να συμβάλει στην προώθηση της υγιούς ανάπτυξης των πολύ μικρών επιχειρήσεων. Με τη στήριξη της Ε.Ε., το ΕΤαΕ θα παράσχει εγγυήσεις προς την Τράπεζα, δίνοντάς της τη δυνατότητα να διαθέσει μικροπιστώσεις σε επιχειρήσεις που σε διαφορετική περίπτωση δεν θα ήταν σε θέση να λάβουν χρηματοδότηση. Επίσης μέσω του προγράμματος παρέχονται στοχευμένα προγράμματα κατάρτισης και εκπαίδευσης συμβάλλοντας περαιτέρω στην εδραίωση των επιχειρήσεων και τη μείωση της επιχειρηματικής αποτυχίας.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.1.3
ΔΑΝΕΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΠΡΟΣ ΜΙΚΡΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ
ΜΕ ΚΥΚΛΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΜΕΧΡΙ €2,5 ΕΚΑΤ.
(ΥΠΟΛΟΙΠΑ ΤΕΛΟΣ ΕΤΟΥΣ - ΔΙΣ €)

Επιπρόσθετα η Τράπεζα, αναγνωρίζοντας τα περιθώρια ανάπτυξης του αγροτικού τομέα ως βασικό πυλώνα της οικονομίας, εφαρμόζει τα τελευταία χρόνια διευρυνμένο σχέδιο δράσης για τη στήριξη και ανάπτυξη του, με χρηματοδοτικά εργαλεία που καλύπτουν όλο το φάσμα των τραπεζικών εργασιών. Στο πλαίσιο αυτό, συμμετέχει από το 2017 στην πρωτοβουλία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Υπ.Α.Α.Τ.). Παρέχοντας σε δικαιούχους αγροτικών ενισχύσεων ρευστότητα για τη χρηματοδότηση των αναγκών τους. Επιπλέον, συνεχίστηκε το πρόγραμμα της Συμβολαιακής Γεωργίας/Κτηνοτροφίας, μέσω του οποίου η Τράπεζα χρηματοδοτεί αγρότες και κτηνοτρόφους που συνεργάζονται με επιλεγμένες εμπορικές και μεταποιητικές επιχειρήσεις του αγροδιατροφικού τομέα, για την παραγωγή προϊόντων που θα αγοραστούν από αυτές βάσει συμβολαίου αγοραπωλησίας. Με τον τρόπο αυτό εκσυγχρονίζεται ολόκληρο το παραγωγικό και συναλλακτικό κύκλωμα αγοραστών και προμηθευτών αγροτικών προϊόντων και παρέχονται σημαντικά οφέλη και για τα δύο μέρη.

Η Μονάδα χρηματοδότησης μικρών επιχειρήσεων τον επόμενο χρόνο θα εστιάσει στην:

- Προώθηση της ηλεκτρονικής Τραπεζικής και την εκμετάλλευση των ψηφιακών τεχνολογιών σε όλο τον κύκλο διαχείρισης της σχέσης με τους πελάτες με στόχο τη βελτίωση της επικοινωνίας, την απλοποίηση των διαδικασιών και την επιτάχυνση των διαδικασιών αιτημάτων χρηματοδότησης
- στην προώθηση της επιχειρηματικότητας με έμφαση τη νεοφυή, συμμετέχοντας σε καινοτόμα προγράμματα με ευρωπαϊκούς φορείς παρέχοντας εκτός από πιστώσεις και μη χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, όπως συμβουλευτικές υπηρεσίες και προγράμματα κατάρτισης

- συμμετοχή σε συγχρηματοδοτούμενα, εγγυημένα και επιδοτούμενα προγράμματα σε συνεργασία με ευρωπαϊκούς και εθνικούς φορείς όπως η ΕΤΕπ, το EIF και η ΕΤΕΑΝ για την παροχή χρηματοδοτικών προϊόντων
- εξυπηρέτηση της υφιστάμενης πελατείας μέσω του τραπεζικού προϊόντος «Κάρτα του Αγρότη», καθώς και στην προσέλκυση νέας πελατείας, με ολοκληρωμένη πρόταση εξυπηρέτησης των αγροτών.

Διαχείριση Απαιτήσεων Λιανικής Τραπεζικής

Στη Λειτουργία Διαχείρισης Απαιτήσεων Λιανικής Τραπεζικής εντάσσεται η ευθύνη διαχείρισης όλων των ληξιπρόθεσμων απαιτήσεων που προέρχονται από στεγαστικά και καταναλωτικά δάνεια, πιστωτικές κάρτες και χαμηλού ύψους (<€150.000) επιχειρηματικές χρηματοδοτήσεις φυσικών και νομικών προσώπων.

Ειδικότερα, εντάσσεται ο συντονισμός, η στήριξη και υλοποίηση όλων των απαιτούμενων δράσεων κι ενεργειών που αφορούν στα προαναφερόμενα χαρτοφυλάκια από την 1η ημέρα καθυστέρησης μέχρι και την ενδεχόμενη οριστική διαγραφή ή πώληση τους.

Με γνώμονα την αποτελεσματική διαχείριση έχει επιλεγεί κατάλληλη και λειτουργική οργανωτική δομή, ώστε να καλύπτεται πλήρως και με διακριτό τρόπο το φάσμα των κύριων αρμοδιοτήτων (στρατηγική, στήριξη, εγκριτική διαδικασία, υλοποίηση). Στην όλη διαδικασία διαχείρισης εμπλέκονται μέσω όλων των δικτύων επικοινωνίας και διαχείρισης (εσωτερικό κέντρο για τηλεφωνική επικοινωνία, εταιρείες ενημέρωσης οφειλετών, δικηγορικά γραφεία, δίκτυο καταστημάτων τραπεζικής) 1700 περίπου απασχολούμενοι. Η διαχείριση των δανείων σε ληξιπροθεσμία αφορά σε 7 κυρίως στάδια/στρατηγικές:

- Εισπράξεις (Collections)
- Ρυθμίσεις-Αναδιαρθρώσεις (Restructurings)
- Νομικές Ενέργειες (Legal)
- Διακανονισμοί (Settlements)
- Πωλήσεις μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (Bad debt sales)
- Διαχείριση του χαρτοφυλακίου των πελατών που έχουν υπαχθεί στις διατάξεις του Ν.3869
- Διαχείριση Δανείων με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου

Στο πλαίσιο των μεθοδικών και συντονισμένων προσπαθειών που καταβάλλονται για τη διαχείριση των σε καθυστέρηση δανείων και των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων, η Τράπεζα συνέταξε και

υπέβαλε στον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό (Single Supervisory Mechanism) αναθεωρημένη στρατηγική, στην οποία γίνεται εκτενής αναφορά στους στόχους μείωσης προβληματικών δανειοδοτήσεων κατά το υπολειπόμενο χρονικό διάστημα της περιόδου 2016 – 2019 καθώς και στα μέσα επίτευξης των εν λόγω στόχων.

Εντός του 2017, οι ρυθμίσεις/αναδιαρθρώσεις από το χαρτοφυλάκιο ευθύνης της Γενικής Διεύθυνσης Απαιτήσεων Λιανικής Τραπεζικής ανήλθαν στο συνολικό ποσό των €1,344 εκατ. και οι διακανονισμοί σε € 268 εκατ., όπως αναλυτικά παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

	ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ/ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΕΙΣ	ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ
	ΥΠΟΛΟΙΠΑ (€)	ΥΠΟΛΟΙΠΑ (€)
ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΑ ΔΑΝΕΙΑ (ML)	1028 εκατ.	8 εκατ.
ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ ΔΑΝΕΙΑ (CL)	172 εκατ.	156 εκατ.
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΑΝΕΙΑ (SBL)	144 εκατ.	104 εκατ.
	1344 εκατ.	268 εκατ.

Για το έτος 2017 επιτεύχθηκαν οι στόχοι που είχαν συμφωνηθεί με τον SSM, όσον αφορά στο ύψος του αποθέματος των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων, τις μακροπρόθεσμες ρυθμίσεις και τις εισπράξεις από τα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα. Στην επίτευξη των στόχων, σημαντική συνεισφορά είχαν τα παρακάτω έργα που ολοκληρώθηκαν με επιτυχία μέσα στο έτος:

- Διαρκής τμηματοποίηση του χαρτοφυλακίου, προκειμένου να επιλεγεί η βέλτιστη βιώσιμη λύση ανά κατηγορία δανειοληπτών,
- Εκτεταμένη εκπαίδευση του Δικτύου Καταστημάτων στη διαχείριση πελατών με ληξιπρωθεσμία για τη βελτίωση των εισπράξεων και την προσφορά της καταλληλότερης λύσης αναδιάρθρωσης-ρύθμισης,
- Ανάπτυξη και εγκατάσταση ενιαίου συστήματος διαχείρισης αιτημάτων ρύθμισης για τα δάνεια νοικοκυριών, που απλοποιεί την διαδικασία τόσο για τους πελάτες με δυσκολία αποπληρωμής, όσο και τις εργασίες που απαιτείται να εκτελέσει το δίκτυο καταστημάτων και το εγκριτικό κέντρο των ρυθμίσεων
- Ανάπτυξη και εφαρμογή μιας νέας στρατηγικής για πελάτες με στεγαστικά δάνεια που αντιμετωπίζουν δυσκολία αποπληρωμής, η οποία εδράζεται σε δύο πυλώνες: αφενός μεν, στην προσφορά νέων βιώσιμων μακροπρόθεσμων προϊόντων ρύθμισης χάρη και στην αξιοποίηση ενός πρωτοποριακού εργαλείου εξατομικευμένης αξιολόγησης των οικονομικών και περιουσιακών στοιχείων των δανειοληπτών, με πρόνοια για ευάλωτες κοινωνικές ομάδες και αφετέρου στη στοχευμένη εντατικοποίηση νομικών ενεργειών έναντι κυρίως μη συνεργάσιμων πελατών που δεν ανταποκρίνονται στις προτεινόμενες λύσεις ρύθμισης,

- Ενεργητική διαχείριση πελατών που έχουν υπαχθεί στις διατάξεις του Ν.3869 σε δύο στάδια, διενέργεια υπενθυμιστικών τηλεφωνικών κλήσεων για την τήρηση των δικαστικών αποφάσεων και . Ανάληψη νομικών ενεργειών σε περίπτωση μη τήρησης αυτών.

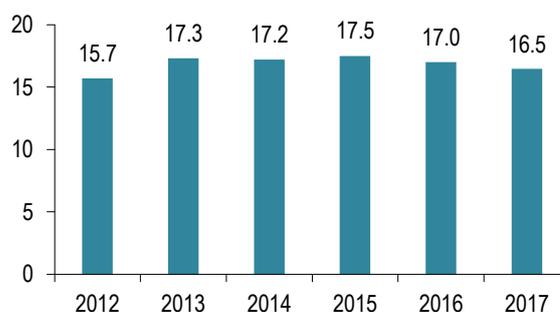
Για την επίτευξη των στόχων του 2018, έχει δρομολογηθεί σημαντικός αριθμός έργων με κυριότερα τα εξής:

- Έναρξη πώλησης χαρτοφυλακίου μη εξυπηρετούμενων δανείων .
- Εντατικοποίηση διαδικασιών αναγκαστικής ρευστοποίησης και σχεδιασμού εναλλακτικών λύσεων οριστικής διευθέτησης, όπως π.χ. η οικειοθελής παράδοση ακινήτου
- Δημιουργία κέντρων διαχείρισης μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων σε επιλεγμένα καταστήματα του δικτύου (“NPL hubs”), με στελέχη που θα έχουν πιο εξειδικευμένη εκπαίδευση και υποστήριξη από τα κατάλληλα συστήματα
- Αναβάθμιση του λειτουργικού επιπέδου με έμφαση στην κεντροποίηση των διαδικασιών ρυθμίσεων
- Συμμετοχή στη διατραπεζική προσπάθεια για τη συντονισμένη διαχείριση πελατών με υπαγωγή στο Ν.3869.

2.2 ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ

Το χαρτοφυλάκιο επιχειρηματικών χορηγήσεων στην Ελλάδα για επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών άνω των €2,5 εκατ. διαμορφώθηκε, προ προβλέψεων σε €16 δισ., μειωμένο κατά 3,2% σε ετήσια βάση.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.2.1
ΔΑΝΕΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΠΡΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ
ΜΕ ΚΥΚΛΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΑΝΩ ΤΩΝ €2,5 ΕΚΑΤ.
(ΥΠΟΛΟΙΠΑ ΤΕΛΟΣ ΕΤΟΥΣ - ΔΙΣ €)

Χρηματοδότηση μεγάλων επιχειρήσεων

Μετά το αρνητικό οικονομικό κλίμα των τελευταίων ετών, και τη συνεχιζόμενη ύφεση, που επηρέασαν τη δυνατότητα αρκετών μεγάλων επιχειρήσεων να εξυπηρετήσουν ομαλά τις δανειακές τους υποχρεώσεις, κατά το 2017 παρατηρήθηκε μικρή ανάκαμψη του ΑΕΠ προερχόμενη κυρίως από την εξωστρεφή επιχειρηματική δραστηριότητα, τον τουρισμό και τις επενδύσεις.

Στο πλαίσιο αυτό η Διεύθυνση Πιστοδοτήσεων Μεγάλων Επιχειρήσεων, αξιοποιώντας την πολύχρονη και πολύπλευρη εμπειρία και τεχνογνωσία του προσωπικού της, κατά το 2017 συνέχισε:

- τη στήριξη της ρευστότητας των επιχειρήσεων μέσω αναχρηματοδοτήσεων υφιστάμενων δανείων, ώστε οι βιώσιμες επιχειρήσεις να ανταπεξέλθουν στις αυξημένες συνέπειες της παρατεταμένης κρίσης,
- τη διαμόρφωση και προσφορά εξατομικευμένων λύσεων στις επιχειρήσεις, με σκοπό τη διατήρηση της ποιότητας του δανειακού χαρτοφυλακίου,
- τη συστηματική εκκαθάριση του χαρτοφυλακίου με μεταφορά εταιριών στην εξειδικευμένη Διεύθυνση Εταιρικών Πιστοδοτήσεων Ειδικής Διαχείρισης (Special Assets Unit) για περαιτέρω ενέργειες ανάκτησης οφειλών.

Παράλληλα επικεντρώθηκε:

- στη στήριξη των επενδυτικών σχεδίων βιώσιμων επιχειρήσεων μέσω χορήγησης μακροπρόθεσμων χρηματοδοτήσεων, αλλά και κεφαλαίων κίνησης, ιδιαίτερα στους τομείς της ενέργειας και του τουρισμού,
- στη διατήρηση των καταθέσεων των Μεγάλων Επιχειρήσεων
- στην ενίσχυση της συνεργασίας με τις επιχειρήσεις σε όλους τους τομείς των τραπεζικών εργασιών, με στόχο τη συνολική εξυπηρέτηση του πελάτη και την ενίσχυση των εσόδων από προμήθειες της Τράπεζας.

Τέλος, δόθηκε ιδιαίτερη σημασία στην εσωτερική αναδιοργάνωση, με στόχο αφενός την καλύτερη προσέγγιση και εξυπηρέτηση των διαφορετικών αναγκών των επιχειρήσεων με βάση τον κλάδο δραστηριοποίησής τους και το μέγεθός τους, αφετέρου την ευρύτερη διείσδυση των προσφερόμενων από την Τράπεζα προϊόντων και υπηρεσιών στην πελατεία της, ώστε να βελτιωθεί περαιτέρω η αποδοτικότητα της συνεργασίας.

Στόχοι 2018

Στηριζόμενη στην ισχυρή κεφαλαιακή επάρκεια και ρευστότητα της Τράπεζας, αλλά και στη μακρόχρο-

νη κουλτούρα της στην επιλεκτική ανάληψη κινδύνων και αξιοποιώντας το σύνολο των προϊόντικών δυνατοτήτων της Τράπεζας και του Ομίλου στόχοι της Διεύθυνσης είναι:

- Η διεύρυνση του μεριδίου της στις μεγάλες υγιείς επιχειρήσεις της χώρας
- Η υποστήριξη της δραστηριότητάς τους με την προσφορά προϊόντων και υπηρεσιών που καλύπτουν όλο το φάσμα των τραπεζικών εργασιών
- Η στήριξη βιώσιμων επενδυτικών σχεδίων που θα ενισχύσουν τη δραστηριότητα των εταιριών όσο και την εγχώρια οικονομία

με σκοπό την περαιτέρω βελτίωση της σύνθεσης του χαρτοφυλακίου της ΕΤΕ την ενίσχυση των αποτελεσμάτων της.

Χρηματοδότηση μεγάλων έργων

Κατά το 2017, υπήρξε αξιοσημείωτη μεταβολή στο χαρτοφυλάκιο πιστοδοτήσεων εσωτερικού η οποία οφείλεται κυρίως στη χορήγηση κεφαλαίων σε υφιστάμενα εγκεκριμένα έργα, πρόωρες αποπληρωμές, νέες εγκρίσεις που υλοποιήθηκαν εντός του έτους, καθώς και σε μεταφορά χαρτοφυλακίου από άλλες μονάδες στο πλαίσιο της ευρύτερης αναδιοργάνωσης της Τράπεζας. Οι νέες πιστοδοτήσεις εσωτερικού κατευθύνθηκαν κυρίως σε έργα ΑΠΕ και σε έργα παραχώρησης.

Στα επόμενα έτη, οι τομείς των ΣΔΙΤ και της Ενέργειας αναμένεται να αποτελέσουν τον κύριο φορέα προώθησης έργων Project Finance στην Ελλάδα, στη χρηματοδότηση των οποίων η Τράπεζα φιλοδοξεί να επιτελέσει πρωταγωνιστικό ρόλο, είτε με ίδια κεφάλαια είτε μέσω της δραστηριοποίησής της στο τυχόν νέο πρόγραμμα JESSICA.

Ο περιορισμός στην έκθεση σε χρηματοδοτήσεις εξωτερικού συνεχίσθηκε και κατά το 2017, με τη συνολική πιστοδότηση να μειώνεται κατά 58,3%, λαμβανομένων υπόψη και των πωλήσεων δανείων που έλαβαν χώρα εντός του έτους.

JESSICA Initiative

Από το Δεκέμβριο 2011 η Τράπεζα έχει αναλάβει, υπό την ιδιότητα του «Ταμείου Αστικής Ανάπτυξης (ΤΑΑ)», τη διαχείριση πόρων ευρωπαϊκών διαθρωπικών ταμείων στο πλαίσιο του προγράμματος Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas- JESSICA Initiative (Κοινή Ευρωπαϊκή Υποστήριξη για Βιώσιμες Επενδύσεις σε Αστικές Περιοχές).

Η Τράπεζα ως διαχειριστής των ΤΑΑ των Περιφερειών Αττικής και Ιονίων Νήσων συνολικού ύψους €58,8 εκατ., συμμετείχε στη χρηματοδότηση 4 έργων Αστικής Ανάπτυξης συνολικού προϋπολογισμού €133,7 εκατ. σε σχολικές υποδομές, τεχνολογικές εφαρμογές και οδικές μεταφορές.

Το 2017 το ΤΑΑ επικεντρώθηκε στην παρακολούθηση της υλοποίησης των χρηματοδοτούμενων έργων καθώς η πλήρης εκταμίευση των πόρων JESSICA στα χρηματοδοτούμενα έργα ολοκληρώθηκε τον Οκτώβριο του 2016. Εντός του 2017 πραγματοποιήθηκαν αποπληρωμές δανειακών κεφαλαίων JESSICA ύψους € 1,5 εκατ.

Συνοπτικά, η εξέλιξη των μεγεθών του πιστοδοτικού χαρτοφυλακίου Project Financing έχει ως εξής:

Πιστοδοτήσεις έργων (σε εκατ. €)	2016		2017	
	Εγκρίσεις	Υπόλοιπα	Εγκρίσεις	Υπόλοιπα
Εσωτερικού	466,2	245,5	642,5	484,6
Εξωτερικού	189,7	185,2	81,7	77,2
Jessica	41,0	41,0	39,5	39,5
Σύνολο	696,9	471,7	763,7	601,3

Syndication Desk

Κατά την ίδια περίοδο εντάθηκε η έκδοση κοινοπρακτικών δανείων τόσο για νέες χρηματοδοτήσεις όσο και για αναχρηματοδοτήσεις υφιστάμενων.

Συνολικά, κατά το έτος 2017, ολοκληρώθηκε η έκδοση κοινοπρακτικών δανείων συνολικού ύψους € 3.158,1 εκατ. με συνολικό ποσό συμμετοχής της Τράπεζάς μας ύψους € 1.540 εκατ. Σε 18 από αυτά η Τράπεζά μας είχε ηγετικό ρόλο ως Συντονίστρια/Διοργανώτρια και σε 5 από αυτά είχε ρόλο ως Συνδιοργανώτρια.

Συμβουλευτικές Υπηρεσίες

Το 2017, υπήρξε στασιμότητα στην παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών προς το Δημόσιο και ιδιωτικούς φορείς σε έργα παραχώρησης και συμπράξεις δημοσίου – ιδιωτικού τομέα λόγω της γενικότερης οικονομικής συγκυρίας, αλλά και λόγω της εμπείσης των αμοιβών. Η Τράπεζα ανέλαβε το ρόλο του Χρηματοοικονομικού Συμβούλου της ΕΡΓΟΣΕ για την κατάρτιση χρηματοοικονομικής μελέτης για την αξιοποίηση του συγκροτήματος εγκαταστάσεων

εμπορευματικών δραστηριοτήτων στο Θριάσιο Πεδίο.

Εκτιμάται βάσιμα ωστόσο ότι η ζήτηση συμβουλευτικών υπηρεσιών για την ανάπτυξη και χρηματοδότηση έργων θα επανέλθει τόσο από πλευράς του Ελληνικού Δημοσίου για την υλοποίηση έργων υποδομών και αφετέρου των δυνατικών επενδυτών. Μία τέτοια εξέλιξη θα προσφέρει ευκαιρίες υπηρεσιών είτε προς Κρατικές Αρχές είτε προς ιδιώτες.

Χρηματοδοτήσεις Μεσαίων Επιχειρήσεων

Η Εθνική Τράπεζα, υποστηρίζοντας έμπρακτα τη βελτίωση των προοπτικών ανάπτυξης των ελληνικών επιχειρήσεων και της ελληνικής οικονομίας, κατέγραψε σημαντική αύξηση των χρηματοδοτήσεων προς τις Μεσαίες Επιχειρήσεις.

Η βελτίωση των επιδόσεών της, αποδίδεται τόσο στη βελτίωση του οικονομικού κλίματος όσο και στο αποτέλεσμα της μακροπρόθεσμης στρατηγικής της για την απρόσκοπτη παροχή ρευστότητας προς τις επιχειρήσεις, που συνεχίζουν να επενδύουν στην ανταγωνιστικότητα, την καινοτομία και την εξωστρέφεια, συμμετέχοντας και αξιοποιώντας παράλληλα, προγράμματα παροχής ευνοϊκών όρων χρηματοδότησης των επιχειρήσεων σε συνεργασία με Ευρωπαϊκούς Οργανισμούς, όπως η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων, μέσω των οποίων η Τράπεζα διέθεσε περίπου €475 εκατ. κατά τη διάρκεια του 2017.

Ειδικότερα, αξιοποιώντας τα πλεονεκτήματα της πρώτης Ελληνικής τιτλοποίησης επιχειρηματικών δανείων που πραγματοποιήθηκε από το 2007 και σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, η Εθνική Τράπεζα, διέθεσε €200 εκατ. για την ενίσχυση της πρόσβασης των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων και Επιχειρήσεων Μεσαίας Κεφαλαιοποίησης στην τραπεζική χρηματοδότηση, συμβάλλοντας ενεργά στη μείωση του αυξημένου χρηματοοικονομικού κόστους που αντιμετωπίζουν οι ελληνικές επιχειρήσεις και στην τόνωση της ανταγωνιστικότητάς τους, παρέχοντας επιπρόσθετο όφελος προς τις επιχειρήσεις που συνέβαλαν στη διατήρηση και αύξηση της απασχόλησης για νέους κάτω των 25 ετών, μέσω της Πρωτοβουλίας «Απασχόληση για νέους».

Με την ολοκλήρωση του ανωτέρου προγράμματος, η Εθνική Τράπεζα, παρέιχε διαδοχικά και μέσω νέας συμφωνίας με την ΕΤΕπ, πρόγραμμα χρηματοδότησης των επιχειρήσεων με ευνοϊκούς όρους συνολικού ποσού €100 εκατ. εκ των οποίων τα €55 εκατ. διατέθηκαν εντός του 2017. Η ολοκλήρωση της διάθεσης του τοποθετείται στο α' τρίμηνο του 2018.

Παράλληλα, σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων και αξιοποιώντας τη συνδρομή του Ευρωπαϊκού Ταμείου Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ), βασικού πυλώνα του Επενδυτικού Σχεδίου για την Ευρώπη, η Εθνική Τράπεζα διάθεσε περίπου €220 εκατ. σε επιχειρήσεις το 2017, έχοντας ήδη προχωρήσει σε επέκταση της συμφωνίας που αφορούσε την υλοποίηση του προγράμματος εγγυήσεων «COSME - Εγγυήσεις για Δάνεια» (COSME Loan Guarantee Facility). Ο συνολικός διαθέσιμος προϋπολογισμός παροχής εγγυήσεων του προγράμματος αυξήθηκε στα €500 εκατ.

Για το 2018, η Εθνική Τράπεζα διατηρεί τη στόχευσή της για τη χρηματοδοτική ενίσχυση των υγιών μεσαίων επιχειρήσεων που έχουν ως βασικό τους χαρακτηριστικό την εξωστρέφεια και την επέκταση τους στις αγορές του εξωτερικού. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται σε δραστηριότητες όπως ο Τουρισμός, τα Logistics, η παραγωγή φαρμάκων (κυρίως γενεοσήμων), η Αγροδιατροφή και τα προϊόντα συσκευασίας. Παράλληλα χρηματοδοτική στήριξη παρέχεται σε εταιρείες που, στο πλαίσιο της εγχώριας αγοράς, έχουν προοπτικές να εδραιωθούν ως ηγέτες στους κλάδους τους.

Στο πλαίσιο αυτό, η Τράπεζα προσβλέπει στην ενίσχυση των διαθέσιμων χρηματοδοτικών εργαλείων για τη βελτίωση των όρων χρηματοδότησης των επιχειρήσεων, επεκτείνοντας τη συνεργασία της με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων, το Εθνικό Ταμείο Ανταγωνιστικότητας & Ανάπτυξης, το ΕΤΕΑΝ καθώς και άλλων προγραμμάτων. Ιδιαίτερη βαρύτητα θα δοθεί στην ανάπτυξη και διάθεση νέων προϊόντων και υπηρεσιών, εξετάζοντας παράλληλα τη συνεργασία με Ευρωπαϊκούς και Εθνικούς Αναπτυξιακούς Οργανισμούς, με σκοπό την αξιοποίηση κάθε πρόσφορου μέσου για την ενίσχυση της πρόσβασης των επιχειρήσεων σε προγράμματα παροχής ρευστότητας με ευνοϊκούς όρους χρηματοδότησης και την προσφορά προσαρμοσμένων λύσεων για την ικανοποίηση των χρηματοοικονομικών τους αναγκών.

Χρηματοδοτικές μισθώσεις

Η ελληνική οικονομία έδειξε ενθαρρυντικά σημάδια βελτίωσης το 2017 ύστερα από μία επίπονη πολυετή περίοδο παρατεταμένης αβεβαιότητας. Οι εξελίξεις στον επιχειρηματικό τομέα, όπως αποτυπώνονται από την πορεία των σχετικών δεικτών οικονομικής δραστηριότητας, από τα μέσα του 2016, συνηγορούν υπέρ της ανθεκτικότητας της εξωστρεφούς επιχειρηματικής δραστηριότητας. Τα χρηματοοικονομικά ιδρύματα συνέβαλαν στη σταθεροποίηση των επενδύσεων και κατέστησαν την οικονομία πιο ανθεκτική στις εξωγενείς αναταράξεις.

Στο ανωτέρω επιτυχές οικονομικό περιβάλλον ο κλάδος χρηματοδοτικής μίσθωσης παρουσίασε σημαντική άνοδο όσον αφορά στην αξία των νέων συμβάσεων χρηματοδοτικών μισθώσεων που υλοποιήθηκαν εντός του 2017 (€370,9 εκατ.), σε σύγκριση με εκείνες που υλοποιήθηκαν εντός του 2016 (€316,6 εκατ.).

Η Εθνική Λήζινγκ Α.Ε.Χ.Μ. με δεδομένες τις επικρατούσες στην Ελληνική οικονομία συνθήκες, ανέλαβε ικανό αριθμό νέων εργασιών πελατών υψηλής πιστοληπτικής ικανότητας σε επιλεγμένους κλάδους επιχειρηματικής δραστηριότητας. Σε αυτό το πλαίσιο η Εταιρεία, καταλαμβάνοντας για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά τη δεύτερη θέση μεταξύ των εταιρειών του κλάδου το 2017, με διαφορά €3,1 εκατ. από την πρώτη, (έναντι της πρώτης θέσης τα έτη 2014 και 2015), υλοποίησε νέες εργασίες κατά τη διάρκεια της χρήσης 2017 ποσού €96,2 εκατ. έναντι ποσού €92,7 εκατ. το 2016.

Η Εθνική Leasing διατήρησε το δείκτη κεφαλαιακής της επάρκειας σε επίπεδα υψηλότερα των ελάχιστα προβλεπόμενων από τη σχετική Πράξη Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος. Ειδικότερα ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας, ο οποίος υπολογίζεται σύμφωνα με τους κανόνες της Βασιλείας II, ανήλθε την 31 Δεκεμβρίου 2017 σε 19,1% περίπου, έναντι 19,8% την 31 Δεκεμβρίου 2016.

Η εταιρεία έθεσε ως βασική της προτεραιότητα την αύξηση της κερδοφορίας και κατέβαλε έντονες προσπάθειες ελέγχου του λειτουργικού της κόστους. Τα καθαρά κέρδη της χρήσης το 2017 ανήλθαν σε € 8,1 εκατ., έναντι € 1,4 εκατ. το 2016, σημειώνοντας αύξηση κατά € 6,7 εκατ. Η εν λόγω αύξηση οφείλεται κυρίως στη θετική επίδραση των προβλέψεων απομείωσης δανείων από χρηματοδοτικές μισθώσεις, των απομειώσεων επενδυτικών ακινήτων, καθώς και των απομειώσεων ανακτηθέντος εξοπλισμού.

Με δεδομένο το κλίμα που επικρατεί στην αγορά η Εταιρεία θα επιδιώξει την σημαντική ανάπτυξη νέων εργασιών leasing σε επιλεγμένους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας που μπορούν να συμβάλουν στην γενικότερη ανάκαμψη της αγοράς και σε πελάτες υψηλής πιστοληπτικής ικανότητας, στο πλαίσιο της συνολικής πιστωτικής επέκτασης που καθορίζει η Διοίκηση του Ομίλου της ΕΤΕ.

Ναυτιλιακή πίστη

Οι συνθήκες στο χρηματοπιστωτικό περιβάλλον το 2017 βελτιώθηκαν σε σχέση με το 2016 συνεπεία του σταθερά θετικού διεθνούς οικονομικού περιβάλλοντος, της μικρής βελτίωσης της ελληνικής οικονομίας, αλλά και της προόδου που σημειώθηκε στον

τομέα αναδιάρθρωσης μέρους του δανειακού χαρτοφυλακίου.

Κατά το πρώτο τρίμηνο του 2017 η Τράπεζα εντατικοποίησε τις προσπάθειες αντιμετώπισης μεμονωμένων περιπτώσεων που παρουσίαζαν (ή αναμένονταν να παρουσιάσουν) δυσκολίες στην ομαλή τους εξυπηρέτηση. Στη συνέχεια, από τα μέσα του έτους η Τράπεζα κινήθηκε εντονότερα στην προσέλευση προσεκτικά επιλεγμένου νέου πελατολογίου για διενέργεια νέων χρηματοδοτήσεων, ενώ για τον ίδιο λόγο αξιοποιήθηκε μέρος του υφιστάμενου πελατολογίου, στο χώρο της ελληνόκτητης ναυτιλίας.

Αναφορικά με τις επιμέρους ναυλαγορές, σημειώνεται ότι το περασμένο έτος οι συνθήκες στο χώρο του ξηρού φορτίου βελτιώθηκαν σημαντικά σε σχέση με το προηγούμενο έτος, ενώ οι προοπτικές διαγράφονται, θετικές για το τρέχον έτος. Στη ναυλαγορά υγρού φορτίου οι δείκτες κινήθηκαν χαμηλότερα σε σχέση με το 2016 επηρεαζόμενοι κυρίως από την σχετικά αδύναμη ζήτηση και τη σταθερή προσφορά, ενώ εκτιμάται αργή αποκατάσταση των θεμελιωδών της εν λόγω αγοράς. Οι μεταβολές στο κανονιστικό πλαίσιο λειτουργίας των πλοίων και σεβασμού του περιβάλλοντος λαμβάνονται υπόψη και αναμένεται να επηρεάσουν σε βάθος χρόνου την πορεία εξυγίανσης των ναυτιλιακών αγορών. Η Τράπεζα παρακολουθεί με ενδιαφέρον τις επιπτώσεις που θα έχει μελλοντικά η σταδιακή υποκατάσταση των ορυκτών καυσίμων από περισσότερο οικολογικά καύσιμα στην πρόωση των πλοίων.

Στην ακτοπλοΐα, οι σχετικά χαμηλές τιμές των τιμών των καυσίμων το 2017 συνετέλεσαν στη διαμόρφωση κερδοφορίας για τις μεγάλες εταιρίες του χώρου, συντηρώντας τη συγκρατημένη αισιοδοξία για το μέλλον του κλάδου. Οι εξαγγελθείσες κατά το 3^ο τρίμηνο του 2017 εξαγορές και συγχωνεύσεις εταιριών, ταυτόχρονα με τις πωλήσεις πλεονασματικών πλοίων, θα υλοποιηθούν σταδιακά και κατά το τρέχον έτος, σε συνεργασία με τις κανονιστικές αρχές, προς αποφυγή τυχόν μονοπωλιακών καταστάσεων και με στόχο την κατά το δυνατόν εξυγίανση του κλάδου και τη μείωση του τραπεζικού δανεισμού.

Με στοιχεία τέλους 2017 το ναυτιλιακό χαρτοφυλάκιο αφορούσε κατά κύριο λόγο σε χρηματοδοτήσεις πλοίων μεταφοράς ξηρού φορτίου και δεξαμενοπλοίων σε ποσοστό 41% αντίστοιχα. Επιπλέον, ποσοστό 22% εκ του συνόλου των πλοίων του χαρτοφυλακίου αφορούσε σε πλοία ηλικίας κάτω των 5 ετών, με Μ.Ο τα 13 έτη περίπου. Η δανειακή έκθεση στον κλάδο της ακτοπλοΐας και στα πλοία μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων είναι μικρή.

Το 2018 η Τράπεζα θα δώσει έμφαση στη διενέργεια περαιτέρω χρηματοδοτήσεων στα πλαίσια συγκεκριμένης στοχοθεσίας σε τέτοια επίπεδα τιμολόγησης, οικονομικής υγείας, ποσοστών χρηματοδότησης και ποιότητας εξασφαλίσεων προκειμένου να διασφαλιστεί κατά το δυνατόν η ομαλή εξυπηρέτηση των νέων δανείων σε βάθος χρόνου και να ενισχυθεί η κερδοφορία της τράπεζας.

Συναλλακτική τραπεζική

Μετά την προσαρμογή στις ιδιαίτερες συνθήκες που διαμορφώθηκαν το 2015 με την επιβολή του καθεστώςτος ελέγχου της κίνησης κεφαλαίων, η Εθνική Τράπεζα αξιοποίησε περαιτέρω το 2017 τις δυνατότητες που παρέχουν τα Προγράμματα Εγγυοδοσίας των Διεθνών για να ανταποκριθεί στις ανάγκες των ελληνικών επιχειρήσεων. Έχοντας την μεγαλύτερη απορρόφηση του Προγράμματος παροχής της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (88%) που εξέπνευσε τέλος του 2016, η Εθνική έπαιξε σημαντικό ρόλο στην ενεργοποίηση του 2^{ου} Προγράμματος του Οργανισμού με ευνοϊκότερους όρους, το οποίο υπεγράφη αρχές του 2017, ενώ ήδη η ΕΤΕ συνεργάζεται με την ΕΤΕπ για τον σχεδιασμό του 3^{ου} Προγράμματος με στόχο αυτό να ανταποκρίνεται στις μεταβαλλόμενες συνθήκες της αγοράς. Βασική επιδίωξη της Τράπεζας, είναι η χρηματοδότηση συναλλαγών διασυνοριακού εμπορίου μέσα από το Πρόγραμμα της ΕΤΕπ.

Για την συνεχή προσαρμογή της τράπεζας στις διεθνείς εξελίξεις στον χώρο των Πληρωμών, η ΕΤΕ υλοποίησε το νέο προϊόν Instant Payments για τις πληρωμές εντός Ελλάδας και βρίσκεται σε διαδικασία για την υλοποίηση των SCT Instant Payments. Ταυτόχρονα έγιναν οι απαραίτητες προσαρμογές για την σύγκλιση με το νέο ευρωπαϊκό κανονιστικό πλαίσιο των πληρωμών καθώς και την αντιμετώπιση των νέων συνθηκών που διαμορφώνονται στην αγορά από την εφαρμογή της Payment Service Directive 2 (PSD2) με την εισαγωγή στην αγορά νέων Παρόχων Υπηρεσιών Πληρωμών, έργο το οποίο περιλαμβάνεται στο IT Master Plan. Στην επιχειρηματική στρατηγική της Τράπεζας εντάσσεται η υλοποίηση APIs για παροχή νέων υπηρεσιών πληρωμών προστιθέμενης αξίας με στόχο την διατήρηση του υφιστάμενου μεριδίου αγοράς στις πληρωμές αλλά και την δημιουργία των προϋποθέσεων για αύξηση του αποτελέσματος.

Η τράπεζα το 2017 ολοκλήρωσε με επιτυχία την πρώτη φάση των έργων αναβάθμισης των εφαρμογών διαχείρισης συναλλαγών Trade Finance και των Πληρωμών. Ταυτόχρονα ετοιμάστηκαν οι επιχειρηματικές απαιτήσεις για την αξιοποίηση των ψηφιακών υπογραφών σε επιχειρηματικές ροές της τράπεζας, έργο το οποίο θα επιτρέψει την ολοκλη-

ρωμένη εξυπηρέτηση των πελατών μέσω των ψηφιακών καναλιών. Με την ολοκλήρωσή τους, η τράπεζα απαντά στις απαιτήσεις τις σύγχρονες επιχειρήσεις, βελτιώνοντας σημαντικά την εμπειρία του πελάτη ενώ διασφαλίζει ταυτόχρονα την μείωση του λειτουργικού κινδύνου και του λειτουργικού κόστους.

Το έτος 2017 η αύξηση στις προμήθειες του Trade Finance ήταν +25% που προήλθε από πιστοδοτήσεις ύψους € 1.255 εκατ. και financing € 400 εκατ. Οι προμήθειες από τις πληρωμές αυξήθηκαν κατά 7%. Ταυτόχρονα διατηρήθηκαν τα υψηλά Μερίδια Αγοράς τόσο στην περιοχή των Πληρωμών όσο και του Trade Finance.

Εταιρικές Πιστοδοτήσεις Ειδικής Διαχείρισης

Κύρια δραστηριότητα των Μονάδων Εταιρικών Πιστοδοτήσεων Ειδικής Διαχείρισης (ΜΕΠΕΔ) είναι η διαχείριση του χαρτοφυλακίου προβληματικών επιχειρηματικών πιστοδοτήσεων με έδρα την Ελλάδα με σκοπό τη μεγιστοποίηση του ποσοστού ανάκτησης των κεφαλαίων που, κατά καιρούς, χορηγήθηκαν. Το υπό διαχείριση δανειακό χαρτοφυλάκιο ανερχόταν σε €6,3 δισ. στο τέλος του 2017 (€6,8 δισ. σε επίπεδο Ομίλου) και αφορούσε σε υπόλοιπα καταγγελλόμενων δανείων €2,8 δισ. και μη καταγγελλόμενων €3,5 δισ.

Στο πλαίσιο των συστηματικών προσπαθειών που καταβάλλονται για τη διαχείριση των σε καθυστέρηση δανείων και των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων, η Τράπεζα εφαρμόζει με επιτυχία την Στρατηγική που έχει υποβάλλει στον SSM (Single Supervisory Mechanism), όπου γίνεται εκτενής αναφορά στους στόχους μείωσης των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων μέχρι το 2019 βάσει πολλαπλών καναλιών, καθώς και στην στρατηγική επίτευξης των εν λόγω στόχων. Στο βασικό σενάριο προβλέπεται η μείωση αυτή να αγγίξει το 32% σε ορίζοντα τριετίας (2016 - 2019).

Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων, η Τράπεζα υλοποιεί συγκεκριμένα έργα προκειμένου να αυξήσει περαιτέρω την αποτελεσματικότητά της στη διαχείριση του υφιστάμενου χαρτοφυλακίου, να αναβαθμίσει τις διαδικασίες ενεργητικής διαχείρισης του χαρτοφυλακίου και να αναδιαρθρώσει με επιτυχία, όσο το δυνατόν, μεγαλύτερο μέρος του, συμβάλλοντας παράλληλα και στην ανόρθωση της ελληνικής οικονομίας.

Οι ΜΕΠΕΔ επικεντρώνονται στην παροχή εξατομικευμένων μακροπρόθεσμων λύσεων ρύθμισης για κάθε πελάτη, προκειμένου οι τελευταίοι να καταστούν και πάλι βιώσιμοι και να αποπληρώσουν

σταδιακά τις οφειλές τους, όπου τούτο είναι δυνατόν, χρησιμοποιώντας σύγχρονα μοντέλα αξιολόγησης βιωσιμότητας των πιστούχων και προσδιορισμού της καθαρής παρούσας αξίας για τις εναλλακτικές προτάσεις ρύθμισης.

Στις περιπτώσεις εκείνες που οφειλέτες αρμοδιότητας των ΜΕΠΕΔ χαρακτηρίζονται ως μη βιώσιμοι οι ΜΕΠΕΔ, σε συνεργασία με την Δ/ση Ακίνητης Περιουσίας της Τράπεζας, διερευνούν το ενδεχόμενο εξεύρεσης συναινετικής λύσης με τον πελάτη (φιλικός διακανονισμός) με σκοπό την αποφυγή ρευστοποίησης των εξασφαλίσεων μέσω δικαστικών διαδικασιών ενώ παράλληλα για πιστούχους με κοινά χαρακτηριστικά εφαρμόζονται συγκεκριμένες στρατηγικές ανά κατηγορία με παροχή στοχευμένων προϊόντων λύσεων οριστικής διευθέτησης. Στις περιπτώσεις πιστούχων που δεν επιδεικνύουν πνεύμα συνεργασίας, σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο, επιδιώκεται η είσπραξη των σχετικών απαιτήσεων μέσω της ρευστοποίησης των εξασφαλίσεων που έχουν ήδη ληφθεί και των περιουσιακών στοιχείων των πιστούχων.

2.3 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΠΕΛΑΤΩΝ

Η Διεύθυνση Τραπεζικής Ιδιωτών έχει ως αποστολή:

- την ανάπτυξη και διαχείριση της πελατείας Premium και Ιδιωτών, το σχεδιασμό και την εφαρμογή του μοντέλου εξυπηρέτησης, τον καθορισμό της προϊοντικής προσφοράς και της τιμολογιακής πολιτικής,
- το σχεδιασμό και την υλοποίηση και τον καθορισμό της τιμολογιακής πολιτικής των καταθετικών, επενδυτικών και τραπεζοασφαλιστικών προϊόντων και υπηρεσιών,
- το σχεδιασμό και τη διαχείριση μοντέλων ανάλυσης χαρτοφυλακίου πελατών (Customer Analytics), διαχείρισης σχέσης με τον πελάτη (CRM), υλοποίησης προωθητικών ενεργειών (CMS) και αναφορών σε επίπεδο πελάτη (MIS) για τη Λιανική Τραπεζική,
- το σχεδιασμό και τη διαχείριση των προγραμμάτων πιστότητας (loyalty programs) της Λιανικής Τραπεζικής

Κύρια μεγέθη

- Τα καταθετικά υπόλοιπα της ΕΤΕ την 31.12.2017 διαμορφώθηκαν σε €33,3 δισ., καταγράφοντας αύξηση κατά 3,36%. Τα μερίδια αγοράς, στο σύνολο των καταθέσεων, σημείωσαν μείωση (-0,19 ποσοστιαίες μονάδες, από 26,5% σε 26,3%), ενώ στις επιμέρους κατηγορίες παρουσίασαν διακυμάνσεις σε ποσοστιαί-

- ες μονάδες: +0,43 στους όψεως και τρεχούμενους, +0,59 στο ταμειυτήριο και -0,85 στις προθεσμιακές
- Αναφορικά με το μίγμα των καταθέσεων, διατηρήθηκε το συγκριτικό πλεονέκτημα κόστους της Τράπεζας έναντι των ανταγωνιστών (προθεσμιακές προς καταθέσεις α' ζήτησης: 0,43% προς 1%, έναντι 0,67% προς 1% των λοιπών τραπεζών)
- Το τμήμα πελατείας Premium Banking απαρτίζεται από ~200.000 πελάτες με κεφαλαία υπό διαχείριση €15,4 δισ., και δάνεια €590 εκατ, διατηρεί cross selling ratio 3,5
- Το τμήμα πελατείας Ιδιωτών ειδικού ενδιαφέροντος απαρτίζεται από ~900.000 πελάτες με κεφαλαία υπό διαχείριση €9,8 δισ. και δάνεια €4,9 δισ., διατηρεί cross selling ratio 2,9 και επιτυγχάνει Net Promoter Score 48
- Όσον αφορά στο πρόγραμμα επιβράβευσης go4more, ο ρυθμός αύξησης των μελών παρέμεινε ίδιος σε σχέση με το 2016 με ~250.000 νέα μέλη για το 2017, ενώ ο ρυθμός ένταξης των εμπόρων αυξήθηκε κατά 60% σε σχέση με το 2016 με 2.800 νέα σημεία εμπόρων. Υλοποιήθηκαν 27 νέες προωθητικές ενέργειες, στις οποίες συμμετείχαν συνολικά 30 συνεργαζόμενες επιχειρήσεις

Έργα 2017

Στη διάρκεια του 2017 ολοκληρώθηκαν έργα εναρμονισμένα με τη στρατηγική της Τράπεζας, με κύριους άξονες την αναβαθμισμένη εξυπηρέτηση των πελατών, τη διευκόλυνση του έργου του Δικτύου Καταστημάτων, τη διατήρηση της ρευστότητας και τη μείωση του συνολικού κόστους για τον Οργανισμό.

Πελατοκεντρικό μοντέλο εξυπηρέτησης

Υλοποιήθηκε η μετάπτωση της λειτουργίας των Καταστημάτων από το προϊόντικό στο πελατοκεντρικό μοντέλο, το οποίο εστιάζει στη συνολική εξυπηρέτηση του πελάτη για όλο το φάσμα των τραπεζικών αναγκών του (πλην της ταμειακής συναλλαγής) σε ένα σημείο εντός του Καταστήματος και πιο συγκεκριμένα από την αντίστοιχη ομάδα εξυπηρέτησης. Σκοπός του πελατοκεντρικού μοντέλου είναι η ανάπτυξη και η βελτίωση της σχέσης εμπιστοσύνης και συνεργασίας με την πελατεία, η βελτίωση της ποιότητας εξυπηρέτησης και της εικόνας της Τράπεζας, η αποτελεσματικότερη διαχείριση των γνώσεων και εμπειριών του ανθρώπινου δυναμικού της και η ενίσχυση των δυνατοτήτων εξέλιξής του.

Προκειμένου να υλοποιηθεί το πελατοκεντρικό μοντέλο προηγήθηκαν μία σειρά άλλων σημαντικών ενεργειών, όπως:

- η ανάλυση των 8,5 εκατ. πελατών λιανικής τραπεζικής και η τμηματοποίησή τους σε Premium, Ιδιώτες ειδικού ενδιαφέροντος και Λοιπούς ιδιώτες και η ανάθεση κάθε πελάτη σε κατάσταση βάσει προϊοντικής κατοχής και συναλλακτικής συμπεριφοράς
- η διαμόρφωση και αξιοποίηση πελατολογίου Ιδιωτών ειδικού ενδιαφέροντος ανά Κατάστημα. Ειδικότερα, έγινε επιλογή 900.000 πελατών με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά με στόχο την άμεση ανάπτυξη σχέσης συνεργασίας.

Καταθέσεις και επενδυτικά προϊόντα

Με δεδομένη την επιβολή κεφαλαιακών ελέγχων, η Τράπεζα συνέχισε τις ενέργειες προώθησης των προϊόντων της με στόχο τη διατήρηση, ενίσχυση και διεύρυνση της καταθετικής της βάσης. Ειδικότερα:

- συνεχίστηκε η προσπάθεια προσέλκυσης μισθωτών του ιδιωτικού τομέα, παράλληλα με την προσέγγιση μισθοδοτούμενων του Δημοσίου Τομέα και των ΝΠΔΔ.
- έγινε διάθεση, σε συνεργασία με το Υπ.Α.Α.Τ., νέου προϊόντος με την ονομασία «Κάρτα του Αγρότη», με την οποία συνδέεται το επίσης νέο προϊόν – τρεχούμενος λογαριασμός «ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ».
- βελτιώθηκαν τα συστήματα και οι εφαρμογές που υποστηρίζουν τα καταθετικά και τα επενδυτικά προϊόντα.
- ολοκληρώθηκε η πλήρης εναρμόνιση και αξιοποίηση του θεσμικού πλαισίου αναφορικά με τη MiFID II και τον κανονισμό PRIIPS.

Customer Analytics

Η Εθνική Τράπεζα, στα πλαίσια εφαρμογής της πελατοκεντρικής φιλοσοφίας και κουλτούρας ως στρατηγικής επιλογής στην εξυπηρέτηση του πελάτη, προχώρησε στην περαιτέρω ανάπτυξη της υποδομής Customer Analytics και στην ανάδειξη της «ανάλυσης δεδομένων» στο επίκεντρο της διαδικασίας λήψης αποφάσεων. Συγκεκριμένα, εντός του 2017 αναπτύχθηκαν περισσότερα από 100 νέα μοντέλα για τη διαχείριση και τη σε βάθος επεξεργασία του πελατολογίου Λιανικής Τραπεζικής για το σύνολο των προϊόντων και υπηρεσιών της ΕΤΕ.

i-bank payband

Η Εθνική Τράπεζα, στην προσπάθειά της να απευθυνθεί σε ένα τεχνολογικά εξοικειωμένο νεανικό κοινό, εισήγαγε τη χρήση των i-bank paybands. Πρόκειται για μια προπληρωμένη κάρτα VISA που ενσωματώνεται σε wearable (βραχιόλι ανέπαφων συναλλαγών).

Το προϊόν παρουσιάστηκε για πρώτη φορά το καλοκαίρι του 2017 στο μουσικό φεστιβάλ «Colour Day Festival», όπου η Εθνική Τράπεζα συμμετείχε ως Μέγας Χορηγός. Στη συγκεκριμένη διοργάνωση διατέθηκαν ~20,000 paybands, καθώς αποτελούσε το μοναδικό τρόπο εισόδου. Ειδικές εκδόσεις i-bank payband δημιουργήθηκαν επίσης για τους αγώνες δρόμου «Ladies Run» και για τον «35ο Αυθεντικό Μαραθώνιο της Αθήνας».

Η επιτυχημένη παρουσία του i-bank payband επιβεβαιώνεται από τα βραβεία που έχει αποσπάσει έως σήμερα:

- 1ο βραβείο στη θεματική ενότητα «Most Innovative Digital Customer Service or Product», καθώς και το βραβείο της καλύτερης –συνολικά– πρότασης στην ενότητα «Financial Services» των βραβείων «EMEA Gartner Eye on Innovation Awards 2017»
- GOLD βραβείο στη θεματική ενότητα «Πάροχοι Υπηρεσιών, Τεχνολογιών & Υποδομών» στην κατηγορία «Smartphone/Tablet/Wearable Technology» των βραβείων «Marketing Excellence Awards 2017»

Το προϊόν διατίθεται πλέον από τα καταστήματα της Εθνικής Τράπεζας, ενώ ο σχεδιασμός προβλέπει διάθεση και από αλυσίδες καταστημάτων λιανικής εντός του ερχόμενου έτους.

Προοπτικές εξέλιξης των εργασιών για το 2018

Στη διάρκεια του 2018 έχουν προγραμματιστεί έργα εναρμονισμένα με τη στρατηγική της Τράπεζας, με κύριους άξονες την αναβαθμισμένη εξυπηρέτηση των πελατών, τη διευκόλυνση του έργου του Δικτύου Καταστημάτων, τη διατήρηση της ρευστότητας και τη μείωση του συνολικού κόστους για τον Οργανισμό. Συγκεκριμένα:

1. Η διαρκής βελτίωση της λειτουργίας του πελατοκεντρικού μοντέλου εξυπηρέτησης και η ανάπτυξη ειδικής προϊοντικής προσφοράς ανά τμήμα πελατείας
2. Η βελτίωση της επικοινωνίας της Τράπεζας με έμφαση σε στοχευμένες κατηγορίες πελατών (φοιτητές, μισθοδοτούμενοι, κ.α.)
3. Η απορρόφηση της Bancassurance, θυγατρικής της ΕΤΕ, για περαιτέρω προώθηση τραπεζοασφαλιστικών προϊόντων
4. Η επέκταση της υποδομής Customer Analytics με την ανάπτυξη μεθοδολογίας καθορισμού της επόμενης καλύτερης προσφοράς (next best action) για το σύνολο των προϊόντων και υπηρεσιών της Τράπεζας και για το σύνολο των πελατών λιανικής
5. Η εγκατάσταση νέου Campaign Management System που θα συμβάλει στη βέλτιστη εκτέλε-

ση των προωθητικών ενεργειών μέσω όλων των διαθέσιμων καναλιών της τράπεζας

6. Η ανάπτυξη μηχανισμού προώθησης προϊόντων και υπηρεσιών σε πραγματικό χρόνο μέσω υποδομής λειτουργικών συστημάτων Customer Relationship Management
7. Η δημιουργία του νέου περιβάλλοντος εργασίας myNBG Platform για τη συγκέντρωση του συνόλου της απαιτούμενης πληροφορίας, των εφαρμογών και αναφορών με στόχο τη διευκόλυνση της εργασίας του προσωπικού του Δικτύου Καταστημάτων, τη βελτιστοποίηση της ποιότητας εξυπηρέτησης πελάτη και την αναλυτική ενημέρωση στελεχών Δικτύου και Διοίκησης
8. Η δημιουργία νέων προϊόντων και ορθολογισμός υφιστάμενων, με προσανατολισμό στη διατήρηση των κεφαλαίων και του μεριδίου αγοράς των καταθέσεων και την αύξηση της διείσδυσης στην επιχειρηματική πελατεία
9. Η θεσμοθέτηση και λειτουργία ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης προμηθειών για το σύνολο των τραπεζικών εργασιών
10. Η αύξηση εσόδων από προμήθειες, λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες της αγοράς (ανταγωνισμό, ελληνική οικονομία κτλ.), καθώς και το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο.
11. Η εναρμόνιση με το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Οδηγίας Πληρωμών (PSD II), της Payment Account Directive (PAD) και του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων (GDPR).

Act4Greece

Η Εθνική Τράπεζα, πάντα πρωτοπόρος στο πεδίο της κοινωνικής προσφοράς, ανέλαβε την πρωτοβουλία της δημιουργίας του προγράμματος act4Greece, εισάγοντας το θεσμό του crowdfunding στην Ελλάδα. Το έργο αφορά στο σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την υλοποίηση μιας νέας διαδικτυακής πλατφόρμας συγκέντρωσης πόρων για σημαντικούς κοινωνικούς και επιχειρηματικούς σκοπούς, η οποία βασίζεται στη σύγχρονη πρακτική της συμμετοχικής χρηματοδότησης “crowdfunding”. Η υπηρεσία βασίζεται στη χρήση της διαδικτυακής πλατφόρμας προσφορών και χρησιμοποιεί τα υπάρχοντα δίκτυα διανομής υπηρεσιών της Τράπεζας, με σκοπό να ευαισθητοποιήσει και να κινητοποιήσει πολίτες και επιχειρήσεις να συνεισφέρουν.

Η συνολική διαχείριση του προγράμματος πραγματοποιείται από την Εθνική Τράπεζα με τη στρατηγική συνεργασία φορέων και ιδρυμάτων εγνωσμένου κύρους και προσφοράς, όπως το Ίδρυμα Ωνάση, το Κοινωνικό Ίδρυμα Ιωάννη Λάτση, το Ίδρυμα Μποδοσάκη, η Ελληνική Εθνική Επιτροπή για την UNESCO και το Ελληνικό Δίκτυο για την Εταιρική

Κοινωνική Ευθύνη. Οι στρατηγικοί εταίροι στηρίζουν το act4Greece, συνεισφέροντας σε τεχνογνωσία και υποδομές, οι οποίες είναι πολύτιμες για την υλοποίηση των στόχων του πολυσυμμετοχικού αυτού εγχειρήματος.

Μέσω του act4Greece καθίσταται εφικτή η χρηματοδότηση δράσεων σε επτά κοινωνικούς και αναπτυξιακούς τομείς:

- πρόνοια, υγεία & αλληλεγγύη,
- πολιτισμός & πολιτιστική επιχειρηματικότητα,
- περιβάλλον & αειφορία,
- έρευνα, εκπαίδευση & κατάρτιση,
- νεανική & καινοτόμος επιχειρηματικότητα,
- αθλητικές δραστηριότητες
- κοινωνική οικονομία & επιχειρηματικότητα,

Η Εθνική Τράπεζα, μέσω της Διεύθυνσης Τραπεζικής Ιδιωτών και με τη συνδρομή όλων των αρμόδιων συνεργαζόμενων Διευθύνσεων της Τράπεζας, έχει την ευθύνη της λειτουργίας και της διαχείρισης της ηλεκτρονικής πλατφόρμας www.act4greece.gr, παρακολουθεί το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης των δράσεων, συντονίζει τις ενέργειες μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων, σχεδιάζει και υλοποιεί την προβολή του προγράμματος στο κοινό, χρησιμοποιώντας ίδιους πόρους, τεχνογνωσία και υποδομές. Επιπλέον, εξασφαλίζει τη φερεγγυότητά του, μέσα από διαφανείς διαδικασίες λειτουργίας, ούτως ώστε οι πόροι που συγκεντρώνονται να καλύπτουν πραγματικές ανάγκες της κοινωνίας.

Από την έναρξη του προγράμματος τον Φεβρουάριο 2016 έως την 31.12.2017, αναρτήθηκαν 20 δράσεις εκ των οποίων οι 13 ολοκληρώθηκαν, συγκεντρώνοντας συνολικά €1.7 εκατ., ενώ για το σύνολο του προγράμματος έως τις 31.12.2017 είχε συγκεντρωθεί ποσό €1.8 εκατ.

Ειδικότερα, το 2017 ολοκληρώθηκαν 8 δράσεις στους άξονες: πρόνοια, υγεία & αλληλεγγύη, πολιτισμός & πολιτιστική επιχειρηματικότητα και έρευνα, εκπαίδευση & κατάρτιση, συγκεντρώνοντας δωρεές συνολικού ύψους €756.419, εκατ. των οποίων €434 χιλ. αποτελούν συνεισφορά του Ομίλου της Εθνικής Τράπεζας.

Τα οικονομικά στοιχεία του προγράμματος, σε αυτά τα δύο πρώτα έτη λειτουργίας του, είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικά. Ειδικότερα, η ανταπόκριση του επιχειρηματικού κοινού είναι πολύ θετική καθώς το 93% του συνολικών δωρεών προέρχεται από νομικά πρόσωπα.

Ωστόσο οι στόχοι του προγράμματος δεν περιορίζονται μόνο στη συγκέντρωση δωρεών για την πραγματοποίηση των επιλεγμένων έργων. Το act4Greece προσβλέπει επίσης στην άσκηση θε-

κής επιρροής στην κοινωνική συνείδηση και στην κινητοποίηση όλων των κοινωνικών ομάδων για το κοινό καλό, δημιουργώντας συνέργειες και δίνοντας νέες προοπτικές στις συνεργασίες μεταξύ φορέων υλοποίησης δράσεων, δωρητών και κοινωνικών ομάδων. Η φιλοσοφία και ο σκοπός του προγράμματος είναι άμεσα συνδεδεμένοι με τους 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (Sustainable Development Goals – SDGs) που θεσπίστηκαν από τα Ηνωμένα Έθνη και συγκεκριμένα, με το Στόχο #17-Συνεργασία για τους Στόχους, που αφορά στην αλληλεγγύη και τη συνεργασία για την επίτευξη ευημερίας σε παγκόσμιο επίπεδο.

Η επιτυχημένη παρουσία του act4Greece επιβεβαιώνεται από τα βραβεία που έχει αποσπάσει έως σήμερα:

- Βραβείο Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης,, 18ο Συνέδριο InfoCom World 2016
- Αργυρό Βραβείο (Silver Award) στην κατηγορία «Υποστήριξη CSR Στρατηγική», Business IT Excellence (BITE)
- Βραβείο Bravo in action 2017, “Bravo Sustainability Awards 2017”
- 1ο βραβείο στη θεματική ενότητα “Communicating Effectively” στην κατηγορία “Cause Related Marketing Communications” των βραβείων “Marketing Excellence Awards 2017”
- Χρυσό Βραβείο στο θεσμό “Hellenic Responsible Business Awards 2018”, για την κατηγορία “Κοινωνία» της ενότητας των ιδιωτικών επιχειρήσεων.

Τέλος, το act4Greece συμπεριλήφθηκε ως success story για την Ελλάδα στην Ετήσια Έκθεση 2016 του Οργανισμού, επιβεβαιώνοντας πως αποτελεί ένα επιτυχημένο παράδειγμα βέλτιστης πρακτικής που συμβάλλει σε έναν πιο αλληλέγγυο και βιώσιμο πλανήτη.

Αμοιβαία κεφάλαια

Η ΕΘΝΙΚΗ Asset Management Α.Ε.Δ.Α.Κ., σύμφωνα με σχετικό δημοσίευμα της εφημερίδας «ΝΑΥ-ΤΕΜΠΟΡΙΚΗ» της 26ης Σεπτεμβρίου 2017, παρέμεινε για τρίτη χρονιά, η πλέον κερδοφόρος Α.Ε.Δ.Α.Κ. μεταξύ 14 ελληνικών Α.Ε.Δ.Α.Κ.

Τον Ιούλιο του 2017, τιμήθηκε από την New Times Publishing – Diamonds of The Greek Economy 2017 για την επιλογή της στην λίστα DIAMONDS OF THE GREEK ECONOMY 2017 – Οι υγιέστερα αναπτυσσόμενες εταιρείες.

Τα κέρδη προ φόρων της Εταιρίας ανήλθαν στο ποσό των € 6.4 εκατ.

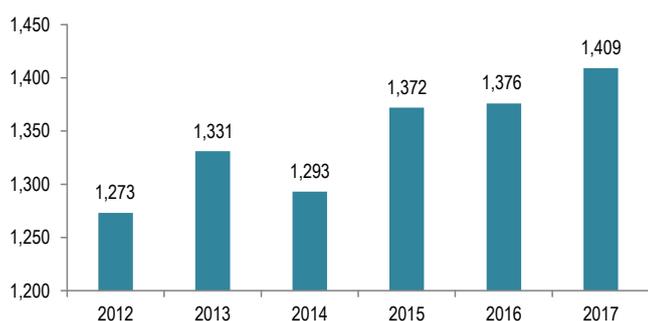
Σημαντικές αποδόσεις επιτεύχθηκαν τόσο στα υπό διαχείριση ΟΣΕΚΑ όσο και στα χαρτοφυλάκια εντολής, θεσμικών και ιδιωτών πελατών. Το σύνολο των χαρτοφυλακίων εντολής θεσμικών επενδυτών που διαχειρίζεται η Εταιρεία παρουσίασαν υπεραποδόσεις σε σχέση με τους δείκτες σύγκρισης που τους είχαν τεθεί με αποτέλεσμα την θετική συνεισφορά στη κερδοφορία αλλά και τη φήμη της Εταιρείας στη κοινότητα της θεσμικής διαχείρισης.

Τα χαρτοφυλάκια εντολής για ιδιώτες και θεσμικούς επενδυτές αύξησαν το ενεργητικό τους σε σχέση με το τέλος της προηγούμενης χρήσης κατά 6,5%, με τα συνολικά υπό διαχείριση κεφάλαια να ανέρχονται σε € 525 εκατ. στο τέλος του έτους. Το συνολικό ενεργητικό της Εθνικής Asset Management Α.Ε.Δ.Α.Κ., από διαχείριση ΟΣΕΚΑ και υπηρεσίες διαχείρισης χαρτοφυλακίων εντολής, κατά το τέλος του 2017 ανήλθε σε € 1.409 εκατ.

Η Εθνική Asset Management Α.Ε.Δ.Α.Κ., αποτελώντας τον επενδυτικό βραχίονα του Ομίλου Εθνικής Τράπεζας, για το έτος 2018 στοχεύει, καθόσον ομαλοποιείται το εγχώριο οικονομικό περιβάλλον, στην αύξηση του ενεργητικού της τόσο στην αγορά των ΟΣΕΚΑ όσο και στη διαχείριση κεφαλαίων βάση συμβάσεων (Asset Management) μέσω της διεύθυνσης του πελατολογίου της τόσο από Ιδιώτες όσο και από Θεσμικούς Πελάτες – Συνταξιοδοτικά Ταμεία. Επιπλέον, στόχος της Εταιρείας είναι η διατήρηση / επίτευξη, τόσο στους ΟΣΕΚΑ όσο και στα χαρτοφυλάκια εντολής, ανταγωνιστικών αποδόσεων σε σχέση με τον εγχώριο αλλά και τον διεθνή ανταγωνισμό.

Η Εταιρεία αξιολογώντας το οικονομικό και επενδυτικό περιβάλλον, σε συνεργασία με το Private Banking και την Διεύθυνση Επενδυτικών Προϊόντων και Καταθέσεων της Εθνικής Τράπεζας, θα υποστηρίξουν και θα συντονίσουν τους RMs και το δίκτυο της Εθνικής Τράπεζας, για την αποτελεσματική διάθεση των ΟΣΕΚΑ τόσο σε υφιστάμενους όσο και νέους πελάτες.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.3.1
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ ΕΘΝΙΚΗΣ
ASSET MANAGEMENT ΑΕΔΑΚ
(ΥΠΟΛΟΙΠΑ ΤΕΛΟΣ ΕΤΟΥΣ - ΕΚΑΤ. €)

Η Εθνική Asset Management Α.Ε.Δ.Α.Κ. διαχειρίζεται 17 αμοιβαία κεφάλαια ΔΗΛΟΣ, 2 funds - FCP και 3 funds – SICAV της NBG International που εδρεύει στο Λουξεμβούργο και τα οποία καλύπτουν ένα μεγάλο εύρος επενδυτικών επιλογών, σε ότι αφορά τις βασικές κατηγορίες επενδύσεων (μετοχές, ομόλογα, διαθέσιμα) καθώς και τη γεωγραφική και κλαδική διασπορά.

Το πελατολόγιο της Εταιρείας είναι ιδιαίτερα ευρύ και υπερβαίνει 41.000 μεριδιούχους, εκ των οποίων οι 71 είναι θεσμικοί επενδυτές (Συνταξιοδοτικοί Φορείς και Οργανισμοί).

Διαχείριση χαρτοφυλακίου ιδιωτών

Και το 2017 ήταν μία δύσκολη χρονιά για την Διεύθυνση κυρίως λόγω των περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων, οι οποίοι επηρεάζουν ιδιαίτερα το εύρος επιλογών και τη δυνατότητα επενδυτικών τοποθετήσεων των πελατών. Παρά το δυσμενές κλίμα, η Διεύθυνση κατάφερε να πετύχει αύξηση ύψους 30% της απόδοσης κεφαλαίων (RoA) σε σχέση με το 2016 καθώς επίσης και αύξηση των συνολικών κεφαλαίων της ύψους 8%. Η επίτευξη των στόχων αυτών επιβεβαιώνει τη στρατηγική που η Διεύθυνση έχει υιοθετήσει την τελευταία διετία, κύρια χαρακτηριστικά της οποίας είναι η εξωστρέφεια, η ανταγωνιστικότητα και η ανάπτυξη.

Πέραν της επίτευξης των στόχων, το 2017 συνεχίστηκε ο εξορθολογισμός της λειτουργίας της Διεύθυνσης, που ξεκίνησε την περασμένη χρονιά. Με τον τρόπο αυτό κατέστη εφικτή η περαιτέρω μείωση του λειτουργικού κόστους. Επιπρόσθετα, μεγάλη έμφαση δόθηκε στην υιοθέτηση μοντέλων εξυπηρέτησης που προάγουν τις συνέργειες μεταξύ των Διευθύνσεων Δικτύου και της Διεύθυνσης Private Banking.

Το 2018 αναμένουμε την πιθανή υιοθέτηση κάποιων μέτρων περαιτέρω χαλάρωσης των κεφαλαιακών ελέγχων, γεγονός που θα διευρύνει τις επιλογές των πελατών μας και θα δημιουργήσει ευνοϊκότερες συνθήκες επιστροφής κεφαλαίων εντός του ελληνικού Τραπεζικού συστήματος. Η νέα χρονιά όμως θα αποτελέσει και την χρονιά εισαγωγής στην αγορά του νέου κανονιστικού πλαισίου της MIFID II, το οποίο επιφέρει αφενός μεν σημαντικούς περιορισμούς αναφορικά με τη δυνατότητα των πελατών να τοποθετηθούν σε επενδυτικούς τίτλους, αφετέρου δε περαιτέρω γραφειοκρατικές επιβαρύνσεις για τους πελάτες. Οι συνέπειες στα αποτελέσματα των εργασιών δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθούν στην παρούσα φάση καθώς ακόμα η αγορά είναι σε κατάσταση προσαρμογής με αρκετά θέματα να χρήζουν περαιτέρω διευκρινίσεων σε παν-ευρωπαϊκό επίπεδο.

2.4 ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ

Διαχείριση διαθεσίμων

Το 2017 ήταν το πρώτο έτος μετά την επιβολή των περιορισμών στη κίνηση κεφαλαίων όπου οι αποτιμήσεις των ελληνικών χρεογράφων κινήθηκαν αισθητά ανοδικά, παράλληλα με τα μακροοικονομικά στοιχεία, καθώς το 2017 ήταν το έτος επιστροφής της Ελληνικής Οικονομίας στην ανάπτυξη. Σε αυτό το κλίμα, η απόδοση του 10ετές ομολόγου του Ελληνικού Δημοσίου έκλεισε το έτος στο 4%, απόδοση κατά πολύ κατώτερη της αντίστοιχης στην αρχή του 2017 (πάνω από 7%), ενώ ο ΓΔΧΑΑ παρουσίασε ετήσια άνοδο περίπου 25%.

Σημαντικότερο γεγονός του 2017 για την Τράπεζα υπήρξε η πλήρης αποδέσμευση της από τη χρηματοδότηση από τον ELA. Κατά την έναρξη του έτους, η σχετική χρηματοδότηση ξεπερνούσε τα 5,5 δισ. ευρώ, επιβαρύνοντας το αντίστοιχο κόστος της Τράπεζας και περιορίζοντας παράλληλα την ανταγωνιστικότητα της και την ικανότητα της να χρηματοδοτεί την πραγματική οικονομία. Η λήξη του έτους βρήκε την Τράπεζα σε πλήρη απεξάρτηση από την παραπάνω κοστοβόρα χρηματοδότηση.

Το παραπάνω θετικό περιβάλλον παρείχε τη δυνατότητα μείωσης του κόστους χρηματοδότησης με ενέχυρο ελληνικά περιουσιακά στοιχεία από τη διατραπεζική αγορά και από το ευρω-σύστημα, ενώ συνέβαλε σημαντικά στην περαιτέρω αποκλιμάκωση των επιτοκίων κατάθεσης γενικότερα.

Παρά όλα αυτά, η επιστροφή καταθέσεων περιορίστηκε σε χαμηλά επίπεδα. Συγκεκριμένα, οι συνολικές καταθέσεις αυξηθήκαν κατά περίπου 1,5δισ. ευρώ, παρουσιάζοντας 4% αύξηση. Η σταδιακή επιστροφή καταθέσεων συνάδει με τη σταδιακή αποκατάσταση της εμπιστοσύνης του κοινού ως προς τη σταθερότητα της ελληνικής οικονομίας.

Σε κάθε περίπτωση, οι γενικότερες θετικές εξελίξεις, συνέβαλαν σημαντικά στην «έξοδο» της Τράπεζας στις αγορές έπειτα από 4 έτη. Συγκεκριμένα, τον Οκτώβριο του 2017, η ΕΤΕ έκδωσε καλυμμένο Ομόλογο Ζετούς διάρκειας, συνολικού ύψους 750 εκατ. ευρώ, με κόστος 2,90%. Η έκδοση έτυχε «θερμής» υποδοχής, συγκεντρώνοντας στο βιβλίο προσφορών πάνω από 2 δισ ευρώ, ενώ συνέβαλε στην δημιουργία καμπύλης αποδόσεων, η οποία θα διευκολύνει την Τράπεζα στις μελλοντικές εκδόσεις χρέους. Επίσης, «άνοιξε» το δρόμο για παράλληλη «έξοδο» των άλλων ελληνικών τραπεζών.

Το 2017 ήταν έτος αύξησης των διατραπεζικών συναλλαγών της Τράπεζας, τόσο λόγω της καλύτερης εικόνας των ελληνικών τραπεζών στο εξωτερ-

κό, όσο και ως αποτέλεσμα της μεγαλύτερης μεταβλητότητας που παρουσίασε η αγορά, οδηγώντας σε αύξηση των πελατειακών αναγκών και των επενδυτικών ευκαιριών. Το Treasury αναμένοντας ένα καλύτερο μακροοικονομικό περιβάλλον, συνεργαζόμενο με άλλες Διευθύνσεις της Τράπεζας, στοχεύει σε αύξηση του μεριδίου της Τράπεζας σε εν λόγω συναλλαγές.

Συνεχίζοντας, η Τράπεζα θεμελίωσε τη σημαντική της παρουσία ως βασικός διαπραγματευτής των Ομολόγων του EFSF και ESM, συμμετέχοντας ενεργά στις κοινοπρακτικές εκδόσεις τους, καθώς επίσης ως επενδυτής στις μακροπρόθεσμες (πέρα των 20 ετών) εκδόσεις των παραπάνω οργανισμών, με απώτερο στόχο την αύξηση του επιτοκιακού εισόδου. Η απόφαση των παραπάνω Υπερεθνικών οργανισμών για αποπληρωμή των ομολόγων ανακεφαλαιοποίησης των Ελληνικών Τραπεζών, οδήγησε σε μείωση του χαρτοφυλακίου της Τράπεζας σε ομόλογα υψηλής πιστοληπτικής διαβάθμισης. Το Treasury, στην προσπάθεια για μερική αναπλήρωση σε αντίστοιχα ομόλογα, καθώς και με ποιοτικό στόχο την αύξηση της παρουσίας της στην εν λόγω αγορά, δημιούργησε ένα αντίστοιχο χαρτοφυλάκιο τίτλων, ύψους 400 εκατ. ευρώ.

Κλείνοντας, η προηγούμενη χρονιά σηματοδότησε την επιστροφή του Ελληνικού Δημοσίου στις αγορές, μέσω κυρίως ανταλλαγής υπαρχόντων τίτλων με νέους. Το Treasury συμμετείχε ενεργά στις συγκεκριμένες προσπάθειες, τόσο για την ενδυνάμωση της εν λόγω αγοράς όσο και για την ενίσχυση του επιτοκιακού του εισοδήματος. Πρέπει να σημειωθεί ότι, η μεγάλη ζήτηση για έντοκα γραμμάτια του Ελληνικού Δημοσίου, περιόρισε το σχετικό χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας, παρά το γεγονός ότι το Treasury συμμετείχε ενεργά σε όλες τις δημοπρασίες εντόκων γραμματίων του Ελληνικού Δημοσίου. Τα παραπάνω περιόρισαν το χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας σε ομόλογα και έντοκα γραμμάτια του ΕΔ.

Χρηματιστηριακές εργασίες

Ο Γενικός Δείκτης του Χρηματιστηρίου Αθηνών παρουσίασε αύξηση κατά 24,7% (802,37 μονάδες στις 29/12/2017 έναντι 643,64 μονάδες στις 30/12/2016). Ο Μέσος Ημερήσιος Τζίρος του Χρηματιστηρίου Αθηνών παρουσίασε μείωση κατά 3,5% (€58,3 εκατ. το 2017 έναντι €60,4 εκατ. το 2016).

Σημαντικό ρόλο στην διατήρηση μειωμένου ημερήσιου Τζίρου του Χρηματιστηρίου Αθηνών είχε η συνέχιση της επιβολής Capital Controls που είχε ξεκινήσει από τον Ιουλίου του 2015.

Η συμμετοχή των Ξένων Θεσμικών αυξήθηκε σε σχέση με το 2016 κατά 0,4% (53,7% το 2017 έναντι 53,5% το 2016).

Αντίστοιχα σε αυξημένα επίπεδα διαμορφώθηκε η συμμετοχή Ξένων Θεσμικών που λειτουργούν ως Remote Members (18,6% το 2017 έναντι 17,5% το 2016).

Η Εθνική Χρηματιστηριακή κατέλαβε την 4^η θέση στην κατάταξη του Χρηματιστηρίου Αξιών με μερίδιο αγοράς 9,81% και την δεύτερη θέση στο συνολικό μερίδιο αγοράς στα συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης του δείκτη FTSE/ASE Large Cap με μερίδιο 17,06%. Επίσης, την 2^η θέση κατέλαβε και στα Δικαιώματα Προαίρεσης επί του δείκτη με ποσοστό 26,60%.

Η Εταιρεία συνέχισε τη δραστηριότητά της σαν ειδικός διαπραγματευτής σε όλα τα εισηγμένα παράγωγα καθώς και στις σημαντικότερες μετοχές από πλευράς κεφαλαιοποίησης του ΧΑ, έχοντας κερδίσει υψηλότερα μερίδια αλλά και ποιοτικές αξιολογήσεις, παρέχοντας αδιάλειπτα ρευστότητα και εξυπηρετώντας την ευρύτερη αγορά.

Κατά τη διάρκεια του 2017 η Διεύθυνση Ανάλυσης ενίσχυσε περαιτέρω την ποιότητα των εργασιών της δίνοντας έμφαση στην έκδοση στοχευμένων αναλύσεων καθώς και στην καθημερινή επικοινωνία με θεσμικούς επενδυτές και τις διοικήσεις των καλυπτόμενων εισηγμένων εταιρειών. Οι αναλυτές της Διεύθυνσης πραγματοποίησαν πληθώρα συναντήσεων με επενδυτές, ενώ η Εταιρεία συμμετείχε στα συνέδρια του Ελληνικού Χρηματιστηρίου με σκοπό συναντήσεις θεσμικών επενδυτών με τις διοικήσεις εισηγμένων Ελληνικών εταιρειών.

Επιδόσεις Εταιρείας

- Τα συνολικά έσοδα από λειτουργικές δραστηριότητες ανήλθαν σε €10.1 εκατ. το 2017 έναντι €6.2 εκατ. το 2016, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 61,9%.
- Τα έξοδα από λειτουργικές δραστηριότητες ανήλθαν σε €10.4 εκατ. το 2017 έναντι €17.8 εκατ. το 2016, παρουσιάζοντας μείωση κατά 41,9% (την χρήση 2016 περιλαμβάνεται και το κόστος της εθελουσίας εξόδου για 38 υπαλλήλους ποσού €3.9 εκατ.).
- Τα κέρδη περιόδου ανήλθαν σε €736 χιλ. για το 2017 έναντι ζημιών περιόδου €8.6 εκατ. για το 2016.

Για την νέα χρονιά οι κυριότεροι στόχοι που έχουν τεθεί είναι:

- βελτίωση του μεριδίου αγοράς
- αύξηση της κερδοφορίας

- αύξηση των πωλήσεων σε brokers/dealers και σε end-clients του εξωτερικού
- η περαιτέρω ανάπτυξη των DMA συναλλαγών και
- των ηλεκτρονικών συναλλαγών μέσω του trading site της Εταιρείας

2.5 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ

Δίκτυο καταστημάτων

Οι Μονάδες φυσικού δικτύου της Τράπεζας αριθμούν, την 31.12.2017, 485 Καταστήματα και 63 Γραφεία συναλλαγών και Παραρτήματα, παρέχοντας ευρεία γεωγραφική και πληθυσμιακή κάλυψη, με παρουσία ακόμη και σε απομακρυσμένες ή οικονομικά ασθενείς περιοχές της χώρας, αποτελώντας σημεία εξυπηρέτησης για περισσότερους από 6 εκατ. πελάτες

Κατά το 2017, το Δίκτυο Καταστημάτων διατήρησε τον κομβικό του ρόλο:

- στην υλοποίηση των στρατηγικών προτεραιοτήτων της Τράπεζας: ενίσχυση ρευστότητας, αναδιάρθρωση δανειακού χαρτοφυλακίου, επίτευξη σημαντικών μεγεθών εργασιών συγκυρία και περαιτέρω ανάπτυξη της σχέσης με την πελατεία
- στην εξυπηρέτηση των συναλλασσόμενων, ιδιωτών και επιχειρήσεων, με αποτελεσματική διαχείριση των ιδιαίτερων συνθηκών από τη συνέχιση των ελέγχων επί των κεφαλαίων (Capital controls)

Στο πλαίσιο αυτό, κατά το 2017, ολοκληρώθηκε το σχέδιο αναδιάρθρωσης του Δικτύου Καταστημάτων, που ξεκίνησε το 2016, σε υλοποίηση της στρατηγικής βελτιστοποίησης της παρουσίας της ΕΤΕ ανά περιοχή, με σκοπό τον εξορθολογισμό της λειτουργίας του Δικτύου, την εξοικονόμηση πόρων και την ενίσχυση της παρουσίας σε περιοχές σημαντικής οικονομικής δραστηριότητας.

Με στόχο τη βελτίωση της εξυπηρέτησης και την αναβάθμιση της ψηφιακής εμπειρίας των πελατών στα Καταστήματα, η Τράπεζα υιοθέτησε καινοτόμες λύσεις αξιοποιώντας τις νέες τεχνολογίες:

- πλατφόρμα ηλεκτρονικής υπογραφής, που δίνει τη δυνατότητα ενεργοποίησης της ηλεκτρονικής υπογραφής στο ταμείο και την ταυτόχρονη αποθήκευσή των παραστατικών ταμείου, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό σημαντικά στη μείωση των εκτυπώσεων και του φυσικού αρχείου. Συνολικά εγκαταστάθηκαν 2.725 ειδικά tablets σε θέσεις ταμείων των Καταστημάτων

- σύστημα ανάγνωσης barcode στα ταμεία για την επιτάχυνση των συναλλαγών πληρωμών λογαριασμών Οργανισμών και Επιχειρήσεων. Στην α' φάση υλοποίησης εγκαταστάθηκαν 627 συσκευές ανάγνωσης (QR code readers) σε 165 Καταστήματα
- ενοποίηση των εφαρμογών για αιτήματα ρυθμίσεων δανείων, με στόχο την αποτελεσματικότερη διεκπεραίωση εργασιών
- Επέκταση της συστηματικής παρακολούθησης ικανοποίησης της πελατείας μέσω ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου στο σύνολο των καταστημάτων του Δικτύου και μέσω ειδικών συσκευών σε 50 επιλεγμένα καταστήματα πανελλαδικά
- «Τηλεφωνικό Κέντρο Στήριξης Δικτύου 10015», με στόχο να λειτουργήσει ως βασικός κόμβος επικοινωνίας και υποστήριξης του Προσωπικού όλων των Μονάδων του Δικτύου, παρέχοντας την απαραίτητη πληροφόρηση μέσω κεντροποιημένης διαχείρισης των ερωτημάτων του Δικτύου
- Υλοποίηση λύσεων για τη βέλτιστη εξυπηρέτηση πελατείας (προγνωστικό μοντέλο για το συναλλακτικό φορτίο στα ταμεία) στο 80% των Καταστημάτων

Κατά το 2018, με γνώμονα τη διαρκή βελτίωση της λειτουργικής αποτελεσματικότητας του Δικτύου και της παρεχόμενης προς την πελατεία εξυπηρέτησης, θα υλοποιηθούν:

- Η λειτουργική εφαρμογή του πελατοκεντρικού μοντέλου εξυπηρέτησης πελατείας στο σύνολο των καταστημάτων.
- Η σύσταση και λειτουργία εξειδικευμένων Ομάδων σε επιλεγμένα Καταστήματα, για την αποτελεσματικότερη διεύθυνση των οφειλών ιδιωτών.
- Η εφαρμογή νέου λειτουργικού μοντέλου για την αναβάθμιση της εξυπηρέτησης των επιχειρηματικών πελατών σε επιλεγμένα καταστήματα σε όλη την Ελλάδα.
- Η δημιουργία νέων i-bank & Premium banking corners
- ο περαιτέρω εκσυγχρονισμός της εικόνας και λειτουργίας των Καταστημάτων με την υιοθέτηση καινοτόμων λύσεων που αποσκοπούν στην ποιοτικότερη εξυπηρέτηση της πελατείας
 - Επέκταση της εφαρμογής ηλεκτρονικής υπογραφής σε θέσεις εκτός ταμείου για τη ψηφιακή υπογραφή και τήρησης αιτήσεων και συμβάσεων
 - ανάπτυξη λειτουργίας της πρωτοποριακής υπηρεσίας ηλεκτρονικού εισιτηρίου i-bank pass σε ευρύτερο αριθμό καταστημάτων (~400), ώστε οι πελάτες της Τράπεζας να μπορούν να προγραμματίζουν ηλεκτρονικά, επίσκεψη σε Καταστήματα για εξυπη-

ρέτηση και άλλων αναγκών πέραν των ταμειακών συναλλαγών

- επέκταση της εφαρμογής μέτρησης του βαθμού ικανοποίησης της πελατείας από την εξυπηρέτησή της στα Καταστήματα
- εφαρμογή διαχείρισης θέσεων ταμείου σε ~300 Καταστήματα με στόχο την έγκαιρη ενημέρωση των στελεχών των Καταστημάτων για ενέργειες που αφορούν την αποσυμφόρηση της συναλλακτικής κίνησης ή την ενδεχόμενη αποδέσμευση tellers
- κεντροποίηση εργασιών διαχείρισης επιχειρηματικών πιστοδοτήσεων και δανείων λιανικής
- ενίσχυση της παρουσίας των εναλλακτικών συναλλακτικών δικτύων και ενεργητική κατεύθυνση των πελατών στη χρήση αυτών.

Εναλλακτικά δίκτυα

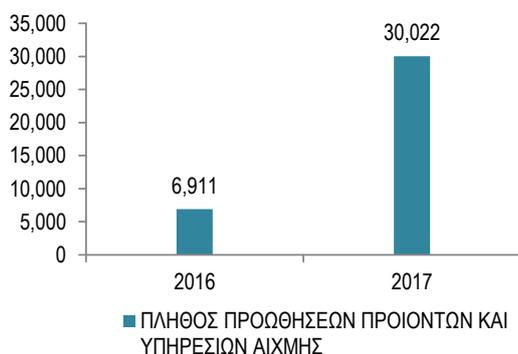
Το 2017 συνεχίστηκε η σημαντική ανάπτυξη εργασιών και εσόδων σε όλα τα ηλεκτρονικά δίκτυα τραπεζικής εξυπηρέτησης i-bank, τα οποία διαρκώς αναβαθμίζονται με νέες υπηρεσίες και λειτουργικότητες με στόχο την παροχή βέλτιστης εμπειρίας εξυπηρέτησης στους πελάτες της Τράπεζας.

Ραγδαία ήταν για μία ακόμη χρονιά η αύξηση χρήσης του **i-bank Internet & Mobile Banking**. Οι εγγεγραμμένοι χρήστες ξεπέρασαν τους **1,6 εκατ.**, με τον μέσο μηνιαίο αριθμό νέων χρηστών να αυξάνεται κατά **35%** σε σχέση με το 2016.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.5.1
ΠΛΗΘΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΜΕΣΩ i-bank store

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.5.2
ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΑΙΧΜΗΣ i-bank store

Στο **i-bank Internet Banking** οι **ενεργοί χρήστες** αυξήθηκαν, σε σχέση με το 2016, κατά **32%** και το πλήθος των εγχορηγμάτων συναλλαγών κατά **23%**.

Στο **i-bank Mobile Banking** αντίστοιχα, οι **ενεργοί χρήστες** αυξήθηκαν, σε ετήσια βάση, κατά **66%**, και το πλήθος των εγχορηγμάτων συναλλαγών κατά **147%**.

Σημαντική ήταν και η χρήση του νέου, καινοτόμου ηλεκτρονικού πορτοφολιού i-bank Pay της Τράπεζας, καθώς και του ολοκληρωμένου συστήματος εισπράξεων για εμπόρους και επαγγελματίες, i-bank Pay 4 Business, αριθμώντας στο τέλος του 2017 σχεδόν 150 χιλιάδες downloads. Η Τράπεζα επενδύει συστηματικά στην παροχή βέλτιστης εξυπηρέτησης στους πελάτες της μέσα από τις mobile εφαρμογές της (i-bank Mobile Banking, i-bank Pay, i-bank Pay 4B, go4more app, i-bank pass), η χρήση των οποίων αυξάνεται διαρκώς. **Ο αριθμός των downloads ανήλθε στα 1,12 εκατομμύρια το 2017 σημειώνοντας αύξηση 73% από το 2016.**

Οι ραγδαίες αλλαγές στην ελληνική αγορά οδήγησαν σε περαιτέρω αύξηση των αναγκών επικοινωνίας μέσω του Contact Center. Η εισερχόμενη τηλεπικοινωνιακή κίνηση ξεπέρασε τις **2.800.000** κλήσεις. Επιπρόσθετα, ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην εξωστρέφεια του Contact Center, πραγματοποιώντας ενέργειες εξερχόμενων επικοινωνιών για την ενημέρωση αλλά και την προώθηση προϊόντων και υπηρεσιών στο πελατολόγιο της Τράπεζας μας. Ενδεικτικά, το 2017 πραγματοποιήθηκαν περίπου **500.000** εξερχόμενες επικοινωνίες από το Contact Center της Τράπεζας, παρουσιάζοντας ετήσια αύξηση της τάξης του **80%**.

Στο πλαίσιο παροχής αναβαθμισμένης εξυπηρέτησης της πελατείας και της αποτελεσματικής διαχείρισης μεγάλου όγκου εργασιών, συνεχίστηκε επιτυχώς η λύση των αυτοματοποιημένων υπηρεσιών

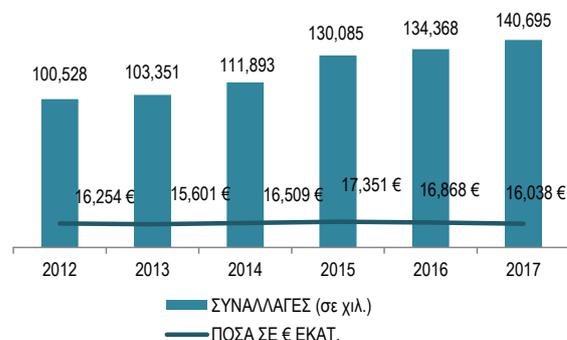
μέσω της Φωνητικής Πύλης 181818 και της εφαρμογής Φυσικού Διαλόγου (NLU). Το 2017 ολοκληρώθηκαν περίπου **200.000** παραδόσεις PIN για χρεωστικές και πιστωτικές κάρτες μέσω του συστήματος αυτοματοποιημένης εξυπηρέτησης.

Τα πέντε **i-bank stores**, αξιοποιήθηκαν τόσο για την προώθηση των υπηρεσιών i-bank, όσο και για την εξοικείωση των πελατών στη χρήση τους. Το 2017 οι επισκέψεις πελατών ξεπέρασαν το **1.000.000**, ενώ πραγματοποιήθηκαν περισσότερες από **75.000** εργασίες (Διάγραμμα 2) και **30.000** προωθήσεις προϊόντων και υπηρεσιών αιχμής* (Διάγραμμα 3). Στα τέλη του 2017, με την ίδια φιλοσοφία εξυπηρέτησης και προώθησης Ψηφιακών Καναλιών, ιδρύθηκε ένα νέο i-bank store στην Αθήνα (Athens Metro Mall), με πρόβλεψη για περαιτέρω επέκταση του Δικτύου ηλεκτρονικών καταστημάτων για το 2018.

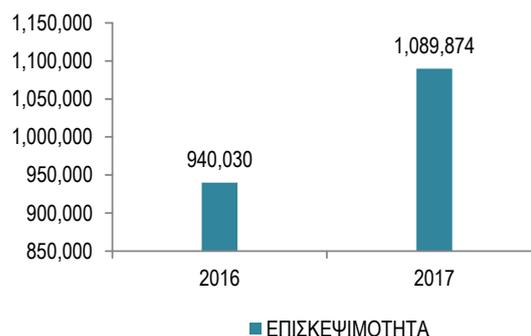
Την 31.12.2017 η Τράπεζα διέθετε 1.460 **ATMs**. Το πλήθος των συναλλαγών των ATM αυξήθηκε κατά 5% σε σύγκριση με το 2016 και ανήλθε σε 140,7 εκατ. συναλλαγές, αξίας €16 δισ.

Ο στόλος των **APS** αυξήθηκε κατά 85 μηχανήματα (Κέντρα Αυτόματων Πληρωμών). Το σύνολο των 133 APS εξυπηρέτησε 1εκ. συναλλαγές, αξίας €178 εκατ.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.5.3
ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΜΕΣΩ ATM (ΣΕ € ΕΚΑΤ.)

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.5.4
ΕΠΙΣΚΕΨΙΜΟΤΗΤΑ i-bank store

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ

3.1 ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ

Η Διεύθυνση Διεθνών Δραστηριοτήτων (ΔΔΔ) υπήρξε, το 2017, ένας από τους κύριους συντελεστές για την επιτυχημένη υλοποίηση του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης Διεθνών Δραστηριοτήτων της Τράπεζας μας στον Όμιλο εξωτερικού.

Συγκεκριμένα, συνέβαλε θετικά στην ομαλή ολοκλήρωση της διαδικασίας πώλησης των θυγατρικών μας σε Βουλγαρία (UBB & Interlease) και Σερβία (Vojvodjanska & NBG Leasingdoo), καθώς και στις πωλήσεις που αναμένεται να ολοκληρωθούν, εντός του 2018, των θυγατρικών σε Ν. Αφρική (S. African Bank of Athens) και Αλβανία (NBG Bank Albania).

Αντίστοιχη υπήρξε και η συμβολή της Διεύθυνσης στις Επιτροπές και τα Όργανα των θυγατρικών και του Ομίλου, με την διαρκή αρωγή στο έργο των θυγατρικών, για την ανάπτυξη των εργασιών, την υιοθέτηση βέλτιστων πρακτικών και τον εμπλουτισμό των προσφερόμενων υπηρεσιών.

Μετά την ολοκλήρωση της πώλησης της Finansbank στην Τουρκία, και λαμβάνοντας υπόψη ότι ορισμένα δάνεια προς τουρκικές επιχειρήσεις παρέμειναν στο ενεργητικό του Ομίλου, η ΔΔΔ κατέβαλε σημαντική προσπάθεια εντός του 2017 για τον περιορισμό τους. Πιο συγκεκριμένα, τα υπόλοιπα των δανείων προς Τουρκικές επιχειρήσεις από € 105 εκατ. περίπου στα τέλη του 2016, διαμορφώθηκαν σε € 48 εκατ. στα τέλη του 2017, ενώ με την υλοποίηση όλων των ενεργειών εντός των πρώτων μηνών του 2018 αναμένεται περαιτέρω μείωση των υπολοίπων σε € 18 εκατ. περίπου.

Με δεδομένες τις συνεχείς προκλήσεις που αντιμετωπίζει τα τελευταία χρόνια στις Αγορές στις οποίες δραστηριοποιείται ο Όμιλος, κυρίως λόγω του ευμετάβλητου μακροοικονομικού περιβάλλοντος, οι Μονάδες του Ομίλου στο εξωτερικό επικεντρώθηκαν στην ενεργητικότερη διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου, στη μείωση του λειτουργικού κόστους, και στο εξορθολογισμό των δραστηριοτήτων τους.

Το 2017, αποφασίσθηκε να δοθεί βαρύτητα στις Χώρες όπου θα συνεχίσει να δραστηριοποιείται ο Όμιλος, προκειμένου οι οικείες Μονάδες, να δώσουν έμφαση στην επίτευξη ποιοτικών αποτελεσμάτων, με συνεχή βελτίωση των προσφερόμενων υπηρεσιών.

Διεθνής λιανική τραπεζική

Ο Τομέας Διεθνούς Λιανικής Τραπεζικής το 2017 επικεντρώθηκε στη διατήρηση των μεριδίων αγοράς τόσο στις καταθέσεις όσο και στα δανειακά χαρτοφυλάκια. Κύριος στόχος ήταν η συνέχιση της καλής

επιτοκιακής απόδοσης στον τομέα της καταναλωτικής πίστης, με ταυτόχρονη διαχείριση των μη – εξυπηρετούμενων δανείων. Το δανειακό χαρτοφυλάκιο λιανικής παρέμεινε στα επίπεδα του προηγούμενου έτους, ενώ οι καταθέσεις κινήθηκαν ανοδικά. Επίσης, ιδιαίτερη σημασία δόθηκε στη βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών εξυπηρέτησης πελατών και στο σχεδιασμό προγραμμάτων εξατομίκευσης για ομάδες πελατείας – στόχους (έμποροι, μικρές επιχειρήσεις, μισθοδοσίες), με έμφαση στη βελτίωση της συναλλακτικής τους εμπειρίας, αλλά και στην αύξηση διείσδυσης του εφαρμογών ηλεκτρονικής τραπεζικής.

Διεθνής επιχειρηματική τραπεζική

Στο πλαίσιο του σχεδίου αναδιάρθρωσης των δραστηριοτήτων του Ομίλου, οι προσπάθειες του Τομέα Διεθνούς Επιχειρηματικότητας Τραπεζικής εστιάστηκαν, στην διατήρηση της ποιότητας του εταιρικού χαρτοφυλακίου με την επέκταση των διασυνοριακών. Η εν λόγω στρατηγική υπαγόρευσε την προσπάθεια διατήρησης μεριδίου αγοράς μέσω επιλεκτικών πιστοδοτήσεων, οι οποίες διενεργήθηκαν με αυστηρά κριτήρια και στη βάση μακροχρόνιων συνεργασιών με επιχειρήσεις που σταθερά επέδειξαν ικανότητες αποτελεσματικής διαχείρισης.

Στο πλαίσιο του αντικειμένου εργασιών του, ο Τομέας ενεργοποιήθηκε προς την αποτελεσματική αξιοποίηση όλων των Μονάδων εξωτερικού και σε επωφελείς συνέργειες για τον Όμιλο.

3.1.1 ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΤΕ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ (ΑΙΓΥΠΤΟΣ, ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ)

Η Εθνική Τράπεζα διατήρησε την παρουσία της στην Αίγυπτο μέσω Δικτύου 17 καταστημάτων, το οποίο προσφέρει ολοκληρωμένες υπηρεσίες Λιανικής και Επιχειρηματικής Τραπεζικής.

Η κατάσταση στην Αραβική χώρα των σχεδόν 100 εκατ. κατοίκων, συνεχίζει να ομαλοποιείται κοινωνικοπολιτικά και οικονομικά. Χαρακτηριστικά, η οικονομία εμφάνισε ρυθμούς ανάπτυξης υψηλότερους του 4% κατά το προηγούμενο έτος, ενώ και η ανεργία βαίνει μειούμενη με ποσοστά πλησίον του 12%. Αποτέλεσμα και των ως άνω, ήταν η πορεία εργασιών του Δικτύου Καταστημάτων της ΕΤΕ στην Αίγυπτο να χαρακτηρίζεται κατά το 2017 από:

- εξαιρετική ποιότητα του δανειακού χαρτοφυλακίου (ποσοστό μη εξυπηρετούμενων δανείων κάτω του 2,3%),
- διατήρηση ισχυρής καταθετικής βάσης (δείκτης Δανείων/ Καταθέσεις στο 76%), με παράλληλη προσπάθεια συγκράτησης του κόστους των καταθέσεων,

- συνεχή προσπάθεια για συγκράτηση του λειτουργικού κόστους, σε μία οικονομία με πληθωρισμό της τάξεως του 21%.

Τέλος, το Κατάστημα Λονδίνου δραστηριοποιείται, κυρίως σε εταιρικές χρηματοδοτήσεις (booking center), private & transactional banking, and radefinance. Πέρα από την εποπτεία και τη συνδρομή στις εργασίες του, καταβάλλεται από τη ΔΔΔ μεγάλη προσπάθεια για τη συμμόρφωση στα νέα, με βάση το Brexit, δεδομένα και τις αντίστοιχες κανονιστικές απαιτήσεις έναντι των απαιτήσεων των Εποπτικών Αρχών.

3.2 STOPANSKA BANKA AD

Η ορθολογική διεύρυνση του δανειακού χαρτοφυλακίου μαζί με την αποτελεσματική διαχείριση των πηγών χρηματοδότησης και τη λειτουργική αρτιότητα, σε συνδυασμό με τη συνετή διαχείριση κινδύνων εξασφάλισαν τη σταθερότητα και ευρωστία της SB καθώς και την κερδοφορία της.

Κατά το υπό εξέταση έτος, παρά το κλίμα αβεβαιότητας που επικρατούσε, η SB κατάφερε να αποφέρει θετικά αποτελέσματα, γεγονός που αποδεικνύει για ακόμα μια φορά την ανθεκτικότητα του επιχειρηματικού της μοντέλου και την επιτυχή διαχείριση. Επομένως, τα θετικά αποτελέσματα κατά το 2017, αποδεικνύουν ότι με τις στρατηγικές της επιλογές η SB εξακολουθεί να ανταποκρίνεται στις προκλήσεις και να αξιοποιεί τις ευκαιρίες της εποχής. Η SB θεωρείται μια δυναμική τράπεζα που είναι αποφασισμένη να θωρακίσει περαιτέρω τον ισολογισμό της και να παρέχει σημαντική ώθηση στην τοπική οικονομία. Η αξιολογη επίδοση βασίστηκε στη στρατηγική της Τράπεζας που στοχεύει στην οργανική ανάπτυξη, πελατο-κεντρική προσέγγιση με έμφαση στην ικανοποίηση των επιμέρους χρηματοοικονομικών αναγκών των πελατών, με ταυτόχρονη αποτελεσματική διαχείριση κινδύνων, διατήρηση της ισχυρής κεφαλαιακής βάσης και της ρευστότητας, καθώς και αποτελεσματική λειτουργία και μείωση εξόδων. Με αυτό τον τρόπο, και παρά το περιβάλλον αβεβαιότητας που επικράτησε, η SB κατάφερε να επιφέρει εντυπωσιακά αποτελέσματα που αποδεικνύουν ακόμα μια φορά την ανθεκτικότητα του επιχειρηματικού της μοντέλου και την επιτυχή διαχείριση. Το ισχυρό της όνομα στην αγορά παραμένει συνώνυμο της παροχής εξαιρετικών υπηρεσιών, εμπιστοσύνης και ασφάλειας.

Έτσι, στο τέλος του έτους, η Τράπεζα κατέγραψε κέρδη προ φόρων ύψους **€44,7 εκατ.**, ελαφρώς μειωμένα σε σχέση με το 2016. Εξετάζοντας τα αποτελέσματα, παρατηρείται βελτίωση στα καθαρά έσοδα από τόκους, καθαρά έσοδα από αμοιβές και προμήθειες, και λοιπά λειτουργικά έσοδα. Παράλ-

ληλα, σαν αποτέλεσμα των σημαντικών προσπαθειών που καταβλήθηκαν για τον εξορθολογισμό του λειτουργικού κόστους, σημειώθηκε μείωσή του κατά το υπό εξέταση έτος. Το **σύνολο του ενεργητικού** της τράπεζας διαμορφώθηκε στα **€1.437 εκατ.**, υπερβαίνοντας τα μεγέθη του 2016 κατά €9,0 εκατ. Κατά συνέπεια, η **απόδοση του ενεργητικού** ανήλθε στο **2,9%**, όπως και το 2016, ενώ η **απόδοση των ιδίων κεφαλαίων** ανήλθε στο **16,3%** σημαντικά υψηλότερη από το 2016 που βρισκόταν στο 15,0%, γεγονός που συνεπάγεται σταθερές αποδόσεις για τους μετόχους. Με ισχυρή κεφαλαιακή βάση που εξασφαλίζει υψηλό δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας ύψους **15,4%**, η SB επιβεβαιώνει τη θέση της ως ένα από τα πιο αξιόπιστα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της χώρας.

Καθαρά Έσοδα από τόκους

Κατά τη διάρκεια του 2017, τα **έσοδα από τόκους από χορηγήσεις λιανικής** ανήλθαν στα **€50,4 εκατ.**, συνιστώντας το μεγαλύτερο μέρος του συνόλου των εσόδων από τόκους, ήτοι το 71,8%. Παράλληλα, εταιρικές και άλλες δραστηριότητες ανήλθαν στο ποσό των €19,8 εκατ., μειωμένα κατά €3.2 εκατ. σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Το σύνολο των καθαρών εσόδων ανήλθε στα €70,2 εκατ., μειωμένο κατά 0,7 % σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Παράλληλα, η Τράπεζα μείωσε τις **δαπάνες για τόκους** κατά 15,2%, **βελτιώνοντας** με αυτό τον τρόπο τα **έσοδα από τόκους** κατά **3%**, καθώς και το **Καθαρό Επιτοκιακό Περιθώριο** από 4,14% σε **4,28%**.

σε εκατ. ΕΥΡΩ

	2016	2017	% Διαφορά
Έσοδα από τόκους	70,7	70,2	-0,7%
Χορηγήσεις Λιανικής	47,7	50,4	5,7%
Επιχειρηματικά Δάνεια	15,6	13,7	-12,1%
Λοιπά	7,4	6,1	-17,5%
Δαπάνες για Τόκους	-14,4	-12,2	15,2%

Έσοδα από αμοιβές και προμήθειες

Το 2017 τα **καθαρά έσοδα από αμοιβές και προμήθειες** ανήλθαν στα **€15,8 εκατ.** Το μεγαλύτερο μέρος του εν λόγω ποσού (52% του συνόλου των εσόδων από αμοιβές και προμήθειες της Τράπεζας) σχετίζεται με δραστηριότητες δανεισμού ύψους **€8,9 εκατ.**, αυξημένο κατά €0,6 εκατ. (+7,5%) σε σχέση με το 2016. Τα έσοδα από προμήθειες από **μεταφορές κεφαλαίων** είναι το δεύτερο μεγαλύτερο μέγεθος, το οποίο στο κλείσιμο του 2017 ανερχόταν στα **€6,5 εκατ.** και αντιπροσωπεύει το 38% του συνόλου των εσόδων από αμοιβές και προμήθειες.

σε εκατ. €

	2016	2017	% διαφορά
Έσοδα από προμήθειες	17,1	17.5	2,4%
Χορηγήσεις	8.3	8.9	7,5%
Εγγυητικές Επιστολές	0.9	0.7	-19,0%
Μεταφορές Κεφαλαίων	6.8	6.5	-3,1%
Λοιπά	1.2	1.4	13,5%

Λειτουργικά έξοδα

Κατά τη διάρκεια του 2017, η Τράπεζα συνέχισε να επιδιώκει επιχειρησιακή αριστεία τόσο στη σχέση κόστους-αποδοτικότητας όσο και στη διαχείριση κινδύνων, με αποτέλεσμα τη διατήρηση του κόστους εντός προϋπολογισμού και με άριστα αποτελέσματα ποιότητας του χαρτοφυλακίου. Το σύνολο των **λειτουργικών δαπανών** ανήλθε στα **€27,3 εκατ.** σημειώνοντας μικρή αύξηση ύψους 2,6 % σε σύγκριση με το 2016, η οποία οφείλεται κυρίως στην διεύρυνση των εργασιών της τράπεζας. Ο συνδυασμός της αποτελεσματικής πολιτικής συγκράτησης του κόστους και της ταυτόχρονης αύξησης των καθαρών λειτουργικών εσόδων, επέτρεψαν στη Τράπεζα να εξασφαλίσει **δείκτη αποτελεσματικότητας (κόστους προς έσοδα) ύψους 37,5%** από 37,7% του περασμένου έτους, ακολουθώντας περαιτέρω την καθοδική τάση των τελευταίων ετών.

Η SB εξακολουθεί να είναι ο κυρίαρχος παίκτης στη Λιανική Τραπεζική και πάντοτε πρωτοπόρα σε προσφορά σύγχρονων τραπεζικών υπηρεσιών και προϊόντων στη χώρα. Η SB είναι γενικώς γνωστή ως η πιο δραστήρια τράπεζα σε διοργανώσεις Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, υποστηρίζοντας διάφορες δράσεις και εισάγοντας νέες ιδέες Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης με ευρύτερο αντίκτυπο στο σύνολο της κοινωνίας.

Τέλος, εφόσον η Τράπεζα τα τελευταία χρόνια έχει σημειώσει παραπάνω από εξαιρετικά κέρδη και έχοντας ισχυρή ρευστότητα και κεφαλαιακή θέση, το 2017 κατάφερε για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά να αποδώσει αξιόλογο μέρισμα στους μετόχους της, ύψους **36 € εκατ.**, παρέχοντας έτσι εξαιρετική απόδοση.

3.3 BANCA ROMANEASCA SA

Κατά το 2017 η τράπεζα σημείωσε κέρδη που ξεπέρασαν κατά πολύ τις προσδοκίες. Η τράπεζα έδωσε έμφαση στην ικανοποίηση των αναγκών των πελατών της τόσο στη Λιανική όσο και την Εταιρική

Τραπεζική και διατήρησε την ποιότητα του χαρτοφυλακίου μέσω εκτεταμένων δραστηριοτήτων είσπραξης και πωλήσεων μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων.

Η τράπεζα διαθέτει εύρωστη κεφαλαιακή βάση, με δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας ενισχυμένο σε σχέση με το 2016.

Η ρευστότητα επίσης διατηρήθηκε σε ικανοποιητικά επίπεδα, χωρίς σημαντική διαφοροποίηση όσον αφορά τις καταθέσεις.

Λιανική Τραπεζική

Το 2017 η τράπεζα σημείωσε επιτυχία στις εργασίες Λιανικής Τραπεζικής. Επιτεύχθηκαν οι στόχοι που αφορούσαν σε χορηγήσεις χωρίς εξασφαλίσεις λόγω της συνεχούς επικοινωνίας σχετικά με το προϊόν καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, κυρίως ηλεκτρονικά, αλλά και μέσω ειδικών δράσεων. Το 2017, η Banca Romaneasca άλλαξε τις κάρτες Visa debit σε Mastercard εντός του συμφωνημένου χρονοδιαγράμματος. Οι συνεχείς διαφημιστικές εκστρατείες και οι προσφορές προϊόντων οδήγησαν στην επίτευξη των στόχων όσον αφορά στις πιστωτικές κάρτες και στις πωλήσεις. Τα αποτελέσματα των πωλήσεων ξεπέρασαν κάθε προσδοκία στα Συναλλακτικά Πακέτα, καθώς κατέγραψαν υπέρβαση των αρχικών στόχων κατά δυο φορές όσον αφορά τα επιμέρους μερίδια που πωλήθηκαν. Το ίδιο θετικό αποτέλεσμα καταγράφηκε και στις χορηγήσεις στεγαστικών δανείων, επιτυχία που στηρίχθηκε στο κυβερνητικό πρόγραμμα "Πρώτη Κατοικία".

Το 2018 θα είναι η χρονιά που οι πιστωτικές κάρτες και οι χρηματοδοτήσεις χωρίς εξασφαλίσεις θα παραμείνουν στον πυρήνα της στρατηγικής δανειοδότησης της Banca Romaneasca. Τα Συναλλακτικά πακέτα θα συνεχίσουν να προωθούνται ως πηγή κεφαλαίων και προμηθειών χαμηλού κόστους, ενώ η τράπεζα θα ξεκινήσει ψηφιακά έργα τα οποία θα εμπλουτίσουν την ηλεκτρονική της παρουσία.

Εταιρική Τραπεζική και Τραπεζική ΜΜΕ

Η Εταιρική Τραπεζική το 2017 αντιμετώπισε σημαντικές προκλήσεις. Η Διεύθυνση Εταιρικής Πίστης έδωσε έμφαση στα παραδοσιακά προϊόντα που αναπτύχθηκαν στους τομείς factoring και reversefactoring καθώς και στη χρηματοδότηση εμπορικών δραστηριοτήτων με την υποστήριξη της IFC (Διεθνής Οργανισμός Χρηματοδότησης) και της ETAA (Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης). Παράλληλα, η τράπεζα διατήρησε τη δραστηριότητά της στους παραδοσιακούς τομείς όπως είναι τα αυτοκινητιστικά προϊόντα, τα καταναλωτικά αγαθά, και leasing, καθώς και για εξειδικευ-

μένες πιστοδοτήσεις προς τους τομείς πετρελαίου και φυσικού αερίου και χρηματοδοτήσεις επενδύσεων που πραγματοποιούνται με ευρωπαϊκά κεφάλαια.

Κατά τη διάρκεια του 2017, η χορηγήσεις εμπορικών δανείων παρέμειναν σταθερή, σε παρόμοια επίπεδα σε σχέση με το προηγούμενο έτος, κυρίως λόγω της έμφασης που δόθηκε σε τομείς που παρουσιάζουν περιορισμένες μόνο πιθανότητες αθέτησης. Όσον αφορά τις καταθέσεις, τα μεγέθη δείχνουν μια μικρή αύξηση σε σύγκριση με το 2016.

Η BancaRomaneasca θα συνεχίσει την παράδοσή της στο να προσφέρει στις ΜΜΕ κατάλληλα, εξατομικευμένα προϊόντα και υπηρεσίες για να υποστηρίξουν τις επαγγελματικές τους ανάγκες, από αποτελεσματικές χρηματοδοτικές λύσεις μέχρι και ολοκληρωμένες προσφορές υπηρεσιών αποταμιεύσεων, εγγυήσεων και πληρωμών. Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά στη μεγάλη ανάγκη που έχουν οι ΜΜΕ για χρηματοδότηση, η συνεργασία με χρηματοπιστωτικά ιδρύματα προκειμένου να υπάρξει καλύτερη πρόσβαση από τις ΜΜΕ στη χρηματοδότηση, όπως το Εθνικό Ταμείο Εγγυήσεων για Δάνεια ΜΜΕ, το Ταμείο Εγγύησης Αγροτικών Δανείων, την EXIMBANK ή τρέχοντα επιδοτούμενα επενδυτικά προγράμματα (APIA), θα συνεχιστεί. Άλλο βασικό στοιχείο της προσφοράς της BancaRomaneasca παραμένει η χρηματοδότηση επιδοτούμενων από την ΕΕ έργων που υλοποιούν πελάτες της τράπεζας.

IT και OPS

Το 2017 η BancaRomaneasca επικεντρώθηκε στην εφαρμογή πολυσύνθετων κανονιστικών σχεδίων, στην αναβάθμιση των κρίσιμων υλισμικών και λογισμικών δομών, καθώς και στη βελτίωση των δομών ασφάλειας πληροφοριών. Το σχέδιο IFRS9 ολοκληρώθηκε επιτυχώς, εγκαίρως και εντός των ορίων του προϋπολογισμού και σχέδια ανάπτυξης και υλοποίησης της οδηγίας PSD2 είναι σε εξέλιξη. Παράλληλα, οι υπάλληλοι της τράπεζας καθώς και οι χρήστες του “e-bancamea” (η ηλεκτρονική υπηρεσία της τράπεζας) προστατεύονται καλύτερα από κακόβουλο και κατασκοπευτικό λογισμικό χάρη στις λύσεις προηγμένης τεχνολογίας που αναπτύχθηκαν εντός της τράπεζας.

Το 2018, η τράπεζα θα επικεντρωθεί στην ψηφιοποίηση των υπηρεσιών της και την αυτοματοποίηση των εσωτερικών διαδικασιών, ενώ τηρεί και συμμορφώνεται με τις εθνικές και ευρωπαϊκές εποπτικές και κανονιστικές απαιτήσεις.

3.4 BANKA ALBANIA SA

Το 2017 ήταν μια πολύ ιδιαίτερη χρονιά για την NBG Albania, που συμπλήρωσε 20 χρόνια επιτυχημένης παρουσίας στην Αλβανική αγορά.

Στο πλαίσιο της δέσμευσης του Ομίλου της ΕΤΕ για αποεπένδυση από διεθνείς δραστηριότητες (μέρος του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης), το μεγαλύτερο στρατηγικό ενδιαφέρον για την NBG Albania κατά το 2017 εστιάστηκε στη διαδικασία Συγχώνευσης και Εξαγοράς που οριστικοποιήθηκε στις αρχές του 2018.

Εν μέσω δυσμενών συνθηκών και κλίματος αβεβαιότητας, η NBG Albania κατάφερε να διατηρήσει την ισχυρή της θέση ως προς τα βασικά μεγέθη και την αποδοτικότητά της. Το 2017, για την Τράπεζα οι σημαντικότερες εξελίξεις ήταν οι ακόλουθες:

- Η διατήρηση του δείκτη των μη εξυπηρετούμενων δανείων εντός των στόχων, μέσω αποτελεσματικής διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων.
- Η περαιτέρω επέκταση της Επιχειρηματικής Πελατείας και της Καταναλωτικής Πίστης μέσω ανταγωνιστικών προϊόντων και πελατοκεντρικής προσέγγισης.
- Η διατήρηση ισχυρού δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας, σημαντικά πάνω από το μέσο όρο της αγοράς και τις κανονιστικές απαιτήσεις.
- Η τράπεζα λειτούργησε ανεξάρτητα ως προς τις ανάγκες ρευστότητας.

Παρά τη βραχυπρόθεσμη αλλαγή στρατηγικής, η NBG Albania σημείωσε λειτουργικά κέρδη ύψους €3,47 εκατ., σχεδόν στα ίδια επίπεδα με το προηγούμενο έτος. Καθοριστικό ρόλο έπαιξαν οι παρακάτω πηγές εσόδων:

- Επέκταση του Καθαρού Επιτοκιακού Περιθωρίου σε ένα περιβάλλον ιδιαίτερα ανταγωνιστικό, η οποία στηρίχθηκε και από τη μείωση του κόστους χρηματοδότησης.
- Αύξηση των καθαρών εσόδων από προμήθειες ειδικά στον τομέα των επενδυτικών προϊόντων.
- Συγκράτηση του κόστους με την εφαρμογή αποτελεσματικών μέτρων, ενώ έκτακτα έξοδα είχαν αρνητικό αντίκτυπο.

(τα ποσά εκφράζονται σε εκατ. €)	12Μ17	12Μ16	Δ
Καθαρά έσοδα από τόκους	9.6	9.2	5%
Έσοδα από Προμήθειες	1.8	1.7	5%
Λοιπά έσοδα	(0,2)	0.6	>100%
Σύνολο Εσόδων	11.23	11.52	-3%
Λειτουργικά έξοδα	(7,8)	(7,6)	2%
Λειτουργικά κέρδη / (ζημιές)	3.47	3.95	-12%

Η τραπεζική αγορά στην Αλβανία το 2017 συνέχισε να σημειώνει μείωση στον όγκο πιστοδοτήσεων. Αύξηση παρουσιάστηκε σε πιστοδοτήσεις στους τομείς της Καταναλωτικής Πίστης και των Μικρών Επιχειρήσεων.

Χορηγήσεις

Κατά το υπό εξέταση έτος, η NBG Albania διατήρησε τον *όγκο των πιστοδοτήσεων* εντός των ορίων του προηγούμενου έτους, παρά τις παρακάτω συνθήκες:

- Επιχειρηματικό Χαρτοφυλάκιο: Αποπληρωμή δανείων από μεγάλους πελάτες, και εποχικότητα όσον αφορά την αξιοποίηση πιστωτικών διευκολύνσεων μέσω δυνατότητας υπερανάλυψης.
- Χορηγήσεων Λιανικής: Υψηλός ρυθμός επισφαλειών κυρίως στο χαρτοφυλάκιο στεγαστικής πίστης.
- Ανάκτηση εξασφαλίσεων που επέδρασε αρνητικά στα επίπεδα των δανειοδοτήσεων (στην Επιχειρηματική και τη Λιανική Πίστη)
- Επιφυλακτικότητα της Τράπεζας ως προς τη διάθεση ανάληψης κινδύνων σε σχέση με τις χορηγήσεις.

Πλαίσιο χρηματοδότησης

Όσον αφορά το πλαίσιο χρηματοδότησης, η τράπεζα εξακολουθεί να λειτουργεί ως αυτοχρηματοδοτούμενη, σε μεγάλο βαθμό ανεξάρτητη από τη διατραπεζική αγορά και τη μητρική εταιρεία. Οι καταθέσεις πελατών συνθέτουν περίπου το 99% της χρηματοδοτικής βάσης, ενώ το υπόλοιπο 1% (€3 εκατ.) αποτελείται από υβριδικά δάνεια μειωμένης εξασφάλισης. Η τράπεζα πέτυχε περαιτέρω αύξηση των καταθέσεων έχοντας ανακάμψει πλήρως από τις αλυσιδωτές αρνητικές συνέπειες της κρίσης στην ελληνική οικονομία το 2015.

Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας

Η διατήρηση της Κεφαλαιακής επάρκειας παραμένει μία από τις βασικές, στρατηγικές προτεραιότητες της διοίκησης. Η τράπεζα ξεκίνησε το 2017 με Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας 18,2% και κατάφερε να τον βελτιώσει περαιτέρω κατά τη διάρκεια του έτους, κλείνοντας τη χρονιά με Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας 19,1%, ακόμα και μετά τη μερική αποπληρωμή δανείων μειωμένης εξασφάλισης ύψους 4 εκατομμυρίων (Tier II Capital).

Η Banka NBG Albania θα συνεχίσει να παίζει ενεργό ρόλο στην τραπεζική αγορά της Αλβανίας, μέσω της περαιτέρω αξιοποίησης και εξορθολογισμού των δυνατοτήτων της, προώθησης ποιοτικών υπη-

ρεσιών, και εξάπλωσης της αναγνωρισιμότητάς της μέσω του καθιερωμένου πλαισίου εταιρικής διακυβέρνησης.

3.5 ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (ΚΥΠΡΟΥ)

Μέσα σε ένα μεταβαλλόμενο πολιτικό και οικονομικό διεθνές περιβάλλον η κυπριακή οικονομία κατάφερε το 2017 να διατηρήσει θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης. Οι δημοσιονομικοί δείκτες στην Κύπρο παρουσιάζουν σημαντική βελτίωση, με το ρυθμό ανάπτυξης του ΑΕΠ να βρίσκεται κοντά στο 4%, το δημόσιο χρέος να μειώνεται μετά από μια πενταετία κάτω από το 100% του ΑΕΠ, την ανεργία να παρουσιάζει πτωτική τάση και τη χώρα να αποκτά πρόσβαση στις διεθνείς αγορές με χαμηλό επιτόκιο, εκμεταλλευόμενη και το διεθνές περιβάλλον χαμηλού κόστους χρήματος.

Όπως καταδεικνύεται από τα στατιστικά στοιχεία η αγορά ακινήτων βελτιώνεται. Αύξηση παρατηρείται και στον αριθμό των πωλητήριων εγγράφων αλλά και των αδειών οικοδομής, σύμφωνα με τα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας. Μέσω της παροχής συγκεκριμένων κινήτρων, η χώρα κατάφερε να προσελκύσει σημαντικό αριθμό ατόμων υψηλής εισοδηματικής τάξης από πολλές χώρες του κόσμου για επενδύσεις ή/και εγκατάσταση.

Σημειώνεται ότι οι προκλήσεις παραμένουν σημαντικές, με το πρόβλημα των μη εξυπηρετούμενων δανείων να επηρεάζει σημαντικά την εξέλιξη τόσο του χρηματοπιστωτικού τομέα, ο οποίος πέρασε τα τελευταία χρόνια από μια μεγάλη πορεία αναδιάρθρωσης αλλά και της οικονομίας γενικότερα. Τα πολύ υψηλά ποσοστά ιδιωτικού δανεισμού δυσχεραίνουν τις προσπάθειες που γίνονται σε ό,τι αφορά τις αναδιρθρώσεις, καθώς και τις προσπάθειες διοχέτευσης ρευστότητας στην αγορά μέσω χορήγησης νέων πιστώσεων. Η δημιουργία δευτερογενούς αγοράς χρηματοδοτικών πιστώσεων αναμένεται να αποτελέσει τη νέα προσπάθεια μείωσης των μη εξυπηρετούμενων δανείων.

Πέντε χρόνια μετά τις αποφάσεις του Μαρτίου του 2013 (συρρίκνωση του τραπεζικού κλάδου, ήτοι το κλείσιμο της 2ης μεγαλύτερης τράπεζας στην Κύπρο (Λαϊκή), την πώληση των δικτύων των 3 κυπριακών τραπεζών στην Ελλάδα, την επιβολή αυστηρών περιοριστικών μέτρων στις τραπεζικές συναλλαγές, την απώλεια καταθέσεων της Λαϊκής Τράπεζας και το bail-in της Τράπεζας Κύπρου, με την υποχρεωτική μετατροπή του 48% των καταθέσεων σε μετοχές) η κυπριακή οικονομία ανακάμπτει, με το μεγάλο στοίχημα να παραμένει η συνέχιση μιας βιώσιμης ανάπτυξης μακριά από οποιαδήποτε γραφειοκρατικά εμπόδια.

Οι τράπεζες έδωσαν σχεδόν διπλάσια δάνεια το 2017 σε σχέση με το 2015 σύμφωνα με στοιχεία της ΕΚΤ. Τους πρώτους δέκα μήνες του 2017 δόθηκαν νέα δάνεια ύψους €2,2 δισ. έναντι €1,6 δισ. το 2016 και €1,1 δισ. το 2015.

Η Τράπεζα, εφαρμόζοντας πιστά τις Οδηγίες της Κεντρικής Τράπεζας Κύπρου, δίδει τη δέουσα προσοχή στις εξελίξεις και συνεχίζει να κινείται με ευελιξία και προσαρμοστικότητα.

Κατά το 2017, η ΕΤΕ Κύπρου κατέγραψε τις κάτωθι επιδόσεις:

- Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας (CET 1): 26,74%
- Δείκτης Κάλυψης Ρευστότητας (LCR): 737%
- Κέρδη προ προβλέψεων: €7,3 εκατ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ

4.1 ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Ο Όμιλος της ΕΤΕ, μέσω της θυγατρικής του εταιρίας, Εθνικής Ασφαλιστικής, προσφέρει ασφαλιστικά προϊόντα και υπηρεσίες, τα οποία καλύπτουν το σύνολο των κλάδων ασφάλισης και απευθύνονται σε ιδιώτες και επιχειρήσεις.

Η Εθνική Ασφαλιστική, η μεγαλύτερη ασφαλιστική εταιρία στην Ελλάδα, παρουσίασε κέρδη προ φόρων ύψους €74,1 εκ. για το 2017, έναντι €57,8 εκ. για το 2016, αυξημένα κατά €16,4 εκ. κυρίως λόγω της αύξησης των αποτελεσμάτων των Κλάδων Ζωής. Τα κέρδη κρίνονται ως ιδιαίτερα ικανοποιητικά, καθώς η Εταιρία διατηρεί υψηλή κερδοφορία σε αντίξοες μακροοικονομικές συνθήκες.

Τα λειτουργικά έξοδα της Εταιρίας έφθασαν τα €90,7 εκ. από €85,2 εκ., ήτοι αύξηση 6,4% σε σχέση με το 2016, χωρίς να έχουμε συμπεριλάβει την απομείωση παγίων στοιχείων ύψους €1,7 εκ. στα έξοδα του 2017.

Τα βασικά οικονομικά μεγέθη της Εθνικής Ασφαλιστικής διαμορφώνονται ως εξής:

Βασικά οικονομικά μεγέθη (ποσά σε € εκ.)	2017	2016	%
Σύνολο Ενεργητικού	3.459	3.331	3,8%
Ίδια Κεφάλαια	807	722	11,8%
Κέρδη προ φόρων	74	58	28,4%
Κέρδη μετά φόρων	71	43	65,0%

Το δίκτυο της Εθνικής Ασφαλιστικής στην Ελλάδα αριθμεί 13 καταστήματα, 149 γραφεία πωλήσεων, 2.058 ασφαλιστικούς συμβούλους και 1.454 συνεργαζόμενα ασφαλιστικά πρακτορεία, ενώ τα προϊόντα της προσφέρονται και μέσω του εκτεταμένου δικτύου καταστημάτων της Εθνικής Τράπεζας (τραπεζοασφάλειες) καθώς και με απευθείας πωλήσεις (direct selling) και μέσω της on-line πλατφόρμας Εθνική Protect.

Εκτός από την Ελλάδα, η Εθνική Ασφαλιστική έχει ενεργό παρουσία και στη Ρουμανία, μέσω της Societate Comerciala Asigurari Garanta SA καθώς και στην Κύπρο, με την Εθνική Ασφαλιστική Κύπρου και την Εθνική Ασφαλιστική Κύπρου Γενικών Ασφαλειών.

Για το 2018, η Εταιρία προετοιμάζεται δυναμικά για την εναρμόνισή της με τα νέα κανονιστικά πλαίσια PRIIPs και GDPR και την οδηγία IDD, προσαρμόζοντας αντίστοιχα την κουλτούρα της, τις δομές και διαδικασίες της καθώς και τα μηχανογραφικά συστήματα με απόλυτο προσανατολισμό στον ασφα-

λισμένο ενώ παράλληλα έχει εκκινήσει την διαδικασία εκπόνησης μελέτης για τον προσδιορισμό της επίπτωσης που θα επιφέρει η υιοθέτηση του Δ.Π.Χ.Α.

Η Εταιρία βρέθηκε για ακόμη μια χρονιά στην πρώτη γραμμή για την κοινωνία και τον άνθρωπο, υπηρετώντας με συνέπεια το ανθρωποκεντρικό της όραμα που καθορίζει κάθε της δραστηριότητα. Με ισχυρό το αίσθημα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, η Εθνική Ασφαλιστική υποστήριξε για ακόμη μια χρονιά δράσεις και φορείς που προσφέρουν σημαντικό έργο σε ευαίσθητες κοινωνικά ομάδες και σε τομείς του περιβάλλοντος, του πολιτισμού και της επιστήμης.

Βασικός στόχος για την τρέχουσα χρήση είναι η Εταιρία να διατηρήσει την κυρίαρχη θέση της στην ασφαλιστική αγορά, εξασφαλίζοντας σταθερή κερδοφορία και ενισχύοντας περαιτέρω την κεφαλαιακή της επάρκεια. Παράλληλα, να προσφέρει καινοτόμες λύσεις για τους ασφαλισμένους της, προσαρμοσμένες στις απαιτήσεις τους, παρέχοντας υψηλού επιπέδου υπηρεσίες, προχωρώντας σε επιπλέον λειτουργική ανάπτυξη, αξιοποιώντας αποτελεσματικά τους ανθρώπινους πόρους της.

4.2 ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΑΚΙΝΗΤΩΝ

Η Δ/ση Περιουσίας της Τράπεζας και το 2017 επέδειξε έντονη δραστηριότητα στη διαχείριση και εκμετάλλευση τόσο της ακίνητης περιουσίας της, όσο και των ακινήτων των θυγατρικών εταιρειών του Ομίλου. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στον έλεγχο πολεοδομικών/τεχνικών θεμάτων με στόχο την ολοκλήρωση υπαγωγής των ακινήτων ιδιοκτησίας της Τράπεζας στον Ν.4495/2017 - Αντιμετώπιση της Αυθαίρετης Δόμησης- και έκδοση ~150 βεβαιώσεων νομιμότητας. Περαιτέρω, στο πλαίσιο τακτοποίησης των νομικών εκκρεμοτήτων, υπογράφηκε Συμβόλαιο μεταβίβασης (διαπιστωτική πράξη) για 64 ακίνητα της τ.FBB & Probank, που μεταβιβάστηκαν στην ΕΤΕ, σε υλοποίηση της απόφασης της Τράπεζας της Ελλάδος για μεταβίβαση του ενεργητικού και παθητικού των δύο τραπεζών, στο πλαίσιο εξυγίανσης του τραπεζικού συστήματος.

Ακόμα διενεργήθηκε ο έλεγχος δασικότητας για περίπου 360 ακίνητα ιδιοκτησίας ΕΤΕ σε 32 περιοχές της Επικράτειας με αναρτημένους δασικούς χάρτες και υποβολή αντιρρήσεων για 34 ακίνητα.

Στα πλαίσια υλοποίησης των προγραμματισμένων ενεργειών αναφορικά με την αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας, η Δ/ση Περιουσίας της Τράπεζας ανακοίνωσε δύο δημοσιεύσεις πώλησης 132 ακινήτων, με συνολική τιμή εκκίνησης € 16,2 εκατ., μέ-

σω δημοσίου πλειοδοτικού διαγωνισμού, εκ των οποίων κατακυρώθηκαν έντεκα (11) ακίνητα συνολικής αξίας πώλησης € 2,3 εκατ. και εκτιμώμενου κέρδους ύψους €1 εκατ.

Παρά το δυσμενές οικονομικό περιβάλλον, την επιβολή των κεφαλαιακών περιορισμών και την έλλειψη ρευστότητας, το συνολικό ποσό εισπράξεων από πιστούμενα τιμήματα πωλήσεων ακινήτων ανήλθε στο ποσό των €7 εκατ., ενώ η συνολική εισπράξη οφειλών από εκμισθώσεις & υπεκμισθώσεις ακινήτων στο ποσό των €2,7 εκατ.

Τα έσοδα από συμβάσεις εκμισθώσεων απέφεραν ετήσιο μίσθωμα 2,8 εκατ.

Οι περαιτέρω αναδιαπραγματεύσεις καταβαλλόμενων μισθωμάτων για μισθιούς χώρους ιδιοκτησίας τρίτων, με στόχο τον περιορισμό κόστους, απέφεραν συνολική επαναλαμβανόμενη ετησιοποιημένη εξοικονόμηση ύψους € 114 χιλ.

Ακόμα οι διαπραγματεύσεις καταβαλλόμενων μισθωμάτων για τα μίσθια ιδιοκτησίας της ΠΑΝΓΑΙΑ, απέφεραν ετησιοποιημένη δυνητική εξοικονόμηση ύψους € 590 χιλ.

Ολοκληρώθηκε η πώληση του ακινήτου στη Φρανκφούρτη με τίμημα ύψους €6 εκατ., ενώ το κέρδος κατά IFRS σε €2,7εκατ.. Επιπλέον, από λοιπές πωλήσεις ακινήτων, επιτεύχθηκε κέρδος κατά IFRS ποσού €333 χιλ.

Εισπράχθηκαν αποζημιώσεις από απαλλοτρίωση ακινήτων ιδιοκτησίας ΕΤΕ συνολικού ποσού ≈ € 295 χιλ.

Από την επέκταση της διάρκειας της μίσθωσης της έκτασης στα ΑΣΤΕΡΙΑ ΓΛΥΦΑΔΑΣ εξοικονομήθηκαν πόροι ύψους 13,5 εκατ (κόστος ανακαίνισης των 114 σουιτών), καθώς και προοπτική για την ΕΤΕ, από τη λειτουργία της ξενοδοχειακής Μονάδας, συμπληρωματικού εσόδου, που αφορά μελλοντικές ροές, ποσού € 21, 4 εκατ.

Το χαρτοφυλάκιο της Μονάδας μας με στοιχεία 31.12.2017, αποτελείτο από 1.443 ακίνητα - μοναδικές οντότητες ή 1.757 δικαιώματα ιδιοκτησίας συνολικής λογιστικής αξίας κατά IFRS €206 εκατ..(αναλυτικά, ιδιοχρησιμοποιούμενα και επενδυτικά (116) αξίας € 133 εκατ. και ακίνητα πλειστηριασμού (1.327) αξίας €73 εκατ.).

Τέλος, στο πλαίσιο αναβάθμισης των πληροφοριακών συστημάτων, προχωρήσαμε τις διαδικασίες εύρεσης νέας βελτιωμένης μηχανογραφικής λύσης για τον υπολογισμό των αντικειμενικών αξιών των

ακινήτων και των αντίστοιχων φόρων και υποβολής των φορολογικών δηλώσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΚΑΙ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

5.1 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ

Η διαχείριση και ο έλεγχος κινδύνων διαδραματίζει θεμελιώδη ρόλο στη συνολική στρατηγική του Ομίλου, με σκοπό αφενός την ουσιαστική παρακολούθηση των υπαρκτών και πιθανών κινδύνων για τον οργανισμό και αφετέρου την εναρμόνιση με τις νομικές και κανονιστικές απαιτήσεις.

Ο Όμιλος έχει προσδιορίσει σαφώς το περίγραμμα (riskprofile) και τη διάθεση ανάληψης κινδύνων (riskappetite) και έχει σχεδιάσει τη στρατηγική και την πολιτική διαχείρισής τους. Την τελική ευθύνη για τη σύνθεση και τήρηση αυτού του γενικού πλαισίου διαχείρισης κινδύνων, σε επίπεδο Ομίλου, έχει το Διοικητικό Συμβούλιο (εφεξής Δ.Σ.) και πιο συγκεκριμένα η Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων του Δ.Σ. (Ε.Δ.Κ.), με την άμεση συνδρομή της Επιτροπής Ελέγχου.

Η Ε.Δ.Κ. υποβάλλει προς έγκριση στο Δ.Σ. τη στρατηγική και τη διάθεση ανάληψης κινδύνου της Τράπεζας και του Ομίλου, σε ετήσια βάση. Επιπλέον θέτει τις αρχές και εγκρίνει την πολιτική διαχείρισης κινδύνων και επιπλέον εποπτεύει την καταλληλότητα της διαχείρισης κινδύνων. Η Επιτροπή απαρτίζεται αποκλειστικά από τουλάχιστον 3 μη εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ. που στην πλειονότητά τους (συμπεριλαμβανομένου του Προέδρου) είναι ανεξάρτητα. Τα μέλη και ο Πρόεδρος της Επιτροπής ορίζονται από το Δ.Σ. της Τράπεζας κατόπιν εισηγήσεων της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων. Η Ε.Δ.Κ. έχει την ευθύνη να εξετάζει αναφορές και να αξιολογεί την συνολική έκθεση κινδύνου της Τράπεζας και του Ομίλου σε τακτική βάση, λαμβάνοντας υπόψη την εγκεκριμένη στρατηγική ανάληψης κινδύνων και το Επιχειρηματικό Σχέδιο του Ομίλου. Οι προτάσεις κατατίθενται στην Επιτροπή από τον Γενικό Διευθυντή Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου (GROUP CRO). Κατά το έτος 2017 η Ε.Δ.Κ. συνεδρίασε 12 φορές. Αναλυτικές πληροφορίες για τις αρμοδιότητες, τη σύνθεση και λειτουργία της Επιτροπής περιλαμβάνονται στον Κανονισμό Λειτουργίας που έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Εταιρική Διακυβέρνηση / Διοικητικό Συμβούλιο / Επιτροπές).

Κεντρικός ρόλος στο πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων, δηλαδή η αναγνώριση, η αξιολόγηση, η παρακολούθηση και ο έλεγχος των κινδύνων που αναλαμβάνει ο Όμιλος, έχει ανατεθεί στις δύο Μονάδες Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου: τη Διεύθυνση Ελέγχου και Δομής Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου (Δ.Ε.Δο.Κ.Τ.&Ο.) και τη Διεύθυνση Διαχείρισης Χρηματοοικονομικών και Λειτουργικών Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου

(Δ.Δ.Χ.Λ.Κ.Τ.&Ο.). Οι εν λόγω Μονάδες εντοπίζουν τους κινδύνους κάθε χαρτοφυλακίου και δραστηριότητας του Ομίλου και ασκούν εποπτεία σε όλες τις θυγατρικές εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον χρηματοπιστωτικό τομέα.

Οι δύο Μονάδες Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου υποστηρίζουν:

- Το Συμβούλιο Διαχειριστικής Πολιτικής της Τράπεζας (ALCO), που χαράζει τη στρατηγική και την πολιτική της Τράπεζας σε θέματα διάρθρωσης και διαχείρισης των στοιχείων Ενεργητικού και Παθητικού, λαμβάνοντας υπόψη τις τρέχουσες συνθήκες στις αγορές και τα όρια κινδύνου που η Τράπεζα έχει ορίσει.
- Τη Διεύθυνση Κανονιστικής Συμμόρφωσης της Τράπεζας και του Ομίλου, που έχει την ευθύνη για όλα τα θέματα συμμόρφωσης σε κανόνες και εποπτικές αρχές. Ειδικότερα ως κανόνες και εποπτικές αρχές αναφέρονται: η ισχύουσα ελληνική νομοθεσία, η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και ο Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός, η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών, η Τράπεζα της Ελλάδος, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, καθώς και οι αποφάσεις των αρμόδιων αρχών που εποπτεύουν τις εταιρείες του Ομίλου. Η Διεύθυνση αναφέρεται στο Δ.Σ. μέσω της Επιτροπής Ελέγχου.
- Τη Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου – Επιθεώρησης της Τράπεζας και του Ομίλου που αναφέρεται στο Δ.Σ. μέσω της Επιτροπής Ελέγχου. Αυτή συμπληρώνει το πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων λειτουργώντας ως ανεξάρτητο ελεγκτικό όργανο και επικεντρώνεται στην αποτελεσματικότητα της εφαρμογής του.

Επιπλέον οι δύο Μονάδες Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου συνεργάζονται με τις Μονάδες Πίστης (CreditUnits), που εποπτεύουν τις Πιστοδοτικές Μονάδες των πιστωτικών ιδρυμάτων του Ομίλου και συμμετέχουν στα εγκριτικά τους όργανα. Οι Μονάδες Πίστης είναι επίσης θεματοφύλακες των Πιστωτικών Πολιτικών (CreditPolicies).

Κίνδυνος Αγοράς

ETE

Εκτίμηση και διαχείριση

Η Τράπεζα χρησιμοποιεί υποδείγματα κινδύνου αγοράς και συγκεκριμένες διαδικασίες προκειμένου να αξιολογήσει και να ποσοτικοποιήσει τον κίνδυνο αγοράς του χαρτοφυλακίου της, βάσει βέλτιστων πρακτικών και ευρέως αποδεκτών μετρήσεων κινδύνων. Συγκεκριμένα, η Τράπεζα υπολογίζει τον κίνδυνο αγοράς για το εμπορικό και το διαθέσιμο

προς πώληση χαρτοφυλάκιό της, με τη μέθοδο της ΜΔΖ μέσω του συστήματος RiskWatch της εταιρείας Algorithmics (σήμερα IBM). Συγκεκριμένα, λόγω της κατά κύριο λόγο γραμμικής φύσης του χαρτοφυλάκιού της, η Τράπεζα εφαρμόζει τη μέθοδο της Διακύμανσης-Συνδιακύμανσης, με χρονικό ορίζοντα μίας ημέρας και διάστημα εμπιστοσύνης 99%. Η ΜΔΖ υπολογίζεται καθημερινά για το εμπορικό και το διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας, μαζί με τη ΜΔΖ των επιμέρους κινδύνων (επιτοκιακό, μετοχικό, συναλλαγματικό). Οι εκτιμήσεις της ΜΔΖ χρησιμοποιούνται εσωτερικά ως εργαλείο διαχείρισης κινδύνων καθώς και για εποπτικούς σκοπούς. Για εσωτερική χρήση, η Τράπεζα υπολογίζει ημερησίως τη ΜΔΖ για το Εμπορικό και Διαθέσιμο προς Πώληση χαρτοφυλάκιο της, με χρήση των 75 πιο πρόσφατων εκθετικά σταθμισμένων ημερήσιων παρατηρήσεων, προκειμένου να κατασκευάσει τα πρότυπα Διακύμανσης-Συνδιακύμανσης. Για κανονιστικούς λόγους, οι υπολογισμοί αφορούν μόνο το εμπορικό χαρτοφυλάκιο και τα πρότυπα Διακύμανσης-Συνδιακύμανσης βασίζονται σε 252 ισοσταθμισμένες ημερήσιες παρατηρήσεις. Οι παράγοντες κινδύνου που έχουν σχέση με τα χρηματοοικονομικά προϊόντα στο χαρτοφυλάκιο της ΕΤΕ είναι οι τιμές των επιτοκίων, των μετοχικών δεικτών, οι συναλλαγματικές ισοτιμίες έναντι του ευρώ και οι τιμές των βασικών αγαθών.

Επιπλέον, η Διεύθυνση Διαχείρισης Χρηματοοικονομικών και Λειτουργικών Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου (Δ.Δ.Χ.Λ.Κ.Τ.&Ο.) υπολογίζει τη ΜΔΖ ακραίων συνθηκών για το εμπορικό χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας, η οποία ορίζεται ως η ΜΔΖ όπου τα δεδομένα που εισάγονται στο υπόδειγμα βαθμονομούνται σύμφωνα με ιστορικά δεδομένα από μια συνεχή δωδεκάμηνη περίοδο σημαντικών ακραίων χρηματοοικονομικών συνθηκών συναφών προς το χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας. Συγκεκριμένα, τα πρότυπα Διακύμανσης-Συνδιακύμανσης που χρονολογούνται από την 3^η Ιανουαρίου 2008 υπολογίζονται σε καθημερινή βάση και επιλέγεται το πρότυπο Διακύμανσης-Συνδιακύμανσης που αντιστοιχεί στην μέγιστη ΜΔΖ του εμπορικού χαρτοφυλάκιού της ΕΤΕ σε ολόκληρη την περίοδο. Ομοίως, η ΕΤΕ υπολογίζει σε καθημερινή βάση και τη ΜΔΖ ακραίων συνθηκών, με χρονικό ορίζοντα μίας ημέρας και διάστημα εμπιστοσύνης 99%. Τέλος, η Δ.Δ.Χ.Λ.Κ.Τ.&Ο. υπολογίζει επίσης τη ΜΔΖ των χαρτοφυλακίων της Τράπεζας ακολουθώντας την προσέγγιση Ιστορικής Προσομοίωσης για λόγους συγκριτικής αξιολόγησης.

Η Τράπεζα έχει επίσης καθορίσει πλαίσιο ορίων ΜΔΖ για τον έλεγχο και την αποτελεσματικότερη διαχείριση των κινδύνων που αναλαμβάνει. Τα όρια βασίζονται στη Διάθεση Ανάληψης Κινδύνων της Τράπεζας, όπως ορίζεται στο Πλαίσιο Διάθεσης

Ανάληψης Κινδύνων, την προβλεπόμενη κερδοφορία της Διαχείρισης Διαθεσίμων και Χρηματαγοράς, καθώς και στο ύψος των ιδίων κεφαλαίων της Τράπεζας (προϋπολογισμός κεφαλαιουχικών δαπανών), στο πλαίσιο της στρατηγικής του Ομίλου. Τα όρια ΜΔΖ αναφέρονται όχι μόνο σε συγκεκριμένους τύπους κινδύνου αγοράς, όπως επιτοκιακό, συναλλαγματικό και μετοχικό, αλλά επίσης στο συνολικό κίνδυνο αγοράς του εμπορικού και διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλάκιού της Τράπεζας, λαμβάνοντας υπόψη την αντίστοιχη διαφοροποίηση μεταξύ των χαρτοφυλακίων.

Η λειτουργία της μονάδας διαχείρισης κινδύνου αγοράς στο σύνολό της, συμπεριλαμβανομένου του πλαισίου υπολογισμού της ΜΔΖ, έχει επισταμένως ελεγχθεί και εγκριθεί από την Τράπεζα της Ελλάδος, καθώς και από εξωτερικούς συμβούλους. Επίσης, η Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου αξιολογεί τακτικά την αποτελεσματικότητα των σχετικών εσωτερικών ελέγχων. Επιπλέον, η επάρκεια του πλαισίου διαχείρισης κινδύνου αγοράς, καθώς και η καταλληλότητα του υποδείγματος ΜΔΖ που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων της Τράπεζας επαναξιολογήθηκαν επιτυχώς από τον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό (ΕΕΜ) κατά την επιτόπια έρευνα στον πλαίσιο της «Στοχευμένης Αναθεώρησης Εσωτερικών Υποδειγμάτων», που έλαβε χώρα το τελευταίο τρίμηνο του 2017. Η τελική έκθεση αξιολόγησης της Στοχευμένης Αναθεώρησης δεν περιείχε σημαντικά ευρήματα, ενώ τα περισσότερα από αυτά ήταν ασήμαντα, εξασφαλίζοντας έτσι περαιτέρω την ευρωστία του υποδείγματος διαχείρισης κινδύνου αγοράς της ΕΤΕ.

Οι υπόλοιπες θυγατρικές του Ομίλου αντιμετωπίζουν ελάχιστο κίνδυνο αγοράς και, εάν ληφθεί υπόψη το τρέχον πρόγραμμα αποεπενδύσεων, η ΕΤΕ είναι η μόνη εταιρεία του Ομίλου που διατρέχει ουσιαστικό κίνδυνο αυτού του τύπου.

Σύνολο κινδύνου αγοράς

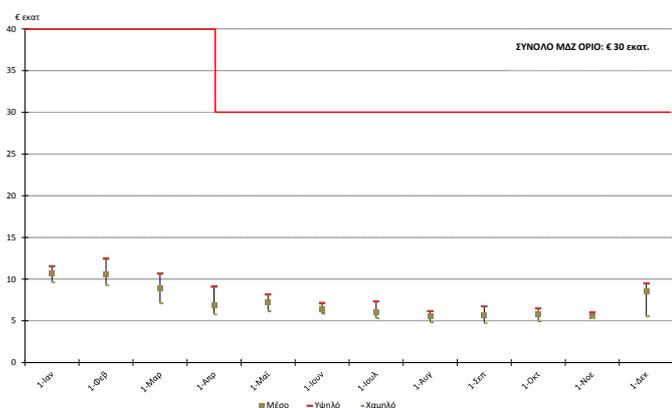
Κατά τη διάρκεια του 2017, η συνολική ΜΔΖ (99%, 1 ημέρα) του Εμπορικού και Διαθέσιμου προς Πώληση Χαρτοφυλάκιού της ΕΤΕ κυμάνθηκε μεταξύ €4,7 εκατ. και €12,4 εκατ., ενώ ο μέσος όρος του έτους διαμορφώθηκε στα €7,3 εκατ. Στις 29 Δεκεμβρίου 2017, η συνολική ΜΔΖ ανήλθε στα €8,0 εκατ. (βλ. Διάγραμμα 1).

Η συνολική ΜΔΖ ακολούθησε πτωτική πορεία σχεδόν καθόλη τη διάρκεια του έτους, όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 1 παρακάτω, και αυξήθηκε στο τέλος του 8^{ου} τριμήνου, κυρίως λόγω αύξησης του επιτοκιακού κινδύνου (βλ. Διάγραμμα 2).

Κατά τη διάρκεια του 2017, η συνολική ΜΔΖ (99%, 1 ημέρα) του Εμπορικού και Διαθέσιμου προς Πώληση Χαρτοφυλακίου της ΕΤΕ κυμάνθηκε μεταξύ €4,7 εκατ. και €12,4 εκατ., ενώ ο μέσος όρος του έτους διαμορφώθηκε στα €7,3 εκατ. Στις 29 Δεκεμβρίου 2017, η συνολική ΜΔΖ ανήλθε στα €8,0 εκατ. (βλ. Διάγραμμα 1).

Η συνολική ΜΔΖ ακολούθησε πτωτική πορεία σχεδόν καθόλη τη διάρκεια του έτους, όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 1 παρακάτω, και αυξήθηκε στο τέλος του δ' τριμήνου, κυρίως λόγω αύξησης του επιτοκιακού κινδύνου (βλ. Διάγραμμα 2).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΜΔΖ ΤΗΣ ΕΤΕ (99%, 1 ΗΜΕΡΑ)

Επιτοκιακός Κίνδυνος

Ο πιο σημαντικός τύπος κινδύνου αγοράς στον οποίο εκτίθεται η ΕΤΕ είναι ο επιτοκιακός κίνδυνος που προέρχεται κυρίως από παράγωγα επιτοκιακά προϊόντα, εξωχρηματιστηριακά και χρηματιστηριακά διαπραγματεύσιμα, καθώς και από το Εμπορικό και Διαθέσιμο προς Πώληση χαρτοφυλάκιο. Ο επιτοκιακός κίνδυνος ποσοτικοποιείται μέσω της επιτοκιακής ΜΔΖ. Κατά τη διάρκεια του 2017, η επιτοκιακή ΜΔΖ (99%, 1 ημέρα) του Εμπορικού και Διαθέσιμου προς Πώληση Χαρτοφυλακίου της ΕΤΕ κυμάνθηκε μεταξύ €4,2 εκατ. και €11,4 εκατ., ενώ ο μέσος όρος του έτους διαμορφώθηκε σε €6,8 εκατ. Στις 29 Δεκεμβρίου 2017, η επιτοκιακή ΜΔΖ ανήλθε σε €7,7 εκατ.

Η εξέλιξη της επιτοκιακής ΜΔΖ (Διάγραμμα 2) εξαρτάται από την ευαισθησία του Εμπορικού και Διαθέσιμου προς Πώληση Χαρτοφυλακίου της Τράπεζας σε βασικούς παράγοντες κινδύνου, δηλαδή τα επιτόκια ανταλλαγής του ευρώ και τις αντίστοιχες αποδόσεις των κρατικών ομολόγων, καθώς και από την αντίστοιχη μεταβλητότητα.

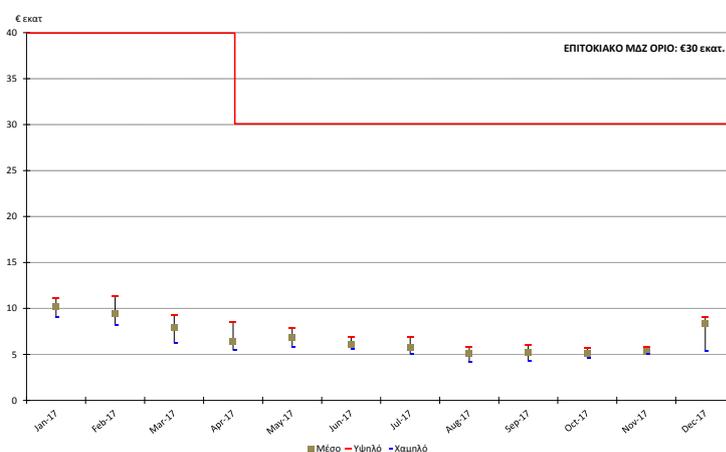
Εκτιμώντας τον τελευταίο παράγοντα, η μεταβλητότητα των βασικών παραγόντων κινδύνων, συγκε-

κριμένα των επιτοκίων ανταλλαγής του ευρώ, μειώθηκε σημαντικά κατά το 2017. Συγκεκριμένα, παρόλο που τα επιτόκια του ευρώ ακολούθησαν μια ελαφρώς ανοδική πορεία, οι βελτιωμένες προοπτικές των διεθνών χρηματοοικονομικών αγορών οδήγησαν σε ιστορικά χαμηλή μεταβλητότητα. Επιπλέον, οι προοπτικές της ελληνικής οικονομίας βελτιώθηκαν το 2017, όπως αποδεικνύεται από τη μείωση της διαφοράς ανάμεσα στα περιθώρια αποδόσεων των ελληνικών και των γερμανικών ομολόγων, τα οποία με τη σειρά τους οδήγησαν σε χαμηλότερη μεταβλητότητα των αποδόσεων των ελληνικών ομολόγων. Συνεπώς, η μειωμένη μεταβλητότητα των βασικών παραγόντων επιτοκιακού κινδύνου είχε ως αποτέλεσμα χαμηλότερες εκτιμήσεις επιτοκιακής και συνολικής ΜΔΖ για την Τράπεζα, οι οποίες έφτασαν στο χαμηλότερο σημείο τους προς το τέλος του γ' τριμήνου του έτους. Ωστόσο, στις αρχές Δεκεμβρίου, λόγω της ανταλλαγής των ελληνικών ομολόγων μετά το PSI με νέες εκδόσεις μεγάλης διάρκειας και σταθερού επιτοκίου, οι αποδόσεις των κρατικών ομολόγων έπεσαν ραγδαία, προκαλώντας αύξηση της υποκείμενης μεταβλητότητας, η οποία με τη σειρά της οδήγησε σε αύξηση της επιτοκιακής και συνολικής ΜΔΖ για την Τράπεζα.

Στη συνέχεια, μετά την ανταλλαγή των ομολόγων η μεταβλητότητα συνέχισε να μειώνεται, με αποτέλεσμα γενικά χαμηλότερη ΜΔΖ στα τέλη του 2017, σε σύγκριση με τις αντίστοιχες εκτιμήσεις στα τέλη του προηγούμενου έτους.

Το επίπεδο έκθεσης (δηλ. η ευαισθησία στα επιτόκια – ανταλλαγών ή κρατικών ομολόγων), όπως εκφράζεται από τη μέτρηση PV01 (μεταβολή στην εμπορική αξία του χαρτοφυλακίου για αύξηση επιτοκίου κατά 1 μονάδα βάσης), παρέμεινε σταθερό καθόλη τη διάρκεια του έτους κατά μέσο όρο στο € 1 εκατ.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2
ΕΠΙΤΟΚΙΑΚΗ ΜΔΖ ΤΗΣ ΕΤΕ (99%, 1 ΗΜΕΡΑ)

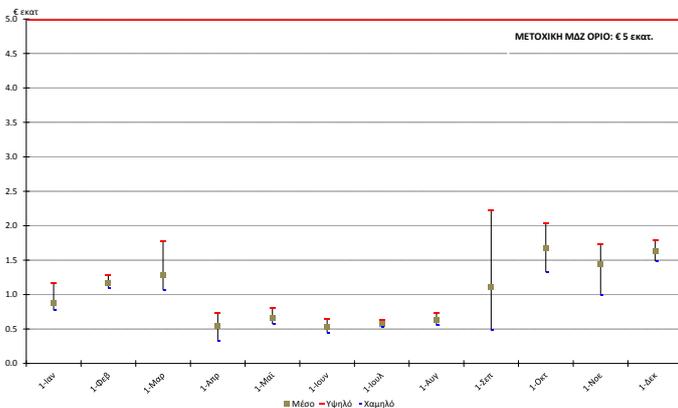

Μετοχικός Κίνδυνος

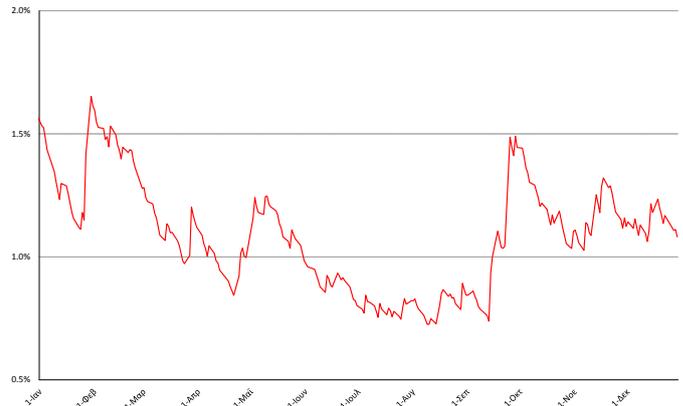
Η Τράπεζα παρουσιάζει μέτρια έκθεση στον μετοχικό κίνδυνο, ο οποίος απορρέει από τις θέσεις που διατηρεί σε χαρτοφυλάκια μετοχών και μετοχικών παραγώγων. Ειδικότερα, η ΕΤΕ τηρεί ένα χαρτοφυλάκιο μετοχών, η πλειονότητα των οποίων διαπραγματεύεται στο ΧΑ, και διατηρεί θέσεις σε μετοχές και μετοχικά παράγωγα που διαπραγματεύονται στο ΧΑ καθώς και σε διεθνή χρηματιστήρια. Το χαρτοφυλάκιο μετοχών και μετοχικών παραγώγων χρησιμοποιείται κυρίως για αντιστάθμιση του μετοχικού κινδύνου που απορρέει από τα συνδεδεμένα με μετοχές προϊόντα της Τράπεζας που προσφέρονται στην πελατεία της και λιγότερο για διαπραγμάτευση τίτλων για ίδιο λογαριασμό. Κατά τη διάρκεια του 2017, η μετοχική ΜΔΖ (99%, 1 ημέρα) του Εμπορικού και Διαθέσιμου προς Πώληση Χαρτοφυλακίου της ΕΤΕ κυμάνθηκε μεταξύ €0,3 εκατ. και €2,2 εκατ., ενώ ο μέσος όρος του έτους διαμορφώθηκε σε €1,0 εκατ. Στις 29 Δεκεμβρίου 2017, η μετοχική ΜΔΖ ανήλθε σε €1,7 εκατ.

Η μετοχική ΜΔΖ της Τράπεζας (Διάγραμμα 3) παρέμεινε σε σχετικά χαμηλά επίπεδα κατά τους πρώτους οκτώ μήνες του έτους και όποια διακύμανση οφειλόταν σε μεταβολές στις τιμές των υποκείμενων δεικτών μετοχών και των αντίστοιχων τυπικών αποκλίσεων τους. Ως αναφορά, η εξέλιξη της μεταβλητότητας του Δείκτη Μεγάλης Κεφαλαιοποίησης του ΧΑ παρουσιάζεται στο Διάγραμμα 3 παρακάτω. Ωστόσο, προς τα τέλη του γ' τριμήνου, οι τιμές των δεικτών μετοχών του ΧΑ μειώθηκαν σημαντικά, κυρίως λόγω ανησυχιών για τα αποτελέσματα των επερχόμενων ασκήσεων προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων στις τέσσερις συστημικές ελληνικές τράπεζες. Το γεγονός αυτό οδήγησε σε υψηλότερη μεταβλητότητα και προκάλεσε αύξηση της επιτοκιακής ΜΔΖ.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3
ΜΕΤΟΧΙΚΗ ΜΔΖ ΤΗΣ ΕΤΕ (99%, 1 ΗΜΕΡΑ)

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4
ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΛΗΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΜΕΓΑΛΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΧΑ

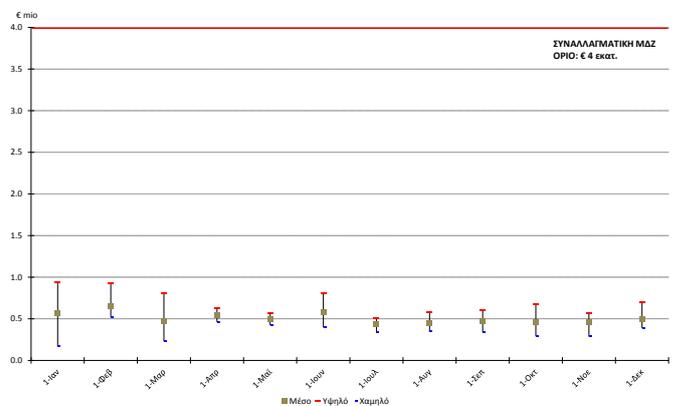

Συναλλαγματικός Κίνδυνος

Ο συναλλαγματικός κίνδυνος απορρέει από την ανοικτή συναλλαγματική θέση της Τράπεζας. Η ανοικτή συναλλαγματική θέση προκύπτει κυρίως από τις τρέχουσες (spot) και προθεσμιακές (forward) συναλλαγές σε ξένο νόμισμα. Κατά τη διάρκεια του 2017, η συναλλαγματική ΜΔΖ (99%, 1 ημέρα) του Εμπορικού και Διαθέσιμου προς Πώληση Χαρτοφυλακίου της ΕΤΕ κυμάνθηκε μεταξύ €0,2 εκατ. και €0,9 εκατ., ενώ ο μέσος όρος του έτους διαμορφώθηκε σε €0,5 εκατ. Στις 29 Δεκεμβρίου 2017, η συναλλαγματική ΜΔΖ ανήλθε σε €0,5 εκατ.

Το 2017 η συναλλαγματική ΜΔΖ παρέμεινε σε σχετικά χαμηλά επίπεδα και παρουσίασε μικρές διακυμάνσεις, όπως φαίνεται παρακάτω στο Διάγραμμα 5, λόγω των περιορισμένων ανοικτών συναλλαγματικών θέσεων της Τράπεζας.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗ ΜΔΖ ΤΗΣ ΕΤΕ (99%, 1 ΗΜΕΡΑ)

Δοκιμαστικός εκ των υστέρων έλεγχος

Η Τράπεζα διενεργεί δοκιμαστικούς εκ των υστέρων ελέγχους σε καθημερινή βάση, προκειμένου να ε-

παληθεύσει την προβλεπτική ικανότητα του υποδείγματος ΜΔΖ. Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές του Κανονισμού Κεφαλαιακών Απαιτήσεων με αρ. 575/2013, οι υπολογισμοί αναφέρονται μόνο στο Εμπορικό Χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας και συνίστανται στη σύγκριση των υποθετικών και πραγματικών ημερήσιων μεταβολών στην αξία του χαρτοφυλακίου, με τις αντίστοιχες εκτιμήσεις της ΜΔΖ για εποπτικούς σκοπούς. Η υποθετική μεταβολή στην αξία του χαρτοφυλακίου είναι η μεταβολή μεταξύ της ημερομηνίας t και $t+1$, θεωρώντας ότι το χαρτοφυλάκιο παραμένει σταθερό μεταξύ των δύο ημερών. Στο ίδιο πλαίσιο, η πραγματική μεταβολή στην αξία του χαρτοφυλακίου είναι η μεταβολή μεταξύ της ημερομηνίας t και $t+1$, συμπεριλαμβανομένων όλων των συναλλαγών ή/και των πραγματοποιηθέντων κερδών/ζημιών που έλαβαν χώρα στην ημερομηνία $t+1$, εκτός αμοιβών, προμηθειών και καθαρών εσόδων από τόκους.

Υποθετικές / πραγματικές ζημίες που υπερβαίνουν τις εκτιμήσεις της ΜΔΖ αναφέρονται στις κανονιστικές αρχές το αργότερο εντός πέντε εργάσιμων ημερών. Δεν υπήρξαν περιπτώσεις κατά το 2017, κατά τις οποίες τα αποτελέσματα του δοκιμαστικού εκ των υστέρων ελέγχου να υπερέβησαν τους υπολογισμούς της αντίστοιχης ΜΔΖ, κυρίως λόγω του γεγονότος ότι η μεταβλητότητα των επιτοκίων ήταν στο χαμηλότερο επίπεδο, όπως αναφέρεται στην αντίστοιχη ενότητα παραπάνω.

Πρόγραμμα Προσομοίωσης Καταστάσεων Κρίσης

Οι καθημερινές εκτιμήσεις της ΜΔΖ αναφέρονται σε «κανονικές» συνθήκες αγοράς. Ωστόσο, είναι απαραίτητη η συμπληρωματική ανάλυση για την εκτίμηση της ζημίας που ενδέχεται να υποστεί η Τράπεζα εάν επικρατήσουν στις χρηματοπιστωτικές αγορές ακραίες και ασυνήθιστες συνθήκες. Για το λόγο αυτό, η Τράπεζα διενεργεί σε εβδομαδιαία βάση πρόγραμμα Προσομοίωσης Καταστάσεων Κρίσης (stresstesting) τόσο για το Εμπορικό όσο και για το Διαθέσιμο προς Πώληση Χαρτοφυλάκιο, βάσει συγκεκριμένων σεναρίων, ανάλογα με την κατηγορία του παράγοντα κινδύνου (επιτοκιακού, μετοχικού και συναλλαγματικού).

Λοιπές Θυγατρικές

Banca Romaneasca

Το Διαθέσιμο προς Πώληση χαρτοφυλάκιο της Banca Romaneasca αποτελείται κυρίως από ρουμανικά κρατικά ομόλογα σε τοπικό και ξένο νόμισμα (RON και EUR αντίστοιχα), τα οποία χρησιμοποιούνται κυρίως για τη διαχείριση της ρευστότητας.

Ο επιτοκιακός κίνδυνος προκύπτει κυρίως από τις θέσεις της σε κρατικά ομόλογα. Στις 29 Δεκεμβρίου 2017 η συνολική αξία του Διαθέσιμου προς Πώλησης χαρτοφυλακίου ανήλθε σε €158,5 εκατ., σε ονομαστικές τιμές. Τα ρουμανικά κρατικά ομόλογα σε RON αποτελούν το 86% αυτού του ποσού, ενώ σε EUR το 14%.

Επιπλέον, η Banca Romaneasca παρουσιάζει πολύ μικρή έκθεση σε συναλλαγματικό κίνδυνο, χάρη στις θέσεις της σε ισχυρά νομίσματα. Για την αποτελεσματική διαχείριση του συναλλαγματικού κινδύνου, η θυγατρική υπολογίζει σε καθημερινή βάση τη συναλλαγματική ΜΔΖ του χαρτοφυλακίου της, η οποία στις 29 Δεκεμβρίου 2017 ανερχόταν σε €18,5 χιλιάδες.

Stopanska Banca

Ο επιτοκιακός κίνδυνος της Stopanska προκύπτει από το Διαθέσιμο προς Πώληση χαρτοφυλάκιο της, το οποίο αποτελείται κυρίως από έντοκα γραμμάτια και βραχυπρόθεσμα κρατικά ομόλογα που έχουν εκδοθεί στο τοπικό νόμισμα (MKD) ή είναι συνδεδεμένα με το ευρώ και χρησιμοποιούνται κυρίως για τη διαχείριση της ρευστότητας. Η συνολική αξία του Διαθέσιμου προς Πώληση χαρτοφυλακίου στις 29 Δεκεμβρίου 2017 ανήλθε, σε ονομαστικές τιμές, στα €184 εκατ., εκ των οποίων 88% αποτελείται από θέσεις σε MKD και 12% από θέσεις συνδεδεμένες με το EUR.

Banka NBG Albania

Η ΕΤΕ Αλβανίας διατηρεί περιορισμένου μεγέθους Διαθέσιμο προς Πώληση χαρτοφυλάκιο, το οποίο αποτελείται από έντοκα γραμμάτια και κρατικά ομόλογα που έχουν εκδοθεί στο τοπικό και σε ξένο νόμισμα (ALL και EUR, αντίστοιχα). Η συνολική αξία του Διαθέσιμου προς Πώληση χαρτοφυλακίου στις 29 Δεκεμβρίου 2017 ανήλθε, σε ονομαστικές τιμές, στα €46 εκατ., εκ των οποίων 88% σε ALL και 20% σε EUR.

Πιστωτικός Κίνδυνος

Η διαχείριση και ο έλεγχος του πιστωτικού κινδύνου διαδραματίζει θεμελιώδη ρόλο στη συνολική στρατηγική του Ομίλου, με σκοπό την ουσιαστική παρακολούθηση αφενός των υπαρκτών και πιθανών κινδύνων για τον οργανισμό και αφετέρου την εναρμόνιση με τις νομικές και κανονιστικές απαιτήσεις.

Η λειτουργία διαχείρισης του πιστωτικού κινδύνου του Ομίλου διαμοιράζεται σε τρία διαφορετικά επίπεδα άμυνας, ως εξής:

- Η Πρώτη Γραμμή αφορά την επιχειρησιακή λειτουργία, δηλαδή τον πιστωτικό κίνδυνο που

αναλαμβάνουν οι επιχειρηματικές μονάδες. Είναι υπόλογες για τον κίνδυνο που αναλαμβάνουν και επομένως είναι υπεύθυνες για την εφαρμογή διορθωτικών ενεργειών για την αντιμετώπιση διαδικαστικών και ελεγκτικών ελλείψεων. Τελικός στόχος τους είναι η ελαχιστοποίηση του κινδύνου για δεδομένο επίπεδο αναμενόμενης απόδοσης μέσω της καθιέρωσης και εφαρμογής εσωτερικών κανόνων στην καθημερινή δραστηριότητά τους.

- Η Δεύτερη Γραμμή Άμυνας εξασφαλίζεται από τις Μονάδες Πίστης και τη Διεύθυνση Ελέγχου και Δομής Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου (Δ.Ε.Δο.Κ.Τ.&Ο.). Οι Μονάδες Πίστης ενεργούν ανεξάρτητα από τις επιχειρηματικές μονάδες. Παραλαμβάνουν από τις επιχειρησιακές μονάδες εισηγήσεις πιστοδοτήσεων, τις οποίες υποβάλλουν σε αμερόληπτη αξιολόγηση κινδύνου, εφαρμόζοντας την αρχή του διπλού ελέγχου, και τελικά αναλαμβάνουν τον κίνδυνο και έχουν δικαίωμα βέτο στην εγκριτική διαδικασία. Ο ρόλος της Δ.Ε.Δο.Κ.Τ.&Ο. είναι να εντοπίζει, να παρακολουθεί, να ελέγχει και να ποσοτικοποιεί τους κινδύνους σε επίπεδο χαρτοφυλακίου ή εταιρείας. Η Δ.Ε.Δο.Κ.Τ.&Ο. βοηθά άλλες μονάδες που αναλαμβάνουν κινδύνους και θεσπίζει την υιοθέτηση κατάλληλων εργαλείων μέτρησης της τιμολόγησης και του κινδύνου. Υπό αυτή την έννοια, βοηθά τις μονάδες που αναλαμβάνουν τον κίνδυνο να ορίζουν τον στόχο έκθεσης σε κίνδυνο και να υποβάλλουν αναφορές με επαρκείς πληροφορίες σχετικά με τον κίνδυνο σε ολόκληρο τον Όμιλο. Η Κανονιστική Συμμόρφωση του Ομίλου συμβάλλει προκειμένου να διασφαλίσει την συμμόρφωση με την ισχύουσα νομοθεσία και τους κανονισμούς.
- Τέλος, η Τρίτη Γραμμή Άμυνας αποτελεί αντικείμενο του Εσωτερικού Ελέγχου - Επιθεώρησης της Τράπεζας και του Ομίλου που παρέχει στο ΔΣ ανεξάρτητη διασφάλιση, επί τη βάση του υψηλότερου επιπέδου ανεξαρτησίας και αντικειμενικότητας εντός του οργανισμού.

Τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες όλων των παραπάνω γραμμών άμυνας ορίζονται και διακρίνονται με σαφήνεια στη Στρατηγική Κινδύνων του Ομίλου.

Η Δ.Ε.Δο.Κ.Τ.&Ο. καταλαμβάνει κεντρική θέση στη διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου, αφού εντοπίζει, εκτιμά, παρακολουθεί και ελέγχει τους κινδύνους που αναλαμβάνει ο Όμιλος. Αναφέρεται στον Γενικό Διευθυντή Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου (Group CRO) και έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

- Την εξειδίκευση και υλοποίηση της πολιτικής σε θέματα πιστωτικού κινδύνου με κύρια έμφαση στα συστήματα διαβάθμισης, υποδείγματα αξι-

ολόγησης και παραμέτρους κινδύνου σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του Δ.Σ. της Τράπεζας.

- Την αξιολόγηση της επάρκειας των μεθόδων και συστημάτων εντοπισμού, μέτρησης, παρακολούθησης, ελέγχου και αναφοράς του πιστωτικού κινδύνου που αναλαμβάνει η Τράπεζα και τα πιστωτικά ιδρύματα του Ομίλου, καθώς και την περιοδική επικύρωσή τους.
- Την καθιέρωση κατευθυντήριων γραμμών για την ανάπτυξη μεθοδολογιών εκτίμησης της Εκτιμώμενης Ζημίας (EZ – Expected Loss, EL) και των συστατικών της, ήτοι της Πιθανότητας Αθέτησης (ΠΑ – Probability of Default, PD), της Ζημίας σε Περίπτωση Αθέτησης (ΖΠΑ – LossGivenDefault, LGD) και της Έκθεσης σε Κίνδυνο (ΕΣΚ – ExposureatDefault, EAD) για κάθε κατηγορία ανοιγμάτων επιχειρηματικής και λιανικής τραπεζικής.
- Τον υπολογισμό του Εποπτικού και Εσωτερικού Κεφαλαίου που απαιτείται για την κάλυψη όλων των κινδύνων και την κατάρτιση των σχετικών εσωτερικών και εποπτικών αναφορών.
- Την εισαγωγή βέλτιστων πρακτικών και προδιαγραφών για την ανάπτυξη, επικύρωση και βαθμονόμηση όλων των υποδειγμάτων πιστωτικού κινδύνου σε επίπεδο Ομίλου.

Οι αρμοδιότητες της Μονάδας Πιστωτικού Κινδύνου αυξάνονται εφόσον νέες απαιτήσεις προκύπτουν από κανονιστικές εξελίξεις ή επιχειρηματικές ανάγκες. Δύο μεγάλα και αξιοσημείωτα έργα με τη συμμετοχή της Δ.Ε.Δο.Κ.Τ.&Ο. έλαβαν χώρα εντός του 2017.

Πρώτον, σε συμμόρφωση με το νέο λογιστικό πρότυπο για το σχηματισμό προβλέψεων ΔΠΧΑ 9, που αντικατέστησε το ΔΛΠ 39 από την 1^η Ιανουαρίου 2018, ο Όμιλος ΕΤΕ ανέθεσε στη Μονάδα Πιστωτικού Κινδύνου την αξιολόγηση και αντιμετώπιση ζητημάτων σχετικών με υποδείγματα.

Στο πλαίσιο αυτό, η Δ.Ε.Δο.Κ.Τ.&Ο. ανέπτυξε στατιστικά υποδείγματα πιστωτικού κινδύνου, προκειμένου να εκτιμήσει τις παραμέτρους πιστωτικού κινδύνου (δηλ. ΠΑ, ΖΠΑ, ΕΣΚ) που χρησιμοποιούνται στην εκτίμηση των Αναμενόμενων Πιστωτικών Ζημιών για όλα τα χαρτοφυλάκια της Τράπεζας (δηλ. εταιρικό, ΜΜΕ-λιανικής, λοιπής λιανικής).

Δεύτερον, η Δ.Ε.Δο.Κ.Τ.&Ο. συμμετέχει ενεργά στη μέτρηση, την παρακολούθηση και τη διαχείριση των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων, αφού:

- Ελέγχει ανεξάρτητα την υποβολή αναφορών για τα Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα
- Συμμετέχει στην ομάδα εργασίας της πολιτικής ρύθμισης και κατηγοριοποίησης Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων, που θέτει τα κριτήρια για την κατηγοριοποίηση των ανοιγμάτων ως

Μη Εξυπηρετούμενων (Ρυθμισμένα Μη Εξυπηρετούμενα) και ρυθμισμένων.

- Παρακολουθεί προσεκτικά το κανονιστικό και εποπτικό πλαίσιο και γνωμοδοτεί επ' αυτού όταν θεωρείται σκόπιμο.
- Αναπτύσσει και ενημερώνει μια σειρά εργαλείων και διαδικασιών προκειμένου να βελτιώσει τη διαχείριση των χαρτοφυλακίων προβληματικών δανείων.

Στο παραπάνω πλαίσιο, εντός του 2017, η Δ.Ε.Δο.Κ.Τ.&Ο. ανέπτυξε νέα υποδείγματα έγκαιρης προειδοποίησης για όλα τα χαρτοφυλάκια, προκειμένου να λειτουργούν ως άμεσοι δείκτες πιστωτικής επιδείνωσης και να διευκολύνουν την ορθή κατηγοριοποίηση.

- Σκοπός των συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης είναι να ειδοποιούν για οικονομικές δυσκολίες νωρίς, πριν αυτές εμφανιστούν, και επομένως εφαρμόζονται σε χαρτοφυλάκια που δεν βρίσκονται σε αθέτηση (δηλ. με μικρή ή καμία καθυστέρηση).
- Για το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο, το σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης λειτουργεί συμπληρωματικά προς το σύστημα της λίστας επαγρύπνησης που διατηρεί η ΕΤΕ και εισάγει αυτοματοποίηση και αυξημένη ταχύτητα.
- Για το χαρτοφυλάκιο λιανικής, έχουν σχεδιαστεί τέσσερα ξεχωριστά συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης, ανάλογα με τα υπο-χαρτοφυλάκια και περαιτέρω διαχωριζόμενα ανά κατάσταση ληξιπροθεσμίας και ύπαρξη αναδιρθρώσεων.
- Το σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης βασίζεται σε στατιστικά υποδείγματα που αναπτύχθηκαν κυρίως βάσει ενδείξεων πρόσφατης συναλλακτικής συμπεριφοράς.
- Για κάθε ζώνη κινδύνου ορίζονται συγκεκριμένες διορθωτικές ενέργειες, που θα ακολουθηθούν από τις οικείες επιχειρηματικές μονάδες.
- Εντός των επομένων μηνών τα συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης για όλα τα χαρτοφυλάκια της ΕΤΕ θα εφαρμοστούν στα πληροφοριακά συστήματα και θα μπουν σε πλήρη λειτουργία μετά από δοκιμαστική περίοδο.

A. Επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο – ΕΤΕ

Περιγραφή χαρτοφυλακίου

Μετά το ξέσπασμα της σφοδρής οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα, οι Επιχειρηματικές Μονάδες κατέβαλαν μεγάλη προσπάθεια προκειμένου (α) να αυξηθούν η ποσότητα και η ποιότητα των λαμβανόμενων εξασφαλίσεων και (β) να αναθεωρηθούν τα περισσότερα πιστοδοτικά προγράμματα με στόχο τη βελτίωση της προοπτικής ομαλής εξυπηρέτησης των υποχρεώσεων των εταιρικών πελατών.

Από το 2008, η Τράπεζα χρησιμοποιεί πέντε (5) υποδείγματα αξιολόγησης επιχειρηματικών πιστοδοτήσεων, εκ των οποίων όλα εφαρμόζονται μέσω της διαδικτυακής πλατφόρμας Risk Analyst™ (RA) (μίας αναβαθμισμένης έκδοσης του λογισμικού Moody's Risk Advisor™), συνεπικουρούμενων, όπου είναι απαραίτητο, από τις αξιολογήσεις των Moody's Investors Service και S&P's. Δεν αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι η επιδείνωση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων των εταιρειών οδήγησε σε υποβάθμιση της πιστοληπτικής αξιολόγησης από τα περισσότερα υποδείγματα.

Ο πίνακας που ακολουθεί καταγράφει την κατανομή, ανά είδος υποδείγματος, των υπολοίπων επιχειρηματικών ανοιγμάτων και των πιστούχων

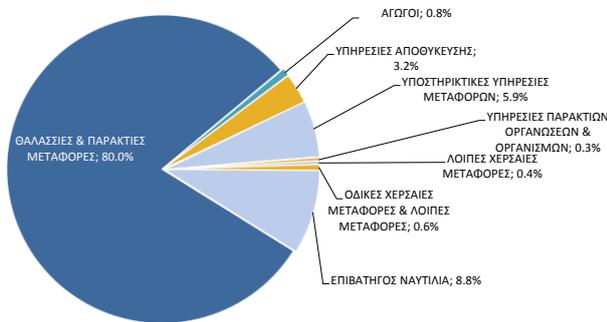
ΠΙΝΑΚΑΣ 1 ΕΤΕ – ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟ – ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΝΑ ΕΙΔΟΣ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΟΣ

Υπόδειγμα αξιολόγησης	Έκθεση (σε εκατ. €)	Ενήμερα ανοίγματα (%)
Υπόδειγμα αξιολόγησης επιχειρηματικών πιστοδοτήσεων	6.125,8	57,7%
Εμπειρικό Υπόδειγμα	588,6	5,5%
Ανοίγματα ειδικού δανεισμού - Χρηματοδότηση μεγάλων έργων	1.265,5	11,9%
Ανοίγματα ειδικού δανεισμού - Χρηματοδότηση για αγορά περιουσιακού στοιχείου	1.311,0	12,4%
Moody's - S&P	1.314,9	12,4%
Χωρίς αξιολόγηση	3,0	0,0%
Σε αθέτηση	5.697,9	-
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	16.306,5	100,0%

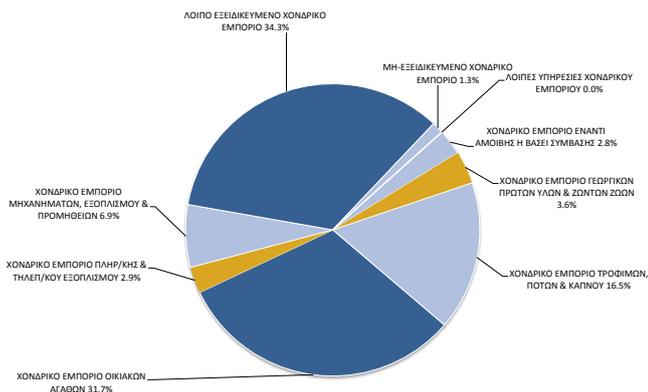
Δεδομένου του σχετικά μεγάλου αριθμού πιστούχων που, εξαιτίας της κρίσης, έχουν ανάγκη βέλτιστες πιστωτικές ρυθμίσεις η Δ.Ε.Δο.Κ.Τ.&Ο. έχει αναπτύξει εργαλεία αξιολόγησης της βιωσιμότητας πελατών με οικονομικές δυσκολίες (που διαχειρίζεται η Μονάδα Ειδικής Διαχείρισης Πιστοδοτήσεων) όσον αφορά την εξυπηρέτηση των οφειλόμενων δανειακών υπολοίπων μέσω ενός νέου προγράμματος αναδιρθρωμένων πληρωμών.

Η πλειονότητα των πιστούχων του επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου είναι νομικά πρόσωπα με πλήρη οικονομικά στοιχεία και η κατανομή τους στην Κλίμακα Διαβάθμισης της ΕΤΕ αναδεικνύει επαρκή διασπορά χωρίς υψηλή συγκέντρωση (άνω του 25%) σε καμία βαθμίδα κατάταξης.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 10
ΕΤΕ – ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟ – ΚΛΑΔΟΣ
ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ & ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 11
ΕΤΕ – ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟ – ΚΛΑΔΟΣ
ΧΩΝΔΡΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Β. Χαρτοφυλάκια Λιανικής – ΕΤΕ

Το 2017 οι απαιτήσεις σχετικά με τον Έλεγχο του Πιστωτικού Κινδύνου Λιανικής ήταν ιδιαίτερα μεγάλες, καθώς η Τράπεζα έπρεπε:

- να αντιμετωπίσει τις συνέπειες της αυξημένης αβεβαιότητας, των καθυστερήσεων αποπληρωμής δανειακών υποχρεώσεων μέρους της πελατείας, και της απογοητευτικής απόδοσης των χαρτοφυλακίων λιανικής
- να αντιμετωπίσει δυσκολίες προηγούμενων ετών και το τρέχον περιβάλλον σε σχέση με διάφορα «ευαίσθητα» ζητήματα, όπως οι κατασχέσεις και οι πτωχεύσεις ιδιωτών (Ν. 3869/2010), καθώς και τις συνεχιζόμενες προσπάθειές της για απομόχλευση που επιβαρύνει περαιτέρω τους δείκτες καθυστέρησης
- να εφαρμόσει στρατηγική για τα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα σύμφωνα με τις Οδηγίες της

ΕΚΤ όσον αφορά τη στρατηγική εισπράξεων και τις πολιτικές των Επιχειρηματικών Μονάδων

- να προβεί σε απαραίτητες μεταβατικές ρυθμίσεις για την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9

Προκειμένου να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά αυτές τις προκλήσεις, η Τράπεζα έθεσε νέους στόχους και επανεξέτασε τη στρατηγική της, όποτε ήταν απαραίτητο. Το 2017, η Τράπεζα επικεντρώθηκε κατά κύριο λόγο στη διαχείριση επισφαλών στοιχείων ενεργητικού και παρέιχε ρυθμίσεις για να «διορθώσει» τις επιπτώσεις του 2015 και του 2016, ενώ εστίασε στον έλεγχο των ολιγοήμερων καθυστερήσεων κυρίως καταβάλλοντας προσπάθειες για είσπραξη.

Στα τέλη του έτους ο δείκτης δανείων σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών παρέμεινε σταθερός (όπως και στο 2016) για το χαρτοφυλάκιο Στεγαστικών Δανείων, το οποίο παρουσιάζει συρρίκνωση όσον αφορά τα υπόλοιπα των δανείων σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών. Ο δείκτης δανείων σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών για τα Καταναλωτικά Δάνεια και τις Πιστωτικές Κάρτες έπεσε στο χαμηλότερο επίπεδο από τον Δεκέμβριο του 2014, ως αποτέλεσμα των ενεργειών της Μονάδας Απαιτήσεων Λιανικής, αλλά κυρίως λόγω των διαγραφών.

Στεγαστική Πίστη

Τα στεγαστικά δάνεια αντιπροσωπεύουν μακράν το μεγαλύτερο χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας (€16,1 δισ. στις 31/12/2017) και κατά συνέπεια βρίσκονται διαρκώς υπό στενή παρακολούθηση με τη χρήση προηγμένων μεθόδων πιστωτικού κινδύνου. Από τις αρχές του 2008 η Τράπεζα εφαρμόζει την μέθοδο Advanced IRB (A-IRB Προσέγγιση Εσωτερικών Διαβαθμίσεων) για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου για τα «ανοίγματα από πελάτες λιανικής που εξασφαλίζονται με οικιστικά ακίνητα».

Τα υποδείγματα ΠΑ και ΖΠΑ που ανέπτυξε η Τράπεζα για τα στεγαστικά δάνεια βασίζονται σε ιστορικά στοιχεία 20 ετών. Αντικατοπτρίζουν τη μακρόχρονη εμπειρία της στη στεγαστική πίστη και λαμβάνουν υπόψη το ελληνικό νομικό πλαίσιο καθώς και τις πολιτικές της Βασιλείας σχετικά με τις κατασχέσεις ενυπόθηκων ακινήτων. Οι παράμετροι πιστωτικού κινδύνου των υποδειγμάτων ΠΑ και ΖΠΑ αποτελούν τα βασικά στοιχεία εισαγωγής για τον υπολογισμό της Εκτιμώμενης Ζημίας και του Σταθμισμένου Ενεργητικού και χρησιμοποιούνται περαιτέρω:

- στην εσωτερική διαδικασία αξιολόγησης της κεφαλαιακής επάρκειας (ICAAP, προσαρμο-

σμένη στην πρόσφατη εμπειρία σχετικά με τις επιδόσεις),

- στην αξιολόγηση και παρακολούθηση της ποιότητας,

καθώς στις τακτικές εσωτερικές αναφορές προς την Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων και την Εκτελεστική Επιτροπή της ΕΤΕ. Μέχρι τα τέλη του 2017, το ήμισυ του πληθυσμού (47,6%) παραμένει σε ομάδες χαμηλής ΠΑ (<3,0%), γεγονός που αποδεικνύει την καλή ποιότητα του χαρτοφυλακίου εξυπηρετούμενων δανείων, ενώ 33% των δανείων είναι σε καθυστέρηση (έναντι 32% τον Δεκέμβριο του 2016).

Καταναλωτική Πίστη

Το χαρτοφυλάκιο της καταναλωτικής πίστης (€3,9 δισ.) περιλαμβάνει Πιστωτικές Κάρτες, Καταναλωτικά Δάνεια Τακτής Λήξης, Ανακυκλούμενα Δάνεια και Καταναλωτικά Δάνεια Αυτοκινήτου. Το 2017, το συνολικό υπόλοιπο μειώθηκε κατά 18,0% σε σύγκριση με το 2016, λόγω απομόχλευσης και διαγραφών.

Σύμφωνα με την ανάλυση «σοδειών» (vintage analysis), οι νέες εκταμιεύσεις μετά το 2010 βελτιώνονται με τον χρόνο και παρουσιάζουν χαμηλότερες αθέτησεις και χαμηλότερες καθυστερήσεις πέραν των 90 ημερών.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

ΕΤΕ – ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΠΙΣΤΗ – ΑΝΑΛΥΣΗ «ΣΟΔΕΙΩΝ» (90+ ΗΜΕΡΕΣ) ΓΙΑ ΜΗ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΔΑΝΕΙΑ

Σοδειά	Χορηγήσεις	6 Μήνες Ζωής	12 Μήνες Ζωής	24 Μήνες Ζωής
2010	50.874	1,9%	5,8%	14,0%
2011	18.622	1,4%	5,4%	13,9%
2012	16.324	1,8%	6,4%	15,1%
2013	15.192	0,7%	2,8%	4,4%
2014	9.382	0,2%	0,6%	1,7%
2015	4.991	0,1%	0,7%	1,6%
2016	5.816	0,1%	0,6%	
Α' εξ. 2017	1.998	0,5%		

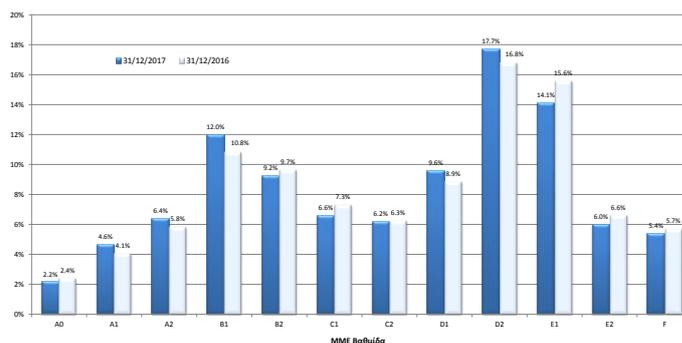
Δάνεια προς Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις

Οι αρνητικές επιπτώσεις της κρίσης έχουν επηρεάσει το συγκεκριμένο χαρτοφυλάκιο περισσότερο από κάθε άλλο χαρτοφυλάκιο λιανικής, με 64% των ανοιγμάτων (έναντι 65% τον Δεκέμβριο του 2016) να αφορά πελάτες που βρίσκονται σε κατάσταση αθέτησης. Η κατανομή των ενήμερων πελατών (όσων δεν βρίσκονται σε αθέτηση) παρουσιάζει επαρκή διασπορά στην κλίμακα διαβάθμισης, χωρίς

υψηλή συγκέντρωση σε καμιά βαθμίδα. Περισσότερα από τα μισά από τα υπόλοιπα (56,8%) καταμένονται σε πιστούχους με βαθμό καλύτερο από ή ίσο με D1 (οι πελάτες αυτοί παρουσιάζουν πιθανότητα αθέτησης μικρότερη του 20%). Η ομάδα αυτή παρουσιάζει οριακή βελτίωση σε σχέση με το 55,3% του προηγούμενου έτους.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 12

ΕΤΕ – ΜΜΕ – ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΜΕΝΩΝ ΥΠΟΛΟΙΠΩΝ

Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της να συνδράμει στην διαχείριση μη εξυπηρετούμενων δανείων, η Δ.Ε.Δο.Κ.Τ.&Ο. ανέπτυξε ένα εργαλείο διαχωρισμού με το οποίο επιχειρεί να κατατάξει υποψήφιους για αναδιάρθρωση ανάλογα με την πιθανότητα να ανταποκριθούν ικανοποιητικά εάν τους χορηγηθεί αναδιάρθρωση. Στόχος είναι να αποφευχθεί η (εκ νέου) αθέτηση από την πλευρά των πελατών-στόχων του συνόλου των υποχρεώσεών τους, χορηγώντας τους εξατομικευμένα μέτρα ρύθμισης.

Γ. Θυγατρικές

Τα πρότυπα για τους κινδύνους που αναλαμβάνουν οι θυγατρικές του Ομίλου και το πλαίσιο για την εκτίμηση και τον υπολογισμό των βασικών παραμέτρων κινδύνου για το χαρτοφυλάκιο επιχειρηματικής και λιανικής τραπεζικής τίθενται κεντρικά από την Τράπεζα, η οποία επιπλέον ελέγχει συστηματικά και εγκρίνει, όπου απαιτείται, τα υποδείγματα αξιολόγησης αιτημάτων, τα οποία αναπτύσσουν οι θυγατρικές.

Επιχειρηματικό Χαρτοφυλάκιο

Παρακάτω παρουσιάζεται μια συνοπτική περιγραφή των επιχειρηματικών χαρτοφυλακίων των θυγατρικών της ΕΤΕ στη ΝΑ Ευρώπη. Στις 14 Ιουνίου 2017 η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε. ανακοίνωσε την ολοκλήρωση της πώλησης του μεριδίου της, ύψους 99,91%, στη βουλγαρική θυγατρική της United Bulgarian Bank A.D. και την 1^η Δεκεμβρίου 2017 του μεριδίου της, ύψους 100%, στη σερβική θυγατρική της Vojvodjanska Banka AD.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3
ΝΑ ΕΥΡΩΠΗ – ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟ

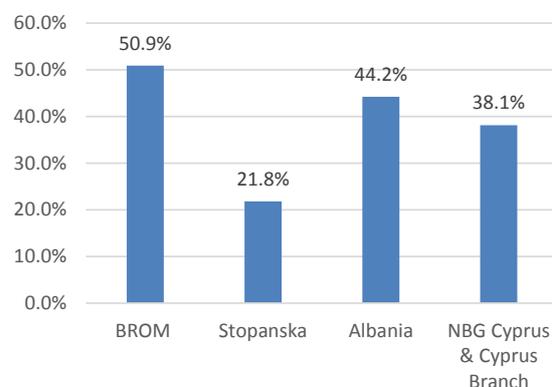
	BROM	Stopanska	Αλβανία	ΕΤΕ Κύπρου και Κατάστημα Κύπρου	2017	ανά έτος
Μεγάλες Επιχειρήσεις						
Υπόλοιπα	95	178	47	415	734	-167
90+	20	44	13	196	273	-27
ΜΜΕ						
Υπόλοιπα	61	161	41	87	351	-102
90+	21	30	26	40	117	-58
Σε άλλες Μονάδες (Λονδίνο, Μάλτα κτλ.)						
Υπόλοιπα	255	0	0	117	372	-3
90+	168	0	0	0	168	-46
Συνολικό Επιχειρηματικό Χαρτοφυλάκιο						
Υπόλοιπα	410	339	88	619	1.457	-272
90+	209	74	39	236	558	-131

Τα μεγέθη της επιχειρηματικής τραπεζικής των υπόλοιπων θυγατρικών της ΝΑ Ευρώπης μειώθηκαν κατά €272 εκατ. (-15,7%). Η μεγαλύτερη μεταβολή υπολοίπων το 2017, σε σχέση με το 2016, σημειώθηκε στην ΕΤΕ Κύπρου, μαζί με το Κατάστημα Κύπρου (από €756 εκατ. σε €619 εκατ., ήτοι -18%). Η μεταβολή αυτή οδήγησε σε βελτίωση του δείκτη δανείων σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών, ο οποίος έπεσε στο 38,1% τον Δεκέμβριο του 2017 σε σχέση με το 44,9% τον Δεκέμβριο του 2016. Παρά τη μείωση των υπολοίπων, η ΕΤΕ Κύπρου, μαζί με το Κατάστημα Κύπρου, εξακολουθεί να κατέχει το μεγαλύτερο ποσοστό (42,5%) στο συνολικό επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο της ΝΑ Ευρώπης.

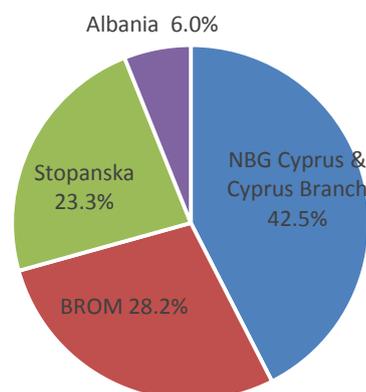
Η BROM κατέχει το δεύτερο μεγαλύτερο ποσοστό (28,2%) στο συνολικό επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο της ΝΑ Ευρώπης με τα συνολικά υπόλοιπα του επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου να μειώνονται το 2017 (-19,7%), με αποτέλεσμα να αυξάνεται ο δείκτης δανείων σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών κατά 2,1 μ.β. στο 50,9% σε σχέση με το 48,7% στα τέλη του προηγούμενου έτους.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ 13 & 14
ΝΑ ΕΥΡΩΠΗ – ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟ

90+ ΔΕΙΚΤΗΣ

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΥΠΟΛΟΙΠΩΝ

Χαρτοφυλάκιο λιανικής

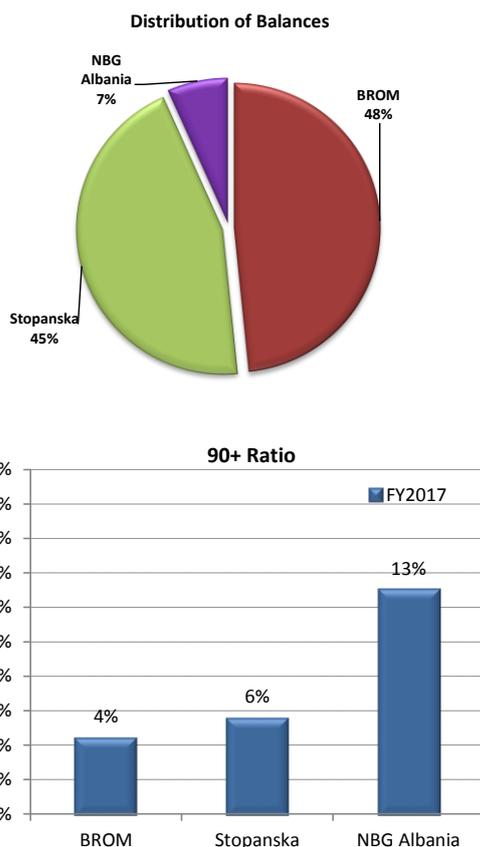
Παρακάτω παρουσιάζεται μια συνοπτική περιγραφή των χαρτοφυλακίων λιανικής των θυγατρικών της ΕΤΕ στη ΝΑ Ευρώπη.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4
ΝΑ ΕΥΡΩΠΗ – ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟ ΛΙΑΝΙΚΗΣ

(εκατ. €)	BROM	Stopanska	NBG Albania	2017	ανά έτος
Καταναλωτικά Δάνεια					
Υπόλοιπα	223	482	16	721	47
90+	17	33	1	51	5
Πιστωτικές Κάρτες					
Υπόλοιπα	8	62	0	71	0
90+	0	3	0	4	0
Στεγαστική Πίστη					
Υπόλοιπα	568	155	92	814	-47
90+	19	3	12	34	-2
Δάνεια σε ΜΜΕ και πολύ μικρές επιχειρήσεις					
Υπόλοιπα	8	50	3	61	8
90+	0	2	1	3	0
Συνολικό Χαρτοφυλάκιο λιανικής					
Υπόλοιπα	807	750	111	1.668	8
90+	36	42	14	92	4

Τα μεγέθη της λιανικής τραπεζικής των θυγατρικών της ΝΑ Ευρώπης παρέμειναν σχεδόν αμετάβλητα (0,6%). Οι μεγαλύτερη διαφοροποίηση σημειώθηκε στη ΒΡΟΜ, το χαρτοφυλάκιο λιανικής της οποίας μειώθηκε κατά 5,1%, λόγω εκτεταμένων διαγραφών το 2017. Μικρή μείωση παρουσίασαν επίσης τα χαρτοφυλάκια λιανικής της ΕΤΕ Αλβανίας (-2,7%). Αντίθετα, τα υπόλοιπα λιανικής της Stopanska αυξήθηκαν κατά 8,1%.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ 15 & 16 ΝΑ ΕΥΡΩΠΗ – ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟ ΛΙΑΝΙΚΗΣ

Τα χαρτοφυλάκια λιανικής της ΒΡΟΜ και της Stopanska είναι τα μεγαλύτερα όσον αφορά τα υπόλοιπα. Το 2017, η ΕΤΕ σύμφωνα με το σχέδιο αναδιάρθρωσής της προχώρησε στην πώληση της UBB και της Vojvodjanska.

Το χαρτοφυλάκιο λιανικής της ΒΡΟΜ είναι το μεγαλύτερο και αντιστοιχεί στο 48% των θυγατρικών της ΝΑ Ευρώπης. Τα στεγαστικά δάνεια αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος του χαρτοφυλακίου λιανικής της Τράπεζας (70%) και ακολουθούν τα καταναλωτικά (28%), ενώ και τα δύο υπέστησαν μείωση το 2017. Η Stopanska διαθέτει το δεύτερο μεγαλύτερο χαρτοφυλάκιο με μερίδιο 45%, με το μεγαλύτερο μέρος του χαρτοφυλακίου λιανικής να αποτελείται από τα καταναλωτικά δάνεια (64%), ενώ ακολουθούν τα στεγαστικά (21%) και τα δάνεια προς ΜΜΕ (7%).

Κίνδυνος Αντισυμβαλλομένου

Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

Ο κίνδυνος αντισυμβαλλομένου για την ΕΤΕ προκύπτει από συναλλαγές σε εξωχρηματιστηριακά παράγωγα και άλλες διατραπεζικές εξασφαλισμένες και μη χρηματοδοτήσεις, καθώς και από εμπορικές συναλλαγές και απορρέει από την πιθανή αδυναμία του αντισυμβαλλομένου να εκπληρώσει τις συμβατικές υποχρεώσεις του.

Το πλαίσιο διαχείρισης του κινδύνου αντισυμβαλλομένου που αφορά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα θεσπίστηκε και εφαρμόζεται από τη Διεύθυνση Διαχείρισης Χρηματοοικονομικών και Λειτουργικών Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου (Δ.Δ.Χ.Λ.Κ.Τ.&Ο.). Περιλαμβάνει:

- Μέτρηση έκθεσης ανά αντισυμβαλλόμενο, σε ημερήσια βάση
- Θέσπιση αντίστοιχων ορίων ανά αντισυμβαλλόμενο
- Παρακολούθηση της έκθεσης σε σχέση με τα καθορισμένα όρια, σε ημερήσια βάση

Η μεθοδολογία μέτρησης της έκθεσης σε Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα εξαρτάται από τα χαρακτηριστικά της συναλλαγής. Συγκεκριμένα, οι μη εξασφαλισμένες διατραπεζικές τοποθετήσεις και οι εμπορικές συναλλαγές δημιουργούν έκθεση ίση με την ονομαστική αξία της συναλλαγής, ενώ οι εξασφαλισμένες διατραπεζικές συναλλαγές και τα εξωχρηματιστηριακά παράγωγα δημιουργούν κίνδυνο πριν από τον διακανονισμό, που υπολογίζεται με βάση τους Συντελεστές Πιστωτικού Ισοδυνάμου, όπως περιγράφονται στην Πολιτική Πιστωτικού Κινδύνου Αντισυμβαλλομένου.

Η ΕΤΕ επιδιώκει να μειώσει περαιτέρω τον κίνδυνο αντισυμβαλλομένου με την υπογραφή τυποποιημένων συμβάσεων (ISDA και GMRA) με τους αντισυμβαλλομένους, οι οποίες περιλαμβάνουν όλους τους απαιτούμενους όρους για τον συμψηφισμό των εκατέρωθεν απαιτήσεων και υποχρεώσεων και την παροχή των αναγκαίων εξασφαλίσεων μεταξύ των αντισυμβαλλομένων μερών. Επιπλέον, έχουν συναφθεί συμβάσεις κάλυψης πιστωτικού κινδύνου (CSA) με όλα σχεδόν τα ενεργά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, ώστε να διασφαλίζεται η αμοιβαία παροχή εξασφαλίσεων (μετρητά ή χρεωστικοί τίτλοι) σε ημερήσια βάση σύμφωνα με την τρέχουσα αξία των συναλλαγών.

Εξάλλου, λόγω του συντηρητικού προφίλ της ΕΤΕ, οι διατραπεζικές συναλλαγές διενεργούνται κυρίως με χαμηλού και μεσαίου κινδύνου (επενδυτικού βαθμού) πιστωτικά ιδρύματα, των οποίων η πιστοληπτική διαβάθμιση κυμαίνεται μεταξύ AAA και

BBB-. Μόνη εξαίρεση αποτελεί ο υπόλοιπος ελληνικός τραπεζικός τομέας, για τον οποίο υφίσταται ιδιαίτερο πλαίσιο, προκειμένου να εξυπηρετούνται οι επιχειρηματικές ανάγκες της ΕΤΕ με τις εγχώριες τράπεζες. Για την ελαχιστοποίηση του κινδύνου αντισυμβαλλομένου, οι διατραπεζικές τοποθετήσεις σε ελληνικές τράπεζες είναι O/N ή T/N, ενώ το ανώτατο διάστημα στις ξένες τράπεζες δεν μπορεί να υπερβαίνει τους τρεις μήνες, παρόλο που πρακτικά σχεδόν όλες οι διατραπεζικές συναλλαγές λήγουν εντός μιας εβδομάδας.

Η μεθοδολογία με την οποία καθορίζονται τα όρια κάθε αντισυμβαλλομένου βασίζεται στο Όριο Πιστούχου, όπως ορίζεται στην Πιστωτική Πολιτική του Επιχειρηματικού Χαρτοφυλακίου της ΕΤΕ. Συγκεκριμένα, το ανώτατο επίπεδο έκθεσης ανά χρηματοπιστωτικό ίδρυμα που προβλέπεται για διατραπεζικές συναλλαγές είναι ίσο με το 70% του Ορίου Πιστούχου, ενώ το υπόλοιπο 30% αφορά εμπορικές συναλλαγές. Σε σπάνιες περιπτώσεις, επιτρέπεται διαφοροποίηση των παραπάνω επιπέδων προκειμένου να εξυπηρετηθούν εξαιρετικές λειτουργικές ανάγκες, υπό την προϋπόθεση ότι το Όριο Πιστούχου δεν θα παραβιαστεί.

Το Όριο Πιστούχου βασίζεται στη (χαμηλότερη) πιστοληπτική διαβάθμιση του αντισυμβαλλομένου, σύμφωνα με διεθνώς αναγνωρισμένους οίκους αξιολόγησης (κυρίως τους Moody's και Standard & Poor's).

Η Τράπεζα έχει καθιερώσει ένα πλαίσιο ορίων σε συμμόρφωση με τους παραπάνω κανόνες, τόσο για τις διατραπεζικές όσο και για τις εγχρήματες εμπορικές συναλλαγές. Όρια υφίστανται για κάθε τύπο προϊόντος και καθορίζονται σε επίπεδο ομίλου του αντίστοιχου αντισυμβαλλομένου, όπως αναλυτικά περιγράφεται στην Πολιτική Πιστωτικού Κινδύνου Αντισυμβαλλομένου. Στη συνέχεια, υπο-όρια κατανέμονται στις θυγατρικές τράπεζες κάθε αντισυμβαλλομένου ομίλου, σύμφωνα με τις επιχειρησιακές ανάγκες της Τράπεζας.

Το πλαίσιο των ορίων αναθεωρείται περιοδικά σύμφωνα με τις επιχειρηματικές ανάγκες και τις επικρατούσες συνθήκες στις διεθνείς και εγχώριες χρηματοοικονομικές αγορές.

Στη συνέχεια, όλα τα όρια παρακολουθούνται καθημερινά από την Δ.Δ.Χ.Λ.Κ.Τ.&Ο.

Άλλες θυγατρικές

Οι υπόλοιπες θυγατρικές του Ομίλου αντιμετωπίζουν περιορισμένο κίνδυνο αντισυμβαλλομένου, κυρίως μέσω των διατραπεζικών συναλλαγών που

πραγματοποιούνται για λόγους ρευστότητας. Παρόλα αυτά, υφίσταται πλαίσιο ορίων, με δομή παρόμοια με αυτού της ΕΤΕ, για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής διαχείρισης του αντίστοιχου κινδύνου. Όλες οι διατραπεζικές συναλλαγές διενεργούνται με χρηματοπιστωτικά ιδρύματα με υψηλή πιστοληπτική διαβάθμιση που εδρεύουν σε χώρες χαμηλού ή πολύ χαμηλού κινδύνου, με εξαίρεση τις συναλλαγές με εγχώριες ή ελληνικές τράπεζες. Όπως στην περίπτωση της ΕΤΕ, η μέγιστη διάρκεια των διατραπεζικών τοποθετήσεων σε άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (εγχώρια και ξένα) δεν μπορεί να υπερβαίνει τους τρεις μήνες.

Οι θυγατρικές αναλαμβάνουν επίσης, σε ακόμα μικρότερο βαθμό, κίνδυνο αντισυμβαλλομένου μέσω των εμπορικών συναλλαγών (εγχρήματων και μη) που διενεργούν, τον οποίο διαχειρίζονται μέσω των αντίστοιχων πλαισίων ορίων.

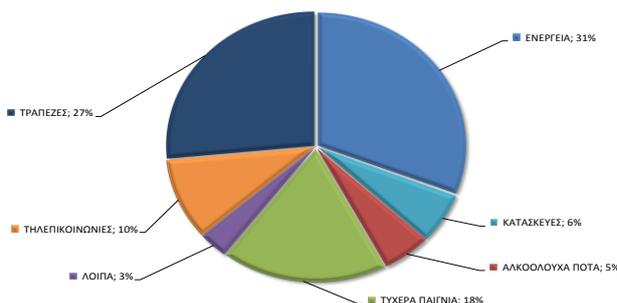
Όλα τα όρια παρακολουθούνται καθημερινά από την τοπική μονάδα διαχείρισης κινδύνων της θυγατρικής, καθώς και από την Δ.Δ.Χ.Λ.Κ.Τ.&Ο., η οποία επιβλέπει κεντρικά όλες τις θυγατρικές.

Κίνδυνος Εκδότη

Η Τράπεζα διατηρεί περιορισμένου μεγέθους χαρτοφυλάκιο ελληνικών και διεθνών εταιρικών ομολόγων, το οποίο διαχειρίζεται σύμφωνα με ένα πλαίσιο ορίων εταιρικών ομολόγων το οποίο βασίζεται στην πιστοληπτική διαβάθμιση και τον κλάδο δραστηριότητας των σχετικών εταιριών. Στις 29 Δεκεμβρίου 2017, οι θέσεις της Τράπεζας σε διεθνή και ελληνικά εταιρικά ομόλογα ανήλθαν σε ονομαστικές αξίες στο ποσό των €187,5 εκατ.

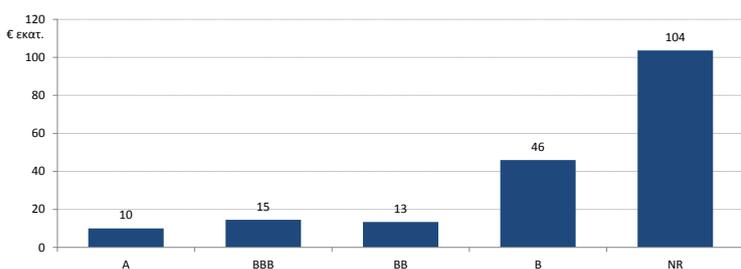
Το χαρτοφυλάκιο των εταιρικών ομολόγων αποτελείται κυρίως από τοποθετήσεις σε ομόλογα εκδοθέντα από εταιρείες ενέργειας (31%), χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (27%), εταιρείες παιγνίων (18%) και τηλεπικοινωνιών (10%), ενώ υπάρχουν και μικρότερες τοποθετήσεις σε κατασκευαστικές εταιρείες και εταιρείες ποτών (6% και 5% αντίστοιχα), καθώς και σε άλλους τομείς (3%) (Διάγραμμα 17).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 17
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ
ΤΟΥ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟΥ ΕΤΑΙΡΙΚΩΝ ΟΜΟΛΟΓΩΝ ΤΗΣ ΕΤΕ

Σύμφωνα με την κατανομή πιστωτικής ποιότητας που παρουσιάζεται στο Διάγραμμα 18 παρακάτω, το 13% ή €25 εκατ. του χαρτοφυλακίου αποτελείται από εκδόσεις χαμηλού και μεσαίου κινδύνου (επενδυτικού βαθμού), ενώ τα μη αξιολογημένα ομόλογα ανήλθαν στο 55%, ήτοι €104 εκατ., του χαρτοφυλακίου. Επί του συνολικού χαρτοφυλακίου, το 87% αντιστοιχεί σε ελληνικούς τίτλους και το 13% σε διεθνείς εκδόσεις.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 18
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟΥ ΕΤΑΙΡΙΚΩΝ
ΟΜΟΛΟΓΩΝ ΑΝΑ ΠΙΣΤΟΛΗΠΤΙΚΗ ΔΙΑΒΑΘΜΙΣΗ

Κίνδυνος Χώρας

Ο κίνδυνος χώρας είναι ο τρέχων ή μελλοντικός κίνδυνος επί των κερδών και του κεφαλαίου προκαλούμενος από γεγονότα που συμβαίνουν σε μία συγκεκριμένη χώρα, που είναι, τουλάχιστον σε κάποιον βαθμό, υπό τον έλεγχο της κυβέρνησης αλλά όχι υπό τον έλεγχο ιδιωτικής επιχείρησης ή ιδιώτη. Οι κύριες κατηγορίες κινδύνου χώρας είναι η στάση πληρωμών (sovereignrisk), η αδυναμία μετατροπής του εγχώριου νομίσματος σε διεθνή βασικά νομίσματα αποθεμάτων (convertibilityrisk) και εξαγωγής αυτών (transferrisk). Ο κίνδυνος στάσης πληρωμών προκύπτει από την ανικανότητα ή αδυναμία μία ξένης κυβέρνησης να αποπληρώσει τις οφειλές της ή να εκπληρώσει άλλες υποχρεώσεις. Οι κίνδυνοι μετατροπής και εξαγωγής προκύπτουν όταν ένας πιστούχος δεν είναι σε θέση να μετατρέψει κεφάλαια από το τοπικό σε ξένο νόμισμα προκειμένου να αποπληρώσει εξωτερικές υποχρεώσεις. Ως εκ τούτου, ο κίνδυνος χώρας απορρέει από όλες τις μορφές διασυννοριακών συναλλαγών, είτε αυτές αφορούν στην κεντρική κυβέρνηση είτε σε πιστωτικά ιδρύματα είτε σε ιδιωτική επιχείρηση ή ιδιώτη.

Τα στοιχεία εντός και εκτός ισολογισμού τα οποία ενδεχομένως υπόκεινται σε κίνδυνο χώρας είναι:

- οι συμμετοχές στο μετοχικό κεφάλαιο θυγατρικών του Ομίλου, που δραστηριοποιούνται σε άλλες χώρες,
- οι διαπραγματικές εξασφαλισμένες και μη τοποθετήσεις και ο κίνδυνος που απορρέει από εξωχρηματοπιστηριακές συναλλαγές με

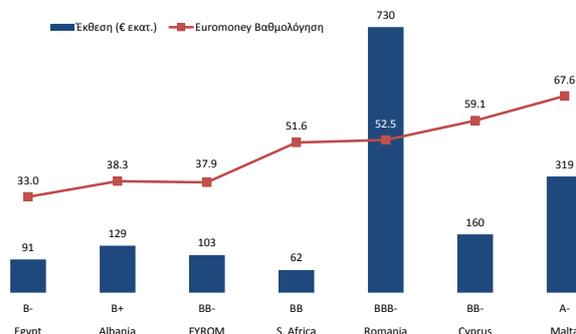
χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που δραστηριοποιούνται στο εξωτερικό,

- η χορήγηση δανείων προς επιχειρήσεις ή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που δραστηριοποιούνται στο εξωτερικό, οι θέσεις σε εταιρικά ομόλογα αλλοδαπών εκδοτών και η διασυννοριακή χρηματοδότηση μεγάλων έργων,
- οι εγγυήματες (funded) και μη-εγγυήματες (unfunded) εμπορικές συναλλαγές με αλλοδαπούς αντισυμβαλλόμενους, και
- οι συμμετοχές σε κρατικούς τίτλους άλλων χωρών.

Σε αυτό το πλαίσιο, η έκθεση της ΕΤΕ σε κίνδυνο χώρας απορρέει από τη συμμετοχή σε θυγατρικές του Ομίλου που δραστηριοποιούνται στο εξωτερικό, τις συμμετοχές της Τράπεζας σε κρατικούς τίτλους άλλων χωρών και σε διασυννοριακές συναλλαγές με τη μορφή διαπραγματικών/εμπορικών συναλλαγών και επιχειρηματικών δανείων.

Η Δ.Δ.Χ.Λ.Κ.Τ. & Ο. παρακολουθεί καθημερινά την έκθεση σε κίνδυνο χώρας, όπως ορίζεται παραπάνω, εστιάζοντας κυρίως στις χώρες της ΝΑ Ευρώπης, την Αίγυπτο, τη Μάλτα και τη Νότιο Αφρική, όπου ο Όμιλος ΕΤΕ έχει παρουσία (Διάγραμμα 19).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 19
ΟΜΙΛΟΣ ΕΤΕ – ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΧΩΡΑΣ

Θα πρέπει να σημειωθεί ωστόσο ότι, σύμφωνα με το σχέδιο της ΕΤΕ για πώληση όλων των μεγάλων μη ελληνικών τραπεζικών θυγατρικών, η πώληση της United Bulgarian Bank και της Voynodjanska Banka, θυγατρικών στη Βουλγαρία και τη Σερβία αντίστοιχα, ολοκληρώθηκε τον Ιούνιο και τον Νοέμβριο του 2017, αντίστοιχα.

Έτσι, όπως φαίνεται στον παρακάτω Πίνακα, η έκθεση της ΕΤΕ σε κίνδυνο χώρας στις 29 Δεκεμβρίου 2017 μειώθηκε σε σχέση με το 2016 και ανήλθε στο 2,6% του συνόλου του ενεργητικού του Ομίλου (έναντι 3,2% στις 30 Δεκεμβρίου 2016).

ΠΙΝΑΚΑΣ 5
ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΧΩΡΑΣ ΕΤΕ

Country	Moody's Rating	S&P Rating	Exposure / Group Total Assets
Albania	B1	B+	0.21%
Romania	Baa3	BBB-	1.17%
FYROM		BB-	0.16%
Egypt	B3	B-	0.15%
S. Africa	Baa3	BB	0.10%
Cyprus	Ba3	BB+	0.26%
Malta	A3	A-	0.51%
Total			2.55%

Λειτουργικός Κίνδυνος

Λειτουργικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος ζημίας που προκύπτει από ανεπαρκείς ή λανθασμένες εσωτερικές διαδικασίες, ανθρώπινα λάθη, αστοχίες συστημάτων ή εξωτερικά γεγονότα. Περιλαμβάνει τον νομικό κίνδυνο, αλλά αποκλείει τον στρατηγικό ή/και επιχειρηματικό κίνδυνο και τον κίνδυνο φήμης.

Πλαίσιο Διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου

Ο Όμιλος ΕΤΕ αναγνωρίζει τη σημασία του λειτουργικού κινδύνου και έχει θεσπίσει από το 2007 ένα υψηλής αποτελεσματικότητας πλαίσιο για τη διαχείρισή του σε όλο το εύρος των δραστηριοτήτων του Ομίλου, το Πλαίσιο Διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου.

Η διαχείριση του λειτουργικού κινδύνου έχει ενσωματωθεί στις καθημερινές λειτουργίες και δημιουργεί προστιθέμενη αξία βάσει των ακόλουθων πυλώνων:

- Αναγνώριση, ιεράρχηση και διαχείριση πιθανών κινδύνων, μέσω της διαδικασίας Αυτοαξιολόγησης Κινδύνων και Περιβάλλοντος Ελέγχου
- Διαδικασία συλλογής ζημιών λειτουργικού κινδύνου και τήρηση μίας πλήρους και συνεπούς βάσης δεδομένων ζημιογόνων γεγονότων
- Διαχρονική ανάλυση των λειτουργικών κινδύνων και αναγνώριση των προειδοποιητικών σημείων μέσω του ορισμού και της παρακολούθησης Βασικών Δεικτών Κινδύνων
- Ανάλυση της πιθανής έκθεσης του Ομίλου σε ακραία γεγονότα με σοβαρές επιπτώσεις / χαμηλή συχνότητα, μέσω της διαδικασίας Δομημένης Ανάλυσης Σεναρίων
- Έναρξη ενεργειών άμβλυνσης των κινδύνων, μέσω της κατάρτισης και παρακολούθησης Σχεδίων Δράσης

Όλα τα παραπάνω βελτιώνουν το περιβάλλον ελέγχου και ενδυναμώνουν την εταιρική νοοτροπία της ΕΤΕ όσον αφορά τον λειτουργικό κίνδυνο, επηρεάζοντας θετικά τη φήμη της.

Το Πλαίσιο Διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου της ΕΤΕ αξιολογήθηκε με επιτυχία από τον Ενιαίο Ε-

ποπτικό Μηχανισμό (ΕΕΜ) κατά την επιτόπια επιθεώρηση που έλαβε χώρα στο α' τρίμηνο του 2017, με ελάχιστα δυσμενή ευρήματα.

Αρχές Διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου

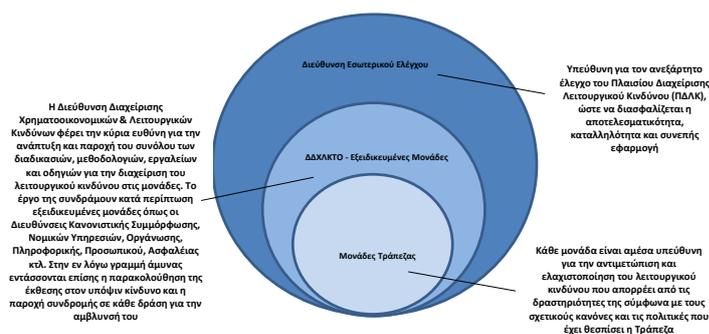
Το Πλαίσιο Διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου είναι σχεδιασμένο έτσι ώστε:

- να ευθυγραμμίζεται με τη διάθεση ανάληψης κινδύνων της Τράπεζας, όπως έχει εγκριθεί από το ΔΣ ,
- να προβλέπει πιθανούς λειτουργικούς κινδύνους που ενδέχεται να προκύψουν από προϊόντα, δραστηριότητες, διαδικασίες ή συστήματα και να θεσπίζει διαδικασίες για την αξιολόγηση και την αποτροπή τους,
- να αναγνωρίζει τους παράγοντες που συμβάλλουν στις λειτουργικές ζημιές του Ομίλου και να θεσπίζει μέτρα αποτροπής τους,
- να θεσπίζει ένα αποτελεσματικό σύστημα διακυβέρνησης, όπου οι αρμοδιότητες των εμπλεκόμενων στη διαχείριση του λειτουργικού κινδύνου ορίζονται με σαφήνεια.

Τρεις γραμμές άμυνας στην διαχείριση του λειτουργικού κινδύνου

Το μοντέλο διακυβέρνησης της διαχείρισης λειτουργικού κινδύνου του Ομίλου βασίζεται σε «τρεις γραμμές άμυνας», όπως απεικονίζονται στο παρακάτω διάγραμμα:

ΣΧΗΜΑ 1
ΤΡΕΙΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΑΜΥΝΑΣ

Η Διεύθυνση Διαχείρισης Χρηματοοικονομικών και Λειτουργικών Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου (Δ.Δ.Χ.Λ.Κ.Τ.&Ο.) βρίσκεται στη δεύτερη γραμμή άμυνας και η Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας και του Ομίλου στην τρίτη.

Όλες οι Μονάδες του Ομίλου ΕΤΕ αποτελούν την πρώτη γραμμή. Οι επικεφαλής των Μονάδων θεωρούνται Υπεύθυνοι Διαχείρισης Κινδύνων και με τη σειρά τους ορίζουν Ανταποκριτές Λειτουργικού Κινδύνου, οι οποίοι διαδραματίζουν ρόλο συνδέσμου ανάμεσα στις τοπικές ομάδες διαχείρισης λειτουργι-

κού κινδύνου και τις Μονάδες τους (επιχειρηματικές, υποστηρικτικές ή εξειδικευμένες) και μεταφέρουν τις βασικές αρχές διαχείρισης λειτουργικού κινδύνου. Είναι υπεύθυνοι για τον συντονισμό της εφαρμογής του Πλαισίου Διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου στις Μονάδες τους. Επιπλέον, αναπτύσσουν τη νοοτροπία αντιμετώπισης του λειτουργικού κινδύνου και ενισχύουν την ευαισθητοποίηση σε θέματα λειτουργικού κινδύνου, ενώ ενημερώνονται συνεχώς για αλλαγές στη σχετική πολιτική ή μεθοδολογία από τη Δ.Δ.Χ.Λ.Κ.Τ.&Ο.

Εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες και νοοτροπία αντιμετώπισης του κινδύνου

Ο Όμιλος προάγει την ευαισθητοποίηση και τη γνώση όσον αφορά τον λειτουργικό κίνδυνο σε όλα τα επίπεδα.

Οι Ανταποκριτές Λειτουργικού Κινδύνου εκπαιδεύονται σε ετήσια βάση. Το 2017 υπήρξε το 12^ο συνεχόμενο έτος κατά το οποίο διοργανώθηκαν εκπαιδευτικά σεμινάρια και ενημερωτικές καμπάνιες τόσο για τους Ανταποκριτές όσο και για τους Υπεύθυνους Λειτουργικού Κινδύνου της Τράπεζας και του Ομίλου. Την τελευταία πενταετία ο Όμιλος ΕΤΕ έχει προσφέρει εκπαιδευτικά προγράμματα διαχείρισης λειτουργικού κινδύνου σε περισσότερα από 1.000 άτομα, ενώ σημαντικός αριθμός υπαλλήλων κυρίως στις θυγατρικές του εξωτερικού εκπαιδεύτηκε μέσω ηλεκτρονικών σεμιναρίων.

Η ενεργή διαχείριση του λειτουργικού κινδύνου ενισχύθηκε περαιτέρω με την εγκατάσταση του λογισμικού OpVar της εταιρείας Algorithmics' (πλέον IBM) στην Τράπεζα και σε όλες τις μεγάλες θυγατρικές του Ομίλου. Το 2018 η ΕΤΕ σχεδιάζει να εγκαταστήσει νέο, προηγμένο λογισμικό διαχείρισης λειτουργικού κινδύνου (Open Pages, επίσης από την IBM).

Το προφίλ ανάληψης λειτουργικού κινδύνου του Ομίλου ΕΤΕ

Η εφαρμογή του Πλαισίου Διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου αποσκοπεί στην ενδυνάμωση του προφίλ ανάληψης λειτουργικού κινδύνου του Ομίλου. Οι βασικοί πυλώνες του Πλαισίου παρέχουν όλα τα απαραίτητα στοιχεία που επιτρέπουν στην ανώτατη διοίκηση να έχει σαφή άποψη του προφίλ του Ομίλου ΕΤΕ.

Το 2017 η ΕΤΕ συνέχισε να εφαρμόζει με επιτυχία το σχέδιο αναδιάρθρωσής της. Το πιο σημαντικό γεγονός ήταν η παύση λειτουργίας στη Βουλγαρία και τη Σερβία λόγω της πώλησης των βουλγαρικών (United Bulgarian Bank A.D. Group και Interlease EAD) και των σερβικών (Vojvodjanska Banka AD και NBG Leasing doo) θυγατρικών.

Εξέλιξη των βασικών εργαλείων μέτρησης

ι. Η διαδικασία Αυτοαξιολόγησης Κινδύνων και Περιβάλλοντος Ελέγχου

Η Αυτοαξιολόγηση Κινδύνων και Περιβάλλοντος Ελέγχου είναι μια διαδικασία που διενεργείται από τη βάση προς την κορυφή τουλάχιστον ετησίως μέσω του εργαλείου OpVar. Οι περιοχές που δύναται να εμφανίσουν υψηλό κίνδυνο επισημαίνονται και μέτρα αποτροπής του προσδιορίζονται μέσω εργαστηρίων, τα οποία στοχεύουν να αξιολογήσουν τους συγκεκριμένους κινδύνους χωρών και επιχειρηματικών τομέων στους οποίους δραστηριοποιείται ο Όμιλος ΕΤΕ. Η αξιολόγηση του κινδύνου συμπληρώνεται από την ποιοτική αξιολόγηση του περιβάλλοντος ελέγχου.

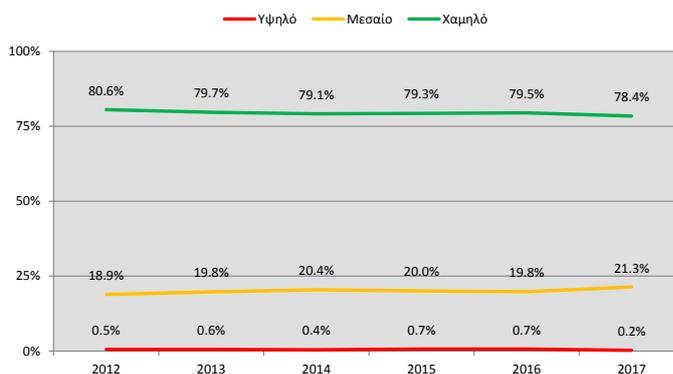
Μόλις αναγνωριστούν οι λειτουργικοί κίνδυνοι, απαιτείται να αμβλυνθούν όσο το δυνατόν περισσότερο, εξισορροπώντας το κόστος αμβλυνσής τους με τα οφέλη και τελικά κάνοντας αποδεκτό τον υπολειπόμενο κίνδυνο. Οι κίνδυνοι που προκύπτουν από επιχειρηματικές ενέργειες που δεν συμμορφώνονται με τους αντίστοιχους εθνικούς και διεθνείς κανονισμούς και νόμους δεν είναι αποδεκτοί.

Το 2017 η Αυτοαξιολόγηση διενεργήθηκε σε 11 εταιρείες του Ομίλου και εντοπίστηκαν 3.991 κίνδυνοι, εκ των οποίων 9 υψηλής, 852 μέτριας και 3.130 χαμηλής σπουδαιότητας. Η ΕΤΕ παρήγαγε το 43% του συνόλου των κινδύνων, οι εταιρείες της ΝΑ Ευρώπης το 48% και οι εγχώριες θυγατρικές το 9%.

Σύμφωνα με τα πορίσματα της Αυτοαξιολόγησης, η συνολική έκθεση του Ομίλου σε λειτουργικό κίνδυνο είναι χαμηλή και παραμένει σχετικά αμετάβλητη τα τελευταία έξι έτη, με ελαφρά μείωση στους υψηλής και χαμηλής σπουδαιότητας κινδύνους.

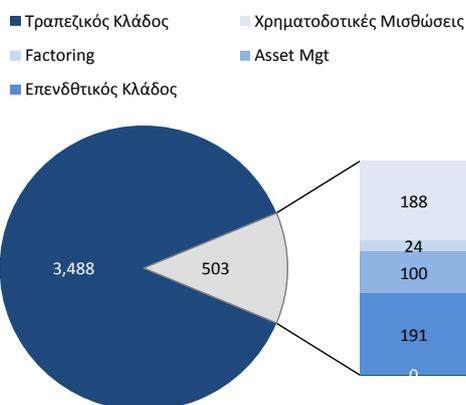
Το επόμενο διάγραμμα (Διάγραμμα 20) απεικονίζει την εξέλιξη του λειτουργικού κινδύνου της ΕΤΕ, βάσει της Αυτοαξιολόγησης, τα τελευταία έξι έτη:

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 20
ΑΥΤΟΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ 2011-2017 – ΕΤΗΣΙΑ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

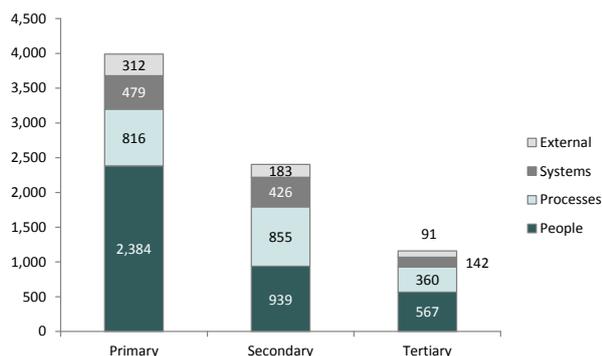

Το 2017 οι περισσότεροι κίνδυνοι εντοπίστηκαν στον τραπεζικό κλάδο (Διάγραμμα 21), ενώ η πρωταρχική αιτία τους ήταν οι «Άνθρωποι» (Διάγραμμα 22).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 21
ΕΝΤΟΠΙΣΜΕΝΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 22
ΕΝΤΟΠΙΣΜΕΝΕΣ ΑΙΤΙΕΣ ΑΝΑ ΠΗΓΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

ii. Συλλογή στοιχείων ζημιών

Ο Όμιλος διαθέτει όλους του απαραίτητους μηχανισμούς για τη δέουσα συλλογή στοιχείων και διαχείριση ζημιογόνων γεγονότων λειτουργικού κινδύνου σε επίπεδο Τράπεζας και Ομίλου. Η διαδικασία αυτή αποτελεί κρίσιμο βήμα για τη διαχείριση του λειτουργικού κινδύνου.

Τα ζημιογόνα γεγονότα καταγράφονται σε σχέση με τη διαδικασία από την οποία απορρέουν. Η προσέγγιση αυτή επιτρέπει τον εντοπισμό σημαντικών ζημιογόνων γεγονότων ανά διαδικασία και επομένως διευκολύνει τον εντοπισμό διαδικασιών με σημαντική έκθεση σε λειτουργικό κίνδυνο. Συλλέγονται κυρίως οι άμεσες λειτουργικές ζημιές που έχουν αρνητική επίδραση στις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας, μέσω της διαδικασίας συλλογής στοιχείων ζημιών. Ωστόσο, παρά την έμφαση στην συλλογή των άμεσων ζημιών, οι υπεύθυνοι διαχείρισης λειτουργικού κινδύνου ενθαρρύνονται να αναφέρουν εν δυνάμει ατυχήματα, δηλαδή γεγονότα

χωρίς οικονομική ζημία καθώς και κέρδη από λειτουργικό κίνδυνο, τα οποία ωστόσο εξυπηρετούν τη διαχείριση κινδύνων. Γεγονότα που επιφέρουν ζημιές πιστωτικού κινδύνου ή κινδύνου αγοράς επίσης αναφέρονται, αλλά φέρουν κατάλληλη ένδειξη.

Οι ανταποκριτές λειτουργικού κινδύνου είναι υπεύθυνοι κυρίως για τη συνεχιζόμενη συλλογή όλων των ζημιών άνω των €1.000 που προκύπτουν από ζημιογόνα γεγονότα λειτουργικού κινδύνου στη «Βάση Δεδομένων Ζημιών στο Σύστημα OrVar». Η Δ.Δ.Χ.Λ.Κ.Τ.&Ο. είναι υπεύθυνη για την έγκαιρη υποβολή αναφορών ζημιογόνων γεγονότων, την πληρότητα της βάσης δεδομένων ζημιών και την ορθή κατηγοριοποίηση κάθε γεγονότος.

Όσον αφορά γεγονότα μεγάλης βαρύτητας, η Δ.Δ.Χ.Λ.Κ.Τ.&Ο. διενεργεί συστηματική ανάλυση κινδύνων και αιτίων και εξάγει σχετικά συμπεράσματα, προκειμένου να αναγνωρίσει τομείς που εμπιρεύουν κινδύνους και να προσδιορίσει κατάλληλες ενέργειες αποτροπής τους, που παρακολουθούνται για επίλυσή τους.

iii. Ορισμός Βασικών Δεικτών Κινδύνου (ΒΔΚ)

Οι Βασικοί Δείκτες Κινδύνου χρησιμοποιούνται για την παρακολούθηση του προφίλ λειτουργικού κινδύνου και την έγκαιρη ειδοποίηση του οργανισμού για επικείμενα προβλήματα. Βελτιώνουν τη νοοτροπία της Τράπεζας σχετικά με τον κίνδυνο και ενεργοποιούν δράσεις άμβλυνσής του. Η Δ.Δ.Χ.Λ.Κ.Τ.&Ο. αναπτύσσει και παρακολουθεί τους ΒΔΚ που εντοπίζουν αλλαγές στο προφίλ λειτουργικού κινδύνου εντός δεδομένου χρονικού διαστήματος. Ενδεικτικά, ΒΔΚ που προσδιορίζονται και παρακολουθούνται από τον Όμιλο ΕΤΕ είναι το πλήθος των παραπόνων πελατών, το πλήθος ή/και τα ποσά σημαντικών απαιτήσεων και ρυθμός ανανέωσης του προσωπικού, το πλήθος των πειθαρχικών ποινών του προσωπικού και των ληστειών σε βάρος ΑΤΜ ή/και καταστημάτων.

Όταν θεσπιστεί ένας ΒΔΚ, προσδιορίζονται η πηγή των δεδομένων, η συχνότητα συλλογής τους, και τα προειδοποιητικά όρια. Στις πηγές δεδομένων συμπεριλαμβάνονται οι Διευθύνσεις Κανονιστικής Συμμόρφωσης, Νομικών Υπηρεσιών, Ανθρώπινου Δυναμικού και Ασφάλειας, οι οποίες παρέχουν στη Δ.Δ.Χ.Λ.Κ.Τ.&Ο. σχετικές πληροφορίες σε τακτική βάση. Μόλις παραβιαστούν τα προειδοποιητικά όρια, τίθεται σε εφαρμογή η διαδικασία διερεύνησης του σχετικού κινδύνου, διαμόρφωσης περιβάλλοντος ελέγχου και, εν συνεχεία, κατάρτισης σχεδίων δράσης.

iv. Δομημένη Ανάλυση Σεναρίων (ΔΑΣ)

Η Δομημένη Ανάλυση Σεναρίων είναι η συστηματική διαδικασία λήψης αιτιολογημένων αξιολογήσεων από ειδικούς όσον αφορά την πιθανότητα και τις επιπτώσεις εύλογων ζημιολογικών γεγονότων λειτουργικού κινδύνου με σοβαρές επιπτώσεις / χαμηλή συχνότητα, σύμφωνα με τα κανονιστικά πρότυπα.

Επιπλέον, ο Όμιλος ΕΤΕ συστηματικά χρησιμοποιεί πληροφορίες για εξωτερικά γεγονότα που συμβαίνουν στον τραπεζικό κλάδο, προκειμένου να ενισχύσει τη διαδικασία ΔΑΣ.

Υποκατηγορίες Λειτουργικού Κινδύνου

Η Τράπεζα παρακολουθεί επίσης συστηματικά τέσσερις υποκατηγορίες λειτουργικού κινδύνου, δηλαδή κινδύνους σχετικά με τη Δεοντολογία, τις Νομικές Υπηρεσίες, τα Πρότυπα και την Τεχνολογία Πληροφοριών και Επικοινωνίας (ΤΠΕ), που εντοπίζονται κατά τη διάρκεια της ετήσιας διαδικασίας ΔΑΣ.

Οι ζημιές που σχετίζονται με τους παραπάνω τομείς καταχωρίζονται και αναφέρονται ως ζημιολογικά γεγονότα λειτουργικού κινδύνου και λαμβάνουν την αντίστοιχη ένδειξη, βάσει των ορισμών της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (ΕΑΤ).

Κίνδυνος Ρευστότητας

Οι κύριες πηγές ρευστότητας της Τράπεζας είναι οι καταθέσεις, η χρηματοδότηση από το Ευρωσύστημα μέσω πράξεων κύριας αναχρηματοδότησης (ΜΡΟ) και στοχευμένων πράξεων μακροχρόνιας χρηματοδότησης (ΤΙΛΤΡΟ) με την ΕΚΤ, καθώς και μέσω συμφωνιών επαναγοράς τίτλων με μεγάλα Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα του εξωτερικού. Η χρηματοδότηση της ΕΚΤ και οι συμφωνίες επαναγοράς με Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα πραγματοποιούνται με εκχώρηση εξασφαλίσεων, κυρίως ρευστοποιήσιμων στοιχείων ενεργητικού υψηλής ποιότητας, όπως ομολόγων έκδοσης ΕΤΧΣ, κρατικών τίτλων χωρών της ΕΕ, ομολόγων και γραμματίων του Ελληνικού Δημοσίου, καθώς και άλλων στοιχείων ενεργητικού, όπως εταιρικών δανείων υψηλής διαβάθμισης και καλυμμένων ομολόγων έκδοσης ΕΤΕ.

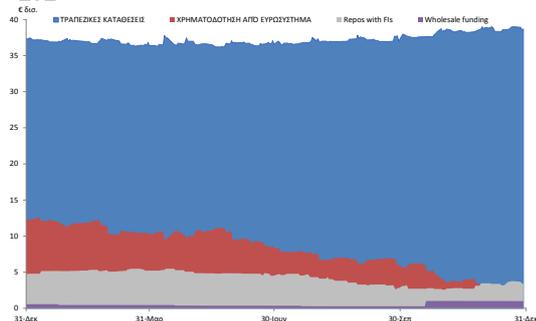
Το 2017 το προφίλ άντλησης ρευστότητας της Τράπεζας βελτιώθηκε σημαντικά. Η ΕΤΕ κατόρθωσε να εξαλείψει τη εξάρτησή της από τον μηχανισμό ΕΛΑ και να μειώσει περαιτέρω την εξάρτησή της από την χρηματοδότηση της ΕΚΤ, μειώνοντας τη συνολική της έκθεση στη χρηματοδότηση από το Ευρωσύστημα στα χαμηλότερα επίπεδα από την αρχή της κρίσης το 2008.

Στις 31 Δεκεμβρίου 2017, η χρηματοδότηση από το Ευρωσύστημα αποτελείτο αποκλειστικά από στοχευμένες πράξεις μακροχρόνιας χρηματοδότησης (ΤΙΛΤΡΟ) και ανήλθε σε €2,75 δισ., χαμηλότερα κατά €9,6 δισ. σε σύγκριση με την 31^η Δεκεμβρίου 2016. Συγκεκριμένα, η χρηματοδότηση της ΕΚΤ μειώθηκε κατά €4 δισ., λόγω της ανταλλαγής των ομολόγων του ΕΤΧΣ στο πλαίσιο των βραχυπρόθεσμων μέτρων για την ελάφρυνση χρέους της Ελλάδας. Επιπλέον, η χρηματοδότηση του ΕΛΑ μειώθηκε κατά €5,6 δισ., εξαιτίας αρκετών παραγόντων που αντανακλούν τη σταδιακή αποκατάσταση της εμπιστοσύνης της αγοράς στην Τράπεζα. Στο πλαίσιο αυτό, οι καταθέσεις πελατών της Τράπεζας αυξήθηκαν κατά €1,5 δισ. και ανήλθαν σε €38,8 δισ. στις 31 Δεκεμβρίου 2017. Επίσης, η Τράπεζα εξέδωσε και πούλησε σε ιδιώτες επενδυτές ένα νέο καλυμμένο ομόλογο ποσού €0,75 δισ., εξασφαλίζοντας έτσι μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση. Παράλληλα, η Τράπεζα χρησιμοποίησε περαιτέρω δικές της εκδόσεις, όπως καλυμμένα ομόλογα και τίτλους καλυμμένους με στοιχεία ενεργητικού, προκειμένου να αντικαταστήσει τη χρηματοδότηση του ΕΛΑ με χρηματοδότηση μέσω συμφωνιών επαναγοράς ύψους €1,1 δισ. Τέλος, η πώληση των θυγατρικών εξωτερικού, δηλαδή των UBB, Interlease και Vojvodjanska Banka, βελτίωσε περαιτέρω τη ρευστότητα της Τράπεζας κατά €0,95 δισ., ενώ συνεχίστηκε το 2017 η απομόχλευση του δανειακού χαρτοφυλακίου, με αποτέλεσμα αρνητική καθαρή επέκταση ύψους €1 δισ. (εκτός €1,3 δισ. από διαγραφές) και αντίστοιχη μείωση των χρηματοδοτικών αναγκών της.

Το κόστος χρηματοδότησης της Τράπεζας παρέμεινε σχεδόν αμετάβλητο, σε σύγκριση με το αντίστοιχο ποσό στις 31 Δεκεμβρίου 2016, και ανήλθε σε 0,50% στις 31 Δεκεμβρίου 2017. Επιπλέον, τα αποδεκτά από την ΕΚΤ και τον ΕΛΑ αδέσμευτα ενέχυρα της Τράπεζας αυξήθηκαν την ίδια περίοδο κατά €1,4 δισ. και ανήλθαν σε €10,3 δισ. στις 31 Δεκεμβρίου 2017, εκ των οποίων €0,9 δισ. ήταν αποδεκτά για χρηματοδότηση από την ΕΚΤ και €9,4 δισ. θα μπορούσαν να δοθούν για άντληση ρευστότητας από τον ΕΛΑ.

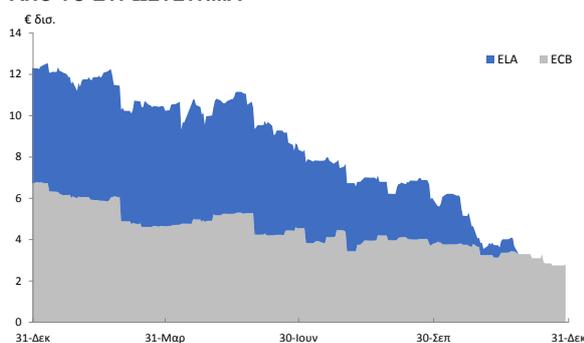
Στο Διάγραμμα που ακολουθεί απεικονίζεται η εξέλιξη των βασικών πηγών χρηματοδότησης της ΕΤΕ κατά τη διάρκεια του 2017:

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 23
ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ ΠΗΓΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ
ΕΤΕ

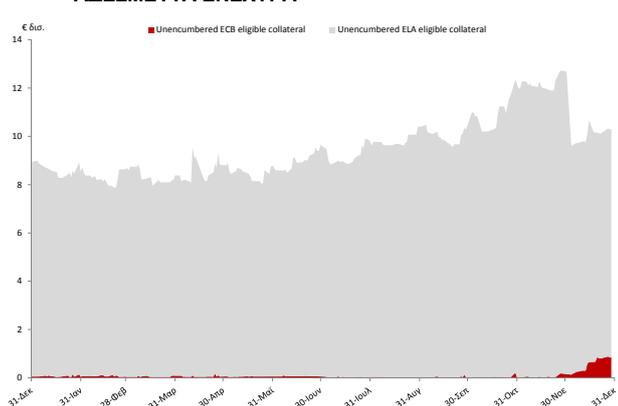

Η διάρθρωση της χρηματοδότησης από το Ευρωσύστημα, καθώς και το ύψος των αποδεκτών από την ΕΚΤ και τον ΕΛΑ αδέσμευτων ενεχύρων, κατά το 2017 παρουσιάζεται στα παρακάτω δύο διαγράμματα, όπου απεικονίζεται η εξάλειψη του ΕΛΑ τον Νοέμβριο του 2017:

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 24
ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
ΑΠΟ ΤΟ ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 25
ΑΠΟΔΕΚΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΤ ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΛΑ
ΑΔΕΣΜΕΥΤΑ ΕΝΕΧΥΡΑ

Δείκτης Κάλυψης Ρευστότητας

Ο Δείκτης Κάλυψης Ρευστότητας αναφέρεται στο απόθεμα ρευστοποιήσιμων στοιχείων υψηλής ποιότητας του ενεργητικού που διατηρούν τα χρηματοπιστωτικά συστήματα προκειμένου να αντιμετωπίσουν τις καθарές εκροές σε μια ακραία κατάσταση

κρίσης διάρκειας 30 ημερολογιακών ημερών, και ορίζεται ως εξής:

$$\text{Δείκτης Κάλυψης Ρευστότητας} = \frac{\text{Απόθεμα Ρευστοποιήσιμων Στοιχείων}}{\text{Καθαρές Εκροές (0-30 ημέρες)}}$$

Ο Δείκτης αποτυπώνει τη ρευστότητα του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος σε μια ακραία κατάσταση κρίσης διάρκειας 30 ημερολογιακών ημερών. Συγκεκριμένα, ο Δείκτης υπολογίζει εάν το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα διατηρεί επαρκή αδέσμευτα και ρευστοποιήσιμα στοιχεία υψηλής ποιότητας του ενεργητικού για τη χρηματοδότηση των καθαρών εκρών που ενδεχομένως θα αντιμετώπιζε σε ακραία κατάσταση κρίσης ρευστότητας, οφειλόμενη σε συνδυασμό ακραίων συνθηκών που αφορούν τόσο στην ίδια την Τράπεζα όσο και στην ευρύτερη αγορά, όπως:

1. σημαντική υποβάθμιση της πιστοληπτικής αξιολόγησης του ιδρύματος,
2. διαρροή καταθέσεων πελατών,
3. σημαντική απώλεια εταιρικής χρηματοδότησης (wholesale funding),
4. σημαντική απομείωση της αξίας των προς ενεχύραση χρεογράφων,
5. αύξηση των εγγυήσεων για παράγωγα προϊόντα, και
6. μερική απώλεια ενδεχόμενης χρηματοδότησης, π.χ. Δεσμευμένης ή μη δεσμευμένης ρευστότητας ή πιστωτικών ορίων.

Κατά το 2017, ενώ εφαρμόζονταν σταδιακές ρυθμίσεις, το κανονιστικό όριο του Δείκτη προσδιορίστηκε στο 80%. Το όριο αυτό αυξήθηκε στο ελάχιστο κανονιστικό όριο του 100% την 1^η Ιανουαρίου 2018. Ωστόσο, εξαιτίας της πρόσφατης κρίσης ρευστότητας στην Ελλάδα, η Τράπεζα παρέμεινε εξαρτημένη από τη χρηματοδότηση του ΕΛΑ μέχρι τον Νοέμβριο του 2017, καθιστώντας μη εφαρμόσιμη τη χρήση του Δείκτη Κάλυψης Ρευστότητας. Στις 31 Δεκεμβρίου 2017, ο Δείκτης έφτασε στο υψηλότερο επίπεδο από την εισαγωγή των περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων, αντικατοπτρίζοντας τη βελτιωμένη ρευστότητα της Τράπεζας. Ωστόσο, επειδή ο Δείκτης βρίσκεται ακόμα κάτω από το κανονιστικό όριο, η Τράπεζα ανέπτυξε και υπέβαλε στις κανονιστικές αρχές λεπτομερές σχέδιο για την αποκατάστασή του, βάσει του Προγράμματος Χρηματοδότησης της ΕΤΕ, καθώς και πρόσθετων μακροοικονομικών παραδοχών.

Δείκτης Σταθερής Χρηματοδότησης

Στο πλαίσιο των απαιτήσεων ρευστότητας της Βασιλείας III, ο Δείκτης Σταθερής Χρηματοδότησης λειτουργεί ως μακροπρόθεσμο μέτρο ρευστότητας και αποσκοπεί στον έλεγχο του κινδύνου υπερβολικού μετασχηματισμού ληκτότητας και στην εκτίμηση

του κινδύνου χρηματοδότησης. Ενθαρρύνει τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να περιορίσουν την υπερβολική εξάρτηση από βραχυπρόθεσμες, ασταθείς πηγές χρηματοδότησης και να χρησιμοποιούν περισσότερο σταθερές και μακροπρόθεσμες πηγές ρευστότητας για να χρηματοδοτήσουν τα εντός και εκτός ισολογισμού στοιχεία του ενεργητικού τους.

Ο Δείκτης Σταθερής Χρηματοδότησης συγκρίνει το ποσό «Διαθέσιμης Σταθερής Χρηματοδότησης» με το ποσό της «Απαιτούμενης Σταθερής Χρηματοδότησης» και πρέπει να διατηρείται συνεχώς τουλάχιστον στο 100%. Ο Δείκτης ορίζεται ως εξής:

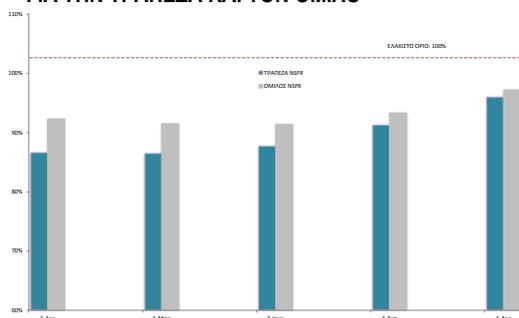
$$\text{Δείκτης Σταθερής Χρηματοδότησης} = \frac{\text{Διαθέσιμη Σταθερή Χρηματοδότηση}}{\text{Απαιτούμενη Σταθερή Χρηματοδότηση}} \geq 100\%$$

Το 2017, ο δείκτης βρισκόταν σε στάδιο εφαρμογής και το προτεινόμενο όριο του 100% ίσχυε από την 1^η Ιανουαρίου 2018.

Στη συνέχεια ο Δείκτης Σταθερής Χρηματοδότησης της ΕΤΕ αυξήθηκε κατά τη διάρκεια του 2017, αντικατοπτρίζοντας τη βελτιωμένη ρευστότητα της Τράπεζας. Συγκεκριμένα, ο Δείκτης ανήλθε στο 96% και 97,2% για τη Τράπεζα και τον Όμιλο αντίστοιχα, στις 31 Δεκεμβρίου 2017. Η εξέλιξη αυτή αποδίδεται κυρίως στις εισροές καταθέσεων, τη πώληση του νέου καλυμμένου ομολόγου της Τράπεζας σε ιδιώτες επενδυτές και στην παρατηρούμενη απομόχλευση του δανειακού χαρτοφυλακίου.

Παρακάτω απεικονίζεται η εξέλιξη του Δείκτη Σταθερής Χρηματοδότησης για την Τράπεζα και τον Όμιλο το 2017:

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 26
ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΤΑΘΕΡΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΟΜΙΛΟ

Πρόσθετα μέτρα παρακολούθησης της ρευστότητας

Πέραν των δεικτών ρευστότητας που αναφέρθηκαν παραπάνω, η Τράπεζα εφαρμόζει πρόσθετα μέτρα παρακολούθησης της ρευστότητας σε μηνιαία βάση, σύμφωνα με τις κανονιστικές απαιτήσεις της Βασιλείας III/Οδηγίας CRD IV. Τα εργαλεία αυτά επιτρέπουν στην Τράπεζα να εντοπίσει και να παρακο-

λουθήσει βασικές όψεις των κινδύνων ρευστότητας και χρηματοδότησης. Τα πρόσθετα μέτρα παρακολούθησης της ρευστότητας περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- 1) τη συγκέντρωση της χρηματοδότησης ανά αντισυμβαλλόμενο, που παρουσιάζει τους δέκα μεγαλύτερους αντισυμβαλλόμενους των οποίων η χρηματοδότηση προς της Τράπεζα υπερβαίνει το όριο του 1% των συνολικών υποχρεώσεων,
- 2) τη συγκέντρωση της χρηματοδότησης ανά τύπο προϊόντος, που εστιάζει στο συνολικό ποσό χρηματοδότησης από κάθε τύπο προϊόντος που υπερβαίνει το όριο του 1% των συνολικών υποχρεώσεων,
- 3) τις τιμές για χρηματοδότηση διαφόρων διαρκειών, που παρέχει πληροφορίες για τα μέσα υπόλοιπα των νέων κεφαλαίων που αποκτώνται σε κάθε μήνα αναφοράς, καταναμημένα σε χρονικές κατηγορίες, και για το αντίστοιχο περιθώριο «Τιμών Μεταφοράς Κεφαλαίων»,
- 4) την ανανέωση της χρηματοδότησης, που παρουσιάζει τον όγκο των κεφαλαίων που λήγουν και τη νέα χρηματοδότηση που λαμβάνεται σε ημερήσια βάση και μηνιαίο ορίζοντα, καθώς και τη συγκέντρωση της ικανότητας αντιστάθμισης ανά εκδότη, που απεικονίζει τα δέκα μεγαλύτερα αποθέματα αδέσμευτων αποδεκτών περιουσιακών στοιχείων κεντρικών τραπεζών (εξαιρουμένων των αδέσμευτων, αποδεκτών για χρηματοδότηση από τον ELA, ενεχύρων).

Εξετάζοντας τα πρώτα δύο μέτρα παραπάνω, η Τράπεζα βελτίωσε σημαντικά το χρηματοδοτικό της προφίλ το 2017 με την εξάλειψη του ELA και την ουσιαστική μείωση της χρηματοδότησης της ΕΚΤ και κατόρθωσε να διαφοροποιήσει τις πηγές χρηματοδότησης σύμφωνα με τις κανονιστικές προδιαγραφές και τις βέλτιστες τραπεζικές πρακτικές (βλ. Πίνακα 6, παρακάτω). Επιπλέον, η Τράπεζα κατόρθωσε να αξιοποιήσει δικές της εκδόσεις χρέους, καθώς προχώρησε στη σύναψη συμφωνιών επαναγοράς με μεγάλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και εξασφάλισε μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση με την πώληση νέων καλυμμένων ομολογίων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6
ΕΤΕ –ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΑΝΑ ΑΝΤΙΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΟ (€ εκατ.)

Όχι	Σημαντικότεροι Αντισυμβαλλόμενοι, καθένας >1% των Συνολικών Υποχρεώσεων	Ποσό
1	Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα	2.750
2	Goldman Sachs International	711
3	The Royal Bank of Scotland plc	692
4	ΑΔΜΗΕ	646
5	Bank of America NA	520
	Σύνολο	5.319

Τέλος, η επάρκεια ρευστότητας της Τράπεζας αξιολογείται διεξοδικά μέσω της ετήσιας Διαδικασίας Αξιολόγησης Εσωτερικής Επάρκειας Ρευστότητας (έκθεση ILAAP). Στο πλαίσιο της παραπάνω αξιολόγησης, η Τράπεζα προβαίνει σε εκτενή ανάλυση σχετικά με τον εντοπισμό, τη μέτρηση και την παρακολούθηση των βασικών κινδύνων ρευστότητας και χρηματοδότησης υπό την παρούσα κατάσταση ρευστότητας. Επιπλέον, οι προοπτικές της Τράπεζας και οι προκλήσεις που θα αντιμετωπίσει σε σχέση με τη ρευστότητα εξετάζονται περαιτέρω βάσει βασικού σεναρίου που ενσωματώνει παραδοχές του Επιχειρηματικού της Σχεδίου, καθώς και βάσει σεναρίων ακραίων καταστάσεων που σκοπό έχουν να αξιολογήσουν κατά πόσο η Τράπεζα διαθέτει επαρκές απόθεμα ρευστότητας για να αντιμετωπίσει σπάνιες, αλλά ευλογοφανείς ακραίες συνθήκες.

5.2 ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ

Με γνώμονα την ενσωμάτωση του εθνικού, ευρωπαϊκού και διεθνούς νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου καθώς και των βέλτιστων πρακτικών στην λειτουργία του Ομίλου, οι Μονάδες της Κανονιστικής Συμμόρφωσης επιβλέπουν όλα τα συναφή θέματα, σύμφωνα με το ισχύον ελληνικό και ευρωπαϊκό κανονιστικό πλαίσιο και τις αποφάσεις των εποπτικών αρχών, καθώς και όλες τις Δραστηριότητες της Εταιρικής Διακυβέρνησης και της εξυπηρέτησης Μετόχων.

Συγκεκριμένα, η Κανονιστική Συμμόρφωση περιλαμβάνει τις Διευθύνσεις:

- Κανονιστικής Συμμόρφωσης & Διαχείρισης ρυθμιστικών Θεμάτων της Τράπεζας και του Ομίλου,
- Εταιρικής Διακυβέρνησης & Εταιρικής κοινωνικής Ευθύνης της Τράπεζας και του Ομίλου, και
- Κανονιστικής Εποπτείας Συναλλαγών Τράπεζας & Ομίλου

οι οποίες εποπτεύονται από τον Γενικό Διευθυντή Κανονιστικής Συμμόρφωσης & Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας και του Ομίλου και είναι αρμόδιες για την συνεχή παρακολούθηση και εφαρμογή του υφιστάμενου και την ενσωμάτωση νέου κανονιστικού πλαισίου, στους τομείς αρμοδιότητάς τους, καθώς και την παροχή κατευθύνσεων και υποστήριξης της Τράπεζας και του Ομίλου.

Το 2017 οι προκλήσεις για το ελληνικό τραπεζικό σύστημα συνεχίστηκαν με εξαιρετικά έντονο ρυθμό καθιστώντας κυρίαρχη αλλά και καθοριστική τη συνδρομή των Μονάδων Κανονιστικής Συμμόρφωσης στην έγκαιρη αναμόρφωση της Τράπεζας στο διαρκώς μεταβαλλόμενο κανονιστικό περιβάλλον.

Διεύθυνση Κανονιστικής Συμμόρφωσης & Διαχείρισης ρυθμιστικών Θεμάτων της Τράπεζας και του Ομίλου

Ειδικότερα, εντός του 2017, δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στην έγκαιρη προσαρμογή της Τράπεζας και του Ομίλου στο νέο νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο ώστε να διασφαλιστεί η συμμόρφωση με τις απαιτήσεις σχετικά με:

- τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων και την παροχή επενδυτικών υπηρεσιών (Markets in Financial Instruments Directive - MiFIDII),
- τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά και τις διατραπεζικές προμήθειες για πράξεις πληρωμών με κάρτες (PSDII: Payment Services Directive),
- τα έγγραφα βασικών πληροφοριών που αφορούν συσκευασμένα επενδυτικά προϊόντα για ιδιώτες επενδυτές και επενδυτικά προϊόντα βασισμένα σε ασφάλιση (package dretail and insurance –base dinvestment products - PRIIP)
- τους δείκτες που χρησιμοποιούνται ως δείκτες αναφοράς σε χρηματοπιστωτικά μέσα και χρηματοπιστωτικές συμβάσεις ή για τη μέτρηση της απόδοσης επενδυτικών κεφαλαίων (Benchmarks Regulation - BMR)
- την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών (GDPR: General Data Protection Regulation)

Η MiFID II επέφερε σημαντικότερες αλλαγές σε σχέση με το προηγούμενο πλαίσιο της MiFID I στις αγορές των χρηματοπιστωτικών μέσων αλλά και στους συμμετέχοντες αυτών με σκοπό την καλύτερη προστασία των επενδυτών, την αύξηση της διαφάνειας, την ενίσχυση της εμπιστοσύνης, την αντιμετώπιση των μη ρυθμιζόμενων τομέων και εν γένει, τη διάρθρωση των αγορών καθώς και τη διασφάλιση της εκχώρησης επαρκών εξουσιών στους εποπτικούς φορείς για την εκπλήρωση των καθηκόντων τους. Η δε PSDII αποσκοπούσε στην ενίσχυση της προστασίας των πελατών, την ενίσχυση ασφάλειας ηλεκτρονικών συναλλαγών απαιτώντας αυστηρή ταυτοποίηση των πελατών για τις πληρωμές τους, την ενίσχυση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών προς μία εναρμονισμένη αγορά πληρωμών, την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας μεταξύ όλων των παρόχων, το άνοιγμα της αγοράς της Ε.Ε. σε νέες υπηρεσίες και παρόχους και την ενθάρρυνση μείωσης χρεώσεων στις συναλλαγές πληρωμών..

Οι δε αλλαγές που επήλθαν τόσο στον χώρο των επενδυτικών υπηρεσιών όσο και στον τομέα των πληρωμών ήταν βαθύτατες. Η Κανονιστική Συμμόρφωση ήταν αρμόδια για τον συντονισμό του συνόλου των εργασιών συμμόρφωσης, μεταξύ των

οποίων, περιλαμβάνονται η υιοθέτηση νέων Πολιτικών και διαδικασιών, η αναθεώρηση συμβατικών εγγράφων και λοιπών εντύπων καθώς και η επικαιροποίηση υφισταμένων. Επίσης, παρασχέθηκαν οι κατάλληλες οδηγίες και υπήρξε σχετική καθοδήγηση των αρμοδίων Μονάδων της Τράπεζας και του Ομίλου.

Με σκοπό τη συμμόρφωση της Τράπεζας με τις απαιτήσεις που προκύπτουν από την υποχρέωση εκτέλεσης εντολών επί χρηματοπιστωτικών μέσων με τους πλέον ευνοϊκούς για τον πελάτη όρους (απαιτήσεις Βέλτιστης Εκτέλεσης Εντολών βάσει MiFIDII) και στο πλαίσιο θέσπισης μέτρων για την αποτροπή περιστατικών κατάχρησης της αγοράς, υιοθετήθηκε από την Κανονιστική Συμμόρφωση η χρήση ενός εξειδικευμένου λογισμικού (BTCA Bloomberg) που επιτρέπει την παρακολούθηση των σχετικών εργασιών.

Επιπρόσθετα, κατά το 2017 εξακολούθησαν να ισχύουν περιορισμοί στην κίνηση κεφαλαίων (capitalcontrols), αν και όπως και το 2016, θεσμοθετήθηκαν νομοθετικές διατάξεις που αποσκοπούσαν στην περαιτέρω μερική χαλάρωση των σχετικών περιορισμών.

Με στόχο τη συνεχή συμμόρφωση της Τράπεζας με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο για τη διαχείριση των δανείων σε καθυστέρηση (ενδεικτικά αναφέρονται: ΠΕΕ 42/2014, όπως ισχύει, ΕΠΑΘ 116/2014 και 195/2016, Ν. 4354/2015, όπως ισχύει) ακολουθείται συγκεκριμένη στρατηγική μείωσης και διαχείρισης των δανείων σε καθυστέρηση (NPL's) και των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (NPE's). Επιπροσθέτως και σύμφωνα με τον Κώδικα Δεοντολογίας του Ν. 4224/2013 (ως ισχύει σήμερα) ακολουθείται η Διαδικασία Επίλυσης Καθυστερήσεων, με στόχο την ενίσχυση του κλίματος εμπιστοσύνης και την ανταλλαγή μεταξύ δανειολήπτη και πιστωτικού ιδρύματος της αναγκαίας πληροφόρησης, προκειμένου κάθε πλευρά να είναι σε θέση να σταθμίσει τα αποτελέσματα εναλλακτικών λύσεων εξυπηρέτησης (λύσεις ρύθμισης) ή οριστικού διακανονισμού (λύσεις οριστικής διευθέτησης) των δανείων σε καθυστέρηση με τελικό σκοπό, την επιλογή της καταλληλότερης, κατά περίπτωση λύσης ενώ παράλληλα παρέχεται στο δανειολήπτη, ο οποίος χαρακτηρίστηκε ως μη συνεργάσιμος να υποβάλει Ένσταση, σύμφωνα με τη Διαδικασία που έχει υιοθετηθεί και ακολουθείται. Στο πλαίσιο αυτό, η Διεύθυνση Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Διαχείρισης Ρυθμιστικών Θεμάτων συνδράμει τις ενέργειες των εμπλεκόμενων Μονάδων της Τράπεζας με στόχο τη διαρκή συμμόρφωση με τα ανωτέρω.

Μεταξύ άλλων αρμοδιοτήτων είχε την εποπτεία των εργασιών Κανονιστικής Συμμόρφωσης Θυγατρικών

της Τράπεζας και την επισκόπηση επικαιροποίησης των Πολιτικών τους, την εφαρμογή κανόνων MiFID και την διενέργεια κεντρικών ελέγχων σε διαδικασίες καταστημάτων, εποπτεύοντας παράλληλα την εύρυθμη λειτουργία εσωτερικών δικλίδων ασφάλειας (internalcontrols).

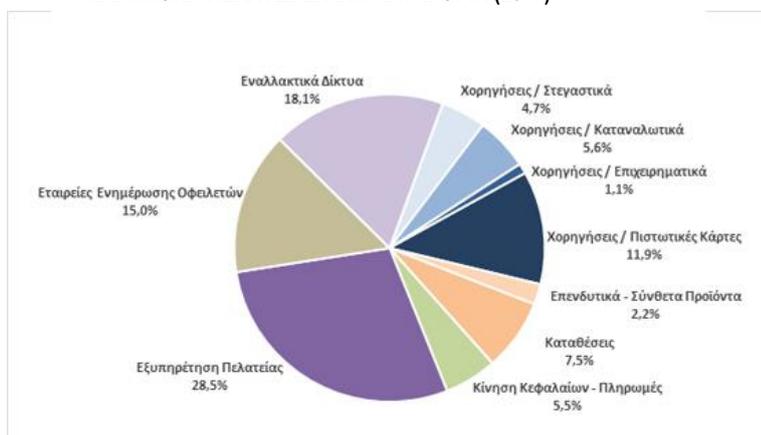
Όπως τα προηγούμενα έτη, έτσι και κατά το 2017 αποδόθηκε ιδιαίτερη σημασία στο εκπαιδευτικό έργο, σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Ανάπτυξης Προσωπικού της Τράπεζας και του Ομίλου. Μέσω σεμιναρίων και προγραμμάτων e-learning δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση σε θέματα που αφορούν την προστασία των καταναλωτών, την προστασία των προσωπικών δεδομένων καθώς και την πιστοποίηση/επαναπιστοποίηση του προσωπικού που παρέχει επενδυτικές υπηρεσίες. Επιπλέον, σχεδιάστηκε ειδικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα elearning προκειμένου να εξασφαλιστεί η κατανόηση και εφαρμογή των απαιτήσεων του πλαισίου της MiFIDII από το προσωπικό της Τράπεζας.

Τομέας Διακυβέρνησης Θεμάτων Πελατείας

Σκοπός του Τομέα Διακυβέρνησης Θεμάτων Πελατείας είναι να διερευνά παράπονα/ καταγγελίες Πελατών, προκειμένου να προσφέρει μια έγκαιρη λύση μέσω διαφανούς, αμερόληπτης και αντικειμενικής διαδικασίας, να εντοπίζει τις τάσεις και να δημιουργεί προτάσεις βελτίωσης των προϊόντων και των υπηρεσιών της Τράπεζας, ενώ παράλληλα να παρέχει εκπαίδευση και υποστήριξη στους υπαλλήλους της πρώτης γραμμής προωθώντας τις βέλτιστες πρακτικές, όσον αφορά στον χειρισμό των παραπόνων. Πιο αναλυτικά οι δραστηριότητες του Τομέα για το έτος 2017 περιγράφονται ως εξής:

Ο Τομέας κατά το έτος 2017 διαχειρίστηκε 5.255 παράπονα πελατών, καθώς και 419 αιτήματα. Ειδικότερα, τα παράπονα που διαχειρίστηκε ο Τομέας αναλύονται ως εξής:

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 27
ΠΑΡΑΠΟΝΑ ΠΕΛΑΤΕΙΑΣ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ (2017)

Εν μέσω δυσχερών συγκυριών λοιπόν, αποτελεί πρόκληση για τον Τομέα η αποτελεσματική διαχείριση θεμάτων Πελατείας, οπότε και καταβάλλονται συντονισμένες προσπάθειες επίλυσής τους, εντός των προβλεπόμενων προθεσμιών, προωθώντας μια υγιή συναλλακτική σχέση με τη πελατεία, αλλά ταυτόχρονα φροντίζοντας για τη μείωση του νομικού, κανονιστικού, επιχειρησιακού κινδύνου σε προστασία της φήμης της Τράπεζας.

Ο Τομέας για το αναφερόμενο διάστημα μέσω της μηχανογραφικής εφαρμογής ΣΕΠ (Σύστημα Εξυπηρέτησης Πελατείας) που χρησιμοποιεί, άντλησε στοιχεία για ενημέρωση της Διοίκησης και παράλληλα, μετά από ποιοτική και ποσοτική ανάλυση των παραπόνων που διαχειρίστηκε, υπέβαλε προτάσεις για τη βελτίωση των προϊόντων και υπηρεσιών που προσφέρει η Τράπεζα.

Ο Τομέας με σκοπό την ενδυνάμωση του προσωπικού της πρώτης γραμμής και την καλλιέργεια επιχειρηματικής κουλτούρας ως προς την αποτελεσματική αντιμετώπιση των παραπόνων, μερίμνησε για την εκπαίδευση του προσωπικού των Καταστημάτων του Δικτύου μέσω e-learning σεμιναρίου, ενίσχυσε τη συνεργασία με τις αρμόδιες επιχειρησιακές Μονάδες, ενώ παράλληλα βοήθησε αρμόδια στελέχη υπηρεσιών εξυπηρέτησης πελατών προς το σκοπό αυτό.

Πέρα από τα ως άνω, το 2017 καταρτίστηκε νέα Πολιτική Διαχείρισης Παραπόνων, με στόχο τόσο, την επικαιροποίηση και τον εκσυγχρονισμό των διαδικασιών διαχείρισης παραπόνων, όσο και τη βελτίωση του επιπέδου των παρεχόμενων υπηρεσιών μέσω της ανάλυσης και της συστηματικής εκμετάλλευσης των πληροφοριών που προκύπτουν από τη διαχείρισή τους.

Παράλληλα, με την απορρόφηση του Γραφείου «Συνηγόρου του Πελάτη» της ΕΤΕ από τον Τομέα Διακυβέρνησης Θεμάτων Πελατείας, ολοκληρώθηκε η ενοποίηση των κέντρων υποδοχής και διερεύνησης σχολίων, υποδείξεων και παραπόνων της ΕΤΕ με σκοπό την καθιέρωση ενός απλού και αποδοτικού μηχανισμού, μέσω του οποίου θα αναζητείται λύση στα θέματα, που απασχολούν την πελατεία, σε όσο το δυνατόν πιο πρώιμο στάδιο, ώστε να αποφεύγεται πιθανή εμπλοκή των συναλλασσομένων σε μακρόχρονες διαδικασίες.

Τέλος, η Διεύθυνση Κανονιστικής Συμμόρφωσης & Διαχείρισης ρυθμιστικών Θεμάτων της Τράπεζας και του Ομίλου συνέχισε να παρακολουθεί συστηματικά τις εξελίξεις και τη συμμόρφωση με το ισχύον πλαίσιο, ενώ παράλληλα ασχολείται με την υποβολή τακτικών και έκτακτων (ad hoc) εκθέσεων σε Ε-

ποπτικές Αρχές αποτελώντας το σημείο επαφής και διασύνδεσης μεταξύ των Αρχών και της Τράπεζας.

Στόχοι 2018

Κύριες επιδιώξεις της Διεύθυνσης για το 2018, είναι η διαρκής διασφάλιση της έγκαιρης και αποτελεσματικής συμμόρφωσης της Τράπεζας και του Ομίλου με το νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο αλλά και τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές στο συνεχώς μεταβαλλόμενο κανονιστικό περιβάλλον, η ουσιαστική και αποτελεσματική υποστήριξη των Μονάδων της Τράπεζας και του Ομίλου καθώς και η ικανοποίηση αιτημάτων των εποπτικών αρχών.

Επιπρόσθετα, στις βασικές δραστηριότητες της Κανονιστικής Συμμόρφωσης θα συμπεριληφθούν η παρακολούθηση του βαθμού εφαρμογής των Πολιτικών και διαδικασιών που έχουν υιοθετηθεί στο πλαίσιο του ισχύοντος νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου, η συνέχιση της αδιάλειπτης επισκόπησης των συναλλαγών και διαδικασιών που διεκπεραιώνονται στα Καταστήματα (On Going Monitoring), η εκπαίδευση του προσωπικού της Τράπεζας σε θέματα MiFID II, η συμμόρφωση της Τράπεζας με θέματα που σχετίζονται με την Προστασία Προσωπικών Δεδομένων, ο εμπλουτισμός υφιστάμενων και εκπόνηση νέων σεναρίων monitoring.

Τέλος, για το έτος 2018 έχουν σχεδιαστεί και δρομολογηθεί μια σειρά ενεργειών, που αποσκοπούν στην αποκατάσταση της σχέσης Πελάτη – Τράπεζας και στην αποφυγή εμφάνισης ανάλογων παραπόνων στο μέλλον. Ειδικότερα, οι στόχοι που έχουν τεθεί μείωση του χρόνου απόκρισης και διασφάλιση τήρησης των προβλεπόμενων κανονιστικά πλαισίων προθεσμιών, τροποποίηση/βελτίωση λειτουργικών δυνατοτήτων του μηχανογραφικού μας συστήματος (ΣΕΠ), αναγνώριση/καταγραφή βαθύτερων αιτίων για επαναλαμβανόμενα θέματα και εμπλουτισμός των προτάσεων βελτίωσης με στοιχεία κινδύνου και κόστους των υπό εξέταση θεμάτων.

5.3 ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Ο Εσωτερικός Έλεγχος είναι μία ανεξάρτητη και αντικειμενική δραστηριότητα παροχής διασφάλισης και συμβουλευτικών υπηρεσιών, σχεδιασμένη να προσθέτει αξία και να βελτιώνει τις λειτουργίες του Οργανισμού μέσω τακτικής αξιολόγησης του συστήματος εταιρικής διακυβέρνησης, του πλαισίου διαχείρισης κινδύνων και των διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου.

Η αρμόδια Μονάδα, η οποία βάσει του Κανονισμού της λειτουργεί σε επίπεδο Ομίλου, έχει ως στόχο την κάλυψη του συνόλου των ελεγκτικών περιοχών μέσω των επιτόπιων ελέγχων που η ίδια διενεργεί, των δραστηριοτήτων των τοπικών Μονάδων Εσωτερικού Ελέγχου (ΜΕΕ) και των εξωτερικών παρόχων οι οποίοι έχουν αναλάβει τη διενέργεια των ελέγχων σε ορισμένες θυγατρικές εξωτερικού. Παράλληλα, παρέχει υπηρεσίες εσωτερικού ελέγχου (outsourcing) σε ορισμένες θυγατρικές εταιρείες του Ομίλου στην Ελλάδα. Όλες οι ΜΕΕ του Ομίλου χρησιμοποιούν ενιαία:

- μεθοδολογία εσωτερικού ελέγχου η οποία ακολουθεί τις αρχές του COSO 2013 και τα Διεθνή Πρότυπα Εσωτερικού Ελέγχου του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών (IIA),
- μεθοδολογία ελέγχου πληροφοριακών συστημάτων βασισμένη στο πλαίσιο COBIT του Οργανισμού Ελέγχου Συστημάτων Πληροφορικής (ISACA),
- διαδικτυακή εφαρμογή η οποία επιτρέπει την αποτελεσματική διαχείριση των δραστηριοτήτων του εσωτερικού ελέγχου και την τυποποίηση της ελεγκτικής μεθοδολογίας σε επίπεδο Ομίλου.

Οι ελεγκτικές και συμβουλευτικές δραστηριότητες του Εσωτερικού Ελέγχου προσαρμόζονται κατάλληλα, ώστε να συμβάλλουν στην επίτευξη των στρατηγικών στόχων του Ομίλου καθώς και στην αντιμετώπιση των πάσης φύσεως κινδύνων.

Το επικαιροποιημένο πρόγραμμα ελέγχων για το 2017 καλύφθηκε στο σύνολό του, ενώ ικανοποιητική υπήρξε και η κάλυψη του αντίστοιχου προγράμματος των ΜΕΕ των θυγατρικών εταιρειών. Πέραν των προγραμματισμένων ελέγχων, ολοκληρώθηκε σημαντικός βαθμός ερευνών και έκτακτων ελέγχων.

Στις αρχές του έτους, και με στόχο την βελτιστοποίηση της λειτουργίας της Διεύθυνσης, εγκρίθηκε η νέα οργανωτική της δομή η οποία περιλαμβάνει, πέρα από τους Τομείς Ελέγχου, και ειδική ομάδα παρακολούθησης, επιέλεγχου και τακτοποίησης ληξιπρόθεσμων ευρημάτων (follow - up).

Κατά το 2017, ξεκίνησε η υλοποίηση της νέας πλατφόρμας συνεχούς ελέγχου (Continuous Auditing) και εντοπισμού παράτυπων ενεργειών (Fraud Detection), η οποία αναμένεται να ενταχθεί σε πλήρη παραγωγική λειτουργία εντός του 2018.

Επίσης, σύμφωνα με τα διεθνή ελεγκτικά πρότυπα, στο τέλος του έτους ξεκίνησε η ανεξάρτητη αξιολόγηση της ελεγκτικής δραστηριότητας στην ΕΤΕ από εξωτερικό αξιολογητή. Το πόρισμα του συμβούλου αναμένεται να εκδοθεί στο τέλος του πρώτου τριμήνου του 2018.

5.4 ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Η Εθνική Τράπεζα δίνει ιδιαίτερη σημασία και έμφαση στην διατήρηση ενός ισχυρού πλαισίου εταιρικής διακυβέρνησης με σκοπό τη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητάς της, τη δημιουργία αξίας προς όφελος των μετόχων της και όλων των ενδιαφερόμενων μερών, αλλά και τη διατήρηση της πολύτιμης συμβολής της στο κοινωνικό σύνολο μέσω των δράσεων εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Κατά το 2017, η Διεύθυνση Εταιρικής Διακυβέρνησης και Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της Τράπεζας και του Ομίλου, επικεντρώθηκε στην υποστήριξη της προσαρμογής της Τράπεζας στο νέο νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο, έχοντας σαν γνώμονα όχι μόνο την υιοθέτηση του νέου πλαισίου αλλά και τη διερεύνηση των νέων δυνατοτήτων που αυτό παρέχει στην Τράπεζα.

Η Διεύθυνση καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, παρακολουθώντας συνεχώς στις εξελίξεις και τις τάσεις εταιρικής διακυβέρνησης παρέιχε την υποστήριξή της στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας, τις Επιτροπές του καθώς και στον Γραμματέα του Δ.Σ. σε θέματα εταιρικής διακυβέρνησης και αποτελεσματικής λειτουργίας των οργάνων διακυβέρνησης. Στο ανωτέρω πλαίσιο, μεταξύ άλλων, αναθεωρήθηκαν οι Κανονισμοί Λειτουργίας των Επιτροπών του ΔΣ ώστε να ενσωματώσουν τις εξελίξεις στο ισχύον πλαίσιο και ενημερώθηκε η Επιτροπή Εταιρικής Διακυβέρνησης & Υποψηφιοτήτων και η Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων σχετικά με τις εξελίξεις στο κανονιστικό πλαίσιο.

Περαιτέρω, μεταξύ άλλων, η Διεύθυνση προχώρησε στην ανάπτυξη ειδικού εκπαιδευτικού προγράμματος (induction program) για τα νέα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, το οποίο περιλαμβάνει ειδικές ενότητες καλύπτοντας θέματα κανονιστικής συμμόρφωσης, εταιρικής διακυβέρνησης, διαχείρισης κινδύνων και διαχείρισης μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων. Επιπρόσθετα καταρτίστηκε η Πολιτική για την Ετήσια Εκπαίδευση των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του, η οποία έχει ως σκοπό να συνδράμει το Διοικητικό Συμβούλιο στη βελτίωση της επίδοσής του, επεκτείνοντας τις δεξιότητες των υφιστάμενων Μελών. Η Πολιτική θεσπίζει τις διαδικασίες για τη διαμόρφωση του Ετήσιου Προγράμματος Εκπαίδευσης των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του, που αναπτύσσεται λαμβάνοντας υπόψη τις εκπαιδευτικές ανάγκες του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του, τις προτεραιότητες και τις απαιτήσεις της Τράπεζας καθώς και τα υπάρχοντα εκπαιδευτικά και αναπτυξιακά προγράμματα, σύμφωνα με τις τρέχουσες εξελίξεις του νομικού και κανονιστικού πλαισίου, καθώς και τις βέλτιστες πρακτικές εταιρικής διακυβέρνησης. Με γνώμονα τη

διαρκή ενημέρωση και κατάρτιση των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου διοργανώθηκαν επίσης σεμινάρια σε θέματα όπως το λογιστικό πρότυπο IFRS 9, την τεχνητή νοημοσύνη και την εταιρική διακυβέρνηση.

Με γνώμονα την ενίσχυση της αποτελεσματικής λειτουργίας των οργάνων διακυβέρνησης και με βάση την ιδιαίτερη βαρύτητα που δίνεται για τη διαρκή ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών στην υποστήριξη των εργασιών του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του, ολοκληρώθηκαν οι ενέργειες για την προμήθεια και εγκατάσταση της νέας ειδικής εφαρμογής Γραμματείας Δ.Σ., μέσω της οποίας, μεταξύ άλλων πραγματοποιήθηκε και η ετήσια αυτοαξιολόγηση του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του.

Επιπλέον, με στόχο την αναβάθμιση των σχέσεων της Τράπεζας με τους μετόχους της και την ενίσχυση της παρακολούθησης της μετοχικής της σύνθεσης, ολοκληρώθηκε το έργο για την αναγνώριση των μετόχων της Τράπεζας και την ανάλυση της μετοχικής σύνθεσης, το οποίο διεξήχθη σε συνεργασία με εξειδικευμένη εταιρεία συμβούλων ενώ επίσης βελτιώθηκε, όπου κρίθηκε απαραίτητο, η λειτουργία της νέας εφαρμογής του μετοχολογίου.

Σε επίπεδο Ομίλου, συνεχίστηκε η παρακολούθηση και ο έλεγχος της υιοθέτησης των υφιστάμενων πολιτικών από τις θυγατρικές εταιρείες, καθώς και η παροχή τυχόν διευκρινίσεων που ζητήθηκαν από τις θυγατρικές στο πλαίσιο εφαρμογής των πολιτικών.

Αξίζει να σημειωθεί ότι κατά τα τελευταία δύο χρόνια η Τράπεζα έχει βραβευτεί συνολικά περισσότερες από έξι φορές για την εταιρική διακυβέρνηση. Συγκεκριμένα, η Τράπεζα έλαβε το βραβείο «Η εταιρεία με την καλύτερη εταιρική διακυβέρνηση στην Ελλάδα για το έτος 2017» από τον Οργανισμό Capital Finance International (CFI), το βραβείο «Bravo Governance 2017» στο πλαίσιο των βραβείων «Bravo Sustainability Awards 2017», το ασημένιο βραβείο για το Πλαίσιο Εταιρικής Διακυβέρνησης που έχει υιοθετήσει, στον Τομέα των Ιδιωτικών Επιχειρήσεων, στο πλαίσιο των «Ελληνικών Βραβείων Επιχειρηματικής Υπευθυνότητας», ενώ της απονεμήθηκε ο τίτλος «Η Τράπεζα με την Καλύτερη Εταιρική Διακυβέρνηση Ελλάδα 2018», στο πλαίσιο των «Corporate Excellence Awards 2018». Επιπρόσθετα, η Τράπεζα αναγνωρίζοντας την αξία της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, στο πλαίσιο της συνεχούς προσαρμογής στις εξελίξεις προχώρησε, μεταξύ άλλων, στην περαιτέρω ενδυνάμωση του προγράμματος Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, στην βελτίωση των διαδικασιών που σχετίζονται με την επεξεργασία των αιτήσεων χορηγιών και δω-

ρών και στη σύνταξη αναθεωρημένων διαδικασιών, σύμφωνα με τα πρότυπα της EBRD, αναφορικά με τα κριτήρια περιβαλλοντικής και κοινωνικής διαχείρισης των χρηματοδοτήσεων.

Σε συνέχεια των σημαντικών μεταρρυθμίσεων της δομής και του τρόπου λειτουργίας των διοικητικών οργάνων της Τράπεζας, το 2018 σχεδιάζονται περαιτέρω πρωτοβουλίες για την εξέλιξη της Τράπεζας και τη μετάβαση στη νέα εποχή. Η διασφάλιση ενός ισχυρού πλαισίου εταιρικής διακυβέρνησης, η συνεχής προσαρμογή στις σύγχρονες απαιτήσεις, η παρακολούθηση/έλεγχος των υφιστάμενων και των νέων Πολιτικών της Τράπεζας καθώς και η συνδρομή των Μονάδων στο πλαίσιο εφαρμογής τους, θα αποτελέσουν τους βασικούς άξονες των πρωτοβουλιών Εταιρικής Διακυβέρνησης.

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ**

ΕΚΘΕΣΗ ΕΛΕΓΧΟΥ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΥ ΟΡΚΩΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ ΛΟΓΙΣΤΗ

Προς τους Μετόχους της ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΑΕ

Έκθεση Ελέγχου επί των Εταιρικών και Ενοποιημένων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Γνώμη

Έχουμε ελέγξει τις συνημμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος Α.Ε. (Τράπεζα ή/και Όμιλος), οι οποίες αποτελούνται από την κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης της 31ης Δεκεμβρίου 2017, τις καταστάσεις αποτελεσμάτων, συνολικών εσόδων, μεταβολών ιδίων κεφαλαίων και ταμειακών ρών της χρήσεως που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και τις σημειώσεις επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων που περιλαμβάνουν και περίληψη των σημαντικών λογιστικών πολιτικών.

Κατά τη γνώμη μας, οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν εύλογα, από κάθε ουσιώδη άποψη, την χρηματοοικονομική θέση της Τράπεζας και του Ομίλου κατά την 31η Δεκεμβρίου 2017, την χρηματοοικονομική τους επίδοση και τις ταμειακές τους ροές, για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή, σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ), όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση και συνάδουν με τις κανονιστικές απαιτήσεις του Κωδ. Ν. 2190/1920.

Βάση για γνώμη

Διενεργήσαμε τον έλεγχό μας σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ΔΠΕ), που έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία. Οι ευθύνες μας σύμφωνα με τα πρότυπα αυτά περιγράφονται περαιτέρω στο τμήμα της έκθεσής μας «Ευθύνες ελεγκτή για τον έλεγχο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων». Πιστεύουμε ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια που έχουμε αποκτήσει είναι επαρκή και κατάλληλα να παρέχουν βάση για τη γνώμη μας.

Ανεξαρτησία

Καθ' όλη τη διάρκεια του διορισμού μας έχουμε παραμείνει ανεξάρτητοι από την Τράπεζα και τον Όμιλο, σύμφωνα με τον Κώδικα Δεοντολογίας για Επαγγελματίες Ελεγκτές του Συμβουλίου Διεθνών Προτύπων Δεοντολογίας Ελεγκτών (Κώδικας ΣΔΠΔΕ) που έχει ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία, καθώς και τις απαιτήσεις δεοντολογίας του Ν. 4449/2017 και του Κανονισμού ΕΕ 537/2014, που σχετίζονται με τον έλεγχο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων στην Ελλάδα. Έχουμε εκπληρώσει τις δεοντολογικές μας υποχρεώσεις σύμφωνα με τον Ν. 4449/2017, τον Κανονισμό ΕΕ 537/2014 και τις απαιτήσεις του Κώδικα ΣΔΠΔΕ.

Δηλώνουμε ότι οι μη ελεγκτικές μας υπηρεσίες προς την Τράπεζα και τις θυγατρικές της παρασχέθηκαν σύμφωνα με τους προαναφερόμενους όρους της ισχύουσας νομοθεσίας και ότι δεν έχουμε παράσχει μη ελεγκτικές υπηρεσίες οι οποίες απαγορεύονται από το άρθρο 5 παρ.(1) του Κανονισμού ΕΕ 537/2014.

Οι μη ελεγκτικές υπηρεσίες που έχουμε παράσχει στην Τράπεζα και στις θυγατρικές της, κατά τη διάρκεια της χρήσεως που έληξε την 31η Δεκεμβρίου 2017 γνωστοποιούνται στη Σημείωση 44 των συνημμένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Κύρια θέματα ελέγχου

Τα κύρια θέματα ελέγχου είναι εκείνα τα θέματα που, κατά την επαγγελματική μας κρίση, ήταν εξέχουσας σημασίας στον έλεγχό μας επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της τρέχουσας χρήσεως. Τα θέματα αυτά αντιμετωπίστηκαν στο πλαίσιο του ελέγχου των χρηματοοικονομικών καταστάσεων ως σύνολο, για τη διαμόρφωση της γνώμης μας επί αυτών και δεν εκφέραμε ξεχωριστή γνώμη για τα θέματα αυτά.

Πρόβλεψη απομείωσης για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών

Λόγω του μεγέθους των υπολοίπων των δανείων και των απαιτήσεων κατά πελατών και των σημαντικών κρίσεων της διοίκησης που χρησιμοποιούνται στους υπολογισμούς απομείωσης, η πρόβλεψη απομείωσης για δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών έχει κριθεί ιδιαίτερα σημαντική για τον έλεγχο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της Τράπεζας και του Ομίλου για την τρέχουσα χρήση. Οι προβλέψεις απομείωσης ανακλούν την καλύτερη δυνατή εκτίμηση της διοίκησης τόσο για το χρόνο της αναγνώρισης όσο και για το ποσό των ζημιών που έχουν προκύψει στα δανειακά χαρτοφυλάκια έως την ημερομηνία του ισολογισμού.

Χαρτοφυλάκιο λιανικής τραπεζικής

Με εξαίρεση ένα μικρό τμήμα του χαρτοφυλακίου Χορηγήσεων σε Μικρές Επιχειρήσεις, η απομείωση του χαρτοφυλακίου της λιανικής τραπεζικής έχει υπολογιστεί για κάθε χαρτοφυλάκιο ξεχωριστά.

Για τον υπολογισμό της πρόβλεψης σε επίπεδο χαρτοφυλακίου χρησιμοποιούνται στατιστικά υποδείγματα. Οι ακόλουθες παράμετροι που χρησιμοποιούνται στα εν λόγω υποδείγματα απαιτούν σε μεγάλο βαθμό την άσκηση εκτιμήσεων παραδοχών και κρίσεων από τη διοίκηση:

- Πιθανότητα αθέτησης (ΠΑ),
- Ζημιά δεδομένης της αθέτησης (ΖΔΑ), και
- Μεταχείριση των ρυθμισμένων δανείων συμπεριλαμβανομένης της αξιολόγησης της επιστροφής του λογαριασμού δανείου σε ενήμερη κατάσταση.

Η Διοίκηση πραγματοποιεί αναπροσαρμογές όταν θεωρεί ότι οι παραδοχές που έχουν προκύψει με βάση τις ιστορικές παρατηρήσεις δεν είναι κατάλληλες, είτε λόγω αναδυόμενων τάσεων είτε λόγω αδυναμίας των υποδειγμάτων να αποτυπώσουν τους κινδύνους του δανειακού χαρτοφυλακίου.

Χαρτοφυλάκιο επιχειρηματικής τραπεζικής

Ένας μεγάλος αριθμός χορηγήσεων της επιχειρηματικής τραπεζικής αξιολογείται σε ατομική βάση. Η διοίκηση έχει πραγματοποιήσει σημαντικές εκτιμήσεις και παραδοχές για:

- Την αξιολόγηση του κατά πόσο ένα δάνειο έχει υποστεί απομείωση,
- Την αξιολόγηση της επάρκειας, της ανακτησιμότητας και της αξίας των εξασφαλίσεων και τον προσδιορισμό του χρόνου ρευστοποίησης αυτών,
- Τον προσδιορισμό των αναμενόμενων ταμειακών εισροών, και
- Την εκτίμηση του χρονοδιαγράμματος των μελλοντικών ταμειακών ροών.

Επίσης, υπολογίζεται μια πρόβλεψη σε συλλογική βάση για την επιμέτρηση της απομείωσης που δεν έχει ακόμη εντοπιστεί (δηλ. για ζημιές που έχουν συμβεί αλλά δεν έχουν ακόμη αναφερθεί).

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις σημαντικές

Εξετάσαμε την καταλληλότητα των λογιστικών πολιτικών και αξιολογήσαμε τις μεθοδολογίες που εφαρμόστηκαν για την απομείωση των δανείων και τις συγκρίναμε με τις απαιτήσεις του ΔΛΠ 39. Κατανοήσαμε τις διαδικασίες που ακολουθεί η διοίκηση και εξετάσαμε τις κύριες δικλίδες που εφαρμόζονται όσον αφορά τον προσδιορισμό της πρόβλεψης απομείωσης για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών.

Χαρτοφυλάκιο λιανικής τραπεζικής

Στις περιπτώσεις στις οποίες οι προβλέψεις απομείωσης υπολογίστηκαν σε συλλογική βάση, με την υποστήριξη όπου κρίθηκε αναγκαίο των εξειδικευμένων σε θέματα πιστωτικού κινδύνου στελεχών μας:

- Αξιολογήσαμε την καταλληλότητα της ομαδοποίησης των χαρτοφυλακίων βάσει συγκεκριμένων πιστωτικών χαρακτηριστικών,
- Εξετάσαμε την πληρότητα και την ακρίβεια των δεδομένων που χρησιμοποιήθηκαν στα υποδείγματα απομείωσης, επαληθεύοντας τα στοιχεία με τα συστήματα από τα οποία προήλθαν,
- Αξιολογήσαμε τον σχεδιασμό και την εφαρμογή των υποδειγμάτων, συμπεριλαμβανομένων των σημαντικών παραδοχών και της ποιότητας των παρατηρήσιμων δεδομένων που χρησιμοποιήθηκαν για τη διαμόρφωση των παραμέτρων του υποδείγματος με βάση την κατανόηση που έχουμε για τις πρακτικές του κλάδου,
- Αξιολογήσαμε το εύλογο της μεθοδολογίας του υποδείγματος απομείωσης που εφάρμοσε η διοίκηση για τον προσδιορισμό των ΠΑ, και ΖΔΑ που χρησιμοποιήθηκαν για τον υπολογισμό της πρόβλεψης των χαρτοφυλακίων, και
- Αξιολογήσαμε την καταλληλότητα των αναπροσαρμοσμένων παραμέτρων που χρησιμοποίησε η διοίκηση λαμβάνοντας υπόψη τις πρόσφατες οικονομικές εξελίξεις και περιστάσεις, καθώς και άλλους παράγοντες που ενδεχομένως δεν ανακλώνται ακόμη επαρκώς στα υποδείγματα απομείωσης.

Με βάση τα τεκμήρια που αποκτήσαμε, κρίναμε ότι οι μεθοδολογίες και τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν στα υποδείγματα ήταν κατάλληλα και ότι οι κύριες παραδοχές ήταν εύλογες.

Χαρτοφυλάκιο επιχειρηματικής τραπεζικής

Στις περιπτώσεις στις οποίες η απομείωση αναγνωρίστηκε σε ατομική βάση, εξετάσαμε τις ενδείξεις απομείωσης, τις παραμέτρους που ενέχουν αβεβαιότητα και τις παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν από τη διοίκηση στην αξιολόγηση της ανακτησιμότητας των ανοιγμάτων και των ληφθεισών εξασφαλίσεων σε σχέση με τις τρέχουσες οικονομικές επιδόσεις, καθώς και τις παραδοχές που χρησιμοποιούνται ευρέως στον κλάδο και τις συγκρίναμε με εξωτερικά στοιχεία ή ιστορικές τάσεις.

Για ένα δείγμα δανείων για τα οποία έχει αναγνωριστεί

λογιστικές εκτιμήσεις και παραδοχές στην εφαρμογή των λογιστικών αρχών, τη διαχείριση και επιμέτρηση του πιστωτικού κινδύνου από την Τράπεζα και τον Όμιλο και τη σχετική σημείωση για την πρόβλεψη απομείωσης για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών μπορείτε να ανατρέξετε στις σημειώσεις 3, 4.2 και 20 των ετήσιων χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

πρόβλεψη σε ατομική βάση, κατανοήσαμε τις τελευταίες εξελίξεις για κάθε περίπτωση και εξετάσαμε την καταλληλότητα των κύριων κρίσεων. Επίσης, επανυπολογίσαμε την απομείωση και εξετάσαμε βασικές παραμέτρους συμπεριλαμβανομένων των αναμενόμενων ταμειακών εισροών, του χρονοδιαγράμματος της είσπραξής τους, των προεξοφλητικών επιτοκίων που έχουν χρησιμοποιηθεί και της αποτίμησης των ληφθεισών εξασφαλίσεων που συμπεριλήφθηκαν στις αναμενόμενες ταμειακές ροές. Για το παραπάνω δείγμα εξετάσαμε τις σχετικές συμβάσεις και λοιπά υποστηρικτικά έγγραφα ώστε να επιβεβαιώσουμε την ύπαρξη και το νόμιμο δικαίωμα στις εξασφαλίσεις. Εξετάσαμε τις τεχνικές που χρησιμοποιήθηκαν για την αποτίμηση των εξασφαλίσεων σε σύγκριση με τις πολιτικές της Τράπεζας και του Ομίλου και τα πρότυπα του κλάδου.

Επιλέξαμε ένα δείγμα δανείων για τα οποία δεν είχε διαπιστωθεί απομείωση και πραγματοποιήσαμε μια ανεξάρτητη επισκόπηση για την καταλληλότητα των συμπερασμάτων που έχουν συναχθεί, χρησιμοποιώντας μεταξύ άλλων και εξωτερικά στοιχεία για την τεκμηρίωση των απόψεών μας.

Στις περιπτώσεις που οι προβλέψεις υπολογίστηκαν σε συλλογική βάση, διενεργήσαμε τις ίδιες διαδικασίες που διενεργήσαμε για το χαρτοφυλάκιο τραπεζικής λιανικής, όπως αναφέρονται ανωτέρω.

Για τα δάνεια που αξιολογήθηκαν σε συλλογική βάση και δεν διαπιστώθηκε απομείωση, εξετάσαμε την πληρότητα και την ακρίβεια των δεδομένων των δανείων που χρησιμοποιήθηκαν στα υποδείγματα και αξιολογήσαμε την καταλληλότητα των κύριων παραδοχών.

Με βάση τα τεκμήρια που αποκτήσαμε, κρίναμε ότι οι μεθοδολογίες και τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν στα υποδείγματα ήταν κατάλληλα και ότι οι κύριες παραδοχές ήταν εύλογες.

Γνωστοποίηση για την εκτιμώμενη επίδραση του ΔΠΧΑ 9

Η Τράπεζα και ο Όμιλος την 1^η Ιανουαρίου 2018 υιοθέτησαν το ΔΠΧΑ 9, το οποίο αντικατέστησε το ΔΛΠ 39. Το νέο αυτό πρότυπο εισάγει ένα υπόδειγμα απομείωσης που βασίζεται στις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές, καθώς και νέες απαιτήσεις όσον αφορά την ταξινόμηση και την επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων. Η εκτιμώμενη επίδραση της μετάβασης γνωστοποιείται στη σημείωση 47 των χρηματοοικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με το ΔΛΠ 8.

Έχουμε εστιάσει στη γνωστοποίηση της επίδρασης του ΔΠΧΑ 9 λόγω των σημαντικών αλλαγών που εισάγονται από το πρότυπο, της πολυπλοκότητας της διαδικασίας εφαρμογής του, του μεγέθους της επίδρασης και των απαιτήσεων για νέες μεθοδολογίες οι οποίες περιλαμβάνουν σημαντικές κρίσεις και χρήση νέων πληροφοριακών συστημάτων, διαδικασιών και δικλίδων.

Για να αξιολογήσουμε τις λογιστικές πολιτικές και το πλαίσιο εταιρικής διακυβέρνησης της Τράπεζας και του Ομίλου σε σχέση με την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9, διενεργήσαμε τις ακόλουθες ελεγκτικές διαδικασίες:

A. Αξιολογήσαμε τις λογιστικές πολιτικές της Τράπεζας και του Ομίλου όσον αφορά το ΔΠΧΑ 9, με την υποστήριξη των εξειδικευμένων σε τεχνικά θέματα στελεχών μας, εστιάζοντας στα ακόλουθα:

- πολιτικές ταξινόμησης και επιμέτρησης, και
 - πολιτικές απομείωσης χρηματοοικονομικών μέσων.
- Κατανοήσαμε και αξιολογήσαμε με κριτικό τρόπο τις αποφάσεις της Τράπεζας και του Ομίλου όσον αφορά την ταξινόμηση και την επιμέτρηση. Η εργασία μας περιέλαβε, μεταξύ άλλων, την αξιολόγηση του επιχειρηματικού μοντέλου και την καταλληλότητα της ταξινόμησης των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων στο αναπόσβεστο κόστος κτήσης.

B. Εξετάσαμε το πλαίσιο εταιρικής διακυβέρνησης σε σχέση με το ΔΠΧΑ 9, αξιολογώντας την επάρκειά του και τη συμμόρφωσή του με τις βέλτιστες πρακτικές και τις σχετικές εποπτικές κατευθυντήριες οδηγίες.

Επίσης, κατανοήσαμε τη διαδικασία που ακολούθησε η διοίκηση για τα υποδείγματα πιστωτικών ζημιών του ΔΠΧΑ 9 και, με την υποστήριξη των εξειδικευμένων στην κατάρτιση πιστωτικών υποδειγμάτων στελεχών μας, πραγματοποιήσαμε τις ακόλουθες διαδικασίες:

- Εξετάσαμε την πληρότητα και την ακρίβεια των συστημικών δεδομένων που χρησιμοποιήθηκαν,
- Αξιολογήσαμε τον σχεδιασμό και την τεκμηρίωση των υποδειγμάτων,
- Εξετάσαμε τους πηγαίους κώδικες των υποδειγμάτων για να διασφαλίσουμε τη συνέπεια τους με την τεκμηρίωση της ανάπτυξης των υποδειγμάτων,
- Αξιολογήσαμε τα αποτελέσματα επαλήθευσης των υποδειγμάτων,
- Αξιολογήσαμε τη μεθοδολογία ανάπτυξης μακροοικονομικών σεναρίων και το εύλογο των μακροοικονομικών προβλέψεων,
- Αξιολογήσαμε την καταλληλότητα των αναπροσαρμοσμένων παραμέτρων που χρησιμοποιήθηκαν από τη διοίκηση, και
- Κατανοήσαμε τη διαδικασία υπολογισμού της αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς επανεκτελώντας ορισμένους υπολογισμούς υποδειγμάτων ώστε να επιβεβαιώσουμε ότι τα αποτελέσματα ήταν ορθά.

Με βάση τα τεκμήρια που αποκτήσαμε, κρίναμε ότι οι μεθοδολογίες, οι παραδοχές, τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν και τα αποτελέσματα που προέκυψαν είναι κατάλληλα.

Λογαριασμός Επικουρήσεως Προσωπικού Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος (ΛΕΠΕΤΕ)

Το Επικουρικό Ταμείο της Τράπεζας (ΛΕΠΕΤΕ) προβλέπει καθορισμένες εργοδοτικές εισφορές ύψους 9% επί του συ-

Έχουμε συζητήσει με τη διοίκηση και έχουμε επισκοπήσει τα σχετικά υποστηρικτικά στοιχεία ώστε να κατανοή-

νόλου των αποδοχών. Το ανωτέρω πρόγραμμα καλύπτει σχεδόν όλους τους συνταξιούχους και εν ενεργεία υπαλλήλους που προσλήφθηκαν πριν την 1^η Ιανουαρίου 2005. Βάσει του Νόμου 3371/2005 οι εργαζόμενοι της Τράπεζας που προσλαμβάνονται μετά την 1^η Ιανουαρίου 2005 ασφαλίζονται στο Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Επάγγελμα Παροχών (ΕΤΕΑΕΠ). Οι εισφορές της Τράπεζας σε αυτό το ταμείο περιορίζονται στο 3,5% επί των συνολικών αποδοχών.

Ο ΛΕΠΕΤΕ αντιμετωπίζεται ως πρόγραμμα καθορισμένων εισφορών δεδομένου ότι η Τράπεζα δεν υποχρεούται να πραγματοποιήσει άλλες πληρωμές πέραν της καθορισμένης εισφοράς ύψους 9%.

Η Τράπεζα παρείχε οικονομική στήριξη στον ΛΕΠΕΤΕ, πέραν των μηνιαίων εισφορών ποσοστού 9%, ώστε να καλύπτονται τα ελλείμματα ρευστότητας. Το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας αποφάσισε κατά τη συνεδρίασή του την 30^η Ιουνίου 2017 να διακόψει την παροχή της επιπρόσθετης οικονομικής στήριξης που παρείχε στον ΛΕΠΕΤΕ ξεκινώντας από τον Οκτώβρη 2017.

Ο ΛΕΠΕΤΕ, ενώσεις εργαζομένων και πρώην εργαζόμενοι έχουν καταθέσει αγωγές κατά της Τράπεζας, υποστηρίζοντας ότι το Επικουρικό Ταμείο αποτελεί πρόγραμμα καθορισμένων παροχών συνεπώς η Τράπεζα υποχρεούται να καλύπτει τυχόν ελλείμματα.

Θεωρήσαμε ότι ο ΛΕΠΕΤΕ αποτελεί κύριο θέμα ελέγχου κυρίως λόγω της πολυπλοκότητας που τον χαρακτηρίζει και των σημαντικών κρίσεων που απαιτούνται από τη διοίκηση για την εκτίμηση της μελλοντικής έκβασης των αγωγών.

Για περισσότερες πληροφορίες για το θέμα αυτό μπορείτε να ανατρέξετε στη σημείωση 11 των ετήσιων χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Ανακτησιμότητα Αναβαλλόμενων Φορολογικών Απαιτήσεων («ΑΦΑ»)

Η Τράπεζα και ο Όμιλος αναγνώρισαν ΑΦΑ ύψους 4,9 δις ευρώ σε σχέση με εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές. Για την αξιολόγηση της ανακτησιμότητας τους απαιτούνται σημαντικές κρίσεις και η χρήση εκτιμήσεων.

Η Τράπεζα και ο Όμιλος έχουν αναγνωρίσει ΑΦΑ για εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές στον βαθμό που θεωρούν ότι είναι ανακτήσιμες. Οι διαφορές αυτές αφορούν κυρίως:

- Τις ζημιές που προέκυψαν από τη συμμετοχή του Ομίλου στο πρόγραμμα ανταλλαγής ομολόγων Ελληνικού Δημοσίου (PSI+) και στο πρόγραμμα επαναγοράς του ελληνικού χρέους το 2012, οι οποίες υπόκεινται σε φορολογική απόσβεση ξεκινώντας από το 2012 και για 30 έτη, και
- Τις ζημιές που προκύπτουν από απομείωση δανείων οι οποίες μπορούν να συμψηφιστούν έναντι μελλοντικών φορολογητέων κερδών σύμφωνα με την ισχύουσα

σοιμε και να αξιολογήσουμε:

- την πρόοδο όλων των εκκρεμών νομικών υποθέσεων που σχετίζονται με τον ΛΕΠΕΤΕ, και
- το κατά πόσο η Τράπεζα πρέπει να σχηματίσει πρόβλεψη για τα σχετικά έξοδα σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ.

Βάσει της εργασίας που πραγματοποιήσαμε και των τεκμηρίων που αποκτήσαμε, κρίναμε ότι η εκτίμηση της διοίκησης και ο σχετικός λογιστικός χειρισμός συνάδουν με τις περιστάσεις.

Έχουμε αξιολογήσει το εύλογο των κύριων παραδοχών που χρησιμοποιήθηκαν για την κατάρτιση του επιχειρηματικού πλάνου, το οποίο εγκρίθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας και του Ομίλου, λαμβάνοντας υπόψη τους κινδύνους που σχετίζονται με την υλοποίηση του και την αβεβαιότητα που πηγάζει από το μακροοικονομικό περιβάλλον της Ελλάδας. Πιο συγκεκριμένα:

- Συγκρίναμε τις εν λόγω παραδοχές με τις δικές μας προσδοκίες που βασίζονται στη γνώση του κλάδου και την κατανόηση που έχουμε αποκτήσει κατά τη διάρκεια του ελέγχου μας,
- Πραγματοποιήσαμε μια ανάλυση ευαισθησίας για να προσδιορίσουμε την επίδραση ενδεχόμενων μεταβολών στις παραδοχές και τον τρόπο με τον οποίο η αβεβαιότητα της εκτίμησης μπορεί να επηρεάσει την προβλεπόμενη κερδοφορία της Τράπεζας και του Ομίλου.

φορολογική νομοθεσία.

Η ανακτησιμότητα των αναγνωρισμένων ΑΦΑ εξαρτάται από την ικανότητα της Τράπεζας και του Ομίλου να παράγουν επαρκή μελλοντικά φορολογητέα κέρδη που θα αλύπτουν τις εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές όταν οι εν λόγω διαφορές οριστικοποιηθούν για φορολογικούς σκοπούς.

Η αξιολόγηση της διοίκησης αναφορικά με την ικανότητα της Τράπεζας και του Ομίλου να παράγουν μελλοντικά φορολογητέα κέρδη απαιτεί τις ακόλουθες σημαντικές κρίσεις και εκτιμήσεις:

- παραδοχές στις οποίες στηρίζεται το επιχειρηματικό πλάνο της Τράπεζας και του Ομίλου,
- προβλέψεις που πρέπει να καλύπτουν τον χρονικό ορίζοντα έως τη νομική εκπνοή της περιόδου εντός της οποίας μπορεί να ανακτηθεί η ΑΦΑ, και
- προσαρμογές που απαιτούνται για την εκτίμηση των φορολογητέων κερδών από τα προβλεπόμενα λογιστικά κέρδη για να συνάγεται το ποσό της ΑΦΑ που θα μπορεί να ανακτηθεί σε μελλοντικές χρήσεις.

Τα επιχειρηματικά πλάνα ενδέχεται να επηρεαστούν από τους κινδύνους και την αβεβαιότητα που πηγάζουν από το μακροοικονομικό περιβάλλον της Ελλάδας.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και παραδοχές στην εφαρμογή των λογιστικών αρχών και τη σημείωση για τον αναβαλλόμενο φόρο μπορείτε να ανατρέξετε στις σημειώσεις 3 και 26 των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Πληροφοριακά συστήματα

Οι διαδικασίες χρηματοοικονομικής αναφοράς της Τράπεζας και του Ομίλου βασίζονται σε μεγάλο βαθμό σε πληροφορίες που παράγονται από τα πληροφοριακά συστήματα της Τράπεζας και του Ομίλου και/ή τις αυτοματοποιημένες διαδικασίες και δικλίδες (δηλ. υπολογισμούς, συμφωνίες) που έχουν υλοποιηθεί στα συστήματα αυτά.

Η φύση, η πολυπλοκότητα και η αυξημένη χρήση των πληροφοριακών συστημάτων, σε συνδυασμό με τον μεγάλο όγκο των συναλλαγών που τίθενται σε επεξεργασία σε καθημερινή βάση μέσω αυτών, αυξάνουν τον κίνδυνο μη αποτελεσματικής διασύνδεσης μεταξύ πληροφοριακών συστημάτων και δεδομένων, καθώς και τον κίνδυνο που σχετίζεται με τον βαθμό αξιοπιστίας της παραγόμενης χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Επιπρόσθετα, το τραπεζικό περιβάλλον υπόκειται σε εσωτερικές και εξωτερικές απειλές οι οποίες σχετίζονται με την ασφάλεια του κυβερνοχώρου.

Για τους σκοπούς της αξιολόγησης ανακτησιμότητας που διενεργήσαμε, επισκοπήσαμε την καταλληλότητα των αναπροσαρμογών που πραγματοποιήθηκαν για τη μετατροπή των λογιστικών κερδών σε φορολογητέα κέρδη και αξιολογήσαμε τις προβλέψεις της διοίκησης πέρα από τον χρονικό ορίζοντα του επιχειρηματικού πλάνου. Επίσης, οι διαδικασίες μας περιλάμβαναν και αξιολόγηση της ερμηνείας της ισχύουσας φορολογικής νομοθεσίας από τη διοίκηση σε σχέση με τις λογιστικές διαγραφές και τη σταδιακή απόσβεση της οριστικής φορολογικής ζημιάς από πωλήσεις μη εξυπηρετούμενων δανείων και διαγραφές οφειλών πιστούχων.

Αξιολογήσαμε την επάρκεια των γνωστοποιήσεων των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, συμπεριλαμβανομένων των κύριων παραδοχών και κρίσεων.

Με βάση τα τεκμήρια που αποκτήσαμε, κρίναμε ότι η αξιολόγηση της διοίκησης σε σχέση με την ανακτησιμότητα των ΑΦΑ είναι εύλογη.

Αξιολογήσαμε την ανθεκτικότητα της ασφάλειας των πληροφοριών της Τράπεζας και του Ομίλου, επισκοπώντας τον σχεδιασμό και την εφαρμογή των κυριότερων διαδικασιών και δικλίδων επί των πληροφοριακών συστημάτων, που σχετίζονται με τη χρηματοοικονομική αναφορά. Πιο συγκεκριμένα, αξιολογήσαμε τη διαχείριση των προσβάσεων, των αλλαγών που διενεργούνται στα πληροφοριακά συστήματα και των καθημερινών λειτουργιών της πληροφορικής για τα κύρια επίπεδα υποδομής (δηλ. εφαρμογές, λειτουργικά συστήματα, βάσεις δεδομένων), για τα συστήματα που εμπίπτουν στο εύρος του ελέγχου.

Επίσης, προκειμένου να βασιστούμε στην παραγόμενη συστημική πληροφορία (δηλ. δεδομένα και αναφορές) και στις αυτοματοποιημένες δικλίδες (δηλ. υπολογισμούς, συμφωνίες) που εφαρμόζονται στα συστήματα αυτά, στηριχθήκαμε, επίσης, σε δικλίδες που εφαρμόζονται σε επιχειρησιακές λειτουργίες και πραγματοποιήσαμε επιπρόσθετες διαδικασίες ουσιαστικής επαλήθευσης στα πλαίσια του ελέγχου μας.

Άλλες πληροφορίες

Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου είναι υπεύθυνα για τις Άλλες Πληροφορίες. Οι Άλλες Πληροφορίες, που περιέχονται στην προβλεπόμενη από τον Ν. 3556/2007 Ετήσια Χρηματοοικονομική Έκθεση, είναι οι Δηλώσεις των Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, η Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου, η Επεξηγηματική Έκθεση προς την Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων, οι Γνωστοποιήσεις Ν.4261/2014, Αρ. 81, οι Γνωστοποιήσεις Ν.4261/2014, Αρ. 82 και η Πληροφόρηση σε ενοποιημένη βάση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του Νόμου 4374/2016 (αλλά δεν περιλαμβάνουν τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις και την έκθεση ελέγχου επί αυτών), τις οποίες λάβαμε πριν από την ημερομηνία της παρούσας έκθεσης ελεγκτή.

Η γνώμη μας επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων δεν καλύπτει τις Άλλες Πληροφορίες και, εκτός των όσων ρητά αναφέρουμε στο παρόν τμήμα της Έκθεσής μας, δεν εκφράζουμε γνώμη ελέγχου ή άλλης διασφάλισης επί αυτών.

Σε σχέση με τον έλεγχό μας επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, η ευθύνη μας είναι να αναγνώσουμε τις Άλλες Πληροφορίες και με τον τρόπο αυτό να εξετάσουμε εάν οι Άλλες Πληροφορίες είναι ουσιωδώς ασυνεπείς με τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις ή τη γνώση που αποκτήσαμε κατά τον έλεγχο ή αλλιώς φαίνεται να είναι ουσιωδώς εσφαλμένες.

Εξετάσαμε εάν η Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου περιλαμβάνει τις γνωστοποιήσεις οι οποίες απαιτούνται από τον Κωδ. Ν. 2190/1920, και ότι έχει συνταχθεί η προβλεπόμενη από το άρθρο 43ββ του Κωδ. Ν. 2190/1920 Δήλωση Εταιρικής Διακυβέρνησης.

Με βάση τις εργασίες που εκτελέσαμε κατά τον έλεγχο μας, κατά τη γνώμη μας:

- Τα πληροφοριακά στοιχεία που περιλαμβάνονται στην Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου της χρήσης που έληξε την 31/12/2017 αντιστοιχούν στις συνημμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις,
- Η Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου έχει καταρτισθεί σύμφωνα με τις ισχύουσες νομικές απαιτήσεις των άρθρων 43α και 107Α του Κωδ. Ν. 2190/1920, και
- Η Δήλωση Εταιρικής Διακυβέρνησης παρέχει τα πληροφοριακά στοιχεία που αναφέρονται στις περιπτώσεις γ' και δ' της παραγράφου 1 του άρθρου 43ββ του Κωδ. Ν. 2190/1920.

Επιπλέον, με βάση τη γνώση και κατανόηση που αποκτήσαμε κατά τον έλεγχό μας για την Τράπεζα και τον Όμιλο και το περιβάλλον τους, είμαστε υποχρεωμένοι να αναφέρουμε εάν έχουμε εντοπίσει ουσιώδεις ανακρίβειες στην Έκθεση του Διοικητικού της Συμβουλίου και στις Άλλες Πληροφορίες τις οποίες λάβαμε πριν από την ημερομηνία της παρούσας έκθεσης ελεγκτή. Δεν έχουμε να αναφέρουμε τίποτα σχετικά με το θέμα αυτό.

Άλλο θέμα

Οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας και του Ομίλου για τη χρήση που έληξε την 31η Δεκεμβρίου 2016 ελέγχθηκαν από άλλη εταιρεία ορκωτών ελεγκτών λογιστών η οποία εξέφρασε σύμφωνη γνώμη επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων στις 30 Μαρτίου 2017.

Ευθύνες του Διοικητικού Συμβουλίου και των υπευθύνων για τη διακυβέρνηση επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Το Διοικητικό Συμβούλιο έχει την ευθύνη για την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, τις απαιτήσεις του Κωδ. Ν. 2190/1920, όπως και για εκείνες τις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου που το Διοικητικό Συμβούλιο καθορίζει ως απαραίτητες, ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση χρηματοοικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιώδες σφάλμα, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Κατά την κατάρτιση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, το Διοικητικό Συμβούλιο είναι υπεύθυνο για την αξιολόγηση της ικανότητας της Τράπεζας και του Ομίλου να συνεχίσουν τις δραστηριότητες τους, γνωστοποιώντας όπου συντρέχει τέτοια περίπτωση, τα θέματα που σχετίζονται με τη συνεχιζόμενη δραστηριότητα και τη χρήση της λογιστικής βάσης της συνεχιζόμενης δραστηριότητας, εκτός και εάν το Διοικητικό Συμβούλιο είτε προτίθεται να ρευστοποιήσει την Τράπεζα και τον Όμιλο ή να διακόψει τις δραστηριότητες τους ή δεν έχει άλλη ρεαλιστική εναλλακτική επιλογή από το να προχωρήσει σ' αυτές τις ενέργειες.

Οι υπεύθυνοι για τη διακυβέρνηση έχουν την ευθύνη εποπτείας της διαδικασίας χρηματοοικονομικής αναφοράς της Τράπεζας και του Ομίλου.

Ευθύνες ελεγκτή για τον έλεγχο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Οι στόχοι μας είναι να αποκτήσουμε εύλογη διασφάλιση για το κατά πόσο οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις, στο σύνολο τους, είναι απαλλαγμένες από ουσιώδες σφάλμα, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος και να εκδώσουμε έκθεση ελεγκτή, η οποία περιλαμβάνει τη γνώμη μας. Η εύλογη διασφάλιση συνιστά διασφάλιση υψηλού επιπέδου, αλλά δεν είναι εγγύηση ότι ο έλεγχος που διενεργείται σύμφωνα με τα ΔΠΕ, που έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία, θα εντοπίζει πάντα ένα ουσιώδες σφάλμα, όταν αυτό υπάρχει. Σφάλματα δύναται να προκύψουν από απάτη ή από λάθος και θεωρούνται ουσιώδη όταν, μεμονωμένα ή αθροιστικά, θα μπορούσε εύλογα να αναμένεται ότι θα επηρέαζαν τις οικονομικές αποφάσεις των χρηστών, που λαμβάνονται με βάση αυτές τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Ως καθήκον του ελέγχου, σύμφωνα με τα ΔΠΕ που έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία, ασκούμε επαγγελματική κρίση και διατηρούμε επαγγελματικό σκεπτικισμό καθ' όλη τη διάρκεια του ελέγχου. Επίσης:

- Εντοπίζουμε και αξιολογούμε τους κινδύνους ουσιώδους σφάλματος στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος, σχεδιάζοντας και διενεργώντας ελεγκτικές διαδικασίες που ανταποκρίνονται στους κινδύνους αυτούς και αποκτούμε ελεγκτικά τεκμήρια που είναι επαρκή και κατάλληλα για να παρέχουν βάση για την γνώμη μας. Ο κίνδυνος μη εντοπισμού ουσιώδους σφάλματος που οφείλεται σε απάτη είναι υψηλότερος από αυτόν που οφείλεται σε λάθος, καθώς η απάτη μπορεί να εμπεριέχει συμπαιγνία, πλαστογραφία, εσκεμμένες παραλείψεις, ψευδείς διαβεβαιώσεις ή παράκαμψη των δικλίδων εσωτερικού ελέγχου.
- Κατανοούμε τις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου που σχετίζονται με τον έλεγχο, με σκοπό το σχεδιασμό ελεγκτικών διαδικασιών κατάλληλων για τις περιστάσεις, αλλά όχι με σκοπό την διατύπωση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των δικλίδων εσωτερικού ελέγχου της Τράπεζας και του Ομίλου.
- Αξιολογούμε την καταλληλότητα των λογιστικών πολιτικών και μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν και το εύλογο των λογιστικών εκτιμήσεων και των σχετικών γνωστοποιήσεων που έγιναν από το Διοικητικό Συμβούλιο.
- Αποφαινόμαστε για την καταλληλότητα της χρήσης από το Διοικητικό Συμβούλιο της λογιστικής αρχής της συνεχιζόμενης δραστηριότητας και με βάση τα ελεγκτικά τεκμήρια που αποκτήθηκαν για το εάν υπάρχει ουσιώδης αβεβαιότητα σχετικά με γεγονότα ή συνθήκες που μπορεί να υποδηλώνουν ουσιώδη αβεβαιότητα ως προς την ικανότητα της Τράπεζας και του Ομίλου να συνεχίσουν τη δραστηριότητά τους. Εάν συμπεράνουμε ότι υφίσταται ουσιώδης αβεβαιότητα, είμαστε υποχρεωμένοι στην έκθεση ελεγκτή να επιστήσουμε την προσοχή στις σχετικές γνωστοποιήσεις των χρηματοοικονομικών καταστάσεων ή εάν αυτές οι γνωστοποιήσεις είναι ανεπαρκείς να διαφοροποιήσουμε τη γνώμη μας. Τα συμπεράσματά μας βασίζονται σε ελεγκτικά τεκμήρια που αποκτώνται μέχρι την ημερομηνία της έκθεσης ελεγκτή. Ωστόσο, μελλοντικά γεγονότα ή συνθήκες ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα η Τράπεζα και ο Όμιλος να παύσουν να λειτουργούν ως συνεχιζόμενη δραστηριότητα.
- Αξιολογούμε τη συνολική παρουσίαση, τη δομή και το περιεχόμενο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, συμπεριλαμβανομένων των γνωστοποιήσεων, καθώς και το κατά πόσο οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις απεικονίζουν τις υποκείμενες συναλλαγές και τα γεγονότα με τρόπο που επιτυγχάνεται η εύλογη παρουσίαση.
- Συγκεντρώνουμε επαρκή και κατάλληλα ελεγκτικά τεκμήρια αναφορικά με τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση των οντοτήτων ή των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων εντός του Ομίλου για την έκφραση γνώμης επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Είμαστε υπεύθυνοι για την καθοδήγηση, την επίβλεψη και την εκτέλεση του ελέγχου της Τράπεζας και του Ομίλου. Παραμένουμε αποκλειστικά υπεύθυνοι για την ελεγκτική μας γνώμη.

Μεταξύ άλλων θεμάτων, κοινοποιούμε στους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση, το σχεδιαζόμενο εύρος και το χρονοδιάγραμμα του ελέγχου, καθώς και σημαντικά ευρήματα του ελέγχου, συμπεριλαμβανομένων όποιων σημαντικών ελλείψεων στις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου εντοπίζουμε κατά τη διάρκεια του ελέγχου μας.

Επιπλέον, δηλώνουμε προς τους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση ότι έχουμε συμμορφωθεί με τις σχετικές απαιτήσεις δεοντολογίας περί ανεξαρτησίας και γνωστοποιούμε προς αυτούς όλες τις σχέσεις και άλλα θέματα που μπορεί εύλογα να θεωρηθεί ότι επηρεάζουν την ανεξαρτησία μας και τα σχετικά μέτρα προστασίας, όπου συντρέχει περίπτωση.

Από τα θέματα που γνωστοποιήθηκαν στους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση, καθορίζουμε τα θέματα εκείνα που ήταν εξέχουσας σημασίας για τον έλεγχο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της τρέχουσας περιόδου και ως εκ τούτου αποτελούν τα κύρια θέματα ελέγχου. Περιγράφουμε τα θέματα αυτά στην έκθεση ελεγκτή.

Έκθεση επί άλλων νομικών και κανονιστικών απαιτήσεων

1. Συμπληρωματική Έκθεση προς την Επιτροπή Ελέγχου

Η γνώμη μας επί των συνημμένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων είναι συνεπής με την προβλεπόμενη από το άρθρο 11 του Κανονισμού ΕΕ 537/2014 Συμπληρωματική Έκθεσή μας προς την Επιτροπή Ελέγχου της Τράπεζας.

2. Διορισμός ελεγκτή

Διοριστήκαμε για πρώτη φορά ως Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές της Τράπεζας με την από 30 Ιουνίου 2017 απόφαση της ετήσιας γενικής συνέλευσης των μετόχων.

Αθήνα 30 Μαρτίου 2018
Ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής

Μάριος Ψάλτης
Α.Μ. ΣΟΕΛ : 38081

Πράις Γουώτερχαους Κούπερ
Ανώνυμη Ελεγκτική Εταιρεία
Λεωφ. Κηφισίας 268,
Χαλάνδρι 152 32
Α.Μ. ΣΟΕΛ: 113

Στοιχεία Κατάστασης Χρηματοοικονομικής Θέσης

(ποσά σε εκατ. ευρώ)	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Ενεργητικό				
				Όπως αναμορφώθηκαν
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	1.778	1.501	1.491	844
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	1.736	2.227	1.723	2.579
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	1.793	1.879	1.773	1.851
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	3.681	4.482	3.673	4.466
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	37.941	41.643	36.248	38.166
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων	3.780	12.882	3.452	10.207
Ακίνητα επενδύσεων	874	869	6	6
Συμμετοχές σε θυγατρικές επιχειρήσεις	-	-	1.443	2.543
Συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	8	7	7	7
Υπεραξία επιχειρήσεων, λογισμικό και λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία	132	137	125	108
Ενσώματα πάγια στοιχεία	1.086	1.286	248	256
Απαιτήσεις από αναβαλλόμενους φόρους	4.912	5.078	4.906	4.906
Απαιτήσεις από ασφαλιστικές δραστηριότητες	-	515	-	-
Απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος	421	596	410	558
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	1.612	1.704	1.459	1.456
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	5.010	3.725	1.461	315
Σύνολο ενεργητικού	64.768	78.531	58.425	68.268
Παθητικό				
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	7.341	18.188	7.673	18.389
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	3.798	5.169	3.798	5.166
Υποχρεώσεις προς πελάτες	40.265	40.459	38.849	37.326
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	1.026	536	742	-
Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	171	137	-	258
Ασφαλιστικά αποθέματα και υποχρεώσεις	-	2.207	-	-
Υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους	6	6	-	-
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	254	269	251	255
Φόρος εισοδήματος	10	11	-	-
Λοιπά στοιχεία παθητικού	995	963	898	777
Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλο/ντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	3.523	2.999	-	-
Σύνολο Παθητικού	57.389	70.944	52.211	62.171
Ίδια Κεφάλαια				
Μετοχικό κεφάλαιο	2.744	2.744	2.744	2.744
Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	13.866	13.866	13.863	13.863
Μείον: Ίδιες μετοχές	-	(1)	-	-
Αποθεματικά & αποτελέσματα εις νέον	(9.912)	(9.707)	(10.393)	(10.510)
Ποσά αναγνωρισμένα απευθείας στα ίδια κεφάλαια σχετιζόμενα με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	(2)	5	-	-
Ίδια κεφάλαια μετόχων Τράπεζας	6.696	6.907	6.214	6.097
Μη ελέγχουσες συμμετοχές	683	680	-	-
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων	7.379	7.587	6.214	6.097
Σύνολο Παθητικού και Ιδίων Κεφαλαίων	64.768	78.531	58.425	68.268

Στοιχεία Κατάστασης Αποτελεσμάτων

	Όμιλος Από 01.01 έως		Τράπεζα Από 01.01 έως	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Συνεχιζόμενες δραστηριότητες				
Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα	1.807	1.972	1.694	1.861
Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα	(256)	(324)	(225)	(307)
Καθαρά έσοδα από τόκους	1.551	1.648	1.469	1.554
Έσοδα προμηθειών	309	270	262	231
Έξοδα προμηθειών	(69)	(93)	(64)	(95)
Καθαρά έσοδα από προμήθειες	240	177	198	(136)
Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων και τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου	(126)	(123)	(153)	(174)
Καθαρά λοιπά έσοδα / (έξοδα)	(48)	130	(48)	253
Καθαρά λειτουργικά έσοδα	1.617	1.832	1.466	1.769
Δαπάνες προσωπικού	(579)	(643)	(531)	(577)
Γενικά διοικητικά και λοιπά λειτουργικά έξοδα	(274)	(270)	(290)	(276)
Αποσβέσεις και προβλέψεις απομείωσης αξίας ενσώματων παγίων και άυλων περιουσιακών στοιχείων και ακινήτων επενδύσεων	(91)	(93)	(68)	(70)
Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων	(811)	(784)	(822)	(819)
Αναλογία κερδών / (ζημιών) από συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	1	1	-	-
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρων	(137)	43	(245)	27
Φόροι	(26)	(19)	(3)	(3)
Κέρδη/(ζημιές) περιόδου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(163)	24	(248)	24
Διακοπείσες δραστηριότητες				
Κέρδη/(ζημιές) από διακοπείσες δραστηριότητες	(249)	(2.884)	257	(15)
Κέρδη/(ζημιές) περιόδου	(412)	(2.860)	9	9
Αναλογούντα σε:				
Μετόχους μη ελεγχουσών συμμετοχών	31	27	-	-
Μετόχους της Τράπεζας	(443)	(2.887)	9	9
Κέρδη/(ζημιές) ανά μετοχή (ευρώ)				
- Βασικά και προσαρμοσμένα από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	€(0.02)	€(0.02)	€(0.03)	€(0.02)
- Βασικά και προσαρμοσμένα από συνεχιζόμενες και μη δραστ/τες	€(0.05)	€(0.33)	€(0.00)	€(0.02)

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΤΑΚΤΙΚΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ

της 26^{ης} Ιουλίου 2018, ημέρα Πέμπτη και ώρα 11.00 π.μ.

(Α' Επαναληπτική Γ.Σ.: 8 Αυγούστου 2018, 11.00 π.μ.)

(Β' Επαναληπτική Γ.Σ.: 28 Αυγούστου 2018, 11.00 π.μ.)

Σύμφωνα με τον Κ.Ν. 2190/1920 «Περί Ανωνύμων Εταιρειών» και τις διατάξεις του Ν. 2396/96 για τις άυλες μετοχές, καθώς και το άρθρο 11 του Καταστατικού της Τράπεζας και μετά από απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της 28^{ης} Ιουλίου 2018, καλούνται οι Μέτοχοι της εδρεύουσας στην Αθήνα (Αιόλου 86) ανώνυμης τραπεζικής εταιρείας με την επωνυμία «Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε.» σε Τακτική Γενική Συνέλευση την 26^η Ιουλίου 2018, ημέρα Πέμπτη και ώρα 11.00 π.μ., στην Αθήνα, στο Ξενοδοχείο «Μεγάλη Βρεταννία», οδός Βασιλέως Γεωργίου Α' αρ. 1, Πλατεία Συντάγματος:

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ

1. Τροποποίηση του Καταστατικού της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος Α.Ε., σύμφωνα με τις αλλαγές στο ισχύον νομοθετικό πλαίσιο.
2. (i) Αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου κατά ΕΥΡΩ 0,90 λόγω κεφαλαιοποίησης ισόποσου μέρους του ειδικού αποθεματικού της Τράπεζας σύμφωνα με το Άρθρο 4.4α του Κ.Ν. 2190/1920, και ταυτόχρονα (ii) Αύξηση της ονομαστικής αξίας εκάστης κοινής ονομαστικής μετά ψήφου μετοχής της Τράπεζας και μείωση του συνολικού αριθμού αυτών με συνένωση των εν λόγω μετοχών (reverse split). Τροποποίηση του άρθρου 4 του Καταστατικού της Τράπεζας. Παροχή εξουσιοδοτήσεων.
3. Υποβολή προς έγκριση της Έκθεσης του Διοικητικού Συμβουλίου για τις Ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις της Τράπεζας και του Ομίλου, που αφορούν στην εταιρική χρήση 2017 (1.1.2017 – 31.12.2017), καθώς και υποβολή της αντίστοιχης Έκθεσης των Ελεγκτών.
4. Υποβολή προς έγκριση των Ετήσιων Οικονομικών Καταστάσεων της Τράπεζας και του Ομίλου για την εταιρική χρήση 2017 (1.1.2017 - 31.12.2017).
5. Απαλλαγή των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και των Ελεγκτών της Τράπεζας και των απορροφηθεισών λόγω συγχωνεύσεως εταιρειών με την επωνυμία «NBG BANCASSURANCE ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΟΡΕΥΣΗΣ» και «ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» από κάθε ευθύνη αποζημίωσης για τις Ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις και τη διαχείριση της εταιρικής χρήσης 2017 (1.1.2017 – 31.12.2017).
6. Εκλογή τακτικών και αναπληρωματικών Ορκωτών Ελεγκτών για τις Οικονομικές Καταστάσεις της Τράπεζας και τις Οικονομικές Καταστάσεις του Ομίλου για τη χρήση 2018 και καθορισμός της αμοιβής τους.
7. Εκλογή νέου Διοικητικού Συμβουλίου και ορισμός ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών.
8. Έγκριση των αμοιβών των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας για την εταιρική χρήση 2017 (σύμφωνα με το άρθρο 24 παρ. 2 του Κ.Ν. 2190/1920). Προσδιορισμός αμοιβών του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου, του Διευθύνοντος Συμβούλου, των Αναπληρωτών Διευθυνόντων Συμβούλων και των εκτελεστικών και μη εκτελεστικών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου μέχρι την Τακτική Γενική Συνέλευση έτους 2019. Έγκριση των αμοιβών των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας για την εταιρική χρήση 2017, ως μελών των επιτροπών Ελέγχου, Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων, Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών, Διαχείρισης Κινδύνων, Στρατηγικής, προσδιορισμός αμοιβών τους μέχρι την Τακτική Γενική Συνέλευση έτους 2019 και έγκριση συμβάσεων κατά το άρθρο 23α του Κ.Ν. 2190/1920.
9. Χορήγηση αδειάς, σύμφωνα με το άρθρο 23 παρ. 1 του Κ.Ν. 2190/1920 και το άρθρο 30 παρ. 1 του Καταστατικού, στα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, τους Γενικούς Διευθυντές, τους Βοηθούς Γενικούς Διευθυντές και τους Διευθυντές να μετέχουν σε Διοικητικά Συμβούλια ή στη Διεύθυνση Εταιρειών του Ομίλου ΕΤΕ που επιδιώκουν όμοιους ή παρεμφερείς σκοπούς.
10. Εκλογή τακτικών και αναπληρωματικών μελών της Επιτροπής Ελέγχου.
11. Διάφορες ανακοινώσεις.

Σε περίπτωση μη επίτευξης της απαιτούμενης εκ του Νόμου απαρτίας κατά την 26^η Ιουλίου 2018 καλούνται οι μέτοχοι σε Α' Επαναληπτική Γενική Συνέλευση την 8^η Αυγούστου 2018, ώρα 11.00 π.μ. στο Ξενοδοχείο «Μεγάλη Βρετανία», οδός Βασιλέως Γεωργίου Α' αρ. 1, Πλατεία Συντάγματος.

Σε περίπτωση και πάλι μη επίτευξης απαρτίας, καλούνται οι μέτοχοι σε Β' Επαναληπτική Γενική Συνέλευση την 28^η Αυγούστου 2018, ώρα 11.00 π.μ. στην ίδια διεύθυνση.

Τα θέματα της Ημερήσιας Διάταξης των τυχόν Επαναληπτικών Γενικών Συνελεύσεων θα είναι τα ως άνω αναφερόμενα, με εξαίρεση τα θέματα επί των οποίων θα έχει καταστεί δυνατή η λήψη απόφασης.

Σύμφωνα με τα άρθρα 26 παρ. 2, 2β και 28 παρ. α του Κ.Ν. 2190/1920, όπως τροποποιήθηκαν και συμπληρώθηκαν, αντιστοίχως, με τα άρθρα 3 και 6 του Ν. 3884/2010, η Τράπεζα ενημερώνει τους μετόχους για τα ακόλουθα:

ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ

Στην Τακτική Γενική Συνέλευση δικαιούται να συμμετέχει όποιος εμφανίζεται ως μέτοχος (κάτοχος κοινών ονομαστικών μετοχών της Τράπεζας) στα αρχεία του Συστήματος Άυλων Τίτλων που διαχειρίζεται η «Ελληνικά Χρηματιστήρια Α.Ε.» («Ε.Χ.Α.Ε.») κατά την έναρξη της πέμπτης (5^{ης}) ημέρας πριν από την ημέρα συνεδρίασης της Γενικής Συνέλευσης, ήτοι στις 21 Ιουλίου 2018 («Ημερομηνία Καταγραφής»). Κάθε κοινή μετοχή έχει δικαίωμα μίας ψήφου.

Εφόσον συντρέξει τέτοια περίπτωση, στην Α' Επαναληπτική Γενική Συνέλευση δικαιούται να συμμετάσχει όποιος εμφανίζεται ως μέτοχος σύμφωνα με τα παραπάνω στις 4 Αυγούστου 2018, ήτοι κατά την έναρξη της τέταρτης (4^{ης}) ημέρας πριν από την ημέρα συνεδρίασης της Α' Επαναληπτικής Γενικής Συνέλευσης της 8^{ης} Αυγούστου 2018.

Το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας συμμετέχει στη Γενική Συνέλευση σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον Ν. 3864/2010, όπως ισχύει.

Η απόδειξη της μετοχικής ιδιότητας γίνεται με την προσκόμιση σχετικής έγγραφης βεβαίωσης της Ε.Χ.Α.Ε. ή εναλλακτικά μπορεί να γίνει με απευθείας ηλεκτρονική σύνδεση της Τράπεζας με τα αρχεία του Συστήματος Άυλων Τίτλων της Ε.Χ.Α.Ε. Η σχετική έγγραφη βεβαίωση της Ε.Χ.Α.Ε. ή η ηλεκτρονική πιστοποίηση σχετικά με τη μετοχική ιδιότητα πρέπει να περιέλθει στην Τράπεζα το αργότερο στις 23 Ιουλίου 2018, ήτοι την τρίτη (3^η) ημέρα πριν από τη συνεδρίαση της Γενικής Συνέλευσης. Η ίδια προθεσμία, δηλαδή το αργότερο την τρίτη (3^η) ημέρα πριν από τη συνεδρίαση, ισχύει και στην περίπτωση των Επαναληπτικών Γενικών Συνελεύσεων. Συγκεκριμένα για την Α' Επαναληπτική Γενική Συνέλευση, η βεβαίωση ή η πιστοποίηση σχετικά με μετοχική ιδιότητα πρέπει να περιέλθει στην Τράπεζα το αργότερο μέχρι τις 5 Αυγούστου 2018.

Όσοι από τους μετόχους είναι νομικά πρόσωπα πρέπει μέσα στη ίδια προθεσμία να καταθέσουν σύμφωνα με τον νόμο και τα νομιμοποιητικά τους έγγραφα, εκτός αν αυτά έχουν ήδη κατατεθεί στην Τράπεζά μας, οπότε αρκεί να μηνημνευθεί στο έγγραφο αντιπροσώπευσης που έχουν παραδοθεί αυτά.

Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης του μετόχου προς τις ανωτέρω διατάξεις του άρθρου 28α του Κ.Ν. 2190/1920, ο εν λόγω μέτοχος μετέχει στη Γενική Συνέλευση μόνο μετά από άδειά της.

Η άσκηση των εν λόγω δικαιωμάτων δεν προϋποθέτει τη δέσμευση των μετοχών του δικαιούχου ούτε την τήρηση άλλης ανάλογης διαδικασίας, η οποία περιορίζει τη δυνατότητα πώλησης και μεταβίβασης αυτών κατά το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί ανάμεσα στην Ημερομηνία Καταγραφής και στην Τακτική Γενική Συνέλευση.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΨΗΦΟΥ ΜΕΣΩ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΥ

Ο μέτοχος συμμετέχει στην Τακτική Γενική Συνέλευση και ψηφίζει είτε αυτοπροσώπως είτε μέσω αντιπροσώπων. Κάθε μέτοχος μπορεί να διορίζει μέχρι τρεις (3) αντιπροσώπους. Νομικά πρόσωπα μετέχουν στη Γενική Συνέλευση ορίζοντας ως εκπροσώπους τους μέχρι τρία (3) φυσικά πρόσωπα. Ωστόσο, αν ο μέτοχος κατέχει μετοχές της Τράπεζας οι οποίες εμφανίζονται σε περισσότερους του ενός λογαριασμούς αξιών, ο περιορισμός αυτός δεν εμποδίζει τον μέτοχο να ορίζει διαφορετικούς αντιπροσώπους για τις μετοχές που εμφανίζονται στον κάθε λογαριασμό αξιών σε σχέση με την Τακτική Γενική Συνέλευση. Αντιπρόσωπος που ενεργεί για περισσότερους μετόχους μπορεί να ψηφίζει διαφορετικά για κάθε μέτοχο. Ο αντιπρόσωπος μετόχου υποχρεούται να γνωστοποιεί στην Τράπεζα, πριν από την έναρξη της συνεδρίασης της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης, κάθε συγκεκριμένο γεγονός, το οποίο μπορεί να είναι χρήσιμο στους μετόχους για την αξιολόγηση του κινδύνου να εξυπηρετήσει ο αντιπρόσωπος άλλα συμφέροντα πλην των συμφερόντων του μετόχου. Κατά την

έννοια της παρούσας παραγράφου, μπορεί να προκύπτει σύγκρουση συμφερόντων, ιδίως όταν ο αντιπρόσωπος: α) είναι μέτοχος που ασκεί τον έλεγχο της Τράπεζας ή είναι άλλο νομικό πρόσωπο ή οντότητα, η οποία ελέγχεται από τον μέτοχο αυτόν, β) είναι μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου ή της εν γένει διοίκησης της Τράπεζας ή μετόχου που ασκεί τον έλεγχο της Τράπεζας ή άλλου νομικού προσώπου ή οντότητας που ελέγχεται από μέτοχο, ο οποίος ασκεί τον έλεγχο της Τράπεζας, γ) είναι υπάλληλος ή ορκωτός ελεγκτής της Τράπεζας ή μετόχου που ασκεί τον έλεγχο της Τράπεζας ή άλλου νομικού προσώπου ή οντότητας που ελέγχεται από μέτοχο, ο οποίος ασκεί τον έλεγχο της Τράπεζας, δ) είναι σύζυγος ή συγγενής πρώτου βαθμού ενός από τα φυσικά πρόσωπα που αναφέρονται στις περιπτώσεις (α) έως (γ).

Ο διορισμός και η ανάκληση αντιπροσώπου του μετόχου γίνεται εγγράφως και κοινοποιείται στην Τράπεζα εγγράφως τουλάχιστον τρεις (3) ημέρες πριν από την ημερομηνία συνεδρίασης της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης.

Για να λάβουν μέρος στη Γενική Συνέλευση, είτε αυτοπροσώπως είτε μέσω αντιπροσώπου, παρακαλούνται οι μέτοχοι όπως προσκομίσουν συμπληρωμένο το έντυπο «ΔΗΛΩΣΗ – ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΗΣΗ ΓΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΗΝ ΤΑΚΤΙΚΗ Γ.Σ. ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΤΗΣ 26^{ΗΣ} ΙΟΥΛΙΟΥ 2018 ΚΑΙ ΤΥΧΟΝ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΩΝ». Η Τράπεζα θα καταστήσει διαθέσιμο το εν λόγω έντυπο στην ιστοσελίδα της (www.nbg.gr), καθώς επίσης και στο Δίκτυο Καταστημάτων της. Το έντυπο αυτό κατατίθεται, συμπληρωμένο και υπογεγραμμένο από τον μέτοχο, στην Υποδιεύθυνση Διακυβέρνησης Θεμάτων Μετοχολογίου και Μετόχων ΕΤΕ (Αιόλου 93, Αθήνα, ισόγειο) ή στα Καταστήματα της Τράπεζας ή αποστέλλεται συμπληρωμένο και υπογεγραμμένο από τον μέτοχο στα Fax: 2103343410 και 2103343095 ή στο e-mail: GIANNOPOULOS.NIK@NBG.GR τρεις (3) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ημερομηνία της Γενικής Συνέλευσης. Οι μέτοχοι καλούνται να μεριμνούν για την επιβεβαίωση της επιτυχούς αποστολής του εντύπου και της παραλαβής του από την Τράπεζα, καλώντας στα τηλέφωνα: 2103343460, 2103343415, 2103343419, 2103343422, 2103343417 και 2103343411.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΜΕΙΟΨΗΦΙΑΣ ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ

(α) Με αίτηση μετόχων που εκπροσωπούν το ένα εικοστό (1/20) του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου, το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας υποχρεούται να εγγράψει στην ημερήσια διάταξη της Γενικής Συνέλευσης πρόσθετα θέματα, εφόσον η σχετική αίτηση περιέλθει στο Διοικητικό Συμβούλιο μέχρι τις 11 Ιουλίου 2018, ήτοι δεκαπέντε (15) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη Γενική Συνέλευση. Η αίτηση για την εγγραφή πρόσθετων θεμάτων στην ημερήσια διάταξη συνοδεύεται από αιτιολόγηση ή από σχέδιο απόφασης προς έγκριση από την Τακτική Γενική Συνέλευση και η αναθεωρημένη ημερήσια διάταξη δημοσιοποιείται με τον ίδιο τρόπο, όπως η προηγούμενη ημερήσια διάταξη, στις 13 Ιουλίου 2018, ήτοι δεκατρείς (13) ημέρες πριν από την ημερομηνία της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης, και ταυτόχρονα τίθεται στη διάθεση των μετόχων στην ιστοσελίδα της Τράπεζας, μαζί με την αιτιολόγηση ή το σχέδιο απόφασης που έχει υποβληθεί από τους μετόχους κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 27 παρ. 3 του Κ.Ν. 2190/1920, όπως ισχύει.

(β) Με αίτηση μετόχων που εκπροσωπούν το ένα εικοστό (1/20) του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου, το Διοικητικό Συμβούλιο θέτει στη διάθεση των μετόχων, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 27 παρ. 3 του Κ.Ν. 2190/1920 όπως ισχύει, το αργότερο μέχρι τις 20 Ιουλίου 2018, ήτοι έξι (6) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ημερομηνία της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης, σχέδια αποφάσεων για θέματα που έχουν περιληφθεί στην αρχική ή την αναθεωρημένη ημερήσια διάταξη, εφόσον η σχετική αίτηση περιέλθει στο Διοικητικό Συμβούλιο μέχρι τις 19 Ιουλίου 2018, ήτοι επτά (7) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ημερομηνία της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης.

(γ) Μετά από αίτηση οποιουδήποτε μετόχου που υποβάλλεται στην Τράπεζα μέχρι τις 21 Ιουλίου 2018, ήτοι πέντε (5) τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από την Τακτική Γενική Συνέλευση, το Διοικητικό Συμβούλιο υποχρεούται να παράσχει στην Τακτική Γενική Συνέλευση τις αιτούμενες συγκεκριμένες πληροφορίες για τις υποθέσεις της Τράπεζας, στο μέτρο που αυτές είναι χρήσιμες για την πραγματική εκτίμηση των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης. Το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να αρνηθεί την παροχή των πληροφοριών για αποχρώντα ουσιώδη λόγο, ο οποίος αναγράφεται στα πρακτικά. Το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να απαντήσει ενιαία σε αιτήσεις μετόχων με το ίδιο περιεχόμενο. Υποχρέωση παροχής πληροφοριών δεν υφίσταται όταν οι σχετικές πληροφορίες διατίθενται ήδη στην ιστοσελίδα της Τράπεζας, ιδίως με τη μορφή συχνών ερωτήσεων και απαντήσεων.

(δ) Μετά από αίτηση μετόχων που εκπροσωπούν το ένα πέμπτο (1/5) του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου, η οποία υποβάλλεται στην Τράπεζα μέχρι τις 21 Ιουλίου 2018, δηλ. πέντε (5) τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από την Τακτική Γενική Συνέλευση, το Διοικητικό Συμβούλιο υποχρεούται να παράσχει στη Γενική Συνέλευση πληροφορίες για την πορεία των εταιρικών υποθέσεων και την περιουσιακή κατάσταση της Τράπεζας. Το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να αρνηθεί την παροχή των πληροφοριών για αποχρώντα ουσιώδη λόγο, ο οποίος αναγράφεται στα πρακτικά.

Σε όλες τις ανωτέρω αναφερόμενες περιπτώσεις οι αιτούντες μέτοχοι οφείλουν να αποδεικνύουν τη μετοχική τους ιδιότητα και τον αριθμό των μετοχών που κατέχουν κατά την άσκηση του σχετικού δικαιώματος. Τέτοια απόδειξη αποτελεί και η

προσκόμιση βεβαίωσης από την Ε.Χ.Α.Ε. ή η πιστοποίηση της μετοχικής ιδιότητας με απευθείας ηλεκτρονική σύνδεση του αρχείου της Ε.Χ.Α.Ε. και της Τράπεζας.

ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Οι πληροφορίες του άρθρου 27 παρ. 3 του Κ.Ν. 2190/1920, όπως ισχύει, συμπεριλαμβανομένης της πρόσκλησης για σύγκληση της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης, του εντύπου συμμετοχής-διορισμού αντιπροσώπου και των σχεδίων αποφάσεων για τα θέματα της ημερήσιας διάταξης, θα διατίθενται σε ηλεκτρονική μορφή στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr. Το πλήρες κείμενο των σχεδίων αποφάσεων και τυχόν εγγράφων που προβλέπονται στο άρθρο 27 παρ. 3 περιπτώσεις γ' και δ' του Κ.Ν. 2190/1920, όπως ισχύει, θα διατίθεται σε έγχαρτη μορφή στα γραφεία της Υποδιεύθυνσης Διακυβέρνησης Θεμάτων Μετοχολογίου και Μετόχων ΕΤΕ (Μέγαρο Μελά, Αιόλου 93, Αθήνα, ισόγειο).

Αθήνα, 28 Ιουνίου 2018
Με εντολή του Διοικητικού Συμβουλίου
Ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου

Κώστας Π. Μιχαηλίδης

Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος ΑΕ

Αιόλου 86, 10232 Αθήνα
ΑΦΜ 094014201, ΔΟΥ: ΦΑΕ ΑΘΗΝΩΝ
Κωδικός SWIFT / BIC: ETHNGRAA
<http://www.nbg.gr>

Κέντρο Τηλεφωνικής Εξυπηρέτησης

Συναλλαγές μέσω τηλεφώνου (Phone Banking)
☎ **181818**, +30 210 4848484 (από εξωτερικό), fax: +30 210 4806865
e-mail: contact.center@nbg.gr

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
www.nbg.gr